I 11099

# almanah turistic 1965

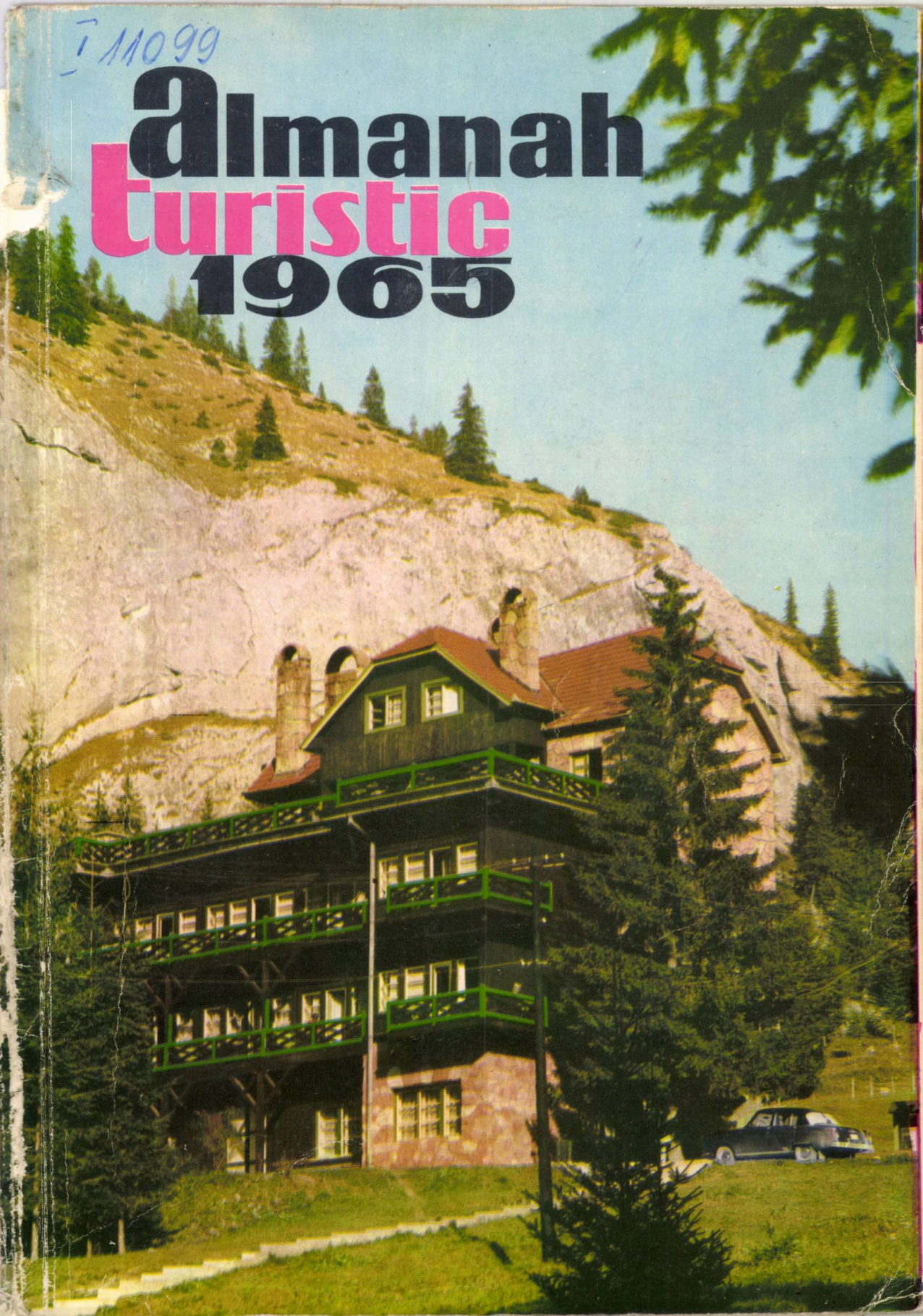

ALMANAH TURISTIC

O.N.T. „CARPAȚI"

I 11099

-- DLU 2014

22

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU

# almanah turistic 1965

1979 ✓

...Bilanțul luptei și eforturilor depuse în cei 20 de ani care au trecut din august 1944 este pentru fiecare dintre noi un puternic izvor de încredere și optimism.

...Însuflețit de victoriile obținute, poporul romîn pășește în al treilea deceniu de viață liberă, încrezător în forțele sale și în capacitatea sa de a-și făuri viitorul fericit pe care îl merită!

(Din expunerea tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej la sesiunea solemnă a Marii Adunări Naționale)

Tovarăşul GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ
prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn,
preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Romîne

# aniversări IMPORTANTE

**24 ianuarie 1859**
Unirea Ţărilor Romîne

**30 ianuarie 1945**
20 de ani de la constituirea Confederaţiei generale a muncii din Romînia

**ianuarie-februarie 1933**
Au avut loc eroicele lupte ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti, conduse de P.C.R.

**3—5 martie 1949**
A avut loc şedinţa plenară a C.C. al P.M.R. care a adoptat rezoluţia asupra sarcinilor partidului în lupta pentru întărirea alianţei clasei muncitoare cu ţărănimea muncitoare şi pentru transformarea socialistă a agriculturii

**6 martie 1945**
20 de ani de la instaurarea puterii democrat-populare

**8 martie**
Ziua internaţională a femeii

**23 martie 1945**
20 de ani de la publicarea Regulamentului Legii pentru înfăptuirea reformei agrare

**12 aprilie 1961**
U.R.S.S. înfăptuieşte primul zbor al omului în cosmos

**22 aprilie 1870**
95 de ani de la naşterea lui V.I. Lenin

**27 aprilie 1962**
S-a deschis sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naţionale consacrată încheierii colectivizării agriculturii

**1 Mai**
Ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc

**2 mai**
Ziua tineretului din R.P.R.

**5 mai 1818**
S-a născut Karl Marx

**8 mai 1921**
Crearea Partidului Comunist din Romînia

**9 mai 1877**
Proclamarea independenţei de stat a Romîniei

**9 mai 1945**
20 de ani de la capitularea Germaniei hitleriste. Ziua Victoriei

**1 iunie**
Ziua internaţională pentru apărarea copilului

**11 iunie 1948**
Marea Adunare Naţională a votat legea naţionalizării principalelor mijloace de producţie

**20—25 iunie 1960**
5 ani de cînd au avut loc lucrările celui de-al III-lea Congres al P.M.R.

**15 august**
Ziua presei romîne

**23 August 1944**
Ziua eliberării patriei noastre de sub jugul fascist

**24 septembrie**
Ziua Constituţiei R.P.R.

**16—21 octombrie 1945**
20 de ani de la Conferinţa Naţională a P.C.R.

**20 octombrie 1920**
45 de ani de la greva generală a muncitorilor din Romînia

**25 octombrie**
Ziua Forţelor Armate ale R.P.R.

**7 noiembrie**
Ziua aniversării Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie

**10 noiembrie**
Ziua mondială a tineretului

**28 noiembrie 1820**
145 de ani de la naşterea lui F. Engels

**noiembrie 1960**
5 ani de cînd a avut loc Consfătuirea de la Moscova a reprezentanţilor partidelor comuniste şi muncitoreşti

**30 decembrie 1947**
Proclamarea Republicii Populare Romîne

# HAI LA DRUM

Oficiul Național de Turism „Carpați" acoperă cu apariția pentru a șasea lui ediție în special ultimii 20 de ani de mari evoluții ramificate în toate realitățile actuale. Iată revenind în vitrina librăriilor cartea lui anuală. Cititorii au căpătat an de an îndreptarul de aspecte și înnoiri ale întregii țări. Nu lipsește din călăuza lor niciuna din marile frumuseți ale Naturii noastre, cu adaosele tot atît de frumoase ale rezultatelor unei munci generale urmate de rîvna inteligentă în amănunt. În cartea de față se deschide România întreagă cu drumurile ei convergente din toată Europa. Cu automobilul, cu trenul, cu avionul, insula originalelor noastre frumuseți stă permanent la îndemîna curiozității și setei de a cunoaște mai mult. Avem astăzi, mai mult ca întotdeauna, dreptul să ne arătăm străinătății ce pot da enciclopediei universale pămîntul, muntele, apele, izvoarele, marea și vioiciunea în creația romînească. Dacă altă dată, mai de mult, ne simțeam stingheriți să invităm străinii din toată lumea la noi, astăzi

le-am aşternut subt picioare un covor de şosele ţesut bogat şi poporului nostru nu-i este ruşine să cheme la masa lui aşternută peste piscuri şi văi, la bucurie, la petrecere şi la horă. Pe cînd pîinea, sarea şi roadele pămîntului s-au înavuţit cu tot ce poate fi mai dulce pentru viaţa aş zice materială a omului, atît neaoş cît şi străin, şi spiritul străluceşte din ce în ce mai mult în scrisul, în muzica şi în pensula romînească. Străinii au aflat oarecari lucruri despre ce-i în stare să facă poporul nostru şi vin din ce în ce mai mulţi să vadă cu ochii lor ceea ce altădată constituia elementele unui basm. Însă pînă ce toate popoarele lumii vor trece prin basmul romînesc, Almanahul nostru cheamă la ceea ce ar trebui să fie o datorie a fiecărui romîn, să-şi cunoască ţara, una din cele mai frumoase de pe pămînt.

Tudor Arghezi

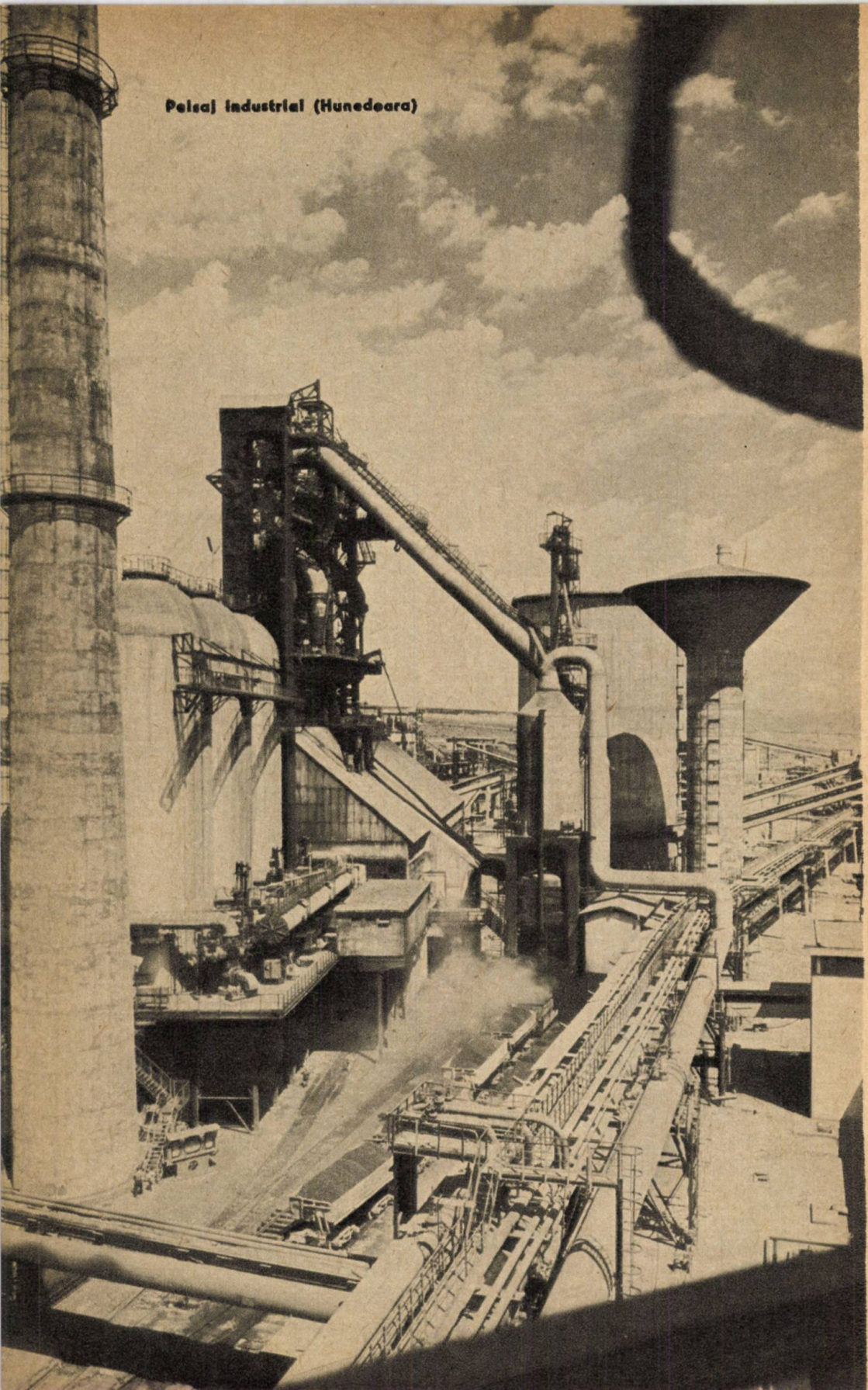

Peisaj industrial (Hunedoara)

# ÎN DECENIUL

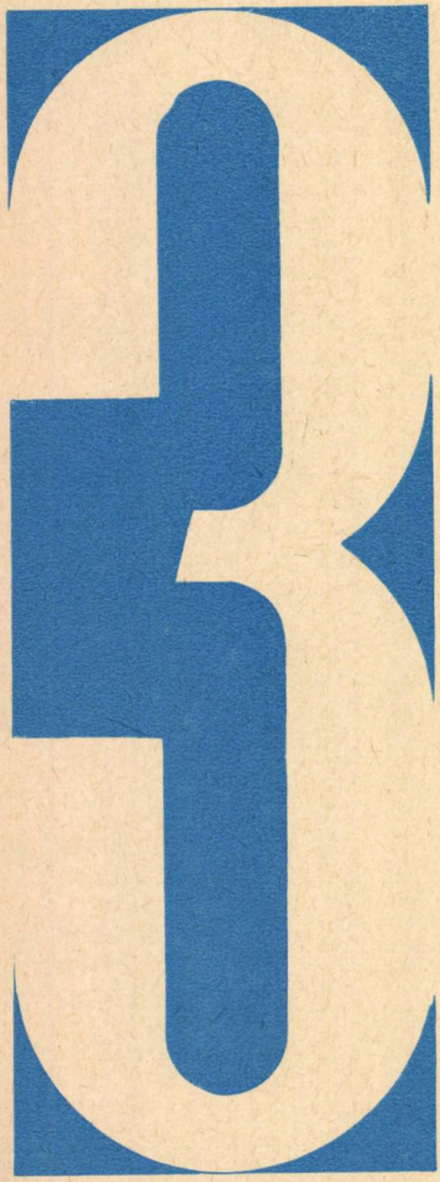

Păşim în 1965, tineri de douăzeci de ani. Cele două decenii scurse de la eliberarea patriei, în urma insurecţiei armate organizată şi condusă de partid, au însemnat pentru poporul nostru muncitor un continuu progres. Republica Populară Romînă este azi o grădină înfloritoare, un cămin cald care se îmbogăţeşte multilateral, spre bunăstarea tuturor fiilor săi. Aşa cum arăta tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în expunerea făcută la sesiunea solemnă a Marii Adunări Naţionale din 22 august 1964, *„la două decenii de la eliberare, ca rezultat al politicii de industrializare, ţara noastră dispune de ramuri industriale noi, în plin avînt, de combinate, fabrici şi uzine moderne, puternice centrale electrice, noi mine şi schele petroliere, vaste şantiere de construcţii. Pulsează viguros economia prosperă a Romîniei noi, socialiste!"*
Această înaltă apreciere ne umple inimile de bucurie şi ne însufleţeşte în vederea unor noi succese. Victoria deplină a socialismului la oraşe şi sate este o realitate vie şi fermă, rezultat al unei întregi suite de transformări revoluţionare, inspirate, organizate şi înfăptuite de partid. De la 23 August 1944 şi pînă acum s-a urcat treaptă după treaptă spre socialism, s-au săvîrşit prefaceri adînci, structurale, în viaţa poporului romîn.
Astăzi putem privi cu legitimă încredere viitorul. Avem o industrie socialistă puternică, multilateral dezvoltată, capabilă să asigure progresul şi avîntul continuu al patriei. Volumul producţiei industriale este de peste opt ori mai mare decît în 1938, iar venitul naţional de trei ori şi jumătate. În fapte şi realităţi cotidiene, aceasta se traduce prin mai multă pîine, mai multe apartamente date în folosinţă, mai multe şi mai ieftine bunuri de larg consum, mai multe cărţi, mai multe vacanţe şi concedii plăcute. Clasa muncitoare poate culege roadele eforturilor depuse pentru făurirea unei vieţi mai bune.
Ţărănimea colectivistă trăieşte şi ea zile însorite. Veniturile ei reale s-au dublat faţă de 1950. Ea se hrăneşte şi se îmbracă mai bine. Populaţia satelor cunoaşte azi televiziunea şi masele plastice, poezia şi paleta de ping-pong, Sinaia şi Litoralul. Puteau visa aşa ceva cei 11.000 de împuşcaţi din 1907? Pentru tineret şi copii s-au creat condiţii de viaţă şi de învăţătură nevisate. Pentru schimbul de mîine al constructorilor socialismului se extinde neîncetat o vastă reţea

de cămine și școli, institute și facultăți, săli de cursuri, laboratoare, stadioane, terenuri de sport.

O intelectualitate nouă, profund și organic legată de popor, își aduce contribuția la dezvoltarea culturală și științifică a patriei. În institute și laboratoare se desfășoară o activitate intensă și rodnică. Oamenii de artă își fructifică talentul în lucrări de înalt nivel artistic, inspirate din viața nouă a patriei și puse în slujba poporului.

Concomitent cu aceasta, prestigiul internațional al Republicii Populare Romîne a crescut de la an la an. În condițiile puternicului avînt al mișcării comuniste internaționale, a influenței sporite pe care aceasta o exercită asupra vieții politice și sociale contemporane, țara noastră duce în mod consecvent o politică de apărare și de consolidare a păcii în lume. Convinsă — așa cum arată tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — că *„la opera de normalizare a relațiilor internaționale poate și trebuie să colaboreze și să-și aducă contribuția fiecare țară"*, R.P.R. este autoarea unor însemnate inițiative în serviciul păcii, acordă sprijin oricăror acțiuni îndreptate spre destindere, se pronunță hotărît pentru soluționarea pe calea tratativelor a oricăror probleme litigioase și militează neabătut pentru principiul coexistenței pașnice.

Toate acestea sînt oglindite și de interesul mereu crescînd arătat patriei noastre, poporului nostru, de cercuri tot mai largi ale opiniei publice mondiale. De aceea sînt tot mai numeroși aceia care vor să ne cunoască mai îndeaproape, să ia contact nemijlocit cu realitățile noastre, cu marile realizări ale regimului nostru democrat-popular. Turiștii care ne vizitează țara se întorc acasă impresionați de frumusețile patriei noastre, de talentul și hărnicia poporului romîn, de înfăptuirile obținute de acesta sub conducerea partidului.

Avem ce arăta străinătății.

Dar parcă numai de străinătate e vorba? Au fost vremuri în care noi înșine nu ne cunoșteam țara. Pentru oțelarul de la Hunedoara ori pentru țăranul muncitor de pe Bărăgan, Mamaia, Herculanele sau Tușnadul erau la fel de necunoscute ca și Coasta de Azur. Cunoașterea patriei nu depășea drumul de acasă pînă la locul de muncă. Plajele și cabanele, autostrăzile și serpentinele, ozonul și ultravioletele erau niște feude ale celor îmbuibați și plictisiți de prea mult huzur. În comparație cu trecutul, situația diferă azi ca de la cer la pămînt. Frumusețile patriei au fost restituite poporului. Asistăm la un minunat proces de colectivizare a aerului de munte, a soarelui marin, a tuturor resurselor balneoclimaterice ale țării. Sîntem beneficiarii acestui proces.

Creație a regimului nostru democrat-popular, O.N.T. „Carpați" desfășoară de 10 ani o activitate laborioasă. Drumurile țării sînt străbătute de autocare confortabile, pline cu oameni ai muncii. Hotelurile și cabanele nu mai pridideșc cu găzduirea turiștilor. Versantele munților și nisipul litoralului freamătă de voioșia celor veniți să se recreeze. Turismul a devenit o problemă de stat, o preocupare importantă. Mulțumită sprijinului părintesc al partidului și guvernului, se crează noi condiții de dezvoltare a activității turistice, se lărgește necontenit baza ei tehnico-materială. Se deschid noi cabane și hoteluri turistice, parcul de autocare sporește, condițiile de masă și casă sînt din ce în ce mai bune, ghizi tot mai bine documentați stau la dispoziția excursioniștilor, noi trasee turistice se inaugurează, schimburile cu străinătatea se amplifică, formele de activitate sînt tot mai variate. De la organizarea concediilor de odihnă pînă la călătoria în circuit, de la turul orașului pînă la excursiile peste hotare, — fel de fel de forme de cunoaștere și agrement turistic stau la îndemîna oamenilor muncii. În felul acesta ei își cunosc mai bine patria, iau contact mai îndeaproape cu transformările din orașele și satele noastre, leagă între ei prietenii durabile. Iar cînd se întorc acasă odihniți, îmbogățiți sufletește și mai însetați de muncă, în cartea de impresii a inimilor lor aștern, fiecare, cuvinte de mulțumire și recunoștință pentru partid și guvern. În acest unison al recunoștinței și mulțumirii ne înscriem cu toții, pășind în al treilea deceniu de viață nouă.

# SPIRITUL FLUVIILOR

Cînd marile risipiri ale sufletului te încearcă și ceva din tine moare latent, fără muzica suferinții, cu acea împăcare tacită și gravitate ce rănește tîrziu, pornește pe ape, departe de încercuirea ispitei, căutînd să găsești în halucinația lor ceva echilibrat și adînc, o liniște fără tenebre.

Un vapor suplu, numai metal și țiplă albă făcută din gaze, ca o alcătuire parcă prea ușoară pentru colosala forță a Dunării, mă poartă spre freneticul văzduh al Sudului. Drumul, aparent e monoton, larga șosea galbenă, fără valuri în acest anotimp, se strecoară printre două maluri terne, abia mai tîrziu dramatice, spre Porțile de Fier, unde la orizont se ridică bărbătește trupuri de stîncă verzuie, ca în fiorduri. Acolo, deasupra munților fioroși, plutește o negură urlătoare și valurile de dedesubt clocotesc, vorbind despre adîncuri incomensurabile. Cifrele servite prin *porta-voce*, ca să întrebuințăm un termen vechi marinăresc, impresionează mai puțin ca gurile flămînde de sub tine, vîlvori albe, adevărate cratere, spumegînd și evocînd pe cei înecați demult...

Înainte de Cazane se poposește pe insula Ada-Kaleh. Nicăieri n-am avut mai mult sentimentul Timpului ca aici: străzile înguste, cafenelele vechi ce mai purtau în pereții lor o Istorie nescrisă, vagul miros de tutun, micile cimitire turcești, cu pietre funerare parcă spălate, ciprii întunecați. Peste zidurile cetății izbucnise o plantație violetă amintindu-mi de *bucavilia* din Rhodos, și soarele își țesea intrigile sale strălucitoare pe arcul catacombelor, cum spunea un mare scriitor. Ce odihnă a cerului, ce șopot ascuns în explozia timidă a *săpunelului* ce împodobește micile grădini unice!

La întoarcere, oprire la Turnu-Severin, între resturile *Drubetei* despre care se poate spune că e mai frumoasă chiar decît *Histria* pentru că e așezată între mari planuri verzi, dominînd Dunărea și privind departe spre locul pe unde soseau legiunile romane. Au rămas pe amîndouă malurile resturile marelui pod, alcătuire parcă legendară și de necrezut pînă nu vezi Castrul cu geometria lui precisă, dovadă a unor treburi inginerești uluitoare. Două coloane negre sprijină cerul. Orașul din spate zace în soare ca sub o imensă surdină. Nu se aud nici trăsuri, nici motoare. Cum spune același scriitor de peste drum: „Din Tăcere a ieșit Arhitectura pentru că triumful ei e linia dreaptă". Călcînd tăcut marea șosea lichidă am privit mereu la urmele săpate în stîncă și-am auzit noaptea cadența sandalelor. Trufia și civilizația suliței, pierite toate în pulberea acestor poteci balcanice! Trec *jery-boaturi* cărînd fier, călătorii ne fac semne cu mîna, caut în memoria mea un chip depărtat, cum domnește Vremea în inima mea!

Ceasuri de lene la bord. Dinspre malul Bulgariei irumpe agonia florilor de salcîm. Dealuri întregi de pomi, bolnavi de langoare, clătinînd în văzduh clopotele lor albe ce se risipesc la primul vînt. Nu spunea același scriitor, a cărui amintire mă persecută, că albinele au adus de aici sau de pe Himet stropul de miere așternut pe buzele lui Platon la nașterea sa?

Și dincolo de aceste sălcii, cînd îmi întorc privirea, iată Oltul pierind fără măreție în apele cafenii, pline de mîl. Aud ciocane și văd constelații electrice deasupra unui șantier. Patria muncește! Te slăvesc Romînie, pămînt strălucit, cu oameni blînzi și aprigi. Din acest loc strălucitor și plin de spirit, veghez!

**Eugen BARBU**

## GEO BOGZA:

Călătorul care soseşte azi în gară la Constanţa, surprins de vastitatea orizonturilor, de albastra imensitate a mării pe care cele mai noi blocuri se proiectează asemeni unor categorice semne de exclamare, trebuie să ştie că pînă nu de mult acele locuri arătau cu totul altfel.

Călătorul care soseşte azi la Mangalia, la Eforie sau la Mamaia, trezindu-se deodată în mari cetăţi ale luminii şi bucuriei, trebuie să ştie că pînă nu de mult acele locuri arătau cu totul altfel.

CONSTANȚA

# VIAȚA în VIITOR

Abia prin 1957, deci numai cu șapte ani în urmă, niște echipe de zidari s-au apucat de lucru pe malul mării, la Eforie... În vara următoare, toți cei ce au sosit acolo au fost surprinși de înfățișarea noilor case, clădite după noi legi ale armoniei și geometriei în spațiu. Așa a început noua frumusețe a litoralului, iar în cele din urmă a multor orașe din țara noastră. Tulburător aici este faptul că sămînța acestei noi frumuseți a pornit din locuri care cel mai mult, și cu cele mai copleșitoare dovezi, pot vorbi despre frumusețe. Fiindcă țărmurile mării, doar toată lumea știe, au adăpostit cîndva cetățile grecilor, făuritorii unor frumuseți supreme.

Cam odată cu începerea lucrărilor la Eforie, trecîndu-se la reconstrucția Constanței, a fost descoperit un mozaic roman de mari proporții și de o mare însemnătate arheologică, iar ceva mai tîrziu un întreg tezaur grecesc de statui de marmură printre care capul fascinant al unui șarpe și acela, repede devenit celebru, al zeiței Fortuna.

Aceste descoperiri ca și inteligenta lor punere în valoare — Muzeul arheologic din Constanța a devenit, cu afluența de pe un

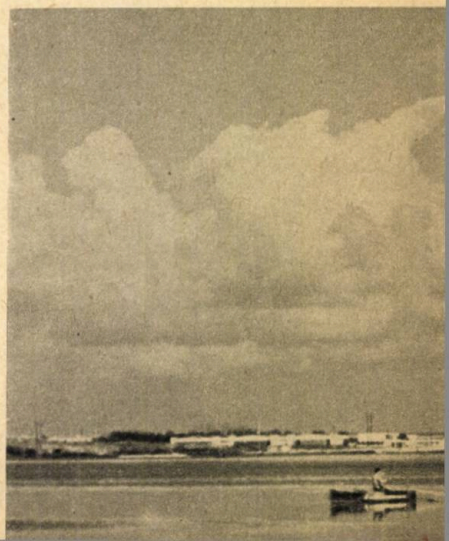

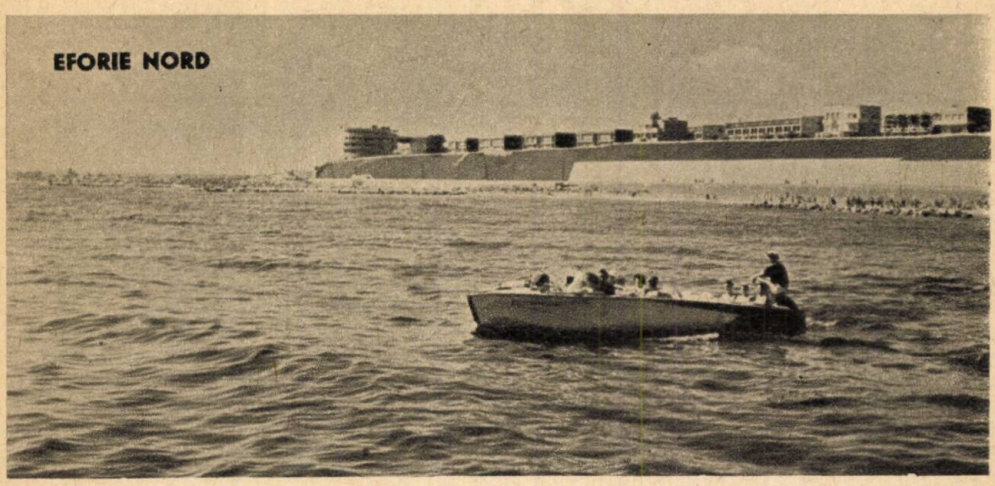
EFORIE NORD

EFORIE SUD

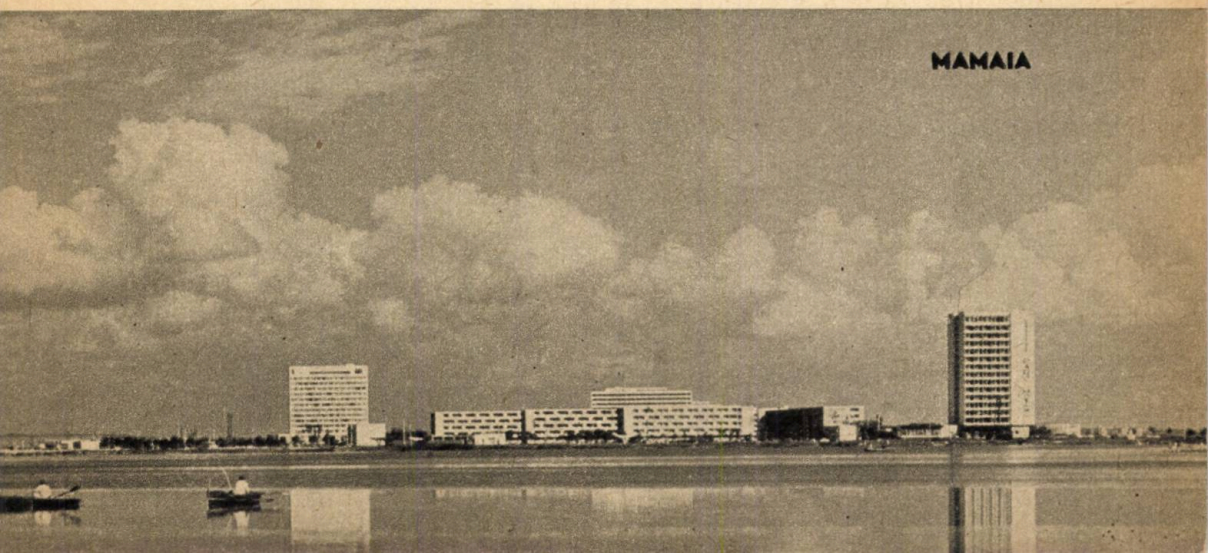
MAMAIA

GEO BOGZA:

# VIAȚA în VIITOR

stadion, un solemn templu al culturii — au atras în mod spectaculos atenția maselor angajate în opera de construire a socialismului, operă a prezentului și a viitorului, asupra vechilor civilizații din Dobrogea.

Contemplînd vestigiile acestora, și confruntîndu-le cu ceea ce se zidește în zilele noastre, sub privirile noastre, pe țărmurile mării, tot mai mulți oameni au fost cuprinși nu numai de fiorul celui mai îndepărtat trecut, ci și de acela al unui prezent plin de măreție, și și-au dat seama că abia acum, în zilele noastre, în Dobrogea apare iarăși o mare și strălucită civilizație.

Ani la rînd eu rătăcisem printre ruinele cetăților grecești, cuprins de nostalgia frumuseții și armoniei pe care le lăsau să se întrevadă.

Ani la rînd rătăcisem printre zidurile Istriei, căutînd să-mi închipui ardoarea cu care Vasile Pîrvan va fi dat la iveală, de sub enormul morman de pămînt cutreierat de ciobani și turmele lor, toate acele coloane și capiteluri de marmură.

Ani la rînd mi le-am închipuit, înalte și drepte, în fața albastrei nemărginiri a mării...

Și pe urmă, deodată, m-am pomenit în surprinzătoarea geometrie în spațiu de la Mamaia. Nu sînt acolo, pe îngusta și însorita fîșie de nisip, coloane de marmură, dar betonul, oțelul și sticla înaltă o frumusețe verticală, cutezătoare și plină de avînt, în fața nesfîrșitei întinderi orizontale a mării. Este acolo mai mult decît un loc de odihnă, cum Istria a fost fără îndoială mai mult decît un port al negustorilor greci.

Istria și Mamaia reprezintă cele două mari biruințe ale spiritului uman pe pămînturile Dobrogei, cele două mari splendori arhitecturale apărute, la interval de două mii de ani una de alta, în fața imensei oglinzi a mării.

Eu, care am rătăcit atîta printre ruinele cetăților grecești, copleșit de splendoarea civilizației pe care o evocau, îndrăznesc să spun că Istria și Mamaia pot sta acum față în față, egale ca frumusețe, fiecare simbolizînd o altă eră din istoria omenirii. Datorită lor, Dobrogea devine încă o dată, și mai mult decît oricînd, un pămînt al meditației și al nostalgiei.

Fiindcă Mamaia implică și ea o nostalgie. Așa vor trebui să arate — ne îndeamnă ea să visăm — cetățile viitorului, cînd actualele conflicte care sfîșie omenirea vor lua sfîrșit.

Mi-a fost dat, așadar, să trăiesc, pe pămînturile Dobrogei, aceste două nostalgii majore. De atîtea ori, la Istria, un gest păstrat în marmură m-a îndemnat să reînviu viața vechilor cetăți grecești, cu filozofii și dansatoarele lor, cu marile serbări dionisiace, cu amfiteatrele în care erau aplaudați Eschyl și Euripide, Sofocle și Aristofan. Acela a fost un moment de triumf al rațiunii și al frumuseții, în spațiul egeean și în alte cîteva puncte pe care le puteau atinge corăbiile grecești, în timp ce mari părți din lume mai scoteau strigătele barbariei.

În ultimii ani, simțindu-mă pierdut, și totuși protejat, printre enormele și zveltele corpuri geometrice de la Mamaia, invitat să iau cunoștință de propriile mele dimensiuni, fizice și psihice, rătăcind printre odihnitoare spații verzi — văzute ca tablouri ale unor rafinați peisagiști și auzite ca sonate pentru pian — întîlnind tot felul de oameni, bărbați și femei, senini la față, cu ochi strălucitori, trăind mereu sub semnul soarelui și al fructelor pline de soare, cîteodată visători iar unii dintre ei chiar melancolici, dar toți la un loc bucurîndu-se, ca o singură ființă, de binefacerile păcii și ale civilizației, de atîtea ori m-am gîndit că așa va trebui să arate viața în viitor, nu numai pe înguste fîșii de litoral, ci pe întinderea tuturor celor cinci continente, în cetatea de dimensiuni universale la care aspiră și la care are dreptul omenirea.

MANGALIA

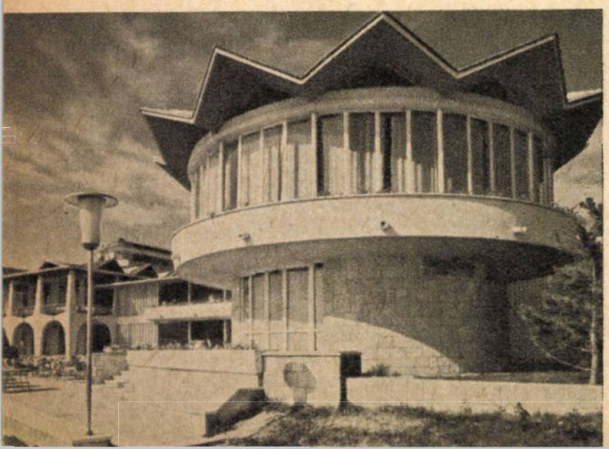

Este greu de imaginat un ţinut în care peisajele să fie atît de variate şi în acelaşi timp atît de armonioase ca teritoriul patriei noastre. Cine şi-a aruncat privirea peste întinsul său, într-o dimineaţă senină de miez de toamnă, de pe unul dintre piscurile pietroase ale munţilor Făgăraşului, să zicem de pildă de pe izolatul Negoiu, care atrage în mod deosebit pasul turistului, acela a îmbrăţişat cu privirea, pînă foarte departe, imaginea acestor întinsuri necuprinse ale ţării. Spre răsărit şi apus se desfăşoară brazdele nesfîrşite ale Carpaţilor, pe culmile cărora mai zăboveşte, ici şi colo, cîte un nour răzleţ şi pe ale căror flancuri, pe sub cununa sumbră a pădurilor de brad, în aşteptarea mantiei iernii, toamna a zugrăvit cele mai variate şi mai nostalgice îmbinări coloristice. Spre miazănoapte se întinde, pînă către fantomatica siluetă a munţilor Rodnei, podişul sau bazinul Transilvaniei, în care primul plan este ocupat de fîşia sinuoasă şi lucitoare a văii Oltului. Privirea i-a alunecat apoi spre sud, peste multicolorele valuri ale dealurilor subcarpatice, pînă în Cîmpia Romînă, dincolo de care, cînd şi cînd, a zărit sclipirea genei de argint a Dunării. Şi poate că din reveria acelei ore unice a fost trezit doar de pasul discret, urmat de zgomotul, arareori perceptibil, produs de rostogolirea vreunui minuscul fragment de stîncă, ce însoţeşte apariţia caprei negre, care îşi face raita matinală peste culme, venind de undeva dinspre căldarea Şerbotei sau dinspre Doamnele.

Multitudinea şi nelimitata varietate a imaginilor, culese la toate altitudinile, este principala impresie lăsată de o excursie pe meleagurile patriei noastre.

N. Bălcescu compară în mod lapidar Transilvania cu o uriaşă cetate situată în inima ţării. Zidurile ruiniforme ale Carpaţilor sînt ferestruite profund de trecători traversate de cursuri de apă, ale căror denumiri au sonorităţi istorice şi legendare: Oltul, Mureşul, Someşul, Bistriţa, Trotuşul, Prahova. Cuprinzînd spre est şi sud cu două braţe uriaşe bazinul Transilvaniei, contorsionatul nostru arc carpatic prezintă o structură complexă, pe care geologii o citesc ca pe o cronică străveche în flancurile sale stîncoase, dezvelite de dalta necruţătoare a vremii. Spre apus, asemeni unui bastion de mozaic, se ridică masivul munţilor Apuseni, care îşi resfiră crestele, ca degetele unei mîini de uriaş, către mănoasa şi necuprinsa cîmpie a Tisei.

Iar dacă o porneşti apoi peste zidul cetăţii, escaladîndu-i crenelurile, într-o neegalată armonie de forme, culori şi sunete, constaţi aspectele cele mai diferite, după locul şi sectorul carpatic în care te găseşti.

De la Dunăre şi pînă în valea Dîmboviţei se dezvoltă lanţul Carpaţilor Meridionali. Segmentul lor apusean, masivul Banatic, prin care şi-au tăiat „drum fără pulbere" apele spumegînde ale Dunării, prezintă altitudini mici, arareori peste 1000 m, dar cu o varietate de peisaj total neobişnuită, în care păşuni alpine şi platouri întinse, cum sînt cele de pe Semenic sau Muntele Mic, fac loc pereţilor drepţi, calcaroşi şi vîrfurilor ascuţite, pe care se caţără o vegetaţie luxuriantă submediteraneană.

Pe această cale de apă, pe care a rămas încă elocventă amintirea antichităţii daco-romane, se va construi în curînd marele baraj de la Porţile de Fier.

Creasta principală a Carpaţilor Meridionali prezintă însă cu totul alt aspect. Este peisajul culmilor golaşe, alcătuite din străvechi roci cristaline, cu piscuri ce depăşesc adeseori 2500 m altitudine.

Gheţarii uriaşi, de tipul celor din Alpii şi Pirineii actuali, i-au modelat în timpuri geologice recente, acum 1—2 milioane de ani, lăsînd în urmă acele minunate zănoage şi căldări glaciare în fundul cărora sclipeşte uneori, asemeni unui strop de argint topit, cîte un lac minuscul sau chiar cîte o salbă de lacuri, cum este vastul circ glaciar de sub Peleaga Retezatului, cu cel mai mare lac de acest fel de la noi (lacul Bucura). Custuri colţuroase şerpuiesc printre căldări, iar versanţii sînt acoperiţi de uriaşe perdele de grohotiş, peste care se proiectează adeseori umbra mişcătoare a vulturilor. Este peisajul specific acestui lanţ muntos (Godeanu, Ţarcu, Retezat, Parîng sau Făgăraş).

Cel pe care l-a surprins amurgul într-o căldare glaciară, cum ar fi la lacul Cîlceascu de sub Parîng, în căldarea Galeşului, în care se găseşte romanticul lac cu acelaşi nume din Retezat, în cea a Călţunului de sub Negoiu, sau oriunde aiurea, acela şi-a întins mai întîi cortul, iar după aceea, cînd umbrele serii au început să stăpînească muntele, a aprins focul de vreascuri de jnepen şi, culcat pe covorul gros al brazdelor de iarbă, s-a lăsat furat de murmurul simfoniei culmilor carpatice, în care glasul cascadelor şi izvoarelor se îmbină cu freamătul vîntului de seară, pe struna sumbrelor păduri de brad din vale. Cînd şi cînd, ca o lovitură de cimbal sau ca un scurt arpej de oboi, răsună o talangă la stîna din apropiere, glasul subţire al mioarelor sau chemarea întîrziată a unei păsări stinghere. Şi noaptea îşi aşterne umbrele peste culmi şi abisuri.

Dincolo de valea Dîmboviţei, asemeni unei uriaşe pietre de hotar, se ridică stînca de calcar a Pietrei Craiului, străvechi recif de corali, crescut cu milioane de ani în urmă în apele mărilor de la sfîrşitul erei secundare. De aici încep Carpaţii Orientali, cu lumea şi peisajul lor propriu. Imense stive de bolovăniş, strînse în mările trecutului, au dat naştere stîncilor Bucegilor, Zăganului, Ciucaşului sau Ceahlăului. Crestele lor prezintă acum aspectele ruiniforme ale castelelor gotice distruse de vreme. Cantemir compara Ceahlăul, al cărui vîrf s-ar fi

înălțat deasupra norilor, cu Olimpul și cu Pelia și aprecia că dacă rapsozii antichității l-ar fi cunoscut, ei l-ar fi situat desigur mai presus decît pe acești munți celebri. Deși altitudinile nu se compară, în genere, cu ale Meridionalilor, flancurile Carpaților Orientali sînt acoperite de păduri de brad, iar florile de munte crează pretutindeni o lume de culori și scîntei. Relictele răzbat pe valea Bistriței, în țara misterioasă a Vrancei, dar mai cu seamă în nordul Moldovei. Legendele, doinele, baladele, toponimia și monumentele istorice povestesc cînd despre timpurile descălecatului, cînd despre ale lui Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș sau Lăpușneanu. Din umbrarele Dornei aștepți parcă apariția zimbrilor și freamătul cavalcadei de cavaleri, mînîndu-i către Vama sau spre culmile Rarăului, ai cărui steni i-au păstrat amintirea (Piatra Zimbrului), ca de altfel, mai tîrziu, și pe a fiicei lui Petru Rareș (Pietrele Doamnei). Ceahlăul își împlîntă legendele poate chiar pînă dincolo de antichitate. Astăzi, el își oglindește piscurile, adeseori încununate de nea, în marea cea nouă, dătătoare de energie, de la Bicaz.

Cam începînd de la Tușnad, spre nord, paralel cu lanțul principal al Carpaților Orientali, se dezvoltă catena munților Harghita-Gurghiu-Călimani. Ea provine din materialul vulcanic țîșnit destul de curînd, în vremile cuaternare, prin cratere ale căror forme se mai recunosc încă, de-a lungul unei uriașe crăpături în scoarța pămîntească, actuala catenă muntoasă, ce se poate urmări pînă în R.S. Cehoslovacă. Gazul carbonic care se mai degajă și astăzi, ca un ultim ecou al acestei cumplite frămîntări, se dizolvă în apă, dînd naștere binecunoscutelor borvizuri.

Iar dacă treci peste podișul Transilvaniei, în masivul Apuseni, descoperi o lume montană specifică, cu totul deosebită de restul Carpaților. Ai ascultat vreodată chemarea prelungă a tulnicului, pe înserat, în satul moțesc Arieșeni? Așa suna poate și pe vremea cînd aurarii agatîrși înfruntau invazia lui Darius Histaspes, sau cînd ortacii lui Horia din Albac porneau răscoala peste munți.

Privit-ai în serile umede de vară, cum se așterne vata negurei peste întinsurile izolării de la Padiș, ajungîndu-ți, cînd pînă la gleznă, cînd pînă la brîu, cînd depășind vîrfurile brazilor? Dar în străfundurile pămîntului, ai coborît ca să admiri arta picăturilor de apă din peșteri, care sculptează, cînd în calcare, c înd în ghețuri permanente? În adîncurile pămîntului, în puțuri și galerii, întîlnești aspectul muncii pline de abnegație a vajnicilor noștri mineri, care scot la lumina zilei cele mai felurite minereuri metalifere. Dacă într-o noapte de miez de vară ai însoțit lungile coloane de moți către culmea pe care în zori se deschide tradiționalul tîrg, denumit încă „tîrgul de fete", de pe muntele Găina, ți-a rămas vie imaginea miilor de focuri mișcătoare și încîntarea zorilor, ce surprind începutul acestei originale manifestații folcloristice.

Să coborîm acum din munți, pe căile bătute de milenii de turme și de ciobani, însoțiți de murmurul doinei, ce pare că se desprinde din freamătul izvoarelor și pîraielor, în peisajul dealurilor noastre carpatine. Este lumea vegetației bogate, cu păduri de fag și de stejar și cu podgorii vestite încă din vremea lui Buerebista.

Pe flancurile lor, primăvara anină ghirlande de pomi înfloriți, printre care poteca șerpuiește adesea către o ruină de cetate sau către un schit cu trecut istoric.

Din această lume a simfoniei pastorale s-au inspirat adeseori artiștii noștri înaintași și contemporani. Cine nu recunoaște în orice pînză a lui Grigorescu meleagurile romînești? Astăzi, pe aceste meleaguri au apărut orașe noi, fabrici și așezăminte industriale, mai ales în depresiunile intracarpatice, în care subsolul conține cele mai variate avuții minerale (petrol, cărbuni, gaze naturale, sare, minereuri metalifere). Numeroase stațiuni balneare, unele datînd chiar din vremea romanilor (Herculane, Geoagiu), exploatează felurite ape minerale.

Bărăganul, al cărui nume înseamnă pe turcește pămînt întins și pustiu, își unduiește astăzi holdele, în freamătul vîntului de seară. Îl străbați în goana trenului sau a automobilului, cu gîndul la dropiile și la desfătările vînătorești ale marelui nostru Odobescu.

Curînd apare la orizont albia largă a Dunării. Anticul Istru își odihnește parcă undele, după titanicul efort cu care a spart Carpații la Cazane și Porțile de Fier. Cosmosul misterios al bălților și deltei, cu canale întortochiate, ascunse în pădurea de stuf, îți oferă alte imagini și încîntări turistice. Asculți chemarea unei păsări de baltă și-i bănuiești cuibul cu puișorii. Cîrduri ciudate de zburătoare se desprind gălăgioase din vegetația luxuriantă sau navighează molcom pe oglinda apei între florile plutitoare de nufăr. Încerci să le descifrezi identitatea: pelicani, lopătari, egrete, cufundaci...

Te găsești în paradisul păsărilor, fără egal în Europa. În unde se frămîntă miliarde de ființe, dintre care desprinzi năluca peștilor sau firul spiral al șarpelui de apă. O luntre de pescari îți încrucișează calea. Pe malul drept se întinde o țară misterioasă și unică: Dobrogea, pe care au descris-o în fel și chip atîția maeștri ai condeiului sau ai penelului. Privind spre miază-noapte, ai crede că revii între stîncile Carpaților: culmi pleșuve și stîncoase, peste care asfințitul așterne mantii sîngerii. Sînt străvechii munți ai Măcinului, al căror granit a fost adînc tocit de gîlăul necruțător al mileniilor. Spre miazăzi, văile, largi ca niște copăi naturale, și peisajul neted de stepă nemărginită, din care răsar colți stîngheri de stîncă, te fac să crezi uneori că ai ajuns pe undeva prin pustiurile Asiei Centrale și-ți pare că auzi ritmul obsedant al dairalei. Ajungi curînd pe litoral, iar marea îți trimite boarea ei sărată și vuietul familiar al talazurilor.

Din portul Chiustegi, sărăcăcios și deprimant, de la finele veacului trecut, a răsărit Constanța zilelor noastre, care reînvie, cu mijloacele veacului al XX-lea, gloria străvechiului Tomis și a cetăților grecești de pe litoralul Pontului Euxin. Pe aici s-a zămislit legenda Medeei, prințesă în Colhida, îndrăgostită de legendarul Jason, conducătorul Argonauților; pe aici, îndureratul Ovidiu a inițiat în arta stihurilor pe prinții geților, al căror vin se întărea iarna în oalele de lut. Ca și atunci, pescărușii strigă strident peste valuri, ca și atunci globul incandescent al soarelui răsare din azurul mării, ca și atunci talazurile își murmură eterna cantilenă. O lume nouă a dat însă o viață nouă unui peisaj străvechi.

**dr. Victor Corvin PAPIU**

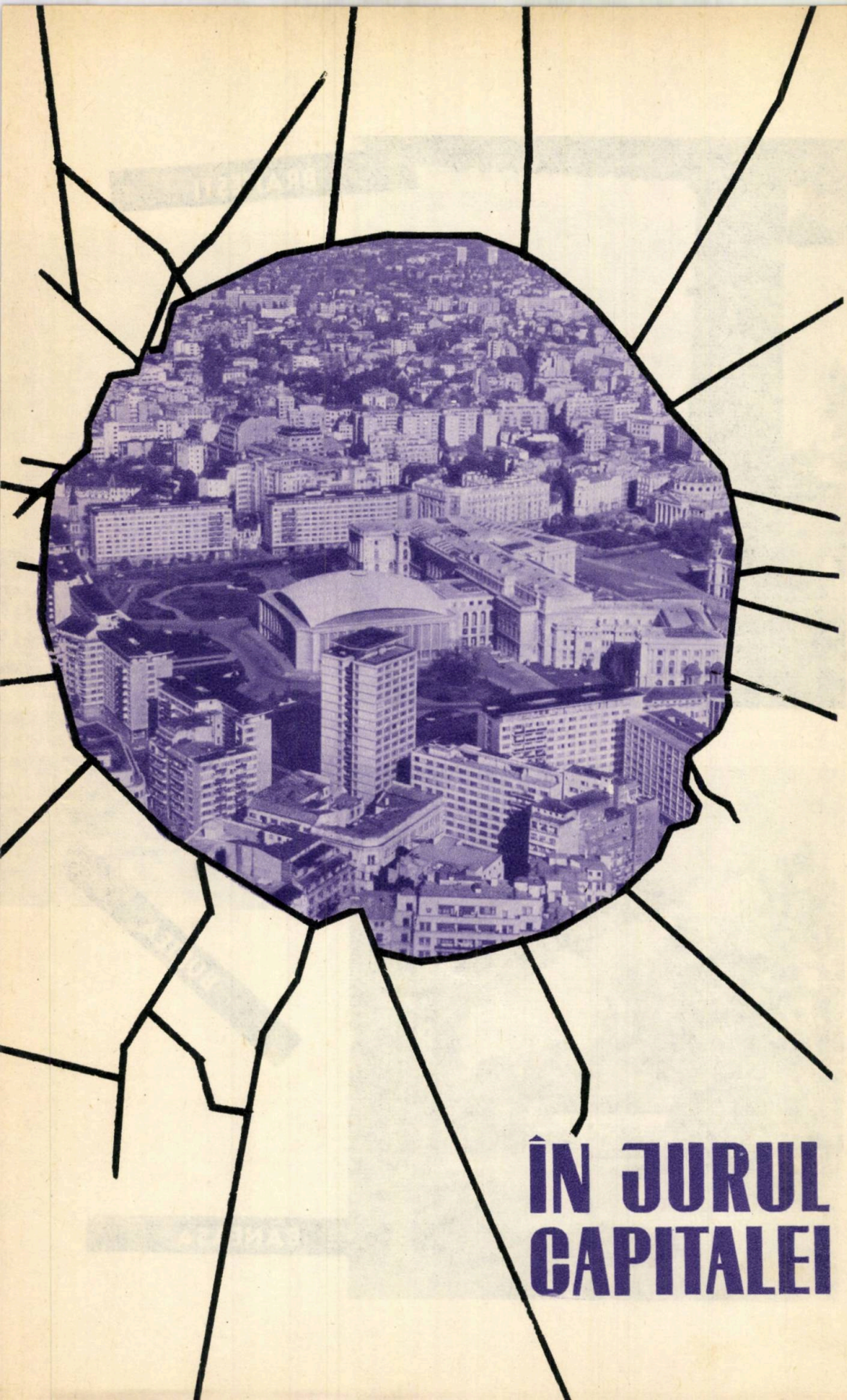

# ÎN JURUL CAPITALEI

BRĂNEȘTI

BUFTEA

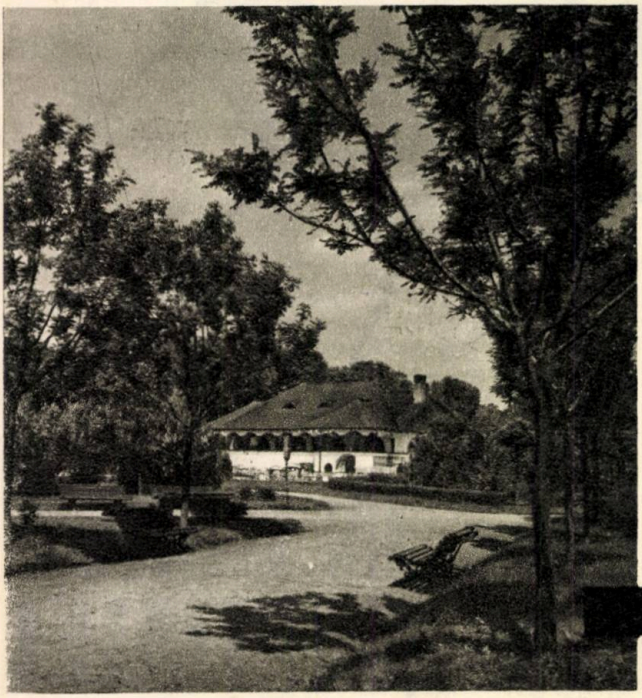

BĂNEASA

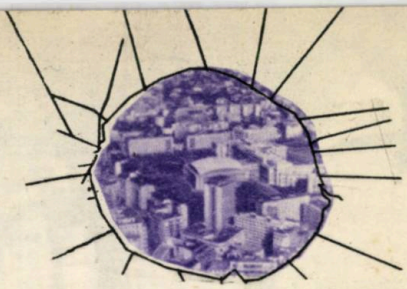

Multă lume își închipuie că a face turism înseamnă numai a merge la mari depărtări. Sînt însă destule locuri frumoase în jurul tuturor orașelor din țara noastră, pentru vizitarea cărora ne este îndeajuns și timpul unei după amiezi de vară.

Iată, de pildă, descrierea unor asemenea colțuri pitorești aflate în jurul Capitalei.

MOGOȘOAIA, la 6,3 km de marginea orașului, pe varianta spre Ploiești. Pădure, lac cu ștrand și restaurant. „Muzeul de artă brîncovenească", în palatul zidit de domnitorul Constantin Brîncoveanu, în curtea căruia se află o casă de creație a oamenilor de artă. Cu tramvaiele 6 și 20 pînă la capătul din cartierul Străulești, apoi cu autobuzele liniei 60, care la întoarcere au ultima cursă spre Capitală la ora 0,48.

BUFTEA, la 12,8 km, tot pe varianta spre Ploiești. Lac cu ștrand și debarcader, la care se închiriază ambarcații pentru plimbări. Restaurant. Aci se află și Centrul de producție cinematografică. Cu autobuzele I.R.T.A, ce pleacă din autogara Bucureștii Noi la fiecare 15 minute, ultimul retrăgîndu-se la ora 0,20.

BĂNEASA, la 3 km în afara orașului, pe șoseaua spre Ploiești. Pădure cu „Colțul zoologic". Restaurantele „Parcul privighetorilor" și „Pădurea Băneasa". Cu autobuzele liniilor 48 și 67, ce pleacă de la ștrandul Tineretului din șoseaua Kiseleff (autobuzul 67 putînd fi luat și începînd de la Pipera, la capătul liniei 5 de tramvaie); ultima cursă pleacă din pădure la ora 1,09.

SNAGOV, la 30 km pe șoseaua spre Ploiești. Pădure, parc, lac cu ștrand și debarcader; curse de plăcere cu vaporașele și închiriere de ambarcații pentru plimbări. Restaurante. Mănăstirea cu același nume — însemnat monument istoric — se află pe insula din mijlocul lacului. Cu autobuzele I.R.T.A, ce pleacă din autogara Băneasa (duminica la fiecare 30 de minute), ultimul plecînd din pădure la ora 21. La Snagov-sat (hotel turistic, camping, resta-

PUSTNICUL, la 8,7 km, tot pe şoseaua spre Lehliu. Pădure, lacul Pasărea, cu plajă, bazin de înot pentru copii, debarcadere pentru plimbări. Traversînd lacul, pe malul celălalt, se ajunge la satul şi mănăstirea Pasărea. Restaurant şi cabană cu camere de dormit. Autobuzele liniei 46 merg pînă la cabană, ultimul plecînd de aci la ora 0,44. Se poate veni aci şi cu trenurile de pe linia Constanţa, ce opresc în halta Cozieni, aflată la marginea pădurii, pe ale cărei poteci se ajunge , în cel mult 20 de minute, la cabană.

BRĂNEŞTI, la 12 km, de asemenea pe şoseaua Lehliu-Călăraşi, dincolo de pădurea Pustnicul, dar în apropierea acesteia. Cu autobuzele I.R.T.A. ce pleacă din autogara Pantelimon (duminica la fiecare 15 minute), ultimul retrăgîndu-se spre Bucureşti la ora 23,30.

BUDA, la 16,5 km, pe şoseaua spre Alexandria. Pădure de arini, zăvoaie şi ştrand pe rîul Argeş.

## MOGOŞOAIA

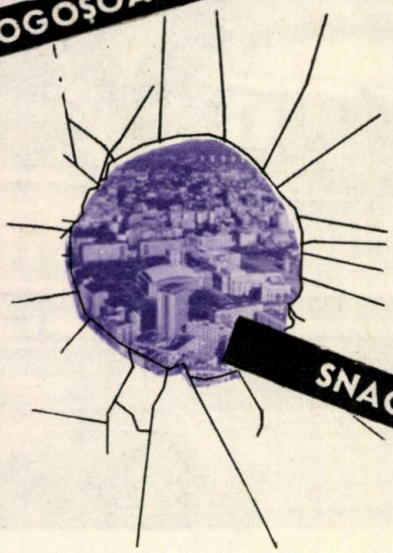

## SNAGOV

urant) se poate ajunge şi cu trenurile ce pleacă din Gara de Nord; traversarea lacului se face uşor cu una din numeroasele ambarcaţii ce circulă permanent.

ANDRONACHE, la marginea oraşului, pe şoseaua spre Urziceni. Pădure, terenuri de sport, estrade pentru programe artistice, bufete şi chioşcuri cu răcoritoare. Cu tramvaiele liniei 1 pînă la capătul din cartierul Colentina, apoi cu autobuzele liniilor 51 şi 59, ultimul retrăgîndu-se din pădure la ora 0,33.

PANTELIMON, la 1 km în afara oraşului, pe şoseaua spre Lehliu-Călăraşi. Pădure de stejari cu un lac şi pădure de pini, în jurul fostei mănăstiri — monument istoric — azi sanatoriu. Îndată după intrarea în parcul din faţa sanatoriului se află „Chioşcul lui Ipsilanti", interesant model de arhitectură veche romînească. Cu tramvaiele 7 şi 14 pînă la capătul de la fabrica „Granitul", iar de aci cu autobuzele liniei 46, ce au oprire chiar la intrarea în parcul sanatoriului.

Restaurant, bufet şi teren de camping. Cu tramvaiele liniilor 2 şi 15 pînă la capătul din parcul Rahova, apoi cu autobuzele liniei 57 pînă la podul peste Argeş, de unde se merge pe jos în susul rîului, prin frumoasele zăvoaie de pe malul său.

COPĂCENI, la 16,1 km, pe şoseaua spre Giurgiu. Pădure de plopi şi ştrand pe rîul Argeş. Cabană cu vestiare, restaurant în aer liber şi teren de camping. Cu tramvaiele 12 şi 17 pînă la capătul din cartierul Progresul şi apoi, de la gara de aci, cu autobuzele liniei 59.

CERNICA, la 13 km, pe şoseaua Tînganu, de-a lungul lacului cu acelaşi nume. În capătul dinspre Bucureşti, la cca. 7 km, este o insulă pe care se află mănăstirea Cernica, iar în dreptul acesteia se află terenul de camping. Cu tramvaiele 7 şi 14 pînă la fabrica „Granitul", apoi cu autobuzele liniei 46 pînă dincolo de satul Pantelimon, la bifurcarea şoselei spre Cernica, de unde mergem mai departe pe aceasta, pe jos.

# A DOUA FAȚĂ *a* VĂII PRAHOVEI

# A DOUA FAŢĂ A VĂII PRAHOVEI

„Valea Prahovei". Simpla pronunţare a acestor două cuvinte evocă peisaje cu vile şi brazi, cabane şi serpentine, excursii şi vacanţe plăcute. Frumuseţea priveliştilor, excepţionalele condiţii climatice, natura abundentă şi captivantă au situat-o la loc fruntaş pe harta turistică a patriei.

Dar Valea Prahovei nu înseamnă numai vile, cabane şi brazi. Parcurgînd-o de la ieşirea din Ploieşti şi pînă în vîrful Predealului, la cumpăna apelor, turistul întîlneşte nenumărate alte aspecte care îi vorbesc, dacă stă să le asculte, mai emoţionant chiar decît freamătul cetinilor. A fi atent doar la indicaţiile de kilometraj ori la marcajele turistice, echivalează cu o concesie făcută diletantismului rutier şi, implicit, o trădare a însuşi magistralului poem al Văii Prahovei.

Noi să călătorim mai pe îndelete, pe acelaşi itinerar dar citind o altă geografie, cu alte reliefuri, dar cu aceleaşi coordonate care înseamnă mai mult, mai frumos, mai bun, mai luminat.

Ultimele case ale Ploieştilor au rămas în urmă. Ne îndreptăm spre Cîmpina. În zare se profilează munţii. Pe retină păstrăm însă şi acum imaginea noilor construcţii ploieştene, siluetele elegante ale blocurilor, vitrinele îmbelşugate ale magazinelor, masivitatea strălucitoare a fabricilor şi întreprinderilor.

Înainte de intrarea în Cîmpina, în apropiere de Băneşti, pe stînga şoselei, se înalţă monumentul ridicat în memoria lui Aurel Vlaicu. Aci şi-a frînt aripile temerarul nostru constructor de avioane şi zburător, pionier al aviaţiei mondiale.

Sentimentul irezistibil al noului revine şi la Cîmpina, oraş cu vechi tradiţii muncitoreşti şi important centru al industriei petrolifere. Avîntul industrial al oraşului se împleteşte cu cel cultural, marcat de o remarcabilă reţea de biblioteci, şcoli, cinematografe, case de cultură şi cluburi, un institut de cercetări ştiinţifice etc. Alături de construcţiile prezentului se păstrează însemnate moşteniri ale trecutului. O vizită la muzeul memorial „Nicolae Grigorescu" şi la castelul Iuliei Haşdeu constituie un minunat prilej de cunoaşterea unora dintre valorile nepieritoare de ieri.

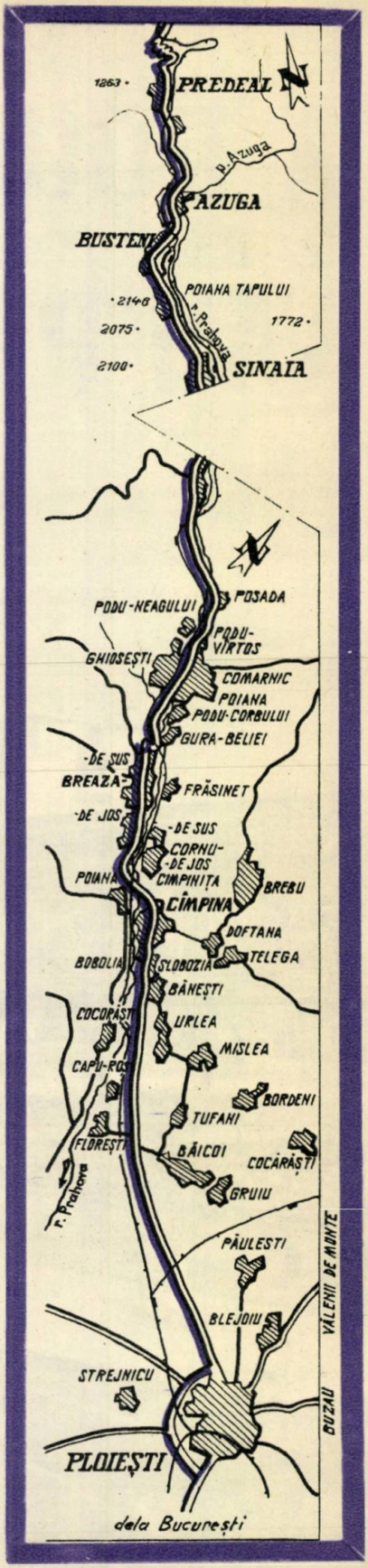

Călătoria noastră — nu-i așa? — se dovedește de la începutul ei fecundă.

Să nu ne grăbim însă. Să lăsăm deocamdată șoseaua și să ne abatem spre Telega. Sînt numai patru kilometri pînă acolo. Încă de departe se zăresc acoperișurile muzeului de la Doftana, fosta temniță în care burghezomoșierimea credea că poate sugruma lupta pentru libertate și o viață mai bună a celor mai buni fii ai poporului: comuniștii. Muzeul Doftana vorbește vizitatorilor, cu solemnitate și măreție, despre lupta dusă de neînfrînții eroi ai clasei muncitoare pentru a sfărîma „orînduirea cea crudă și nedreaptă".

Reconfortați și mobilizați sufletește, continuăm drumul și nu peste mult ne aflăm în Breaza cea ospitalieră, cochetă fără ostentație, de un calm discret și odihnitor. Aici avem de vizitat marea cooperativă de producție în care se lucrează vestitele țesături și covoare naționale de o fantezie stilistică și o armonie cromatică minunate. De altfel, Breaza este un puternic centru al artei populare. Formațiile locale de artiști amatori valorifică pe o treaptă superioară bogatele tradiții folclorice ale regiunii. Să nu uităm că sîntem pe locurile în care s-a născut cunoscutul dans popular „ca la Breaza".

Și pentru că a venit vorba de dansul popular, țineți minte că tot de prin regiunea aceasta, din comuna Bătrîni, și-a luat zborul în lumea întreagă și adorabila noastră „Periniță".

Trecem acum prin Gura-Beliei, prin Comarnic. Pretutindeni se dezvoltă industria materialelor de construcții. Fabrica din Comarnic dă un ciment de bună calitate. Muncitorii din localitate îți vorbesc cu mîndrie despre produsele fabricii lor, care alimentează numeroase șantiere de construcții. Nu se mai lucrează cu utilajele și metodele primitive de odinioară. Mașinile noi și tehnologia înaintată fac ca producția fabricii să crească din an în an.

Dar cimentul nu este singurul produs care se încarcă în gara Comarnic. Pe dealuri fumegă cuptoare de var, în văi se aude scrîșnetul pietrei măcinate în cariere. Valea Prahovei nu te îmbie numai cu frumosul, ci și cu utilul: petrol și covoare, cîntece și ciment, fructe și cherestea...

În timpul acesta serpentinele ne duc sus, tot mai sus.

Sinaia! Perla Văii Prahovei! O perlă din tezaurul pe care îl au la dispoziție oamenii muncii veniți — fie iarna, fie vara — să se odihnească, să schieze, să urce pe munte, să citească și să danseze. După ce vom trece pe la cabane, pe la hotelul Alpin (Cota 1400), sau vom urca cu telefericul la Vîrful cu Dor, vom da o raită pentru a cunoaște cealaltă Sinaie, Sinaia productivă, sportivă și artistică, gospodărească și culturală. Unități comerciale de tot soiul, magazine elegante și bine aprovizionate, cooperative de producție și de consum pun la dispoziția cumpărătorilor mărfuri variate.

ÎN AMINTIREA ȘOIMULUI AVIAȚIEI NOASTRE AUREL VLAICU

O mîndrie a Sinaiei este uzina de pompe de injecție, întreprindere specializată în ramura mecanicii fine. Vibrația motoarelor din uzină concură la intonarea măiestrei simfonii sinaiote, sincronizată cu murmurul rîului și freamătul cetinilor. Ieșind de la lucru, muncitorii se duc să vadă un film, să asiste la o partidă de fotbal pe terenul „Carpați", să joace șah ori să citească la club, să danseze la Casa de cultură.

Între timp, noi vizităm cimitirul eroilor din primul război mondial și mănăstirea Sinaia, după care ne oprim la Muzeul Peleș.

Aici „şedea minciuna cu regele la masă". Acum uşile fostului castel regal sînt larg deschise vizitatorilor, etalînd, în inestimabilele interioare, obiecte de artă, tapiserii scumpe, colecţii de arme. Este o feerie de aur şi albastru, argint şi cristal, mahon şi fildeş, acumulată de regi pe spinarea poporului. Toate aceste bogăţii au fost restituite, de puterea populară, celor ce muncesc.

Lîngă Peleş sclipesc în soare turnurile Pelişorului, transformat în casă de creaţie. Poeţi şi prozatori, compozitori şi pictori slăvesc, de aici, viaţa nouă şi fericită a patriei noastre.

Dar să ne luăm rămas bun şi de la Sinaia şi să mergem la Buşteni. Trecem mai întîi prin Poiana Ţapului, anticamera elegantă şi cochetă a Buştenilor şi, în cîteva minute, sîntem la Buşteni. Ca şi pînă acum, vom cerceta cealaltă faţă a localităţii, aceea care scapă turistului neavizat sau grăbit.

Ştiţi unde-i fabricată hîrtia pe care am aşternut aceste rînduri? La Buşteni. Fabrica de hîrtie şi celuloză este una din cele mai mari şi mai bine utilate din ţară, iar muncitorii săi, — vrednici şi talentaţi. Pentru ei s-au construit apartamente noi, luminoase şi confortabile. Tot pentru ei, ca şi pentru sezonişti şi turişti, s-au înălţat şi amenajat numeroase vile şi cabane, magazine, restaurante şi săli de spectacole. O şcoală medie, un grup şcolar petro-chimic, un club, un cămin cultural, o casă de cultură şi două cinematografe, constituie o dotare cultural-artistică însemnată. Şi oraşul se îmbogăţeşte mereu. Demn de văzut este şi frumosul colţ zoologic

# A DOUA FAŢĂ A VĂII PRAHOVEI

'ELIERUL DIN URMĂ
. MAESTRULUI
NELULUI ROMÎNESC:
COLAE GRIGORESCU

TREI GENERAŢII
FĂURIND
PODOABE NAŢIONALE

cu exemplare specifice faunei carpatine (urşi, lupi, vulpi, rîşi, căprioare, păsări mari de pradă ş.a.). Într-adevăr, Buştenii au cu ce se înscrie pe agenda vizitatorului venit să vadă şi altceva decît frumuseţile naturale ale Bucegilor.

La fel se întîmplă şi la Azuga, penultima treaptă a Văii Prahovei. Aici ne vom opri ca să bem o bere, „specialitatea casei". Despre fabrica de bere din Azuga, am auzit cu toţii. Unii din noi am şi vizitat-o impresionaţi de utilajele moderne şi de procesele tehnologice înaintate, nou introduse. Dar berea nu este singurul produs cu care se fălesc localnicii. Deopotrivă de mîndri ne vor vorbi despre producţia lor de ciment, sticlă, cherestea, postav, mezeluri şi brînzeturi.

Azuga este, şi ea, în plin avînt de construcţie. Aci s-au înălţat peste o sută de apartamente confortabile care introduc noul, elementul modern, în peisajul arhitecturii tradiţionale de pe Valea Prahovei. Priviţi vechile locuinţe din Azuga. Ele au specificul orăşelelor de munte, acele acoperişuri în două ape repezi, cerdacuri şi porţi ornate cu elemente decorative romîneşti.

Pînă să ne notăm toate impresiile în jurnalul nostru turistic, iată-ne ajunşi la Predeal, la cumpăna apelor dintre Timiş şi Prahova.

Numele Predealului este legat de una din cele mai dramatice pagini din istoria patriei: războiul din 1916—1918. În toamna lui 1916, s-au dat aici lupte crîncene între ostaşii romîni şi trupele invadatoare. Noi aveam

CASTELUL PELEŞ,
LA UMBRA MUNTELUI FURNICA

DEASUPRA BUŞTENIULU
DE VEGH
CARAIMANUL ŞI COŞTII

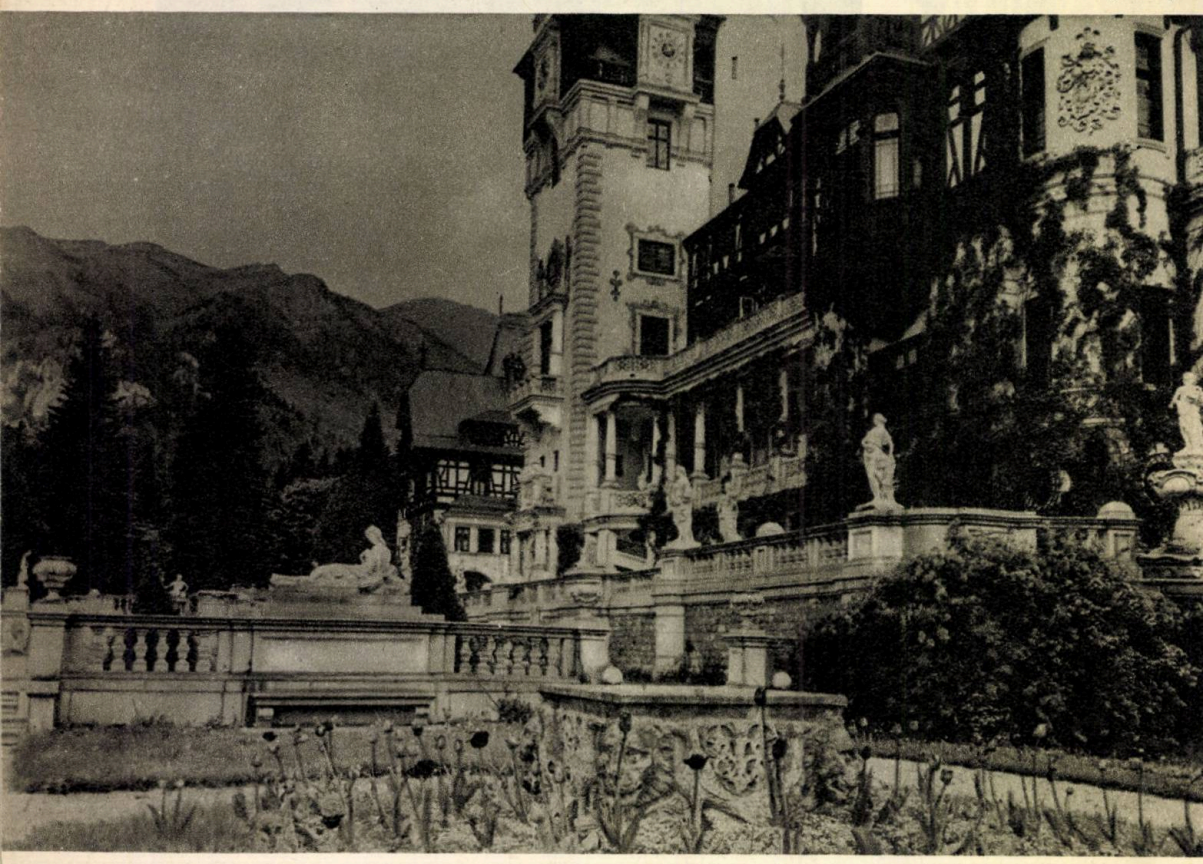

doar o mică garnizoană. Cotropitorii erau cîtă frunză şi iarbă. Cu toate acestea, le-a trebuit mult şi au suferit pierderi grele, pînă ce au putut răzbi eroica mînă de viteji. Amintirea acestui act de eroism e vie şi astăzi în Predeal, imortalizată de monumentul din oraş.

Predealul ne primeşte ospitalier ca întotdeauna, dar mai pregătit de oaspeţi ca oricînd: o şcoală medie, un complex şcolar, o casă de cultură, un cinematograf, o sală de dans, o sală de sport, un stadion pe care s-au corectat multe recorduri naţionale... Iar lista aceasta poate fi întregită: unităţi de asistenţă medicală, magazine, restaurante ş.a. Viaţa nouă a Văii Prahovei pulsează la fel de vie şi la Predeal, exprimată în iniţiative gospodăreşti, manifestări artistice, activităţi culturale şi sportive.

Toate acestea se cer cunoscute temeinic, cu pasiune şi interes, pentru că numai astfel vom avea în faţă — întreagă, complexă, captivantă şi fecundă — imaginea minunată a Văii Prahovei. În acest leagăn de frumuseţi naturale, s-au scris pagini de eroism, s-au dezvăluit comori artistice, s-a copt pîine, s-a dăltuit piatră. Valea Prahovei se situează astăzi la loc de frunte nu numai între traseele turistice, dar pe întreaga hartă socială, economică şi culturală a patriei.

**Marin D. MARIN**

# A DOUA FAŢĂ A VĂII PRAHOVEI

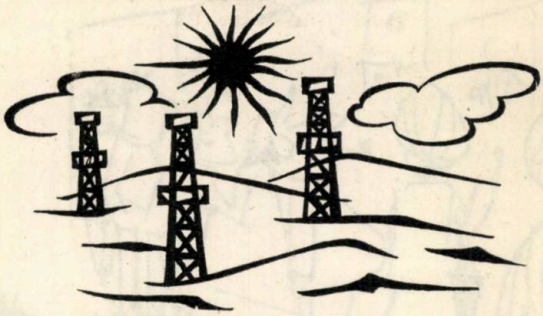

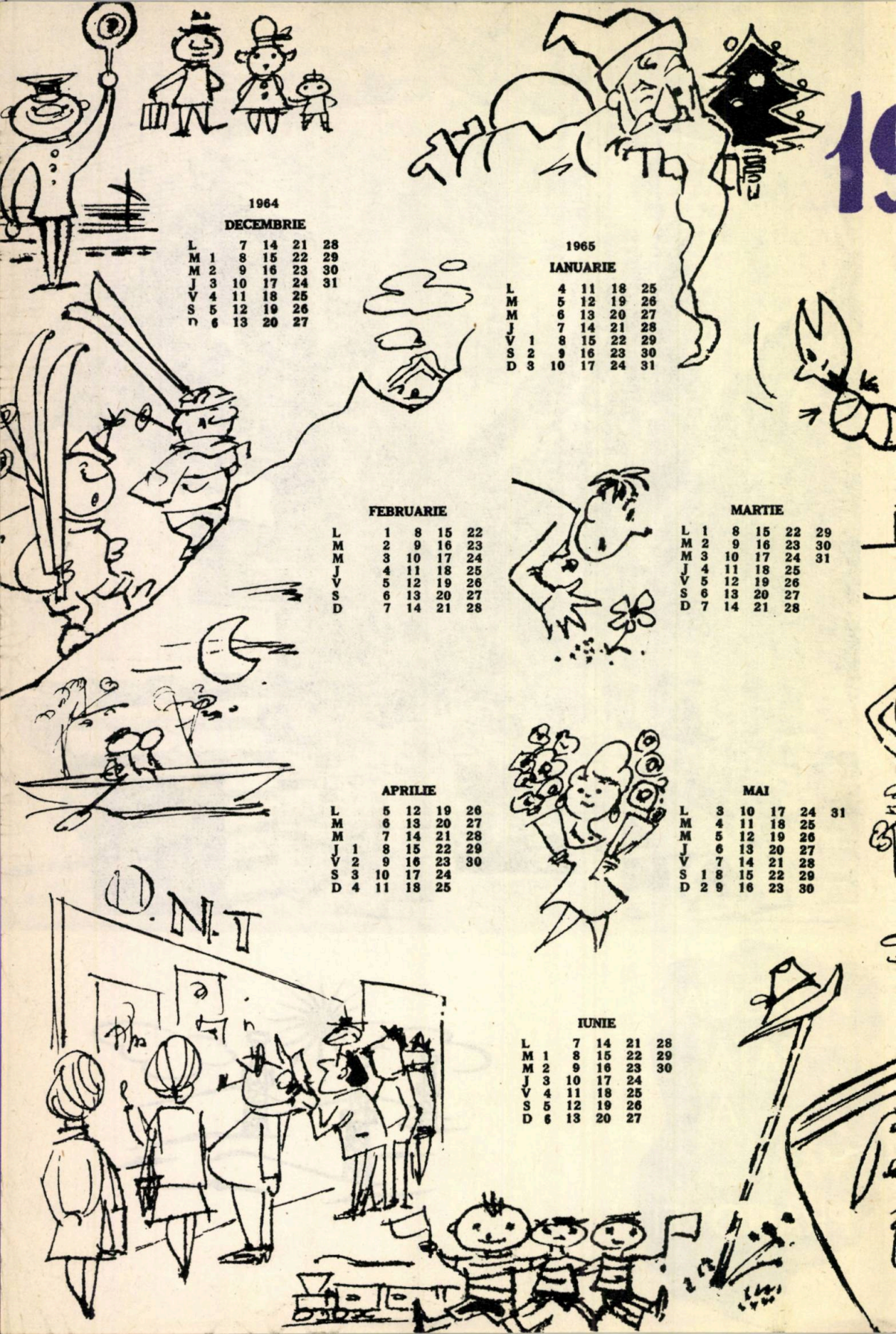

1964

**DECEMBRIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| M | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| M | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| J | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| V | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| S | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| D | 6 | 13 | 20 | 27 | |

1965

**IANUARIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 4 | 11 | 18 | 25 |
| M | | 5 | 12 | 19 | 26 |
| M | | 6 | 13 | 20 | 27 |
| J | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| V | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| S | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| D | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |

**FEBRUARIE**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| L | 1 | 8 | 15 | 22 |
| M | 2 | 9 | 16 | 23 |
| M | 3 | 10 | 17 | 24 |
| J | 4 | 11 | 18 | 25 |
| V | 5 | 12 | 19 | 26 |
| S | 6 | 13 | 20 | 27 |
| D | 7 | 14 | 21 | 28 |

**MARTIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| M | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| M | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| J | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| V | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| S | 6 | 13 | 20 | 27 | |
| D | 7 | 14 | 21 | 28 | |

**APRILIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 5 | 12 | 19 | 26 |
| M | | 6 | 13 | 20 | 27 |
| M | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| J | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| V | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| S | 3 | 10 | 17 | 24 | |
| D | 4 | 11 | 18 | 25 | |

**MAI**

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| L | | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| M | | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| M | | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| J | | 6 | 13 | 20 | 27 | |
| V | | 7 | 14 | 21 | 28 | |
| S | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 | |
| D | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 | |

**IUNIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| M | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| M | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| J | 3 | 10 | 17 | 24 | |
| V | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| S | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| D | 6 | 13 | 20 | 27 | |

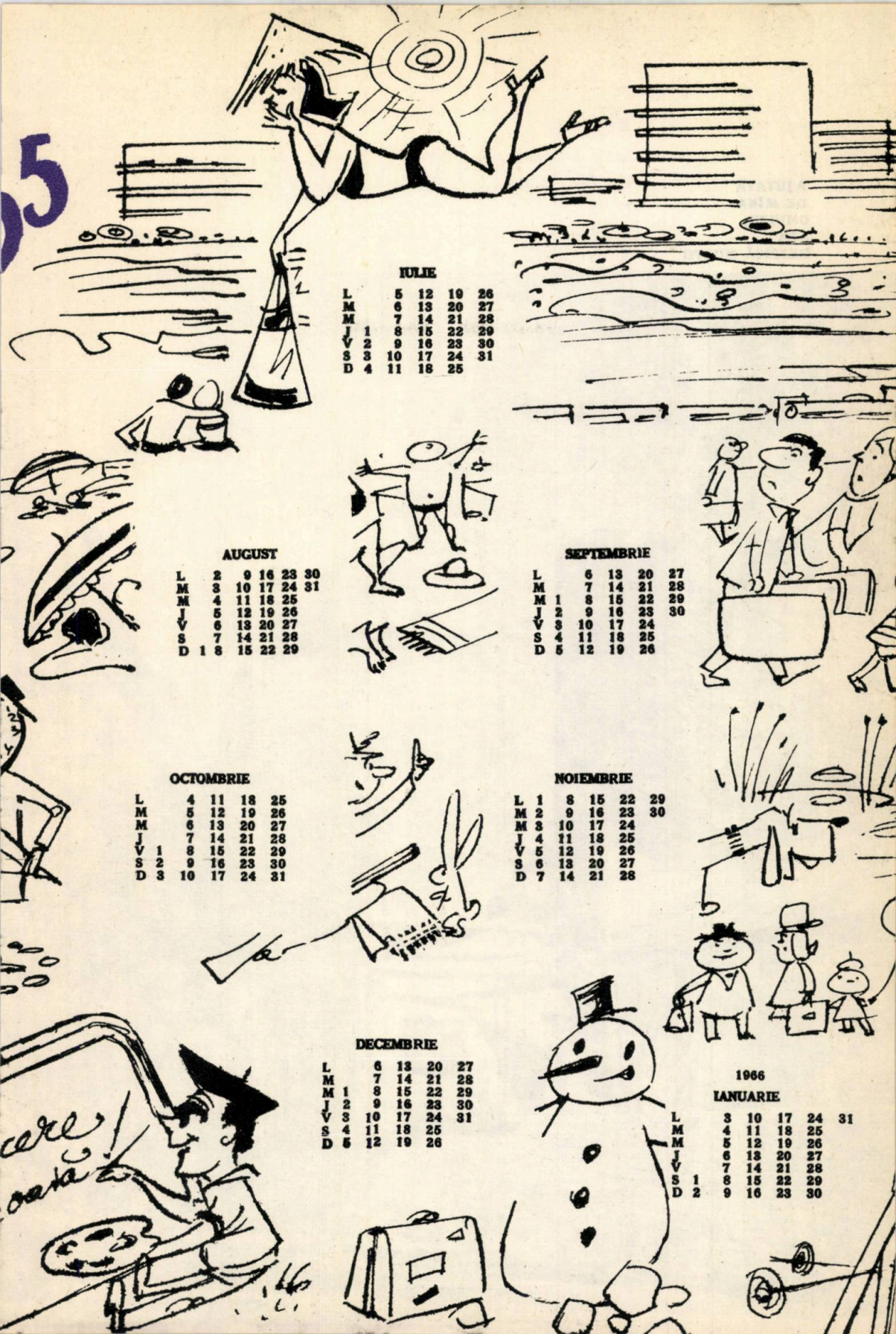

**IULIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 5 | 12 | 19 | 26 |
| M | | 6 | 13 | 20 | 27 |
| M | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| J | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| V | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| S | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| D | 4 | 11 | 18 | 25 | |

**AUGUST**

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| L | | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| M | | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| M | | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| J | | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| V | | 6 | 13 | 20 | 27 | |
| S | | 7 | 14 | 21 | 28 | |
| D | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 | |

**SEPTEMBRIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 6 | 13 | 20 | 27 |
| M | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| M | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| J | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| V | 3 | 10 | 17 | 24 | |
| S | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| D | 5 | 12 | 19 | 26 | |

**OCTOMBRIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 4 | 11 | 18 | 25 |
| M | | 5 | 12 | 19 | 26 |
| M | | 6 | 13 | 20 | 27 |
| J | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| V | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| S | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| D | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |

**NOIEMBRIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| M | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| M | 3 | 10 | 17 | 24 | |
| J | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| V | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| S | 6 | 13 | 20 | 27 | |
| D | 7 | 14 | 21 | 28 | |

**DECEMBRIE**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| L | | 6 | 13 | 20 | 27 |
| M | | 7 | 14 | 21 | 28 |
| M | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 |
| J | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 |
| V | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| S | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| D | 5 | 12 | 19 | 26 | |

**1966**

**IANUARIE**

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| L | | 3 | 10 | 17 | 24 | 31 |
| M | | 4 | 11 | 18 | 25 | |
| M | | 5 | 12 | 19 | 26 | |
| J | | 6 | 13 | 20 | 27 | |
| V | | 7 | 14 | 21 | 28 | |
| S | 1 | 8 | 15 | 22 | 29 | |
| D | 2 | 9 | 16 | 23 | 30 | |

AJUTATĂ
DE MÎNA
OMULUI,
APA
DESPICĂ MUNȚII

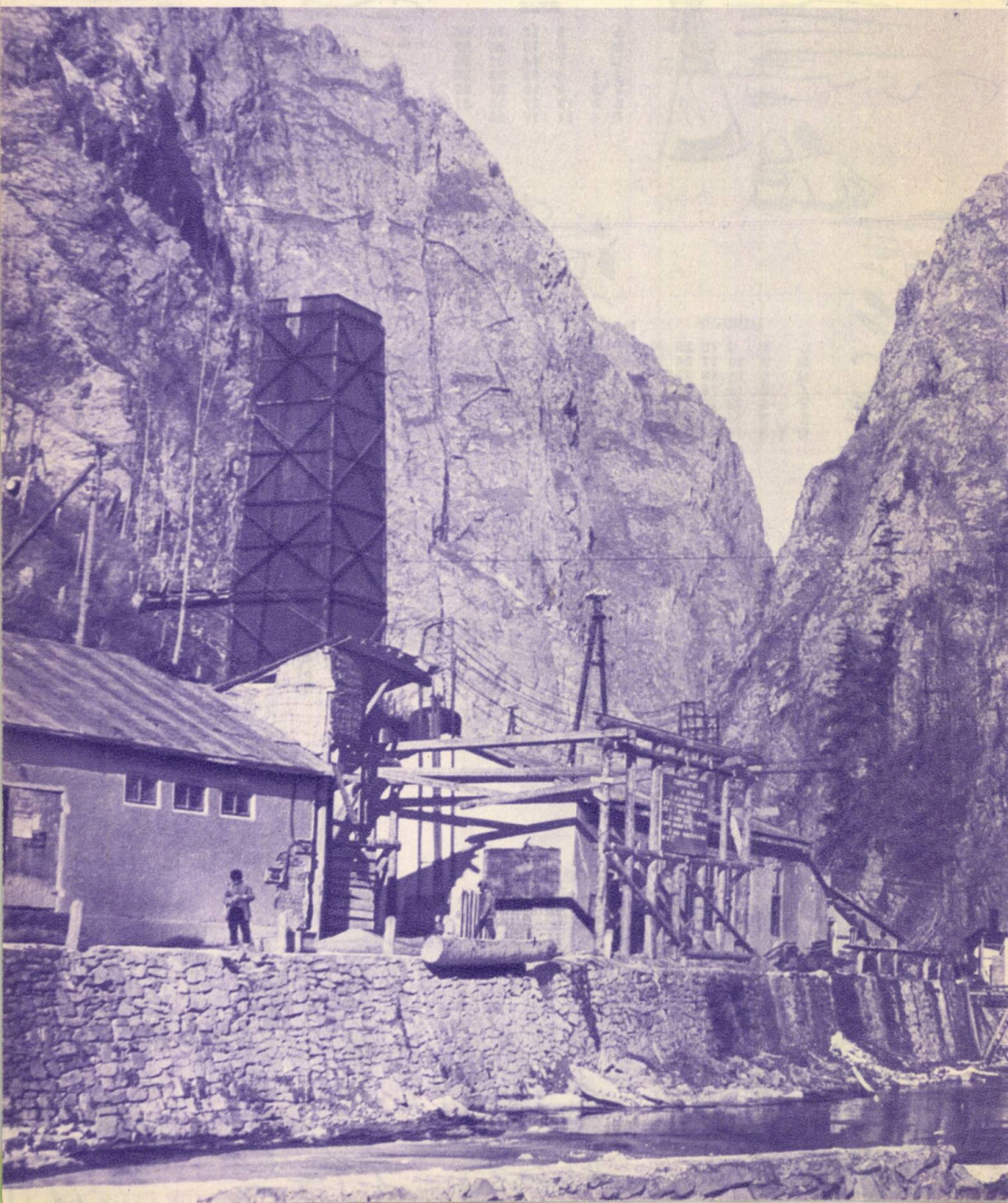

# PE ARGEŞ ÎN SUS

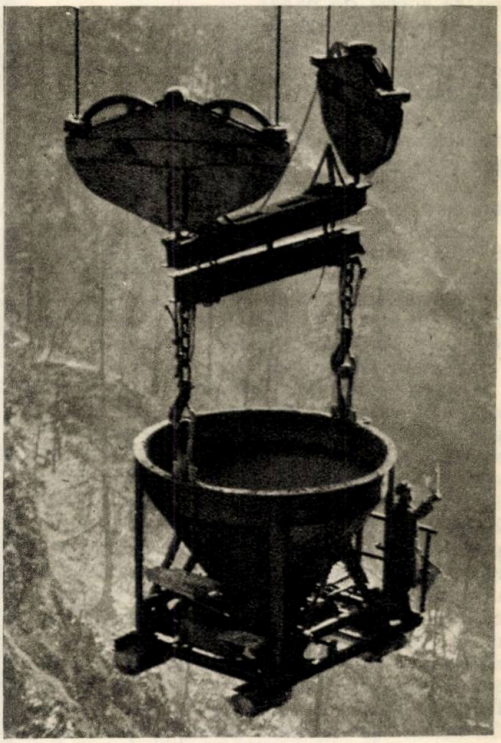

„Pe Argeş în sus..."

Expresia a devenit de mult timp banală. Au folosit-o poeţi şi reporteri, oratori şi turişti, cineaşti şi geologi. După ce bătrînul meşter Manole a purces, în zodia legendei, „pe Argeş în jos", ca să caute „loc de mănăstire şi de pomenire", itinerarul a fost refăcut de nenumărate ori în sens invers, „pe Argeş în sus", căutîndu-se lumini şi frumuseţi inedite la obîrşia rîului. La obîrşia rîului, adică acolo unde apă, frunză, piatră şi cer coexistă aproa-

pe nediferenţiat, într-o monolitică îngemănare de elemente primordiale. La obîrşia rîului, acolo unde sălăşluiesc surse nesecate de încîntare şi forţă, de sănătate şi aer, de muzică şi cremeni. Vom merge şi noi tot „pe Argeş în sus", fără a ne lăsa amăgiţi de banalitatea expresiei. Frumosul şi esenţialul nu se sperie de banal.

În Curtea de Argeş ne vom opri doar puţin, timp suficient pentru a arunca o privire mînăstirii şi a bea o gură de apă din Fîntîna lui Manole.

Mai mult nu vom zăbovi. Evocarea trecutului cedează întîietatea chemării prezentului.

Ieşim, deci, din oraş şi urcăm pe Argeş în sus.

Livezi de meri, plantaţii de nuci, euforii de prune şi piersici, măiastră revărsare de tei şi gutui, peri şi aluni. Iar în depărtare, spre miazănoaptea scăldată în lumina albastră a dimineţii, se desluşesc munţii, baştina atîtor legende şi poveşti.

Către ei ne îndreptăm.

Oieşti, Rotunda, Corbeni, Aref... Sate albe şi trainice, statornic aşezate şi bine gospodărite. Traseul este de un pitoresc care se oferă ochilor noştri cu dezinvoltură. Dar atenţia drumeţului e atrasă şi de altceva. E din ce în ce mai solicitată şi mai ispitită. Peste pitorescul natural al locurilor se suprapune azi un element nou, pitorescul mecano-electric, farmecul tehnico-organizatoric al unor realităţi vii şi fecunde, care se constituie impetuos, zi de zi, înaintea ochilor noştri, în victorii şi progres. Pe şosea se încrucişează autobasculante, camioane, tractoare, remorci şi platforme încărcate cu tot felul de materiale. Ţevi şi saci cu ciment. Cherestea şi cabluri. Benzină şi bitum. Oţeluri şi var. Ozonul fuzionează cu uleiul, răşina cu păcura. Portul argeşan, plin de culoare şi fantezie, îşi dă întîlnire cu salopeta şi casca de protecţie. Cavalul fraternizează cu compresorul şi teodolitul. În vorbirea localnicilor şi-au făcut loc cuvinte şi termeni pînă mai ieri necunoscuţi: turbină, acumulare, baraj, kilowaţi, hidrocentrală.

Căci spre hidrocentrală urcăm. Spre hidrocentrala „16 Februarie", unul din cele mai captivante obiective de interes republican ale acestor ani, matca viitoarelor 400.000.000 kWh, care vor provoca anual o binecuvîntată inundaţie de lumină şi forţă. În perspectiva acestei producţii anuale, înfloresc nădejdi



**FÎNTÎNA LUI MANOLE**

şi proiecte noi, se reprofilează profesii, biografii şi visuri. Pînă şi cîntecele se reprofilează. În creaţia populară, alături de frunza verde şi leliţa Mărioara, pătrunde — a şi pătruns — sufletul hidrocentralei:

*Argeşule, rîu cu fală,*
*vom nălţa hidrocentrală*
*şi dălbinele-ţi senine*
*le-om petrece prin turbine,*
*ca să ne aduci în sat*
*lumină şi trai bogat...*

Vom înscrie în inventarul fericirii noastre mai multe cinematografe şi laboratoare, mai multe televizoare şi aparate de radio, mai multe frigidere, mai multă mulţumire.

Deocamdată asistăm la o mare restructurare, la o reprofilare titanică a însuşi peisajului argeşean. Geografia şi hidrologia ţinutului suferă transformări nebănuite. Topometrii şi cartografii au fost chemaţi să facă măsurători şi ridicări noi. Teodolitul şi ruleta au de furcă. Numeroase elemente ale naturii vor fi afectate de această revoluţie hidroenergetică de care este cuprins Argeşul. Legendarul meşter Manole s-ar crede pradă unei halucinaţii. Ştia un rîu: Vîlsanul. Şi mai ştia încă unul: Rîul Doamnei. Amîndouă se vărsau în Argeş. Acum ele vor fi zăgăzuite. Zăgăzuit va fi şi Argeşul. Barajul Vidraru, înalt de peste 160 m, le va zăgăzui pe amîndouă, împreună cu Argeşul, creind pe harta patriei un nou peisaj şi, în acelaşi timp, un splendid monument al muncii şi iniţiativei descătuşate: marele lac de acumulare, lung de 12 km. Argeşul va avea la îndemînă vehicule noi: şalupa, vaporaşul, yola. Atracţia turistică a regiunii va spori. Între Fîntîna lui Manole şi lacul de acumulare, puncte de reper ale unor trepte istorice diferite, drumeţul va avea la ce reflecta.

Şi toate acestea nefiind de ajuns, minunatul gigant de la Vidraru va capta şi apele Topologului, spre a mări şi mai abitir debitul Argeşului. Aşa că şi Oltul va fi inclus în această geneză hidroenergetică. Va număra un afluent mai puţin. Seducţia irezistibilă a lacului de acumulare îl va văduvi de un ortac. Dar apele Topologului îi vor fi restituite însutit şi înmiit sub formă de lumină, energie şi căldură. Malurile sale, pămînturile pe care le scaldă, oamenii pe care îi întîlneşte vor cunoaşte frumuseţi şi avuţii noi. Tălmăcite în kilowaţi, apele Topologului vor contribui la îmbogăţirea socialistă a prezentului. Şi tot Oltul va fi în cîştig.

La asta şi la alte lucruri frumoase şi îmbietoare te gîndeşti astăzi, mergînd pe Argeş în sus.

**M. SÎRBULESCU**

# CU VAPORUL, CU AUTOCARUL SAU CU TRENUL PESTE HOTARE

Din an în an sînt tot mai numeroşi turiştii care pornesc în excursii peste hotare. Folosind cele mai variate mijloace de transport — autocarul, avionul, trenul, vaporul, automobilul propriu — iubitorii de noi peisaje şi orizonturi au posibilitatea de a cunoaşte tot mai multe, de a lega noi prietenii şi de a petrece clipe minunate de recreere. Ei se înapoiază acasă doldora de impresii noi, impresii pe care simt nevoia să le împărtăşească şi altora.

■

Să dăm cuvîntul cîtorva dintre ei.

Turistul *Ion Dobrescu* din Cîmpulung-Muscel, care a vizitat litoralul sovietic al Mării Negre, a fost încîntat de frumuseţile oraşelor Odesa, Soci, Ialta. În mod deosebit l-au impresionat călătoria cu motonava „Transilvania" şi comorile de artă din palatul Voronţov de la Ialta.

„Comorile artistice de aici te copleşesc pur şi simplu, ne scrie corespondentul nostru. Tablouri, obiecte decorative, manuscrise, arme, obiecte de artizanat lucrate în lemn, fildeş sau jad, de vechii artişti ruşi şi străini. Palatul, transformat de puterea sovietică în muzeu, este un tezaur nepreţuit al artei şi culturii poporului rus. Iată şi o întîmplare ce ni s-a relatat acolo: cînd agresorii hitlerişti au fost alungaţi din Crimeea, aceştia au minat palatele „Livadia" şi „Voronţov", cu scopul de a distruge minunatele comori de aici. Ostaşi romîni au dezvăluit însă acest plan criminal unor cetăţeni sovietici, care — cu ajutorul partizanilor — au deminat palatele, salvîndu-le de la nimicire. Pentru aceasta, locuitorii Ialtei poartă o nestrămutată recunoştinţă poporului romîn".

■

Pe *dr. Casandra Lupescu* din Constanţa au atras-o meleagurile Bulgariei, cu peisajul pitoresc al munţilor Rodopi. Călătoria a fost făcută cu autocarul. După ce descrie frumuseţea de neuitat a locurilor văzute, dr. Lupescu înfăţişează caldele manifestări de prietenie făcute de locuitorii din Rodopi.

„Culmile se dau la o parte. Soarele începe să scapete îndărătul lor. Autocarul nostru intră în oraşul Haskovo. Primul autocar al O.N.T. „Carpaţi" care pătrunde în inima munţilor Rodopi. Culorile patriei fîlfîie vesel. Localnicii se opresc, ne zîmbesc, ne fac semne cu mîna. Auzim cuvinte de bun sosit. Poporul bulgar se dovedeşte nespus de binevoitor şi de ospitalier. Sîntem departe de patrie, foarte departe şi totuşi ne simţim ca acasă. Între cei de

**VARŞOVIA, UN ORAŞ VECHI, CU NUMEROASE IPOSTAZE NOI**

## CU VAPORUL, CU AUTOCARUL SAU CU TRENUL PESTE HOTARE

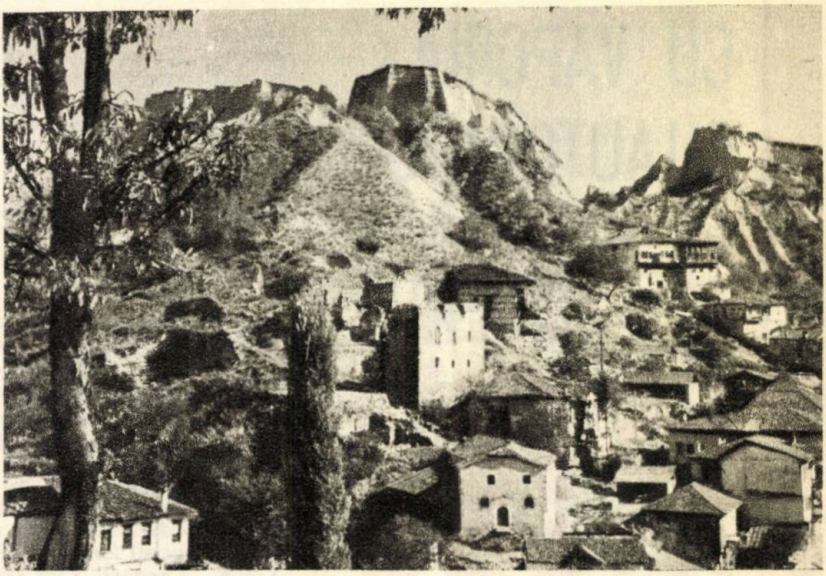

PEISAJ BULGĂRESC, LA POALELE UNOR MUNȚI CRESTAȚI DE VREME

acasă și amfitrionii noștri din Haskovo, prietenia internaționalistă romîno-bulgară a durat o splendidă și trainică punte de legătură".

■

Și acum impresii de călătorie din R.P. Polonă. Ni le împărtășește corespondentul *Jenica Mantu* din București.

Pentru vizitarea R.P.Polone există mai multe variante turistice, între care una cu tranzit prin U.R.S.S., cu vizitarea Lwow-ului. Pentru această rută scurtă a optat tov. Mantu.

Scrisoarea trimisă nouă subliniază — între altele — condițiile optime în care s-a desfășurat călătoria.

„Itinerarele alese, obiectivele vizitate, transportul și cazarea, mesele servite — cantitativ și calitativ — pe măsura poftei tuturor, au făcut ca timpul să ni se pară extrem de scurt. Cu toate acestea am putut vedea atîtea lucruri noi și interesante, încît condeiul șovăie, nehotărît, neștiind cu ce să înceapă".

După ce ne arată puternicul elan socialist de reconstrucție al Poloniei noi, vizitatoarea notează aspecte din viața culturală a Varșoviei: „Activitatea culturală este deosebit de bogată și se desfășoară în 25 de teatre".

■

Asemenea citate din maldărul de corespondențe, primite la redacție, se pot face cu zecile. Noi am ales, la întîmplare, doar trei. Din toate se desprinde același îndemn la drumeție, aceeași chemare adresată și altor oameni ai muncii, de a porni la drum spre alte zări, în țări prietene, unde bat inimi calde de tovarăși și frați.

DE-A LUNGUL COASTELOR SOVIETICE ALE MĂRII NEGRE

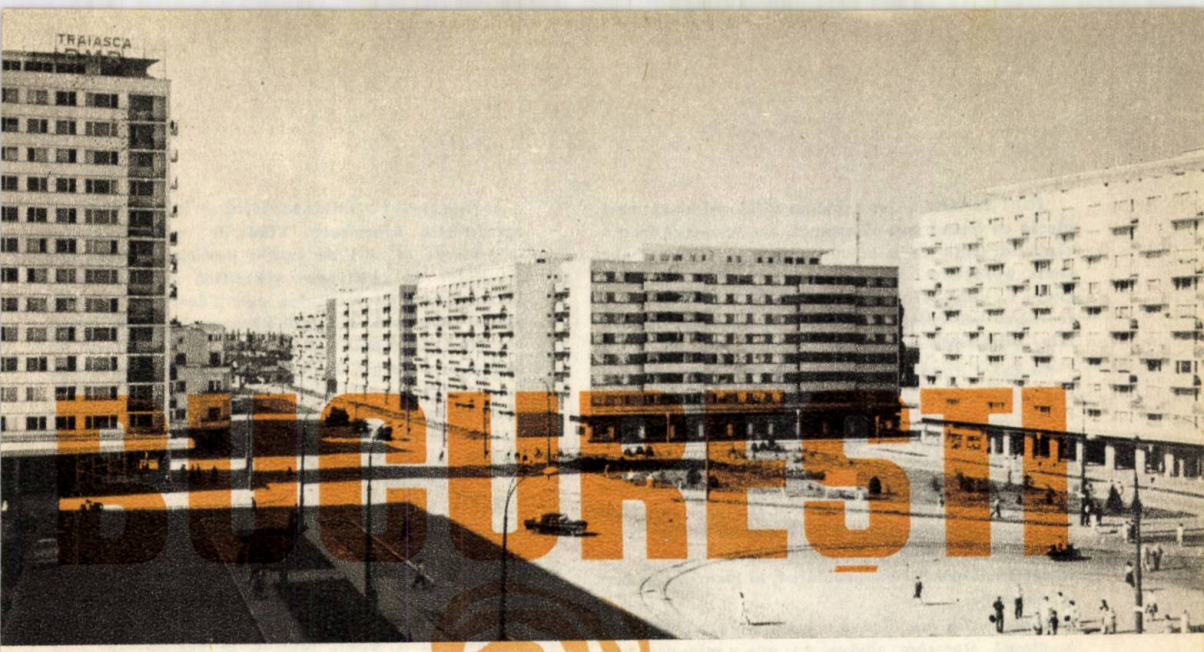


# BUCUREȘTI

Un itinerar deloc banal

# CONSTANTA

„Hm! Banal!" — va exclama călătorul blazat, care, plecat cu trenul spre Constanța, nu descoperă frumusețea încîntătoare a acestui drum decît atunci cînd simte apropierea Mării Negre. „Ce să vezi? Bărăganul ... cîmp și iar cîmp, holde, gări pe care trenul le lasă cu indiferență în urmă ... Monotonie, uniformitate, plictiseală ..."

Nu celui blazat îi sînt adresate rîndurile acestea. Călătorul de acest soi se cufundă în lectura unei reviste ori se lansează în discuții anodine, indiferent la peisajul străbătut. Nu-l deșteaptă din indiferență decît trecerea podului de peste Dunăre, sau sosirea la destinație. Dacă însă i s-ar atrage din timp atenția asupra cîtorva din minunatele și ineditele puncte de reper peisagistic pe lîngă care îl poartă goana trenului, ar zăbovi, pînă și el, mai mult, la fereastră, încîntat de pitorescul nou, socialist, al locurilor pe care le parcurge.

Bărăganul a fost cîndva o întindere plictisitoare și dezolantă. Repetăm: cîndva. Azi este o minunată grădină a patriei noastre, o desfătare tonifiantă pentru suflet și priviri. De nu credeți, poftiți în trenul de Constanța și n-o să vă pară rău.

Șesul acesta-i plin de o frumusețe discretă și tainică. El vorbește convingător, cui știe să-l asculte. Povestirile lui te farmecă, te fac să-ți iubești și mai mult țara, meleagurile pe care te-ai născut și unde ți-ai zămislit aspirațiile. Întinderea lui fără margini, care altădată te copleșea, îți dă astăzi avînt și aripi.

Deci, să lăsăm în urmă Capitala înfierbîntată în zăduf și odată cu ea garniturile de vagoane ale căror plăcuțe te duc cu gîndul spre alte zări: Vatra-Dornei, Bicaz, Baia-Mare, Tîrgu-Mureș, Galați, Turnu-Severin ...

Trenul a luat viteză. Trece acum pe podul Constanței, trimițînd un salut șuierat Căii Griviței, statornicită în drepturile ei legitime, muncitorești, prin splendidele construcții ale prezentului. Pe partea stîngă, în Bucureștii Noi, mari cvartale de blocuri noi. Pe dreapta, monumentala Casă a Scînteii, măreață și impunătoare. În fața gării Băneasa, salba argintie de lacuri din partea de miazănoapte a Bucureștilor. Ambarcații de tot felul spintecă oglinda fluidă a apelor. Pe șoseaua București-Ploiești, e un necontenit du-te-vino, de automobile. De pe aeroport își ia zborul un avion plecat în cursă.

La bariera Piperei, pe dreapta drumului, construcțiile noi ale Combinatului de industrializare a lemnului, te ispitesc cu mobilă multă, solidă și frumoasă. În zare, spre miazăzi, masiva clădire a marelui spital de la Fundeni, vorbește despre grija părintească acordată astăzi, la noi, sănătății celor ce muncesc.

Apoi fabricile se rărescc. Încep să apară livezile, lanurile, fermele. La o margine de pădure, o căprioară privește fără teamă la tren. Nu-i o imagine poetică de circumstanță. Este însăși realitatea vie. În pădurea de la Brănești, pe lîngă care trecem acum, s-a amenajat o rezervație pentru căprioare și nu odată — mai ales pe înserat — călătorii au prilejul să admire grația acestor animale blînde și sfioase.

În fața gării Fundulea se ridică un institut de studii agrotehnice superioare. Clădirile mari adăpostesc laboratoare și săli de studiu destinate cercetărilor privitoare la cultivarea științifică a porumbului. În apropiere de Fundulea este Tămădăul. De aici plecau odinioară în largul Bărăganului tămădăienii „vînători de dropii" care „neam de neamul lor au rătăcit prin cîmpia fără de sfîrșit, pitulați în căruțele lor acoperite cu coviltire din rogojini". Aici era păstrată amintirea lui Caraiman, veselul și priceputul staroste al vînătorilor tămădăieni, „carele putea să înghită în largile sale pîntece atîtea vedre cît și o butie de Dealul Mare".

Așa îi vedea Alexandru Odobescu pe tămădăieni. Astăzi, la trecerea trenului, un tămădăian face semne, vesel, cu șapca, de pe tractor. Ceva mai departe, alt tămădăian semnalizează cu steguleț către un avion. Uriașa libelulă își țese drumurile chiar la nivelul lanurilor, împrăștiind o pulbere albă. Și tractorul și avionul, folosite în agricultură, sînt semne de netăgăduit ale unui avînt nou în agricultura Bărăganului.

Trenul aluncă mai departe. Nu se mai aude păcănitul sacadat al roților, care altădată loveau zgomotos în capetele șinelor, realizînd perimate onomatopee. Șinele sînt acum sudate, alcătuind o singură linie pînă la Constanța. Și poezia trenului este, astăzi, alta ...

Rodul bogat al pămîntului este demonstrația mobilizatoare a creșterii continue a producției agricole. Toamna, movilele de porumb auriu și pătulele pline din gări, povestesc despre izvoarele de viață ale Bărăganului.

La Sărulești îți dau binețe clădirile unei gospodării agricole, înconjurate de pomi fructiferi și flori.

Lanurile mărginite-n zare de sate sau de dumbrăvi, își onduleazǎ mătăsos spicele în adierea zefirilor. Ici și colo „taină a trecutului și podoabă a singurătății" — cunoscutele gorgane punctează întinsul. De pe aceste străvechi movile, focurile „ridicau țara" odinioară, cînd vrăjmașul încălca hotarele. Călătorii mai documentați povestesc despre comorile arheologice descoperite într-unele dintre aceste gorgane, morminte ale unor căpetenii de demult.

Trecem de Lehliu. Trecem de Dor-Mărunt, sat amintind de un sfătos uncheș, Doru cel mărunt de statură. Aici se liniștea seara vînătorii de dropii din Bărăgan, ospătîndu-se și povestind pînă-i dobora somnul. Și iar gări. Zvelte aeropompe scot apa din adîncimi. Trenul își micșorează viteza. Călătorul privește surprins la niște hale mari, răsărite parcă peste noapte. Aici, la intrarea în Ciulnița, se află un centru mecanic agricol, iar mai încolo, la ieșirea spre Constanța, Fabrica de egrenat bumbac. Construcțiile mărețe, înalte și spațioase, suscită discuții vii despre alte și alte asemenea realizări din Bărăganul contemporan, realizări care nu apar în raza noastră vizuală, dar există în apropiere: întreprinderea agrozootehnică de la Căzănești, băile de la Amara, fabrica de cărămizi și țigle de la Țăndărei...

Locomotiva a luat apă, iar în timpul acesta pasagerii au gustat cîte o plăcintă caldă cu brînză, „specialitatea casei". Trenul înghite zările acum către Feteşti. Oropsitul orăşel de odinioară ne întîmpină cu clădiri frumoase şi noi, cu o gară atrăgătoare, ca şi clădirile.

Coborînd apoi spre Dunăre, intrăm pe primul pod, cel de peste braţul Borcea. Pînă la măreţul pod principal de peste fluviu, trenul mai trece pe un pod lung de aproape 2 km. Borcea oferă un nou prilej de încîntare privirilor noastre. Un cîrd de lişiţe, ca o flotilă minusculă, lasă-n urma sa vălurele pe apa împodobită cu nuferi. Balta Ialomiţei, odinioară sălbatecă, neîngrijită şi lăsată-n voia sorţii, parcă a dat în floare: grădini de zarzavat, crescătorii de păsări şi animale, lanuri de porumb de nu se vede omul din ele. Într-un desiş de sălcii şi plopi, distingem o stupină. Dincolo de Dunăre, spre răsărit, fumegă coşurile fabricii de ciment de la Cernavodă.

În timp ce trenul intră pe podul mare, zvelta dantelă de oţel aruncată deasupra Dunării, privirile ne sînt atrase de mişcarea din port. Macarale mecanice înlocuiesc, cu zornăit de lanţuri, munca istovitoare de altădată a oamenilor. Locomotive trag pe liniile ferate şiruri lungi de vagoane de marfă. Un vapor cu zbaturi stă legat la ambarcader. Dar priveliştea portuară nu dăinuie decît o clipă. Trenul îşi continuă zborul, salutat de către dorobanţii de bronz, ce străjuiesc capătul de aci al podului. Gîndurile zboară şi ele, ispitite de curgerea impetuoasă a Dunării.

Dealurile aride de deasupra oraşului, învăluite într-o pulbere de praf gălbui, se îmbracă azi tot mai mult în verdeaţa livezilor de pomi. Se plantează în ritm rapid, cu pasiune şi spor. Hărnicia omului dă roade din ce în ce mai îmbelşugate.

Trenul pătrunde pe una dintre cele mai vechi căi ferate din ţară, construită între 1858 şi 1860, înaintea liniei Bucureşti-Giurgiu. Sîntem pe valea Carasu, „balta neagră", care pe vremuri infecta toate împrejurimile cu miasmele şi ţînţarii ei. Astăzi, ea este o încîntare pentru privirile turistului sau călătorului în drum spre Marea Neagră. Instalaţii mecanice ridică apa din vale pe coaste, dînd viaţă văii Carasu. Livezile întinse de piersici şi grădinile de zarzavat au înfrumuseţat viaţa oamenilor, scufundaţi pînă mai ieri în lîncezeală şi stagnare.

Medgidia, veritabil centru industrial, demonstrează şi ea transformările revoluţionare din patria noastră. În afară de uzina metalurgică şi Fabrica de produse ceramice, noua fabrică de ciment trimite, prin produsele ei, răvaşe spre îndepărtate ţări ale lumii. Aşa răspîndeşte Medgidia de azi, în lume, veşti despre hărnicia şi talentul locuitorilor săi.

— Îmi amintesc de Medgidia de-acum un sfert de veac, spune un călător. Ziceai că-i un orăşel părăsit, învăluit în praful secolelor. Praf, praf şi iar praf. Seara îţi otrăveau viaţa miliardele de ţînţari. Ca distracţii: cafenele, bragagerii, rahatul, tablele şi biliardul. Simţeai cum indolenţa oficială din jurul tău te copleşea, cufundîndu-te în „culoare locală". Astăzi, puterea şi iniţiativa omului liber au trezit la viaţă oraşul. Case de locuit noi, mari şi luminoase, un parc şi un cinematograf monumental, au conlucrat la transformarea oraşului în vrednicul centru muncitoresc de azi.

Nici n-au dispărut bine din faţa noastră coşurile fabricii de ciment din Medgidia, că trenul a şi ajuns la Murfatlar. Cît plimbi privirile în jurul tău, pe dealurile de piatră calcaroasă de la Murfatlar, numai vii. Plantaţii noi vor să răspîndească şi mai mult

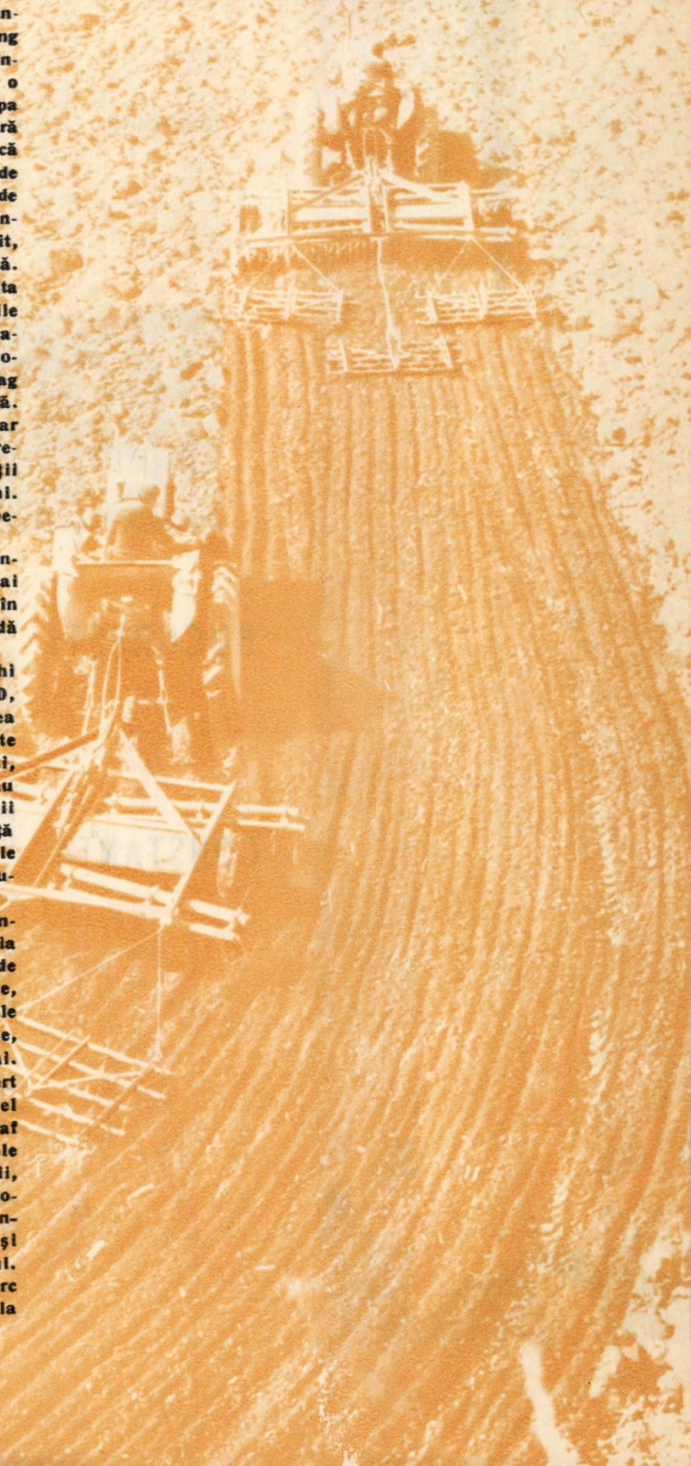

SILUETA ELEGANTĂ, MODERNĂ, A UNEI OPERE DE ARTĂ: FARUL NOU DIN CONSTANȚA

CALCARUL DE DOBROGEA, TRECUT PRIN „ALAMBICUL" DE LA MEDGIDIA, DEVINE CIMENT ROMÎNESC DE EXPORT

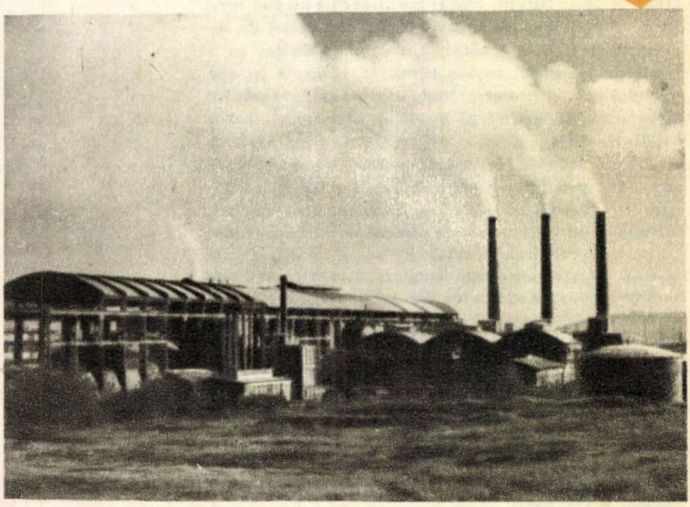

# BUCUREȘTI — CONSTANȚA

renumita viță de vie, care dă cel mai bun vin romînesc, după Cotnarul lui Ștefan cel Mare. Terasele amenajate pe pante vorbesc cel mai bine despre hărnicia oamenilor care au fertilizat niște coaste pietroase, pe care abia dacă creștea o iarbă sărăcăcioasă.

După Murfatlar, călătoria își urmează cursul printre lanuri de grîu ondulat de adieri, la fel de frumos ca și cel de pe Bărăgan. De la Valul lui Traian, nările încep să adulmece apropierea răcoroasă a mării.

La Palas, o nouă aglomerare de fabrici: de celuloză din paie, de produse făinoase, de prefabricate din beton, iar șantierele în plină activitate arată că asta încă nu-i tot.

Strecurîndu-se ca un șarpe prin mulțimea de linii ferate, trenul ne poartă pe lîngă elegantul far înălțat în zilele noastre și, cu un ultim efort, se oprește la peronul frumoasei gări noi a Constanței.

Călătoria noastră a luat sfîrșit. Drumul de la București pînă aici l-am străbătut ca printr-o feerie de soare și pîine, pledoarie hotărîtă pentru viață, bunăstare și fericire.

**Vasile GORĂNESCU**

# FEERIA ZĂPEZII TIROLEZE

Frumuseţea Tirolului ni s-a dezvăluit în toată splendoarea ei, într-o dimineaţă geroasă de iarnă, cînd expresul care ne purta spre Innsbruck a oprit cîteva clipe la Zell am See. Orbit de strălucirea zăpezii, ochiul a înregistrat totuşi rapid minunatul peisaj alpestru, în care crestele sclipitoare ale munţilor crenelau un cer de safir, iar jos, în umbră, îşi desena conturul de gheaţă un lac, pe ale cărui maluri se înşirau, îmbietoare, nenumărate vile şi hoteluri. Era condensat, în această imagine, tot ce are mai frumos Tirolul austriac: semeţia crestelor, bogăţia de ape şi lacuri, pitorescul localităţilor cuibărite în văi sau cocoţate pe pripoare de munte.

Şi în timp ce trenul o pornise în sus, pe valea rîului Saalach, depănînd pe fereastra vagonului o suită de „cărţi poştale ilustrate", care de care mai frumoase, un vecin de compartiment, tirolez sadea, a început să ne dea, pufăind alene dintr-o lulea încovoiată şi lungă, explicaţiile pe care noi le căutam prin diferite prospecte turistice. În felul acesta am făcut o primă constatare, ca ospeţi ai „Ţării dintre munţi", cum mai este numit Tirolul austriac: majoritatea cetăţenilor se pot transforma rapid în ghizi, oferindu-se să-ţi vorbească despre pitorescul peisajelor sau despre valoarea monumentelor de artă şi, mai ales, îndemnîndu-te să rămîi — ca turist, fireşte — cît mai mult timp, printre ei.

Schimbînd impresii, notînd unele amănunte interesante, timpul s-a scurs mai repede. Nici n-am băgat de seamă cînd am trecut pe lîngă Kitzbühel. De la Wörgl — important nod de cale ferată — intrăm pe valea Innului, gonind spre capitala acestei frumoase regiuni. Dezvoltîndu-se pe locul unei străvechi aşezări (Veldidena), cunoscută încă cu 1500 ani înainte ca un post care asigura paza trecătorii Brenner, Innsbruckul s-a întins pe ambele maluri ale Innului, acolo unde acest rîu îşi lărgeşte albia în căuşul de la poalele vîrfurilor Hafelekar şi Patscherkofel. Răscruce a unor vechi drumuri comerciale, care legau mănoasele cîmpii ale Lombardiei şi porturile însoritei Mediterane cu nordul Europei sau care asigurau transportul mărfurilor levantine spre apusul continentului nostru, capitala Tirolului austriac te întîmpină azi cu atmosfera specifică unui oraş modern, în care însă, la tot pasul, întîlneşti vestigiile unui trecut bogat în evenimente istorice şi culturale.

De la gară, din Südtiroler Plaz, prin Salurnerstrasse, ajungi repede pe artera principală a oraşului: Maria-Theresienstrasse. Aci admiri un impunător Arc de triumf şi, nu departe de el, statuia Sf. Ana, care se înalţă ca un obelisc chiar în mijlocul străzii. Păşeşti agale, plimbîndu-ţi privirile pe monumentele care se înşiră, bine îngrijite şi, mai ales, cu atenţie scoase în evidenţă. Te surprinde numărul mare de hoteluri. Innsbruckul, un oraş cu mai puţin de 100.000 de locuitori, are aproape 200 de hoteluri, cu 7000 de paturi! Nu ne mai mirăm, deci, că cea mai înfloritoare industrie a acestei regiuni este turismul...

La capătul lui Maria-Theresienstrasse, acolo unde se întretaie cu Marckt Graben, începe Innsbruckul vechi. Am ascultat sfatul vecinului nostru de compartiment şi am vizitat acest original cartier, păstrat aşa cum arăta cu sute de ani în urmă, noaptea — cînd lumina lunii arginta bătrînele clădiri, dînd o strălucire de neuitat celebrului „Goldene Dachl", acoperişul de aur , de sub care legendarul Andreas Hoffer a chemat pe tirolezi la luptă împotriva tiraniei lui Napoleon. Străzile înguste, casele cu ziduri groase, în ale căror stiluri poţi urmări toate epocile şi fîntînile cu grupuri statuare dau acestui imens muzeu de istorie atmosfera de burg medieval. Într-o mică piaţetă se înalţă spre cerul înstelat turnurile catedralei în care este îngropat împăratul Maximilian. Noaptea estompează atributele civilizaţiei şi aştepţi ca dintr-un moment într-altul porţile grele să se deschidă cu un scîrţîit prelung, lăsînd să treacă, în tropotul cailor, o caleaşcă domnească. La cîteva sute de metri însă zgomotul maşinilor şi neonul reclamelor te aduc, brusc, în secolul nostru.

Innsbruckul nu înseamnă doar oraşul vechi sau cunoscuta Maria-Theresienstrasse. Oraşul îşi merită pe deplin „rangul" de capitală a Tirolului prin pitoreasca lui aşezare. Am urcat sus, pe Hafelekar, la Graben, şi de acolo am cuprins cu privirea panorama văii Innului şi a Innsbruckului, urmărind ca pe o hartă drumul, care avea să ne poarte spre Kitzbühel, prin inima acestei regiuni.

Şi într-o după amiază am pornit. Şoseaua se împleteşte cu Innul, trecînd mai întîi prin Solbad Hall, un orăşel care se mîndreşte cu faptul că aci au fost bătute primele monede mari de argint, cunoscute sub numele de „taleri". Ne oprim cîteva clipe şi apoi ne continuăm călătoria, pe sub coamele munţilor Karwendel, pînă la Schwaz. Aci admirăm vechiul castel Frundsperg, cu cărămida măcinată de ani şi cu turnul său solitar, care se înalţă pe marginea şoselei, ca un fort de pază, semn că vechile drumuri tot pe aci treceau.

La Jenbach facem un mic ocol şi urcăm pe încîntătoarea vale a Zillerului, după care ajungem la Wörgl. Din nou aparatele de fotografiat intră în funcţiune la Hopfgarten, un castel cu grădini de toată frumuseţea şi apoi, maşina se aşterne la drum spre Kitzbühel. Înainte însă de a ajunge aci, cîteva cuvinte despre schi, sport care în acest colţ de ţară este practicat de zeci de mii de turişti

TURNUL PRIMĂRIEI DIN INNSBRUCK, ÎN MAREA NORILOR DE ZĂPADĂ

# FEERIA ZĂPEZII TIROLEZE

veniţi din toată Austria şi din ţările vecine. Abundenţa de pante, excelentele amenajări tehnice (teleferice, schilifturi etc.), zăpada care nu lipseşte (doar la Jocurile Olimpice a... întîrziat, prima dată, după 50 de ani) şi, îndeosebi, nenumăratele hoteluri, cabane, vile sau hanuri, fac din Tirolul austriac o adevărată patrie a schiului. De altfel, orice tirolez îţi cîntă o frumoasă melodie populară al cărei refren este: „Zwei Brettln, ein gführiger Schnee..." (Două scînduri şi o zăpadă bună...) sau îţi vorbeşte cu mîndrie de „şcoala Arlbergului", care a făcut epocă în schi. În afară de aceasta, există date certe după care în localitatea Sf. Anton a existat, prin 1386, un adăpost pentru a primi şi ajuta pe ceì ce se încumetau să treacă iarna cu schiurile dificilul Adelberg, cum era numit pe atunci Arlbergul. Aci, se spune, s-au dat primele lecţii de schi.

Să revenim însă la Kitzbühel. Este un oraş micuţ, de munte. Mai mult o aglomerare de hoteluri şi cabane, cu restaurante prietenoase, avînd interiorul căptuşit cu stejar şi sala de mese dominată de impunătoare căminuri. Strada principală este de fapt o înşiruire de mici magazine cu articole pentru schi şi cu nelipsitele amintiri, care sînt în nota acestui sport: scrumiere în formă de bocanci de schi, brelocuri cu acelaşi „Ulhr" (o zeitate mergînd pe... schiuri), mici păhărele de cristal avînd încrustate, bineînţeles, tot... schiuri etc. Intrăm în magazinul familiei Sailer şi cumpărăm cîteva cărţi poştale ilustrate chiar de la sora lui Toni Sailer, celebrul schior, triplu campion olimpic şi, în prezent, star de cinema. El este foarte popular în întreaga Austrie şi orăşelul se mîndreşte cu acest lucru. Sora lui ne povesteşte cu amabilitate amănunte din copilărie, împarte autografe în numele fratelui său şi primeşte să se fotografieze cu noi.

Afară este un frig pătrunzător. În ciuda acestui fapt rămînem minute întregi să admirăm o cascadă ale cărei ape au reflexe roşii, printr-un ingenios joc de lumini. Cîteva zeci de metri mai în sus sau mai în jos apele sînt înghetate... tun, însă aci, încălzite artificial, ele se învolburează ca în toiul verii. După cîteva ore petrecute afară, găsim cu plăcere căldura primitorului „Tirolerhoff", unde sorbim ceaiul fierbinte, în timp ce proprietarul localului ne oferă, ca amintire, în schimbul unor insigne romîneşti, nişte minusculi bocanci de schi. Şi pentru că tot a venit vorba despre insigne este locul să vă spunem că în Tirol ele sînt obiectul unui comerţ înfloritor, deoarece au multă căutare. Dar nu pentru colecţii, ci pentru împodobirea renumitelor pălării tiroleze, dintre care unele sînt aşa de pline de insigne încît este foarte greu să le ghiceşti ...culoarea. O astfel de pălărie — în ciuda dimensiunilor ei reduse — nu ţi-o ia vîntul uşor!

Înfruntăm din nou gerul, urcînd pe o culme apropiată, de unde admirăm puzderia de licurici a micului orăşel, urmărind prin noapte şiragurile de lumini ale telefericelor, care se întind ca nişte salbe pe coamele munţilor.

Părăsim Kitzbühelul noaptea tîrziu. Farurile „Volkswagen"-ului nostru sfîşie întunericul, descoperind din loc în loc feeria de lumini a pomilor de iarnă, care, în Tirol, sînt aşezaţi în faţa caselor, ca o prietenească invitaţie, adresată tuturor celor ce trec, să se oprească o clipă. Şi nu poţi rezista tentaţiei de a poposi cîteva momente lîngă brazii maiestuoşi, ale căror crengi strălucesc multicolor. Este un spectacol pe care, dacă l-ai văzut, nu îl poţi uita vreodată. Tot aşa după cum nu poţi uita ospitalitatea şi prietenia cu care te întîmpină tirolezii, locuitorii „Ţării dintre munţi".

**Călin ANTONESCU**

ÎN EXCURSIE CU AUTOCARUL

# de la BUCUREȘTI la SIBIU prin defileul OLTULUI

# de la BUCUREŞTI la SIBIU prin defileul OLTULUI

„De pe culmile Hăşmaşului Mare şi pînă în cîmpiile îndepărtate unde viaţa i se sfîrşeşte, drumul Oltului prin lume e un cîntec neîntrerupt, un lung poem simfonic căruia mereu i se adaugă noi melodii şi teme, reluate de tot mai multe şi desăvîrşite instrumente, încît întreg cîntecul creşte, se amplifică şi se revarsă peste maluri, ca însuşi mersul sporit al apelor sale".

Da! Acesta este Oltul „un lung poem simfonic", un poem al naturii darnice cu patria noastră, un poem din care poporul a cules mărgăritarele nemuritoarelor doine, iar poeţii pagini de aleasă inspiraţie ca cele ale lui Geo Bogza – citat mai sus, care i-a închinat o carte întreagă.

Aproape 700 km străbate Oltul, de la izvoare pînă în valurile Dunării. Cînd năvalnic, cînd liniştit, el străpunge munţi şi udă cîmpii roditoare, creind peisajele de basm care i-au adus faima.

Pe porţile deschise de el în piatra dură a munţilor, s-a strecurat, din cele mai îndepărtate timpuri, şi omul. Pe firave şi îndrăzneţe poteci la început, apoi pe drumuri de fier şi şosele din ce în ce mai largi, pînă a ajuns la arterele desăvîrşite şi modernizate de harnicii constructori ai socialismului.

„Năile" care purtau pe undele Oltului drobii de sare, trimişi spre alte meleaguri, şi plutele ce coborau spre Dunăre „catargele" mîndrilor codri de molizi, au trecut în amintirile veacurilor trecute. De-a lungul Oltului aleargă acum trenuri şi automobile, a căror viteză poate să ţină ritmul vieţii moderne. Drumurile ce însoţesc Oltul, fie că e vorba de cele din primul defileu de la Tuşnad, fie că e vorba de cele care duc spre inima Transilvaniei prin al doilea defileu – cel de la Racoş, fie de cele din defileul Turnu Roşu-Cozia, nu sînt astăzi numai importante căi de comunicaţie între regiunile ţării, nu sînt numai căi de scurgere de la un loc la altul a materiilor prime şi produselor noii industrii socialiste, ci şi drumuri turistice. Şi încă unele din cele mai cercetate, frumuseţea şi varietatea lor constituind o deosebită atracţie pentru oamenii muncii, cărora, în anii marilor prefaceri pe care le trăim, li se oferă din plin posibilitatea de a-şi cunoaşte patria şi a-şi petrece plăcut timpul liber.

Să pornim împreună pe unul din aceste drumuri turistice, care ne dau posibilitatea să cunoaştem cea mai mare şi minunată ispravă a Oltului: *defileul Turnu Roşu – Cîineni – Cozia*. Drumul este cea mai directă legătură între Bucureşti şi Sibiu şi poate constitui, în sine, itinerarul unei excursii cu autocarul, automobilul, motocicleta sau bicicleta, dar poate fi şi numai un fragment dintr-un itinerar mai lung, ales pentru excursiile din zilele de concediu.

### 1. *De la Bucureşti la Piteşti*

Pe şoseaua Chitilei (drumul naţional nr. 7) ieşim din Bucureşti, constatînd că, în această direcţie, raza oraşului măsoară nu mai puţin de 11 km.

Trecem prin Chitila, pe lîngă fabrica de zahăr şi fabricile de cărămizi, traversăm liniile ferate ce duc spre Braşov şi Piteşti şi iată-ne, la km 19 – în plin codru. Pe cîţiva kilometri, şoseaua străbate pădurea Rîioasa, cu stejari tineri ce amintesc uriaşul codru al Vlăsiei de altă dată, sub umbra căruia stăteau cîndva cîmpiile Bucureştiului. Dincolo de pădurea Rîioasa, sate tipice de şes îşi înşiră aproape fără întrerupere gospodăriile, de o parte şi de alta a şoselei: Tărtăşeşti, Bildana, Slobozia-Mare, Lunguleţu, Sălcuţa. În fiecare din ele se văd semnele noului: cămine culturale, magazine săteşti, sedii de gospodării agricole colective şi de stat, case noi etc.

În comuna Bildana (km 31), se desparte, spre dreapta, şoseaua spre Tîrgovişte, fosta capitală a Ţării Romîneşti, de la 1385 pînă în 1659, cînd Radu cel Frumos o mută definitiv în tîrgul Bucureştiului.

Înainte de a intra în satul Lunguleţu, trecem peste Dîmboviţa, iar după comuna Sălcuţa ajungem în oraşelul Titu, centru raional.

De la Titu se desparte calea ferată spre Tîrgovişte şi Pietroşiţa şi tot de aici se poate ajunge la Potlogi (12 km), comună în care Constantin Brîncoveanu a ridicat, în 1699, un castel în stilul epocii sale, castel restaurat de curînd.

După Costeşti din Deal, pătrundem în regiunea Argeş, regiune care se întinde, din crestele munţilor Făgăraş şi Lotrului, pînă în cîmpia Dunării, înmănunchind toate formele de relief şi numeroase bogăţii naturale. Unele din aceste bogăţii erau cunoscute de mult, altele au fost descoperite recent. Valorificarea lor a început însă doar în anii puterii populare, contribuind la transformarea regiunii Argeş dintr-o regiune agricolă, vestită în trecut prin sărăcie şi mizerie, într-o regiune industrial-agricolă în plină dezvoltare. Cifrele statistice arată că în ultimii ani valoarea producţiei industriale a fost de 16 ori mai mare ca în 1938, ea devenind preponderentă.

Deocamdată, trecerea prin satele care se ţin lanţ de-a lungul şoselei, doar tablele indicatoare marcînd sfîrşitul unuia şi începutul altuia, nu trădează decît schimbările intervenite în viaţa lor şi în agricultură. Şoseaua, umbrită de alaiul uriaşilor plopi sădiţi de-a lungul ei pe vremea lui Cuza, se apropie însă de zona „muscelelor" şi siluete de sonde încep să arate profundele prefaceri. Într-adevăr, industria petrolului, pătrunsă în Argeş, în 1948, cu sonda de la Şuţa Seacă, este astăzi o mîndrie a regiunii.

În comuna Văleni-Podgoria, aşezată la poalele unui muscel acoperit cu livezi de pomi fructiferi şi vii, un indicator ne semnalează primul obiectiv turistic important de pe acest itinerar: *MUZEUL GOLEŞTI* (deschis zilnic între orele 9 şi 17).

Părăsim şoseaua naţională, la stînga şi după 1 km intrăm în comuna Goleşti. În mijlocul ei se află conacul boierilor Goleşti, construit în 1640, refăcut şi mărit la sfîrşitul secolului al XVIII – lea. De acest valoros monument de arhitectură romînească sînt legate o serie de evenimente importante din istoria patriei. Astfel, în 1821, în retragerea sa spre munţi, Tudor Vladimirescu poposeşte la Goleşti. Trădat, el este luat de aici, din mijlocul pandurilor săi, şi dus spre Tîrgovişte, fiind omorît, în drum din ordinul lui Alex. Ipsilante, şeful Eteriei.

În 1826, într-o încăpere de lîngă foişorul porţii, în care locuise Tudor Vladimirescu, din iniţiativa luminatului boier Dinicu Golescu, se deschide o şcoală *„slobodă obştească unde pot merge fiii nobleţei, ai norodului şi măcar şi robi pămînteni şi străini pentru învăţătură romînească"*, prima şcoală din ţările romîneşti la care pot învăţa şi copii de ţărani.

În timpul pregătirii revoluţiei din 1848, conacul din Goleşti găzduieşte pe Nicolae Bălcescu, prieten cu Alexandru Golescu-Arăpilă şi pe alţi revoluţionari democraţi.

Din 1958, conacul Goleştilor a fost transformat în muzeu, avînd astăzi patru secţii: expoziţia privind răscoala de la 1821 şi revoluţia de la 1848; secţia memorială a familiei Golescu; secţia de etnografie şi artă populară a regiunii Argeş şi expoziţia „Începuturile organizării învăţămîntului naţional în Ţara Romînească, în prima jumătate a sec. XIX".

După vizitarea muzeului, reluîndu-ne drumul pe şoseaua Piteştiului, întîlnim curînd comuna Ştefăneşti, vestită prin podgoriile sale şi înnoită cu un cartier de blocuri de locuinţe pentru muncitorii uzinei metalurgice din Colibaşi, construită în anii puterii populare.

Trecem apoi peste Rîul Doamnei, lăsăm, spre dreapta, şoseaua ce duce spre Cîmpulung-Muscel, prima capitală a Ţării Romîneşti, şi mai departe spre Braşov, peste vechea trecătoare a Branului; trecem şi apele Argeşului şi intrăm în Piteşti, oraşul de reşedinţă al regiunii Argeş, capătul primei etape a itinerarului nostru.

Un tîrguşor anonim, dezvoltat dintr-un sat amintit de documente în 1388, dar care în secolul XVII avea doar 250 de case, Piteştiul a început să devină un oraş modern. Dezvoltarea sa a început în 1956, cînd s-a construit primul cartier de locuinţe pentru petrolişti. De atunci, el s-a înnoit în fiecare an şi noul său centru urban, alături de celelalte cvartale de locuinţe, de noul local al teatrului de stat „Al. Davilla", modernul hotel „Argeş" şi numeroasele construcţii social-culturale, sînt dovezile rapidei sale transformări şi a ritmului de creştere, mărturisit şi de cifrele statistice, care înregistrează aproape o dublare a populaţiei în ultimele două decenii.

Dacă popasul este mai lung, se poate vizita muzeul regional (o secţie istorică şi o secţie „Regiunea Argeş pe drumul construirii socialismului") şi parcul Trivale, un parc natural, ce se întinde pe 27 de hectare şi care se află doar la zece minute de mers pe jos din modernul centru al oraşului.

### 2. *De la Piteşti la Rîmnicu-Vîlcea*

Continuîndu-ne drumul, ieşim din Piteşti prin cartierul său nordic, în care se află principalele întreprinderi industriale. În dreapta şoselei vedem *fabrica de textile „11 Iunie"*, dezvoltată şi modernizată în anii puterii populare dintr-o mică fabrică cu utilaje primitive. În continuare apare noul *combinat de prelucrare a lemnului*, care produce cherestea, mobilă, parchete, placaje etc., folosind tehnica şi utilajele cele mai moderne. Silueta *fabricii de tananţi „Argeşul"*, construită şi dată în exploatare în 1950, se vede mai departe, spre lunca rîului al cărui nume îl poartă, în timp ce în apropierea şoselei se răspîndesc halele Întreprinderii de ateliere şi baze tubulare Bascov, a industriei petrolifere.

La marginea oraşului, şoseaua se bifurcă. Către nord, de-a lungul Argeşului, urcă drumul spre Curtea de Argeş (32 km), a doua capitală a Ţării Romîneşti, cu interesante ruine şi monumente, drum care mai departe duce spre Cheile Argeşului, unde se construeşte *hidrocentrala „16 Februarie"* şi barajul ei înalt de 165 m, care va opri apele Argeşului, înmulţite cu ale Vîlsanului, Doamnei şi Topologului. Nu peste mult timp, hidrocentrala va trimete anual sistemului energetic naţional cei 400 de milioane de kilowaţi-oră născuţi de zbuciumul apelor în uriaşele-i turbine.

Şoseaua pe care o urmăm coteşte la stînga, pe valea Bascovului, zonă petroliferă, apoi începe şerpuirile pe muscelele cu care se sfîrşesc în cîmpie culmile sudice ale munţilor Făgăraş. Peisajul dealurilor este încîntător. Ninsoarea florilor de primăvară albeşte livezile, cărora, dinspre nord, le răspund, ca un ecou, zăpezile ce întîrzie pe piscurile Făgăraşilor pînă tîrziu în iunie.

Erau cîteva livezi şi înainte pe muscelele Argeşului, dar mai multe erau surpăturile şi terenurile degradate. Din 1959, colectiviştii au început însă plantarea masivă a celor mai bune soiuri de pomi fructiferi şi în fiecare an 10—15 000 de hectare de dealuri golaşe au fost amenajate în terase şi acoperite de tinere livezi. Această muncă se continuă pe tot întinsul regiunii.

Admirînd ingeniozitatea constructorilor care au ales noul traseu al şoselei şi uriaşa muncă pe care

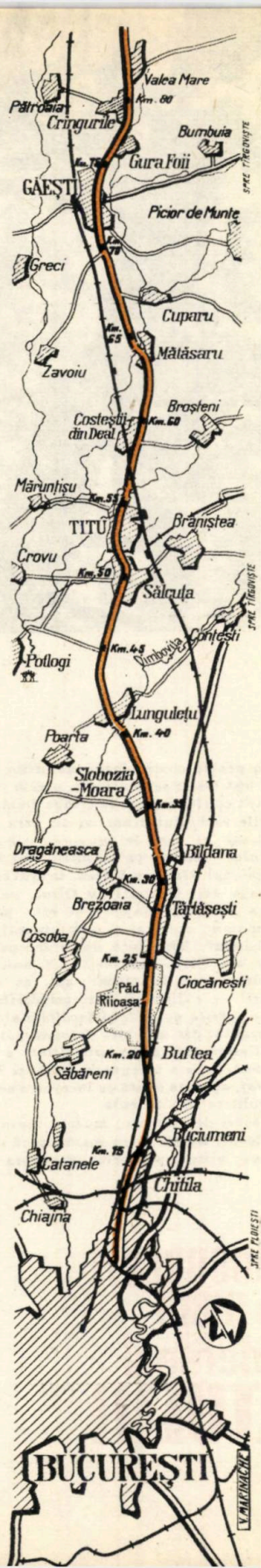

au depus-o pentru consolidarea malurilor nisipoase în care au fost tăiate serpentinele, urcăm şi coborîm mereu. După ce lăsăm mult în stînga Dealul Negru, cu şerpuirile vechiului drum, vestit prin numeroasele accidente pe care le provoca, coborîm spre Valea Oltului. Iată-ne pe malurile, lui în pragul centrului raional Rîmnicu-Vîlcea. Oraşul este aşezat la confluenţa văii Olăneşti cu Oltul, pe o terasă înclinată a Dealului Capelei şi este principalul centru economic, cultural şi administrativ, al văii „Oltului bătrîn". Tîrg încă de la începuturile de organizare ale Ţării Romîneşti, Rîmnicu-Vîlcea s-a dezvoltat mult în ultimii ani, ca urmare a modernizării şi extinderii întreprinderilor vechi, dintre care *fabrica de piele şi încălţăminte* este cea mai importantă, dar mai ales datorită noilor întreprinderi: *Combinatul de industrializare a lemnului* (a cărui construcţie a început în 1952) şi *Întreprinderea de foraj*, apărută odată cu începerea exploatării zonei petrolifere din Oltenia.

Noile blocuri de locuinţe, muzeul regional, casa în care a locuit Anton Pann (casă tipică regiunilor de deal, cu prispă acoperită deasupra beciului

# de la BUCUREŞTI la SIBIU prin defileul OLTULUI

înalt), Cetăţuia şi parcul Zăvoi sînt obiectivele turistice ale oraşului. Ele se află în centru, în afară de Cetăţuia, care se înalţă pe o movilă la marginea Rîmnicului vechi (ieşirea din oraş spre Călimăneşti), movilă pe care romanii au avut un castru. În mica bisericuţă a Cetăţuii au fost ucişi, în 1529, Radu de la Afumaţi şi fiul său Vlad, de către boierii ridicaţi împotriva lor.

### 3. *De la Rîmnicu-Vîlcea la Sibiu*

De la Rîmnicu-Vîlcea începe a 3-a şi cea mai interesantă parte a itinerarului nostru. Şoseaua urmează malul drept al Oltului (malul stîng cum urcăm) şi cu fiecare kilometru se apropie de zidul Carpaţilor meridionali care apar, din cînd în cînd, la orizont. Pînă la Călimăneşti peisajul, tipic dealurilor subcarpatice, este odihnitor, iar apele „Oltului bătrîn" calme şi leneşe. De altfel, lunca lui se tot lărgeşte, lăsînd loc ogoarelor, livezilor şi podgoriilor din depresiunea ce se întinde pînă la poalele munţilor şi care poartă numele de Jiblea, după localitatea din faţa Călimăneştilor, ridicată pe locul unui fost castru roman.

Ajunşi pe fostul „Cîmp al lui Căliman", facem un popas. Ne îndeamnă frumoasa staţiune balneară Călimăneşti-Căciulata, cu vilele ei cochete, cu parcurile înflorite şi umbrite de tot soiul de arbori. Vizităm parcul, în mijlocul căruia se înalţă sanatoriul balnear şi în care se află mai multe izvoare cu ape minerale, apoi trecem, pe un pod cu uriaşe arcuri de beton, în ostrovul care a despărţit aici apele Oltului.

Ostrovul e prima surpriză pe care Oltul ne-o oferă. Loc de pustnicie cîndva, — pe el se află şi un mic schit, ctitorie a lui Neagoe Basarab din 1522 — , el a fost transformat într-un frumos parc

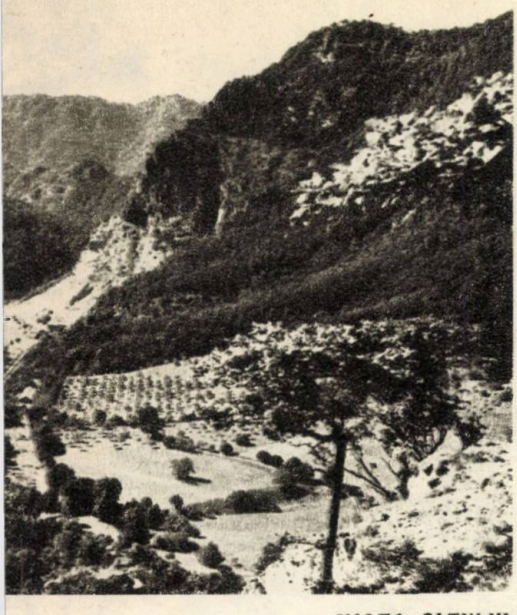

**VALEA OLTULUI, ÎN TOATĂ GRANDOAREA EI PEISAGISTICĂ**

în care arborii seculari se înfrăţesc cu cei mai tineri, oferind cu dărnicie umbră. Un club, permanent cercetat de cei aflaţi la cură şi odihnă în staţiune, cîteva sere şi o plajă întinsă, ce coboară lîn în undele Oltului, sînt amenajările care completează fericit parcul „23 August", cum se numeşte acum ostrovul. Un pod de vase, o jucărie pe sîrmă, mînată de ape, asigură trecerea din Ostrov pe malul stîng al Oltului, la halta Călimăneşti.

Ne reluăm călătoria, dar de-acum popasurile vor fi tot mai dese (ar fi şi păcat să renunţăm la ele şi să ne mulţumim doar cu privirea fugară din mers).

Următorul îl vom face la parcul Căciulata, situat între şosea şi Olt, la poalele dealului Pişorea, în mijlocul căruia se află vestitele izvoare cu apă „puturoasă", dar cu deosebite calităţi curative în bolile tubului digestiv şi glandelor anexe. Aceste ape, alături de cele de la Călimăneşti, de la Olăneşti şi Govora, au adus, de altfel, un îndreptăţit renume salbei de staţiuni de pe Valea Oltului şi nu-i de mirare că în anul 1964 aproape 100 000 de oameni ai muncii, din toate colţurile ţării, şi-au petrecut concediul şi şi-au îngrijit sănătatea aici.

Doi kilometri mai departe, poposim din nou. De data aceasta, ca să cercetăm două monumente de arhitectură, care aduc peste veacuri mărturia măiestriei meşterilor din evul mediu.

Primul este Cozia, ctitoria lui Mircea cel Bătrîn, zidită în 1382—86, în stilul bizantin adaptat în Ţara Romînească. Frescele din pronaos, din secolul al XIV-lea, cele din naos de pe vremea lui Brîncoveanu (care a adăugat şi un pridvor bisericii), decoraţiile faţadelor realizate din materialul de construcţie, rozete şi chenare de piatră, frumos sculptate, merită fiecare a fi cercetate. De asemenea, vom vizita micul muzeu din foişorul ale cărui temelii sînt bătute de apele Oltului şi din care se deschide

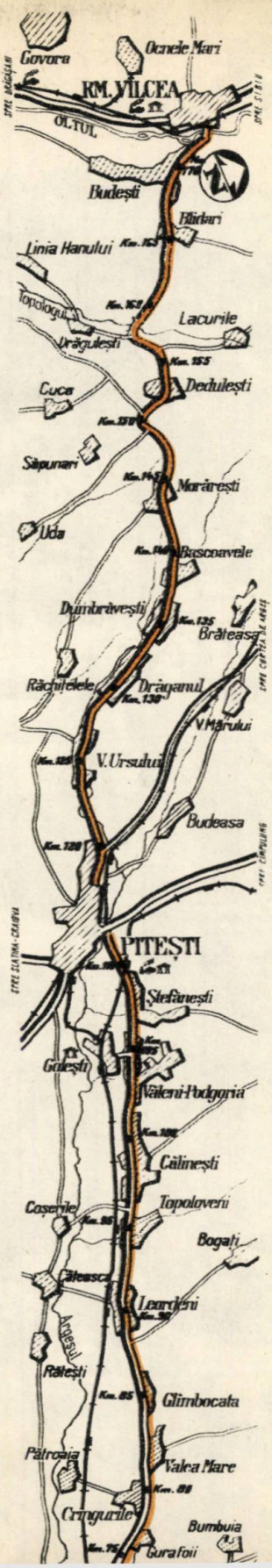

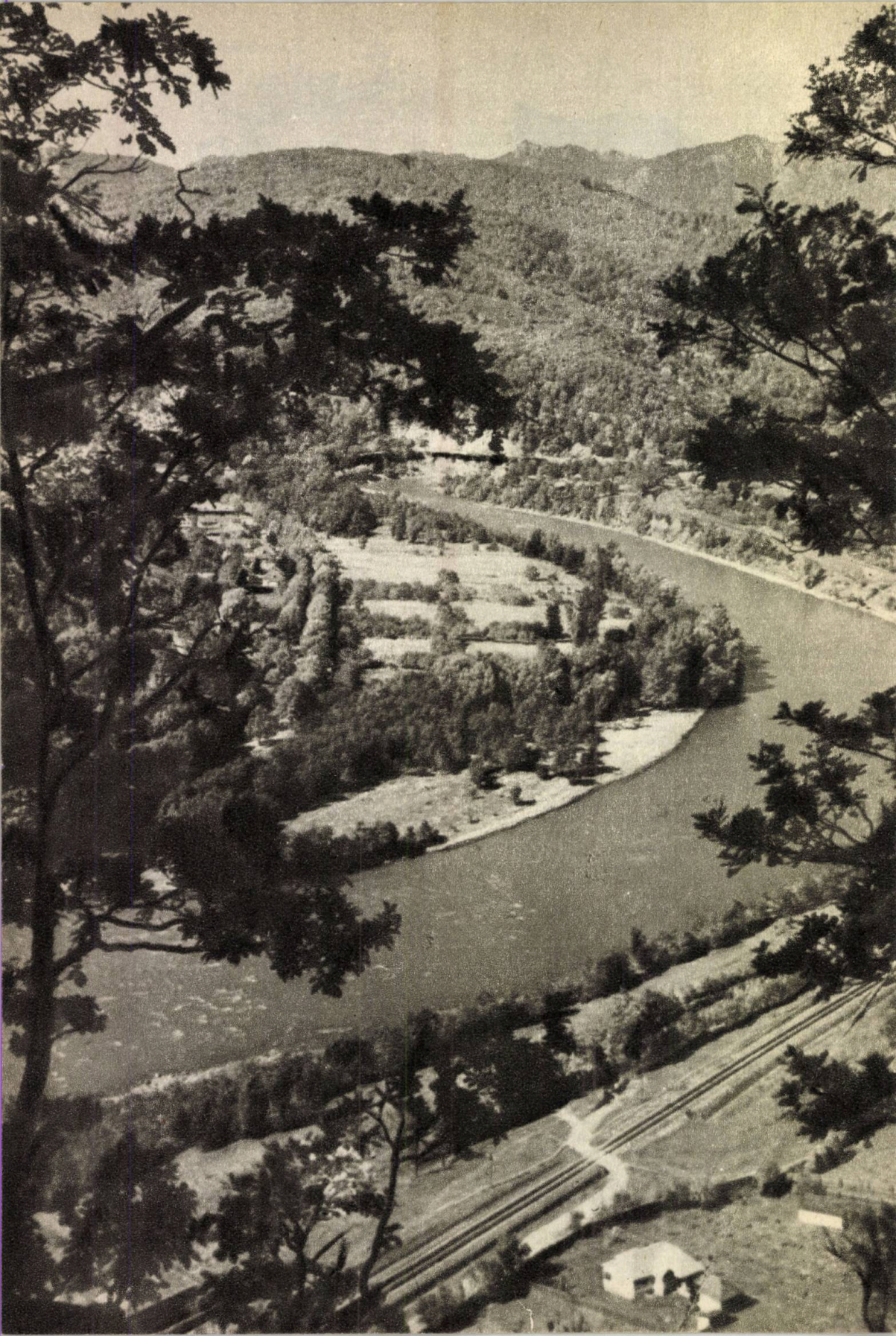

o frumoasă priveliște spre munții din a căror încleștare Oltul de-abia a scăpat.

Trecem pentru cîteva minute și peste drum de Cozia, pentru a vedea biserica „bolniței" mănăstirii, care prin silueta sa bine proporționată este una dintre cele mai frumoase construcții romînești din secolul al XVI-lea (ctitoria lui Petru Vodă, devenit călugăr sub numele de Radu Paisie).

Mai sus de Cozia, pe malul celălalt al Oltului (unde se poate ajunge cu bărcile), se vede poiana pe care s-au păstrat ruinele castrului roman Arutela, aflat în imediata apropiere a unor izvoare cu ape termale, folosite în termele castrului. Izvoarele, redescoperite în anii trecuți, urmează a fi exploatate. Pînă la acest castru, drumul construit de romani de-a lungul Oltului, de la Dunăre spre inima Daciei, a urmat malul rîului, presărat ici-colo cu castre ridicate pentru paza lui. Legenda spune că romanii au vrut să taie mai departe drumul în piatra tare a munților prin care Oltul a trecut cu atîta cazną. Dar după ce au tăiat prima stîncă și au văzut cît de greu le este să învingă munții, au renunțat și au făcut drumul în jurul muntelui Cozia, pe care Făgărașii l-au trimes ca străjer al porții Oltului.

Piatra tăiată de romani a rămas stingheră pe malul stîng și poporul a numit-o „Masa lui Traian". Ea ne semnalează acum sfîrșitul marelui defileu al Oltului și începutul călătoriei noastre de-a lungul lui.

Este greu de redat în cuvinte măreția peisajului care ne întîmpină și care ne va încînta tot timpul necesar parcurgerii celor 47 de kilometri cît măsoară defileul de la Cozia pînă la Turnu-Roșu. Isprava Oltului este într-adevăr extraordinară. El a reușit să sape pînă la rădăcină cea mai masivă și mai înaltă parte a Carpaților meridionali. Punctul cel mai înalt al trecătorii are doar 350 m altitudine (la Turnu Roșu), în timp ce vîrfurile munților Făgăraș, Lotrului și Căpățînei depășesc 2000 m altitudine, astfel că ele domină cu peste 1700 de metri această vale transversală, unică în Carpații romînești.

Partea sudică a defileului este cea mai impresionantă. Între muntele Cozia (1677 m), care își înalță coastele stîncoase la est de Olt, și Nărutu (1499 m), ultimul vîrf al culmii Căpățînii, la vest, apele au săpat în piatră o albie îngustă, străjuită de colți prăpăstioși, printre care Oltul se învolburează, trecînd vijelios coturile temute de plutașii de altă dată (Cîrligul Mare și Cîrligul Mic) sau zona în care treptele de piatră îl fac să spumege și care a fost numită Armăsarul. Șoseaua care urmează malul drept și calea ferată de pe malul stîng au trebuit să fie tăiate direct în piatră. De altfel, calea ferată, construită de inginerul romîn Mihai Rîmniceanu la sfîrșitul secolului trecut, a reprezentat, pînă la construcția liniei Bumbești-Livezeni, punctul culminant al construcțiilor romînești de căi ferate.

Ieșind din defileul Coziei, la Gura Lotrului, munții se depărtează, lăsînd loc depresiunii Brezoi, către Vest și depresiunii Titești, către est, regiune numită în istorie Țara Loviștei (țara vînătorii). Depresiunea Brezoi-Titești este o groapă tectonică formată între munții Lotrului și Făgărașului și este presărată cu numeroase așezări omenești (Brezoi, Malaia, Voineasa, Călinești, Cîineni etc.).

Puțin mai sus de Gura Lotrului, pe dreapta șoselei, întîlnim schitul Cornetu, valoros monument

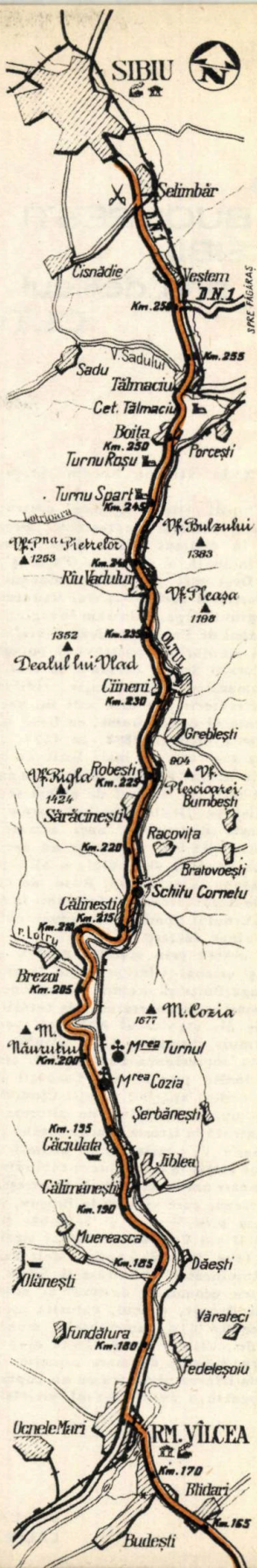

# de la BUCUREŞTI la SIBIU prin defileul OLTULUI

din sec. XVII, ctitoria banului Craiovei Mareş Blăjescu.

După Clineni, situat pe locul castrului roman Pons Vetus, părăsim depresiunea Brezoi-Titeşti şi intrăm în defileul Turnu Roşu, format între culmea principală a munţilor Făgăraş şi munţii Lotrului. Deşi mai puţin impresionant, peisajul rămîne pitoresc şi variat. La rîul Vadului, depăşim hotarele regiunii Argeş şi intrăm în regiunea Braşov.

Trecem apoi de Valea Lotrioarei, vizitată asiduu de pescarii amatori de păstrăvi şi poposim cîteva clipe la Turnul Spart, căruia i se mai spunea şi „turnul romanilor". Fortificaţia, ridicată pentru apărarea trecătorii, nu este atît de veche pe cît vrea să arate al doilea nume, ea fiind menţionată de documente doar la 1383. În 1533, cînd apele Oltului au fost atît de mari încît au inundat şi castelul din oraşul Făgăraş, turnul s-a surpat şi nu a mai fost refăcut. Resturi de ziduri se văd şi în stînga şoselei, pe „Dealul turcilor", care prin numele lui aminteşte distrugerea unei armate turceşti, în 1493, cînd 15.000 de morţi au înroşit apele Oltului. La capătul defileului, o altă fortificaţie domină şoseaua. Este Turnul Roşu, de la care şi-a luat numele trecătoarea. El a fost zidit în 1533 (după surparea Turnului Spart) şi se spune că ar fi fost vopsit cu sînge turcesc.

Drumul nostru prin măreţul defileu al Oltului s-a sfîrşit şi orizontul începe să se lărgească. Trecînd pe lîngă Boiţa şi urcînd apoi pe poalele dealui care poartă cîteva resturi ale cetăţii Tîlmaciu (fortificaţie din secolul al XIV-lea), vedem către dreapta cîmpia întinsă a Ţării Oltului, cum mai este numită depresiunea Făgăraşului, străjuită de cele mai înalte piscuri din Carpaţii romîneşti. În stînga, vedem apărînd munţii Cindrelului, despărţiţi de munţii Lotrului, de pitoreasca Vale a Sadului, intrată în istoria contemporană prin hidrocentrala Sadu V, construită în ultimii ani. De la Tîlmaciu ne aflăm în depresiunea Cibinului. Curînd, şoseaua pe care am urmat-o de la Bucureşti se contopeşte cu şoseaua care vine de la Braşov, prin Făgăraş. Trecem prin Veştem şi Şelimbăr (localitatea lîngă care Mihai Viteazul a obţinut strălucita victorie, din 1599, în urma căreia a unit Transilvania cu Ţara Romînească) şi intrăm în Sibiu, al doilea mare centru economic, cultural şi administrativ al regiunii Braşov. Oraşul, datorită aşezării sale, a vechii cetăţi şi a numeroaselor monumente şi instituţii de cultură, are pe bună dreptate faima unui centru turistic de mare atracţie. De aceea, vom încheia itinerarul nostru cu un popas suficient de lung, pentru a avea răgazul vizitării lui pe îndelete.

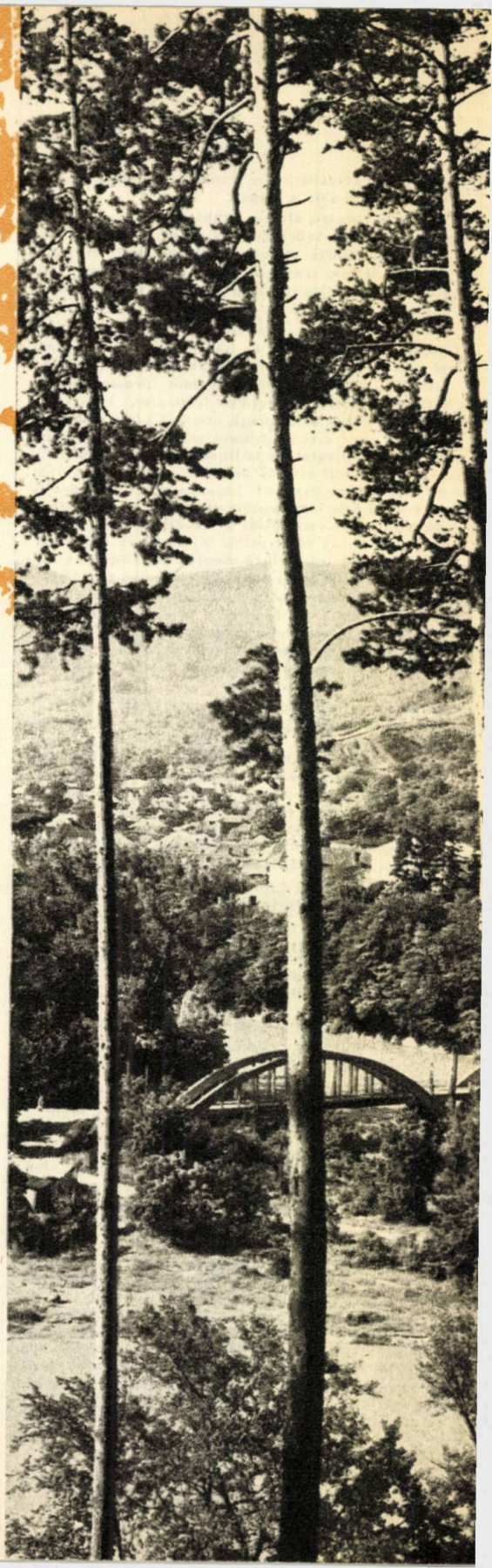

PERLA OLTULUI: CĂLIMĂNEŞTI

# DIN VALEA VINULUI, PÎNĂ LA INEU

Către extremitatea nordică a Carpaţilor Orientali se ridică — masiv şi semeţ — un şir de munţi care, prin piscurile sale, depăşeşte toate celelalte înălţimi întîlnite de la curbura Carpaţilor şi pînă aici. Este masivul Rodnei. Aşezat în interiorul unei întinse centuri de păduri, cu faună bogată şi vînat rar, golul alpin al crestelor acestui masiv oferă o cuprinzătoare înlănţuire de priveliştі. Spinări stîncoase, coaste înierbate sau pereţi calcaroşi, abrupturi străjuind căldări şi lacuri glaciare, povîrnişuri cu stînci dislocate, peşteri, grote, reţeaua de argint a apelor şi multe alte surprize — sînt preţioase îndemnuri la drumeţie.

De asemenea, o floră alpină variată, cîteodată cu specii pe care le reîntîlnim doar în Carpaţii Sudici, desăvîrşeşte pitorescul priveliştilor.

Dispărut în restul ţării, cocoşul de mesteacăn şi-a găsit un ultim refugiu în pădurile din preajma cîtorva culmi ale acestor munţi.

În timp ce iarna turismul se restrînge mai mult pe versantul nordic al munţilor Rodnei, în împrejurimile complexului turistic Borşa şi cele ale cabanei Puzdra, vara, afluxul turiştilor aduce cu sine cercetarea celor mai diferite trasee.

Între ele, des frecventate sînt cele ce conduc la Ineu şi Pietrosu, vîrfuri situate către extremităţile unei creste lungi şi neîntrerupte.

Ineul, datorită unei largi şi interesante diversităţi de înfăţişări ale sălbăticiei reliefului din vecinătatea sa, este o ţintă din cele mai captivante pentru alcătuirea unui traseu turistic.

Calea de acces la vîrful Ineu, cea mai scurtă şi mai comodă, porneşte din Valea Vinului, localitate climaterică aflată în sudul masivului.

Rîndurile de mai jos înfăţişează elementele unui traseu turistic care conduce din Valea Vinului la vîrful Ineu şi străbate cîteva din cele mai reprezentative forme de relief ale masivului Rodnei.

În drumul de apropiere către masiv, vom coborî din tren la Rodna-Veche, punct terminus al liniei de cale ferată Ilva Mică—Rodna-Veche.

Din Rodna-Veche, cu autobuzele exploatării miniere sau cu maşini de ocazie, se străbate, spre nord, o distanţă de 8 km, pe drumul ce însoţeşte apa Văii Vinului pînă la staţiunea climaterică Valea-Vinului, localitate închegată în jurul minelor de aci.

În continuare — de-a lungul Izvorului Băilor şi peste creasta Curăţel — porneşte către vîrful Ineu (2280 m) unul din cele mai vechi trasee turistice din munţii Rodnei.

Urcuşul, uşor în prima parte a traseului, începe de la confluenţa celor două izvoare ale Văii Vinului — Izvorul Roşu (vest) şi Izvorul Băilor (est) — din locul numit „La Gatere" şi aflat în extremitatea nordică a localităţii Valea-Vinului.

De la bifurcaţia drumului, aflată la confluenţă, urmăm, pe lîngă pădurea deasă, ramura din dreapta a şoseluţei ce se aşterne de-a lungul Izvorului Băilor, pe dreapta lui. Depăşind ultimele case, ridicate de o parte şi de alta a drumului, trecem (după aproape un sfert de oră de la intrarea în traseu) pe lîngă întreprinderea minieră.

După 10 minute, drumul — devenit acum şleau de căruţă — se strecoară prin cingătoarea îngustă a unui scurt defileu numit Pasul Dracului şi ne aduce curînd în preajma altor guri de mină.

În continuare, urmăm drumul de căruţă care, pe malul drept al firului apei, se desfăşoară prin pădurea de fag şi conifere ce se înfăţişează mereu mai sălbatică.

După două traversări succesive, revenim pe malul drept al apei şi întîlnim apoi, pe stînga, o potecă ce coboară, prin pădure, de la Crăciunel (munte alcătuind versantul vestic al bazinului Izvorului Băilor). La capătul

a 50 de minute, socotite de la plecarea din punctul „La Gatere", ajungem la podeţul peste care trecem pe malul stîng al Izvorului Băilor. Din acest punct, drumeagul coteşte cu 180 de grade faţă de sensul păstrat pînă aci şi părăseşte albia pîrîului. Ramura de drum care duce la Crăciunel urmăreşte mai departe apa, către nord.

Întorcîndu-se aparent înapoi, în urcuş moderat şi continuu, traseul străbate pădurea de la poalele versantului vestic al Curăţelului. După 15 minute, o nouă cotitură ne îndreaptă pe un braţ al drumeagului ce se ramifică spre stînga (nord).

De pe un mic platou de aici, putem distinge o parte din vasta zonă a golului alpin care înconjoară bazinul superior al Izvorului Băilor, cuprinzînd crestele Crăciunel (mai mică) şi Curăţel, prin care, spre nord-est, se profilează, puţin ascuţit, vîrful Ineu.

Mai departe, spre nord-est, o potecă largă de cai ne conduce iarăşi prin pădure, mai întîi pe loc drept şi apoi în urcuş uneori mai pronunţat. Alternînd suişul cu cîteva coborîşuri uşoare, după circa 45 de minute, cărarea ne scoate în gol alpin, pe fundul unui vîlcel înierbat, numit Gaura Mică şi străbătut de două mici izvoraşe.

În faţă şi la dreapta noastră, se înalţă pantele repezi şi pe alocuri stîncoase ale crestei Curăţel.

Mai departe, după ce urcă malul din faţă, poteca se pierde prin iarbă, dar reapare curînd mai sus, pe coasta nordică a vîlcelului, în vecinătatea căruia descrie spre dreapta, în urcuş mai dur, o largă şi armonioasă serpentină.

La revenirea în firul vîlcelului, unde o stînă se arată spre dreapta, este momentul alimentării cu apa izvoraşelor pe care le întîlnim aici. Dincolo de ele, în urcuş repezit şi străbătînd la un moment dat un pîlc de molizi scunzi şi rari, cărarea ajunge pe spinarea lină a crestei Curăţel. Sîntem în apropierea traseului care, din Rodna Veche, peste Capul Beneşului, conduce spre Ineu, întîlnindu-se cu al nostru.

De la ieşirea în gol au mai trecut 35 de minute; pînă aici durata întregului parcurs este de 2 ore şi jumătate.

Priveliştea a devenit larg cuprinzătoare. Spre vest — în diferite planuri — se desfăşoară, impresionant, jocul de culmi al masivului Rodnei, în timp ce spre est, dincolo de culoarul adînc al văii Cobăşel, cîmpul de vizibilitate pluteşte estompat pe creasta înaltă şi povîrnită a vîrfurilor Roşu (2115 m) şi Ineuţ (2225 m) care, împreună cu creasta noastră, se înalţă, orientîndu-se spre nord, în întîmpinarea Ineului. Denumirile vîrfurilor mai sus amintite sînt adesea inversate de localnici, care plasează vîrful Roşu mai aproape de Ineu, fapt care poate deruta pe turişti.

De aici înainte, avîntîndu-se spre nord şi cîştigînd ca pitoresc, itinerarul va urmări din aproape creasta Curăţelului, dominînd îndelungat, de o parte şi de alta, văile Cobăşel (est) şi Izvorul Băilor (vest). Primele 5 minute, pe spinarea fără denivelări, ne aduc la baza unei culmi înierbate ce se ridică domol în faţă. Poteca o cucereşte prin urcuş spre dreapta şi, evitînd ramura ce se desprinde spre bazinul Cobăşelului, după 30 de minute de mers, ne scoate din nou pe creastă, într-o mică şa. De aici înainte, şerpuirile traseului urcă pe Hîrosu, culme stîncoasă şi aspră, dar accesibilă caiilor ce străbat adesea prin aceste locuri purtînd cu ei povara produselor stînelor.

După un nou urcuş, ocolind spre stînga şi trecînd peste pietrăria risipită haotic, revenim la creastă într-o altă şa. Depăşind şaua printr-un urcuş pieptiş ce durează 3—4 minute, poteca se bifurcă. Au trecut cca. 45 de minute de la trecerea prin şaua precedentă.

Ramura din stînga părăseşte creasta şi se desface apoi în mai multe ramuri ce străbat plaiurile sud-vestice ale Ineului.

Traseul către vîrful Ineu se înscrie pe ramura mai puţin clară a potecii, cea care nu părăseşte creasta. Vreme de 15 minute se merge într-un urcuş pieptiş, pe spinarea stîncoasă a Curăţelului. După aceea, din dreptul unei stînci mai reliefate, traseul se îndreaptă uşor spre stînga şi, urmînd poteca, acum mai conturată şi mai domoală ca urcuş, ne transportă, după mai bine de 15 minute de mers, în Şaua cu Lac, situată pe linia principală de creastă a masivului. Către piscul Ineului, vizibil spre nord, se ridică coasta înierbată din faţă.

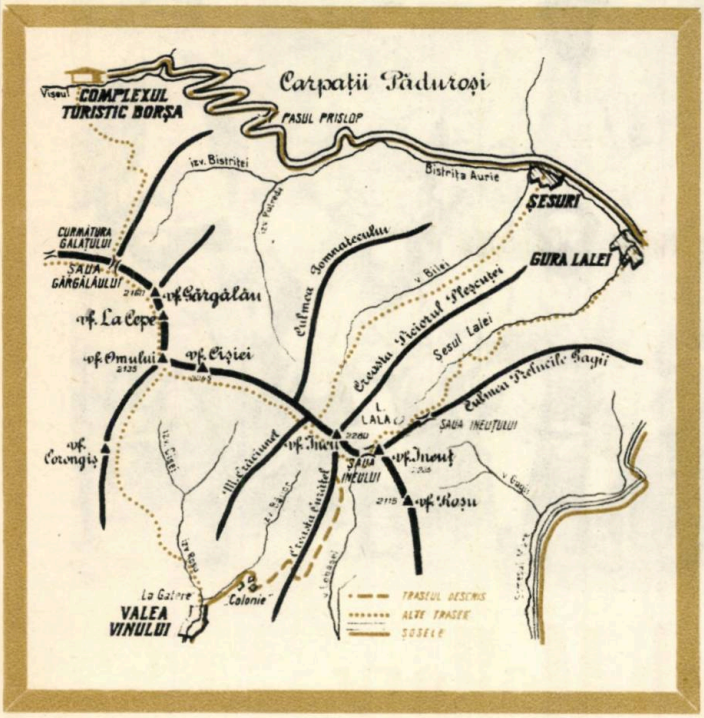


Locul este însemnat cu un stîlp de marcaj. De aici se deschide o neașteptată fereastră spre est, unde peisajul liniei de creastă a masivului converge către relieful sever al vîrfului Ineuț, de care ne desparte numai o șa — șaua Ineului. Către această șa, de la care trecem spre nord și nord-est în bazinul văii Lala, se îndreaptă poteca pe care am venit, pentru a străbate în coborîș decorul de o remarcabilă valoare turistică al căldărilor și lacurilor Lalei.

Tot pe această continuare a potecii, o plimbare de 7 minute (dus) ne pune la îndemînă, după un ocol spre stînga, apa rece și bună de băut a unui firav izvoraș, aflat la o altitudine surprinzătoare.

Din Șaua cu Lac, în continuare, pentru un ultim interval de 20 de minute, urcînd moderat, pe o cărăruie desprinsă spre nord, pe lîngă povîrnișul suspendat peste bazinul Lalei, traseul străbate covorul de vegetație ierboasă de pe spinarea Ineului și atinge vîrful, după ce s-a strecurat mai întîi printr-o scurtă zonă accidentată.

Durata parcursului, din Valea Vinului și pînă aici: $4^1/_2$—$5^1/_2$ ore.

Efortul făcut, pentru a ajunge pe vîrf, ne este răsplătit din plin de tot ceea ce vedem.

Sub picioarele noastre, peisajul s-a schimbat brusc. Ruptura unui adînc abrupt în șisturile cristaline prin care Ineul privește, dinspre sud, peste sălbăticia bazinului Bilei, este imaginea culminantă a zbuciumatului relief apărut în fața noastră, deîndată ce am ajuns pe vîrf, și pe care o ghicim a fi rezultatul unei profunde denudații glaciare, petrecută de mult, în negura timpurilor.

Spre est-nord-est, în spatele unei terase din frumoasa succesiune de căldări glaciare ale văii Lala, se arată privirii un colț al oglinzii tăului cu același nume. Pitorescul lacului și cel al acestei văi fermecătoare, ne reține îndelung atenția. Spre vest, la capătul șirului de culmi profilate la orizont, putem desluși, ceva mai la stînga de vîrful Puzdrelor și mult mai în fund, prezența Pietrosului (2305 m), decanul de altitudine al masivului, aflat la cca. 20 km depărtare în linie dreaptă.

În timp ce către nord linia de orizont se odihnește pe Carpații Păduroși, spre sud și sud-est, în zilele de o deosebită transparență a aerului, putem descoperi Călimanii, Ceahlăul și Pietrele Doamnei ale Rarăului.

Principalele posibilități de coborîre de pe vîrful Ineu sînt următoarele:

a) Spre vest, pe creasta masivului, către vîrful Pietrosu (distanță foarte mare). Urmînd această cale putem coborî fie la cabana Puzdra (1540 m alt), fie la complexul turistic Borșa (850 m alt), amîndouă situate pe versantul nordic al masivului.

b) Pe valea Bilei, spre nord și nord-est, pînă în șoseaua Bistriței Aurii.

c) Tot spre Bistrița Aurie, urmînd traseul care, de la tăul Lala, străbate valea Lalei, pînă la gura ei.

d) Întoarcerea la Valea-Vinului, peste Corongiș, străbătînd, spre vest, linia de creastă a masivului, pînă în vîrful Omul, după care ocolim spre stînga.

**prof. Titus REGVALD**

MEMBRII EXPEDIȚIEI HIMALAYENE DIN 1922 (PRIMUL ÎN STÎNGA, ȘEZÎND: MALLORY)

# George Leigh-Mallory

## FIGURI DE MARI ALPINIȘTI

În perioada în care alpiniștii renumiți ai lumii începuseră să se intereseze de vîrfurile Himalayei și să atace giganții de peste 8000 m, un tînăr englez, student la colegiul Cambridge, făcea primii pași spre piscurile veșnic înzăpezite ale Alpilor.

Aceasta se întîmpla în 1904. Tînărul era George Leigh-Mallory, în vîrstă de 18 ani, iar mentorul său, profesorul G.W. Young, unul din alpiniștii celebrii ai epocii.

Nimeni nu bănuia atunci că acest tînăr înalt, subțire, cu o vitalitate puțin obișnuită, dar care, la 3600 m altitudine, a fost scos din cursă de „răul de munte", avea să ajungă unul dintre cei mai mari himalayeni și își va lega pentru totdeauna numele de cel mai înalt vîrf din lume: Everest.

Și totuși, George Leigh-Mallory a parcurs cu strălucire acest greu drum al consacrării, fiind — în 1920 — recunoscut ca un excelent alpinist. Își uimea prietenii de escalade nu numai prin excepționala sa rezistență și viteză, ci și printr-o desăvîrșită tehnică de cățărător.

În 1921, cînd prima expediție s-a îndreptat spre Everest, pentru a recunoaște posibilitățile de acces spre „uriașul uriașilor" și un drum spre vîrful lui, Mallory a fost ales printre cei patru alpiniști ai echipei de asalt. El a desfășurat o pro-

digioasă activitate şi a încheiat lunga şi obositoarea campanie cu ascensiunea Şeii Nordice, cheia drumului spre vîrf pe versantul nordic al muntelui.

În anul următor, Mallory este capul de coardă al expediţiei pornită de data aceasta hotărîtă să cucerească al treilea pol al lumii. În prima tentativă, din lunga istorie a cuceririi Everestului, el urcă, împreună cu Somerwell şi Norton — fără oxigen — pînă la 8225 m, realizînd un record de altitudine şi dovedind că omul poate trăi şi acţiona în atmosferă rarefiată a acestor neobişnuite înălţimi.

Avalanşa care a surprins, pe peretele Şeii Nordice, caravana celei de a treia tentative spre vîrf şi s-a soldat cu moartea a 7 şerpaşi, a făcut ca expediţia din 1922 să se încheie tragic şi a impresionat profund pe Mallory, scăpat ca prin minune de uriaşa „convulsiune" a muntelui. Teribilele eforturi făcute, fără rezultatul scontat, îl fac să declare că pentru tot aurul din lume nu se va mai întoarce în Himalaya. Dar cucerirea Everestului devenise pentru el o datorie de onoare, căci ajunsese să fie socotit *„cel mai mare adversar pe care l-a avut Everestul şi cum nu va mai avea, fără îndoială, niciodată"* — după cum a scris Norton, conducătorul expediţiei din 1924.

Iată de ce, la vestea organizării expediţiei din 1924, Mallory se hotărăşte din nou să participe. Era de altfel convins că de data aceasta va învinge. O spune clar într-o scrisoare, din 24 aprilie 1924, către soţia sa: *„Eu nu mă văd coborînd învins"*. Şi nu a coborît. În ultima tentativă (8 iunie 1924), el a fost văzut urcînd cu tovarăşul său de coardă, Irvine, spre vîrful Everestului. Dar nu s-a mai întors. Au reuşit ei să ajungă pe vîrf? Întrebarea a rămas fără răspuns pînă astăzi şi va rămîne probabil pentru totdeauna. Everestul păstrează taina unuia dintre cei mai mari alpinişti care au luptat să-l învingă.

Profesorul Mallory, un spirit cultivat, profund îndrăgostit de munţi, ne-a lăsat cîteva pagini care trădează marea lui pasiune. Iată cum descrie prima privelişte asupra celui mai înalt vîrf al lumii şi prima ascensiune în Şaua Nordică.

**N.S.**

# Everestul

**Ne-am oprit o clipă în cîmpie spre a determina poziţia şi direcţia în care trebuia să fie cel mai mare munte al lumii; am urcat o colină destul de abruptă, ca să ajungem la o creastă stîncoasă ce străjuia cheile Arunului. Munţi acoperiţi de zăpadă nu se vedeau decît spre Sikkim. Kanchenjunga se contura precis şi domina împrejurimile. Niciodată pînă acum nu-l văzuserăm atît de bine; era puternic, monumental, aducînd cu un muzician de geniu, cu figura leonină şi cu părul alb. Către Everest nu era nici o culme cu zăpadă. Puteam vedea de-aici munţii Gyanka, nişte contraforturi masive, coborînd pînă în valea Arunului, iar deasupra culmii lor, un vîrf stîncos foarte ascuţit şi mai jos o prăpastie albăstruie, cu totul altfel decît cele pe care le văzuserăm în Tibet. La capătul văii, o colină conică părea a sta de veghe ca o sentinelă; în depărtare se fugăreau un şir de nori.**

**Atenţia noastră era reţinută de acest ţanc stîncos, un veritabil „ac". Deodată, în nori se făcu o spărtură şi pentru o clipă am avut imaginea fugară a unui munte foarte depărtat; apoi încet, încet, norii s-au risipit şi în faţa ochilor noştri a apărut o imagine uşor de recunoscut; era Makalu, munte ce se arăta exact în direcţia reperată cu ajutorul hărţii şi al busolei.**

**Din această clipă ştiam exact locul unde trebuia să fie Everestul. În direcţia lui norii erau însă negri. Priveam atenţi prin binoclu, ca şi cum un miracol ar fi putut deşira vălul norilor. Şi miracolul s-a produs. Prin ceaţa cenuşie am zărit strălucirea zăpezii. Începea să se arate acoperişul uriaş al unui masiv**

întreg. În mijlocul ceții, munții ce-l alcătuiau căpătau adesea o înfățișare fantastică; se asemănau cu imaginile sălbatice ale unui vis. Un bloc neobișnuit, de formă triunghiulară, țîșni din negură; muchia lui, înclinată la 70°, părea nesfîrșită. În stînga, o creastă întunecată, dințată, părea a se agăța de bolta cerului. Puțin cîte puțin, foarte încet, am început să vedem prin spărturile mișcătoare ale ceții, muchiile uriașului, ghețarii, crestele, cînd un amănunt, cînd altul; apoi, în înaltul cerului, mult mai sus decît îi așezase, în visurile noastre, închipuirea, apăru vîrful alb al Everestului. Toate fragmentele, zărite unul după altul, alcătuiau un tot, trebuia doar să le alăturăm ca să dăm formă visului. Cu toate că erau multe lucruri ce mai trebuiau ghicite, ceva se desprindea clar. Acel ceva era forma generală a muntelui, forma Everestului.

## ȘAUA NORDICĂ

Am crezut că în circul acesta atît de adînc, apărat din trei părți de muchiile puternic înclinate ale munților, atmosfera va fi calmă și gerul suportabil. Se lăsă noaptea; era senină, dar nu prevestea nimic bun. Rafale violete ne zguduiau corturile, amenințînd să le smulgă din ancore; pe urmă, ele încetară și, mirați de schimbare, ne întrebam ce se va mai întîmpla în continuare. A urmat un crivăț înghețat, la altitudinea de 6710 m; deși nu l-am simțit prea mult, starea atmosferică ne-a împiedicat să dormim. Cred că și de data aceasta eu am fost mai norocos decît tovarășii mei; Bullock și Wheeler petrecură o noapte proastă.

Lipsa de somn te face somnolent; nu arzi de nerăbdare să pornești; pregătirea băuturilor calde durează mult. De altfel, era de preferat să nu pornim prea devreme, ca să profităm de căldura soarelui în timpul cînd picioarele vor călca mereu pe zăpada rece sau pe treptele de gheață. Soarele răsărise de-aproape o oră cînd am părăsit tabăra. După o jumătate de ceas, atacam primele pante de sub perete. Aveam cu noi trei culii în formă bună și destul de experimentați; i-am folosit la cele mai grele munci. După o luptă scurtă cu gheața, la marginea unei crevase pe care am trecut-o, am putut urca direct, îndreptîndu-ne întîi oblic spre dreapta, pe zăpada înghețată a unei avalanșe, apoi spre stînga, pe o lungă traversare ce ducea spre vîrf. Într-un singur loc, imediat sub șa, am ezitat și am întîmpinat dificultăți; aici zăpada era foarte înclinată, iar stratul ei destul de gros ca să facă neplăcută trecerea. Am trudit din greu ca să trecem acest pasaj dificil și, puțin înainte de ora 11,30 dimineața, am ajuns în șa (n.t. Șaua Nordică). În acel moment, doi din culii arătau foarte obosiți, deși mai erau capabili să înainteze; al treilea, care mersese înainte, părea încă în puteri. Wheeler considera că încă mai poate înainta, deși nu-și mai simțea picioarele. Bullock era obosit, însă făcînd apel la voință, ar mai fi putut continua — dar pînă unde? Asta n-o puteam ști. Eu, care avusesem norocul de a dormi minunat în ultimele două tabere, eram într-o formă excelentă. Mă simțeam în stare să mai escaladez încă 6—700 de metri și numai timpul mi-ar fi lipsit să merg și mai departe. Dar ce era oare mai departe? În timpul ascensiunii îmi ațintisem adeseori privirea asupra umărului rotunjit ce domina șaua și asupra ultimelor stînci de sub creasta nord-estică. Dacă ne-am fi îndoit vreodată de posibilitatea de-a ajunge pe această creastă, îndoiala s-ar fi risipit acum definitiv. Pe o porțiune bună, stîncile și povîrnișurile acestea erau ușoare; ele nu prezentau nici un pericol sau vreo dificultate. Numai că izbucnise vîntul. Chiar acolo unde ne aflam, adăpostiți sub un mic perete de gheață, vîntul ajungea în rafale violente și stîrnea zăpada prăfuită în vîrtejuri care ne tăiau respirația.

Puțin mai departe, în șa, era furtună; mai sus, spectacolul devenea îngrijorător. Pe coasta uriașă a Everestului, zăpada proaspătă și fină era măturată, formînd vîrtejuri continue; pragul pe care trebuia să-l urmăm era bătut de vînt, cu o nemaipomenită violență. Vedeam zăpada stîrnită pentru o clipă, ridicîndu-se deasupra acestui prag și apoi zvîrlită iar de vînt, ca un îngrozitor uragan. Era destul să privești; vîntul rezolvase problema; ar fi fost o nebunie să mergem mai departe. Cu toate acestea, am cîntărit șansele și-am luptat, sub titlul de încercare, cîțiva pași. Ne-am dus în șa pentru a ne da seama, cîteva clipe, de violența vîntului; a trebuit iarăși să ne luptăm, ca să ne întoarcem la adăpostul nostru. N-a mai trebuit să discutăm nimic despre oportunitatea asaltului.

...Semnele prevestind o schimbare, nu anunțau o ameliorare a stării timpului, ci mai de grabă o ninsoare abundentă, lucru foarte posibil după experiența locurilor. De fapt, toate argumentele duceau la aceleași concluzii; a ne expune la riscuri inutile, ar fi fost un eroism fals. Analizînd situația cu sînge rece, nu ne mai rămînea decît să admitem necesitatea retragerii.

# Geoagiul

## ȘI ÎMPREJURIMILE SALE

ITINERAR ÎN MUNȚII METALICI

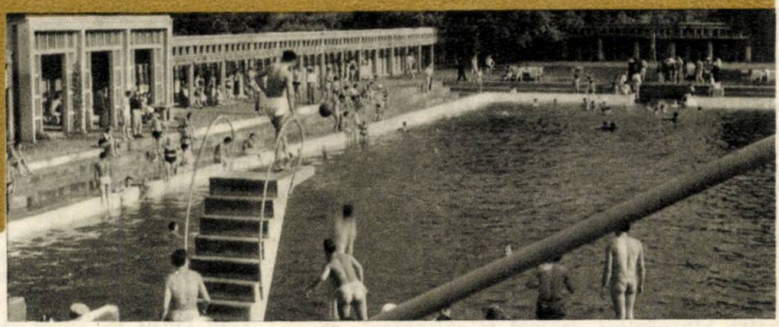

Proprietățile curative ale apelor de la Geoagiu sînt cunoscute încă de pe vremea romanilor, care poposeau pe aceste locuri pentru tămăduire. Se mai văd și astăzi unele instalații din acele vremi. Deplina punere în valoare a factorilor terapeutici, în folosul oamenilor muncii, a fost săvîrșită însă abia în anii puterii populare, prin amenajările și construcțiile realizate și studiile efectuate.

Geoagiu-Băi (haltă pe linia ferată București—Arad) este așezată la 352 m altitudine, pe versantul drept al văii Mureșului, în preajma unor întinse păduri, care feresc stațiunea de curenți și-i asigură climatul plăcut, constant și reconfortant.

Apele minerale ale Geoagiului sînt întrebuințate în cură externă, în băi de cadă și bazine închise, precum și în bazinele-ștrand în aer liber, sau în cura internă.

Plăcerea esențială a celor ce vin la Geoagiu este desigur ștrandul cu apă minerală caldă, care conferă scăldatului o adevărată voluptate.

■

Întreaga regiune abundă de urmele omului preistoric și de mărturiile civilizației romane. Într-o peșteră din comuna Geoagiu s-a găsit ceramică neolitică; numeroase resturi de ziduri și inscripții au fost descoperite pe Dealul Pedeapsa; monumente romane se află și la biserica din Geoagiu. În satul vecin, Cigmău, se întindea așezarea romană Germisara, cuprinzînd și o parte din actualul Geoagiu. În apropierea instalațiilor balneare a fost scos la iveală un tezaur de monede din veacul al XVIII-lea (acum în colecția muzeului din Deva).

Întregul ținut din nordul și estul Geoagiului, format din rocă calcaroasă, este plin de peșteri (la Mada, Balșa, Ardeu), în care s-au găsit unelte de piatră, vase pictate, unelte de bronz, caracteristice diverselor epoci primitive.

Pentru cei poposiți la Geoagiu (și însemnările de față le vin în ajutor), sînt variate îndemnuri. În împrejurimile stațiunii, întinse păduri seculare își poartă verdeața pînă aproape de vîrful munților. O excursie agreabilă se poate întreprinde la Săcărîmb (peste dealuri, în 3—4 ore), munte din pîntecele căruia, de veacuri, se scoate aur. Se mai poate merge la vîrful Gurguiata (1030 m), care oferă privelişti de neuitat, la peștera de la Cigmău pe Dealul Măgura ($^1/_2$ oră la sud de băi), precum și în pădurile și poienile înconjurătoare, unde se întîlnesc flori minunate, unde abundă fragii, murele, zmeura, ciupercile. Așezarea Geoagiu mai este vestită pentru vinurile și pomii ei roditori; iar la Mada cresc cireșe și mere mai gustoase ca oriunde.

■

Celor aflați în concediu la Geoagiu și care vor să cunoască frumoasele chei și interesantele peșteri din munții Metalici, le propunem un itinerar de una sau două zile, pentru vizi-

tarea cheilor Mada, Ardeu, Cib şi Bacîia şi a peşterilor situate de-a lungul acestui traseu.

Itinerarul nostru începe din satul vecin Bozeş (4 km) şi el cu numeroase izvoare minerale. De la Bozeş se deschid, către nord, trei văi: Almaş, Ruptura, Cib, toate cu afluenţi ai rîului Geoagiu, care îşi are obîrşia la Bozeş. Pe oricare din aceste văi ne întîlnim cu chei prăpăstioase, strînse în chingile de piatră ale munţilor Metalici, de natură sedimentară şi vulcanică, în peretele cărora se ascund nenumărate peşteri, interesante ca înfăţişare şi plastic botezate de fantezia populară.

*Mada-Balşa.* Pe valea Almaşului, prima de la apus, ajungem la cheia de la Mada şi peşterile de la Balşa. Urmăm drumul de ţară, cu perspectiva pitorească a livezilor de meri şi peri, pînă în comuna Mada. De la Mada spre Balşa, valea Almaşului, pe care o parcurgem în amonte, se îngustează foarte mult, încît stîncile par a se împreuna pe o distanţă de 3 km, formînd cheile Mada, sălbatece, pline de tăceri tainice pe alocuri. Ele despart culmea Dosul Mezii de cea numită Pleaşa Mezii. Piatra Sîncoişului, izolată şi calcaroasă, se impune prin apariţia ei magnifică. Cîteodată drumul trece de-a dreptul prin apă; de altfel, el nu poate fi parcurs decît călare sau pe jos.

Peşterile întîlnite pe acest traseu sînt: Peştera Zidită, situată în peretele stîncos dinspre est, puţin înainte de a intra în defileu, precum şi peşterile Piatra Sîncoişului, Dosul Mezii, Dosul Dobîrleştii, situate în împrejurimile satului Balşa, spre care ne pot îndrepta primii oameni ieşiţi în cale.

*Ardeu-Glod.* Pe valea de la mijloc, de la Bozeş, spre nord, cale cunoscută sub numele de Ruptura, pornim către comunele Ardeu şi Glod, interesante şi pentru cuptoarele originale de ars varul, obţinerea varului din calcarul munţilor fiind îndeletnicirea de seamă a locuitorilor. Întîlnim pe aici şi curioase elemente etnografice, tradiţii de un farmec autentic şi splendide dansuri folclorice.

Drumul de ţară ne încîntă prin poezia priveliştilor, dar cînd intrăm în cheia Ardeului, el devine destul de dificil. Cheia Ardeului este o adevărată strungă de apă; aproape în întregime se trece numai prin apă. Sînt desigur foarte indicate cizmele de cauciuc.

Peşterile, destul de multe la număr, au fost mai toate locuite: grupul de peşteri de la „Raiu" (4 la număr), Piatra Peştera, Dealul Judelui, Vîrful Cornetului, Cetăţuia, toate în cuprinsul aşezării Ardeu, Gaura Mîndrii şi Peştera Feciorului, aflate în vecinătatea comunei Glod. De ultimele două sînt legate felurite legende. Octogenarii de la Glod sau de la Cib povestesc că — după spusele părinţilor — în peştera Feciorului se ascundeau flăcăii, cînd veneau trimişii împărăţiei, să-i prindă cu arcanul, spre a-i lua la oaste.

*Bacîia-Cib.* Pe a treia vale, a Cibului, tot de la Bozeş, pornim pe un drum anevoios, avînd de o parte şi de alta livezi încărcate de roade, pînă în satele Bacîia şi Cib.

Cheile: Bacîia, cuprinsă între Piatra Corbului şi Pleşa Ardeului, şi Cib, mai spre miazănoapte, sînt însoţite de o poetică bolborosire de ape înspumate, ce cad de pe înălţimi, cu viituri repezi şi străvezii ca lacrima.

În sus de valea Cibului, ne stau la îndemînă cele două peşteri, Gaura Mîndrii şi Peştera Feciorului, amintite la traseul Ardeu — Glod, situate între hotarele aşezărilor Cib şi Glod.

Putem înnopta la casele ţăranilor din Cib, în caz că ne-am propus parcurgerea itinerarului pe îndelete, cu vizitarea obiectivelor timp de două zile, în ordinea descrisă pînă acum.

Întreg itinerarul poate fi însă parcurs şi într-o singură zi, plecînd din şi întorcîndu-ne la Geoagiu, legînd între ele, printr-un singur traseu, cele trei văi. În acest caz, de la Bozeş vom porni pe valea Almaşului la Mada şi Balşa, de aici vom trece la Ardeu şi Glod, iar de la Glod, peste deal, vom coborî la Cib, de unde, prin Bacîia şi Bozeş, ne vom întoarce la Geoagiu. Itinerarul totalizează 30 km şi poate fi parcurs, mergînd potrivit şi fără efort, în 10—12 ore.

**E. NICULESCU**

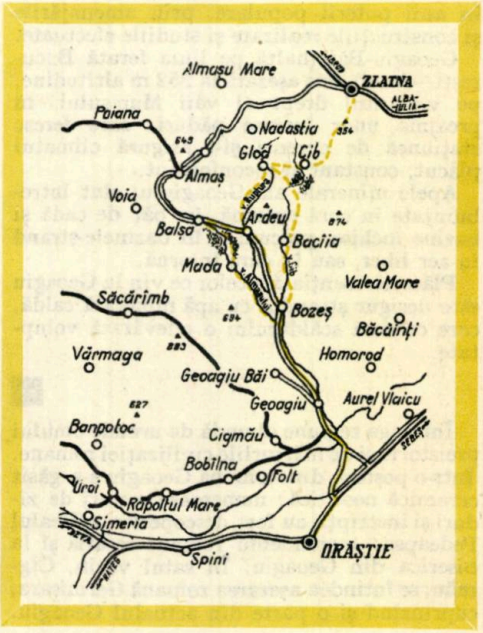

ARABESC AUTUMNAL

Foto: Pavel POPESCU

NARCISĂ DIAFANĂ,
CU PETALE FINE,
NU-ȚI STĂ ÎN POIANĂ,
OARE, MULT MAI BINE ?

Foto: Florin PETEU

# ECHIPAMENT TURISTIC

**Turistul nu este un manechin! Echipamentul turistic trebuie să fie mai întîi practic şi igienic. El poate fi bineînţeles şi frumos, dacă nu exclude primele condiţii. De ce spun asta? Pentru că în acest domeniu se păcătuieşte încă. Rezultatele sînt cunoscute: oboseală prematură, eroziuni, răni deschise, răciri etc. Practic — igienic — comod — frumos, această ordine se va respecta la alcătuirea echipamentului turistic.**

## ÎNCĂLŢĂMINTEA

Multă atenţie trebuie acordată picioarelor care, de altfel, suportă cea mai mare greutate în excursii. Unghiile vor fi tăiate. Ciorapii să nu fie peteciţi, nici noi însă; confecţionaţi din fire naturale, nicidecum din fire sintetice. Iarna se vor încălţa, deasupra ciorapilor de bumbac, şosete de lînă. Gheata să fie stabilă şi uşoară, călcîiele joase, şaftul cît se poate de lung, pielea moale. După o zi de mers, o baie scurtă în apă rece — fără săpun — este sănătoasă.

## ÎMBRĂCĂMINTEA

Ca normă generală, îmbrăcămintea să fie largă, comodă, însă subţire, astfel ca adaptarea la jocul temperaturilor din munţi să fie mai uşoară. Să nu fie din fire sintetice, ca să asigure respiraţia pielii.

Lenjeria să fie din bumbac, moale, subţire şi cu putere de absorbire a transpiraţiei. Cămaşa (mîneci lungi şi vara, la nevoie se pot transforma în mîneci scurte), puloverul şi anoracul, completează îmbrăcămintea destinată părţii superioare a corpului.

Unii bărbaţi preferă pantalonii sport, încheiaţi sub genunchi; dacă temperatura o permite, se pot purta şi pantaloni scurţi. Iarna, bineînţeles, pantaloni de schi. Neindicaţi, fiind incomozi la mers, sînt pantalonii croiţi pe corp („pescăreşti" la femei, sau tipul „cowboy" la bărbaţi).

Vîntul şi ploaia — cele două elemente ale naturii mai puţin simpatizate de turişti — cer să avem la îndemînă anoracul şi pelerina de ploaie (practică, deoarece acoperă şi rucsacul).

Din „garderoba" turistică face parte şi treningul; în orice anotimp ne va folosi, fie seara la cabană, fie pentru înnoptare în cort. Nerecomandabilă este însă folosirea lui pe traseu, mai ales pe timp ploios. Capul trebuie şi el acoperit. Vara cît mai uşor, iarna cu o bonetă din lînă sau cu o simplă bandă croşetată din lînă (lăţimea 5—6 cm) care să acopere fruntea şi urechile. Iarna, cîteodată primăvara şi toamna, nu vor lipsi mănuşile, confecţionate din ţesătură deasă şi căptuşite cu un material moale şi cald.

## RUCSACUL

De cîte ori n-a fost blestemat acest nevinovat sac de drumeţie! De ce? Nu pentru greutatea sa, ci fiindcă n-a fost bine făcut. Care sînt condiţiile unui rucsac corect? Trebuie respectată re-

gula potrivit căreia „povara" să fie cît mai aproape de corp, să se sprijine în apropierea centrului de greutate natural sau deasupra lui. De aceea, rucsacul nu trebuie să fie rotund, nici în formă de pară , ci mai îngust şi alungit. S-au dovedit a fi bune rucsacurile care, în partea dinspre corp, au montate o ramă metalică, sau un sistem de plăci din masă plastică, asigurînd o continuă aerisire între corp şi rucsac.

Fundul rucsacului trebuie să fie din piele subţire sau din material plastic şi cît mai plan. Buzunarele, în număr cît mai mare, să nu lipsească, ele fiind necesare. Curelele rucsacului să fie dintr-o piele destul de moale, cu lăţimea de 4—5 cm; la înălţimea claviculei, ele pot fi dotate cu tampoane de pîslă sau burete. Cît despre materialul din care se confecţionează rucsacul, se recomandă o ţesătură deasă, uşoară şi de preferinţă impermeabilă. Ce trebuie să conţină rucsacul într-o excursie de durată mijocie (10—14 zile)? Îmi amintesc de prima mea excursie în munţi. Rucsacul erau greu ca plumbul, iar deplasarea cu această povară în spate — un chin. Rucsacul conţinea aproape întreaga mea garderobă şi o cantitate de provizii care ar fi fost de ajuns pentru trei inşi. Însă nu m-am descurajat. Am tras consecinţele. Încă de atunci mi-am întocmit un „inventar", cuprinzînd strictul necesar, modificat apoi de la excursie la excursie. Am ajuns astfel ca rucsacul meu, pregătit pentru o excursie de durată medie, să „tragă" între 12 şi 16 kg (depinde de anotimp), chiar dacă reîmprospătarea proviziilor pe traseu este mai dificilă.

Iată ce conţine

## ECHIPAMENT TURISTIC

### INVENTARUL

meu (inclusiv îmbrăcămintea aflată pe corp la plecare):

1. *Îmbrăcăminte.* Ghete, respectiv, bocanci; „bascheţi"; şosete, ciorapi (3—4 perechi, iarna şi şosete de lînă); pantaloni (vara pantaloni golf sau scurţi, iarna pantaloni de schi); trening complet; maieuri (2 buc., pentru dormit în aer liber sau în cort, e bine să se ia şi vara chiloţi lungi); batiste (2 buc.); slip sau costum de baie; cămaşă cu mînecă lungă (2—3 buc.); pulover; anorac; pelerină de ploaie; mănuşi (exceptînd perioada de vară carpatină 15.VI—30.VII); sacul de dormit.

După cîte aţi observat, lenjeria este destul de redusă. Dar la mijlocul excursiei, o spălare de 1/2 oră, în apa rîului, reîntregeşte stocul iniţial.

2. În ceea ce priveşte *alimentele*, nu se poate stabili nici un barem, deoarece gustul şi pofta diferă de la om la om. În orice caz, alimentele împachetate în rucsac să fie consistente, bogate în calorii şi nealterabile.

Se vor studia bine posibilităţile de reîmprospătare a proviziilor pentru fiecare excursie, stabilindu-se apoi cuantumul alimentelor. Să nu lipsească cca. 0,5 kg zahăr, 200—300 g bomboane, cîteva lămîi, eventual şerbet şi prăjitură uscată, de preferinţă turtă dulce.

3. *Articolele de igienă* personală: săpun, prosop, perie şi pastă de dinţi, piepten, cremă Nivea.

4. *Diverse*: ochelarii de soare, harta masivului, actele, portofel, mersul trenurilor, ceas, cuţit sau briceag, eventual o linguriţă, deschizător de conserve, ac şi aţă, ace de siguranţă, aparat de fotografiat şi anexe, chibrituri.

5. Diverse lucruri în folosul colectivului şi care se împart între participanţi: cort, felinar (foarte practic la camping sau la ascensiuni nocturne, mai sigur decît lanterna electrică), articole pentru îngrijirea bocancilor, eventual o frînghie şi un piolet, precum şi trusa sanitară.

Toate cele de mai sus, adunate la un loc, formează un vraf destul de respectabil, care aşteaptă împachetarea. Cum? Nu vom îngrămădi toate lucrurile în rucsac, ci vom trece mai întîi la preambalare şi anume: pentru lenjerie ne vom confecţiona un săculeţ; în alt săculeţ sau într-o trusă vom ţine articolele de igienă; într-un şerveţel vom înveli pîinea, celelalte alimente le vom pune într-una sau două cutii din mase plastice sau de carton. Astfel, împachetarea propriu-zisă devine o jucărie. Datorită ordinei din rucsac, orice lucru poate fi găsit repede. Restul pieselor din inventar, încap uşor între şi deasupra cutiilor şi săculeţelor, ca şi în buzunarele exterioare. Astfel echipat, drumeţia devine cu adevărat o plăcere.

**Dieter MOYRER**
*Sighişoara*

FĂRĂ CUVINTE

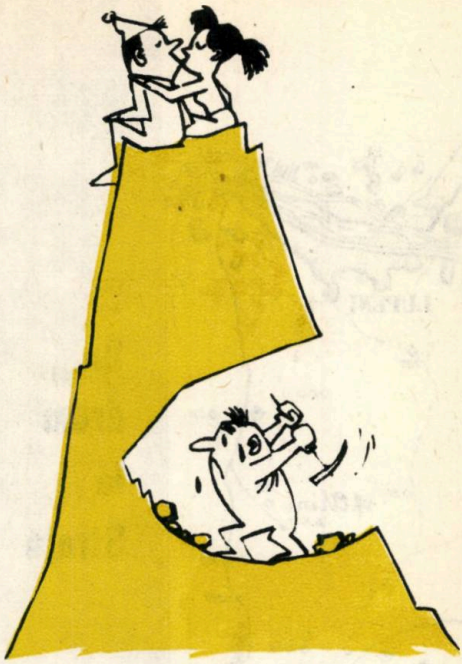

GELOSUL

# UMOR

## Popas vesel

Desene de Nic. NICOLAESCU

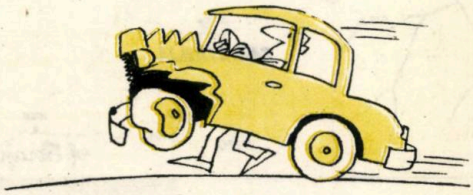

AUTO...SERVIRE!

CÎND SARE DIRECTORUL...

FĂRĂ CUVINTE

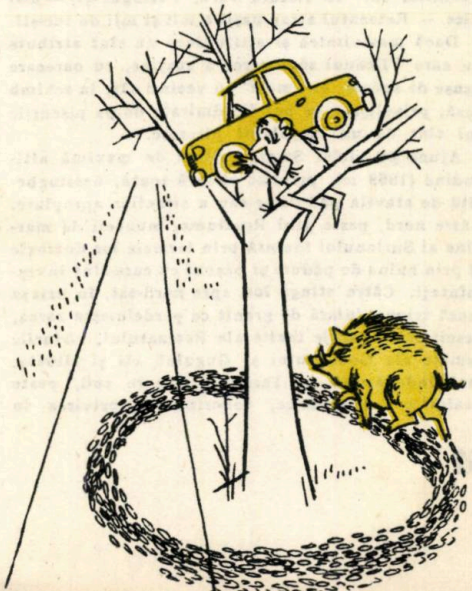

# Un drum la Straja

Din punct de vedere turistic, munţii Vîlcanului, masivul de pe dreapta Jiului Romînesc, se situează la periferia interesului drumeţilor. Vina acestei ostracizări nedrepte o poartă în primul rînd faima vecinilor săi. În fiecare vară, Paringul şi — mai ales — Retezatul atrag paşii a mii şi mii de turişti.

Dacă masivitatea şi altitudinea nu sînt atribute cu care Vîlcanul să încerce a susţine, cu oarecare şanse de succes, un „meci" cu vecinii săi, în schimb însă, priveliştile ce pot fi admirate de pe piscurile lui sînt de un inegalabil pitoresc.

Ajuns pe vîrful Straja, piscul de maximă altitudine (1869 m), privirea zboară roată, nestingherită de stavila pădurilor sau a stîncilor apropiate. Către nord, peste Jiul Romînesc, munceii de margine ai Şurianului încîntă prin formele lor domoale şi prin haina de pădure şi păşuni cu care sînt înveşmîntaţi. Către stînga lor, spre nord-est, în uriaşa masă triunghiulară de granit ce perdeluieşte zarea, descifrezi piscurile înalte ale Retezatului, vîrfurile semeţe ale Godeanului şi Gugului, cît şi silueta, mai îndepărtată, a Ţarcului. Înspre sud, peste dealurile precarpatice, coborînd cu privirea în lungul Motrului şi Jiului, ghiceşti, pierdută în pîcla depărtărilor, panglica de argint a Dunării. Către soare-răsare, uriaşele talazuri de piatră ale Paringului alcătuiesc un tulburător prim-plan catenei făgărăşene, estompată diafan în nesfîrşitul zării.

O adevărată diademă pentru acest bogat tezaur de pitoresc o constituie priveliştea pe care Valea Jiului o oferă, odată cu instăpînirea nopţii, peste meleagurile ei. Pentru cine este oaspete al cabanei Straja, măcar o noapte, urcuşul spre culme, făcut astfel încît umbrele amurgului să-l prindă din urmă atunci cînd ajunge pe vîrf, este aproape o datorie. Scînteierile fluviului de lumină ce şerpuieşte jos în vale, acolo unde munca minerilor se desfăşoară în însufleţite întreceri pentru progres, nu rămîn cu nimic în urma măreţiei Căii Lactee, brîul de diamante al Cosmosului. Belşugul de neon care scaldă în baia de lumină aşezările omeneşti, ce se înlănţuie salbă între Petroşeni şi Cîmpul lui Neag, dă văii Jiului Romînesc o plastică rar întîlnită în peisajul carpatin, iar priveliştea merită a fi admirată.

Pornind din Lupeni (640 m alt), la cabana Straja se poate ajunge cu uşurinţă, în două-trei ore de mers liniştit, timp în care se urcă o diferenţă de nivel de 800 m. Poteca largă, pe alocuri adevărat drum de căruţă, este marcată cu semnul triunghi albastru.

Intrarea pe traseu se face din faţa parcului oraşului, pe o uliţă laterală, ce se ramifică din strada principală, urcînd pieptiş către sud. Sus, în capul priporului, ne întîmpină un grup de „coifături", surpări de teren caracteristice exploatărilor miniere.

Dincolo de „Table", după un uşor coborîş către stînga, se intră în pădure, pe un drum ce nu-şi va mai întrerupe urcuşul decît numai în apropierea cabanei Straja.

În poiana „La Izvor" , urcînd dinspre stînga, ni se alătură „punctul roşu", marcajul care însoţeşte cărarea ce suie de la Paroşeni la cabană.

De la „La Izvor", reintrăm în pădure, urcînd pe sub foşnetul unui făget secular, cînd mai domol, cînd mai pieptiş, pînă la Scoabele, o poiană în care s-au adunat, ca pentru sfat, cele cîteva odăi ale stînelor Mutu. De aici, nu mai este mult de mers pînă la cabană. Străbatem, tot în urcuş, ultima poală a pădurii de fag şi ieşim în golul alpin. O inscripţie pe stîncă ne spune că, pînă la cabană, mai sînt 500 m, ce pot fi străbătuţi în cel mult 10 minute. Cărarea coboară uşor, printr-o frumoasă pădure de conifere, şi, curînd, pe un tăpşan îngust, între molizi, zărim cabana (1445 m alt).

În prag, cabanierul te întîmpină cu faţa însorită de zîmbetul cald al gazdei. Şi, nu de puţine ori, această primire ospitalieră este îndemnul care face ca masul la Straja să se prelungească mai mult decît răgazul ce fusese hărăzit, iniţial, popasului de aici...

**Emil LIENESCU**

Foto: S. MENDREA

COPII
DIN
ŢARA
OAŞULUI

# LA ALTITUDINE

ORIZONTAL: 1. Stațiune de odihnă la mare altitudine (1460 m). — Marginile unui masiv! 2. Izvorăște din Bihor. — Piscul de 2535 m înălțime din Făgăraș. 3. Muntele... din masivul Ciucaș (1260 m). — Bratocea (1267 m), Predeal (1033 m), Bran (1240m), Vlican (1261 m) ș.a. 4. În Timiș! — Bistrița, Mureșul sau Oltul. — Are „chei" în Bucegi! 5. A sculptat cu măiestrie „Mîna dracului" din șaua Ciucașului, „Sfinxul", „Babele", ș.a. — Rînduri. 6. Boldul Cleopatrei, în Făgăraș. — ...Brazi, cabană la Borsec (900 m) și la Predeal (1128 m). — Crustaceu. 7. Ne prezintă documentarul „4000 de trepte spre cer", cu șantierul hidrocentralei de pe Argeș. — Bătrînele-s... la înălțime! (2200 m). 8. Graminee. — A merge spre înălțimi. — Dinsul... din Feleac! 9. Lacuri în Retezat (sing). — La cămin!. — Unul dintre Crișuri. 10. Aceea a izvoarelor este în Diham, a Stînii în Bucegi, a Neamului în Făgăraș, a Secuilor la Predeal. — Mai mare peste vînturi. 11. Nume masculin. — Alintat. 12. Parte din jepi! — Sînt folosite la efectuarea unei lucrări. — Literă grecească. 13. Lupta pentru cucerirea înălțimilor. — Drum mărginit lateral cu suprafețe înclinate.

VERTICAL: 1. Munți în zona Petroșeni, cu un vîrf de 2518 m. — Cabănă turistică în munții Vlican, la 1145 m. 2. Mireasmă, parfum. — Vreme... neprielnică pentru excursii. — De nepătruns 3. Pasăre de baltă. — Plantă numită „gentiana acantis". 4. Linie... cu colț. — Punct de plecare spre cabanele Podragu și Bîlea. — O persoană... la mare altitudine (2507 m)! 5. La pisc! — Consoane din... Rarău! — Piatra... de 2239 m, una din podoabele Carpaților (neart.). — Din O.N.T.! 6. Masiv de 1844 m înălțime, în apropierea Brașovului (2 cuv.). 7. Vîrf de 2280 m, în masivul Rodnei. — De două ori în ... Rarău! — La altitudine. 8. Muntele de marcaj turistic. — Aceasta. 9. Munții cu cabanele Agriș, Mogoșa și Izvoare. — Unu și una! — Mod. 10. Posesorul unor... ace, în Bucegi. — Lac, cascadă și cabană în munții Făgăraș. 11. Bolovani, pietriș etc., aduse de apele curgătoare, cînd se revarsă. — Autorul poeziei „Cules de vii la colectivă". 12. Cifrele... noastre. —„Piatra...", culme în masivul Ceahlău. 13. Narcisele din cunoscuta poiană (dim.) — Tot (reg.)

**Ion PASCAL**

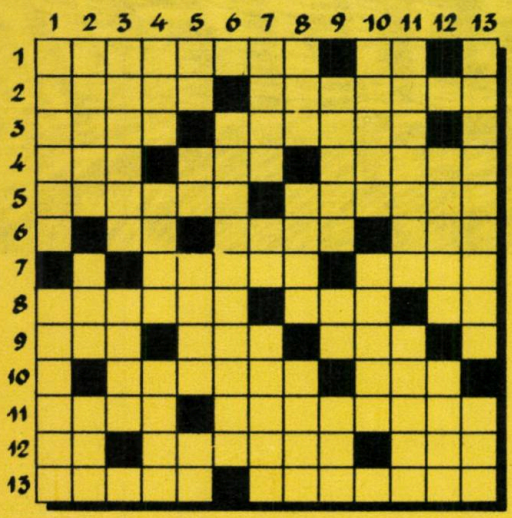


## BALADĂ

Înalt masiv de stîncă, Retezatul
Zîmbește parcă-n jurul lui trufaș,
Despică nori, de-a lungul și de-a latul,
Sălbatec și puternic uriaș.

Într-un decor feeric, de baladă,
Privind cu drag spre lacurile lui,
Își odihnește tîmpla de zăpadă,
Pe umăru-nsorit al cerului

Și-n liniștea adîncă, odihnitoare,
Pe malul unui lac, în asfințit,
Vin să-i asculte blînde căprioare
Legendele ce-aici au înflorit...

**Romeo IORGULESCU**

## PE SERPENTINE!

Unui turist interesat mai mult de raionul de spirtoase al cabanelor

Venind din munți, pe-acelaș drum,
Amicul are ezitări:
Pe unde, hîc, s-o ia acum,
Că-n loc de una-s... cinci cărări!

Unui turist care nu-și dozează eforturile

Ajunse, tot urcînd în goană,
După o oră, la cabană...
(S-a scurs o lună și ceva,
El, însă, tot mai... gîfîia!)

Cheilor Bicazului și altor chei

Natura toată ne îmble
Ca să-i aflăm comoara ei;
Azi tot mai des aceste chei
Deschid noi porți spre drumeție!

**Sig. HOROVITZ**
*Iași*

VARIETĂȚI

**Din legendele Vrancei**

# POVESTEA MUNTELUI CÎRLANUL

*A fost odată... dar ce-a fost?*
*Să căutăm să-i dăm de rost...*

A fost odată, de mult, tare de mult, cu mii de ani în urmă, aici în inima Vrancei, un munte rotund ca o căciulă şi acoperit cu păduri străvechi, pe unde nu au pătruns multă vreme decît doar jivinele sălbatice şi păsările cerului, fiindcă în Vrancea cea veche stăpîneau doar codrii seculari.

Muntele din poveste, cu înfăţişarea aşa măreaţă, era deosebit faţă de semenii săi, căci în partea de răsărit avea o culme ce cobora în prelungire, ca rochia Ileneei-Cosînzene, între cele două văi: Putna şi Zăbala, pînă jos la întîlnirea acestor ape.

În jurul lui se mai găseau alţi munţi, de înălţimi ameţitoare, încît vîrfurile lor ţintuiau bolta cerului, şi de pe culmile cărora, arcuite în valuri, muntele nostru părea un pitic într-o horă de uriaşi, un mînzoc faţă de ceilalţi armăsari năzdrăvani cu nările în izbeliştea vînturilor, pe care le înfruntau cu tărie.

Această aşezare îngăduia muntelui nostru o viaţă mai tihnită şi mai liniştită decît a altora, pricină care făcuse să-şi găsească aci adăpost o mulţime de sălbăticiuni, de la cucoşul de munte, vulpea cea isteaţă, rîsul cel bălţat, pînă la ursul cel morocănos, care-şi făcea bîrlogul de iarnă prin văgăuni ascunse, unde, la adăpostul pădurilor, putea să-şi doarmă somnul liniştit, netulburat de nimenea.

Muntele se simţea aşa de mîndru şi de puternic în vremea aceea, că nu se temea nici de furtunile verii cu trăznete înfricoşătoare, nici de viscolele cele mai năpraznice ale crivăţului de iarnă. Sute şi mii de ani muntele

s-a crezut nemuritor în tăria lui de cremene și îmbrăcat cu sarica veșnic verde și întunecată, făurită din mulțimea brazilor ce-i acopereau trupul. La poalele lui, apa cristalină a celor două pîrîiașe strălucea ca argintul în razele soarelui binefăcător. N-ar fi crezut în ruptul capului că cele două pîrîiașe, unde vietățile pădurii se adăpau și se scăldau în liniște și voia cea bună, îi vor săpa zilele tihnite, iar culmile lui arcuite frumos or să ajungă rîpi goale, coaste scrijilate de bătrîn fără putere, înclinat spre pragul morții.

Dar, anii trecură rînd pe rînd și vremea a vremuit mereu, după datul firii, pînă tîrziu cînd hoarde sălbatice s-au abătut peste satele și așezările țării noastre, cășunînd străbunilor multe amărăciuni, lipsuri și nevoi, pînă ce aceștia se văzură siliți să fugă în inima pădurii. Unii au nimerit și pe gura văii Putna, ajungînd pînă în inima Vrancei, la poalele muntelui din poveste, și chiar mai sus.

Oameni harnici și de ispravă își înjghebară așezări și adăposturi la margini de ape, croindu-și o viață nouă, potrivită cu vremea și locurile pe care s-au așezat. Meșteri cum erau în mînuirea coasei, sapei și toporului, porniră să taie copacii și din bîrne groase să-și croiască sălașuri de locuit și adăposturi pentru vite. Apoi începură lăzuirea pădurilor, tăind arborii care pe atunci nu aveau nici un preț. Prin scoaterea rădăcinilor cu sapa și hîrletul, au desfundat pămîntul, deschizînd curături pentru recoltarea meiului, secarei și mai apoi a porumbului de hrană, ca și imașuri pentru vite.

Din pricina asta, veșmîntul cel verde al muntelui prinse a se zdrențui, ca antiriul lui moș Arvinte, în timp ce muntele sta dîrz, cu fruntea-n nori, neînțelegînd nimic de primejdia ce-l amenința!

Anii se scurgeau mereu, mereu, oamenii se înmulțeau, satele creșteau văzînd cu ochii și odată cu ele pădurile se depărtau într-una! Ba unii oameni, de dragul unei vieți mai îmbelșugate, prinseră a da foc ici-colo pădurilor și a deschide mai cu înlesnire secături largi pentru pășunatul vitelor.

Pentru o mai bună gospodărire, pămîntul fu împărțit după nevoi: pe lîngă așezările satului, cu casele, grădinile și adăposturile de vite, ei își rînduiră curăturile, după care veneau locurile înierbate pentru pășunatul vitelor. Imașurile acestea au fost categorisite unele pentru vitele mari, altele pentru oi, iar cele de pe muntele cu povestea, care erau mai în apropierea satului și cu ierburi mai de soi, oamenii le-au lăsat pentru miei și cîrlani.

De atunci muntele a fost botezat Cîrlanul și așa i-a rămas numele și în ziua de azi...

Hărțuite de freamătul oamenilor, iar unele doborîte de săgețile vînătorilor meșteri în

# POVESTEA MUNTELUI CÎRLANUL

mînuirea arcului și toporului, sălbăticiunile pădurilor nu se mai arătară pe Cîrlanul, iar turmele de miei și cîrlani pășunau în voie, în tovărășia ciobanilor voinici, deprinși să hoinărească voioși pe coclauri și să doinească din fluier cîntece duioase.

Muntele nostru nu simți deocamdată neajunsul pierderii pădurii celei întunecate, ba chiar se crezu mai întinerit și mai sprinten în haina cea nouă, verde și mătăsoasă, a ierburilor de tot felul.

Mai trecură ani și ani... După zile frumoase, cu soare și căldură, veniră altele întunecate, cu ploi repezi, vînturi puternice și apoi ierni aspre, cu viscole și cu înghețuri. Toate acestea le înfruntă tot mai greu bietul munte dezgolit. De astă dată nu mai era pădurea cea deasă care să-l apere, ca mai înainte, de toate furiile naturii!

Încet-încet, puhoaiele prinseră a-i scrijili spinarea, că nu aveau unde se mai opri apele ploilor și își croiau șănțulețe pe orice coastă, ducînd cu ele la vale și o parte din pămîntul deșelenit de rădăcini. Ba și stîncile cele puternice prinseră de la o vreme a se prăbuși, căci picăturile de apă strecurate printre crăpături, înghețînd iarna din cauza gerurilor aspre, făceau să le trosnească măruntaiele, prefăcîndu-le în mii de fărîme, iar o parte se alegea doar praf și pulbere, grohotiș pe care, primăvara, puhoaiele îl goneau la vale..

Putna pe de o parte și Zăbala pe alta, începură a roade malurile Cîrlanului, încît ajunsese de nerecunoscut, iar culmii celei frumoase ce cobora în prelungire spre răsărit pînă la întîlnirea celor două ape mai sus pomenite, roasă mereu de amîndouă părțile, i se măcinară întăriturile de piatră și a rămas așa de sugrumată la mijloc, luînd înfățișare de furnică, încît lumea a numit-o Grumaz, poreclă rămasă pînă în zilele noastre.

Dar povestea nu se termină aici și lupta între apă și pămînt merge mai departe.

Valurile Putnei, izbind fără cruțare în stîncile de la Grumaz, nu s-au lăsat pînă ce într-o noapte din primăvara veleatului 1946, în urma unor ploi puternice, de parc-ar fi turnat cu găleata, apa căpătînd noi forțe, au străpuns și cotlonit gîtul Grumazului pe dedesubt, aruncîndu-și undele în brațele pline de desfătare ale sorei sale Zăbala.

Așa s-a deschis aici la Grumaz o nouă panoramă, unde natura își dezvăluie curiozi-

tăţile într-o privelişte fermecătoare, vrednică a fi cunoscută de oricine.

Plină de farmec a devenit Putna aici, uitîndu-te cum se aruncă învolburată, într-o vîltoare clocotitoare, mistuindu-se apoi pe o hrubă în inima pămîntului, pentru ca să răsară în partea cealaltă a dealului, dăruindu-se într-o revărsare blîndă, în valurile primitoare ale Zăbalei.

Tunelul acesta natural s-a adîncit apoi mereu, mereu, şi la gura de intrare, în partea de la vale, se înălţase un perete de piatră, drept şi neted, zidit anume parcă din blocuri de stîncă, asemenea unui stăvilar de granit, ca să abată apa pe sub pămînt, în aşa chip că nici un firişor să nu se mai strecoare pe vechiul ei făgaş.

Opt ani de zile s-au scurs de la această prefacere, în care vreme valurile Putnei sfredelesc adînc hruba de trecere pe sub munte; oamenii deprinseseră să facă vara baie chiar pe cataractele de stîncă din faţa tunelului, unde Putna fierbea înspumată, aruncînd puzderie de stropi, care în bătaia soarelui păreau o pulbere strălucitoare în mii de culori şi care îţi stropea corpul în mod plăcut şi dulce! Unii, mai îndrăzneţi, se strecurau înotînd pe sub tunel, pînă ce ajungeau dincolo în apele Zăbalei pentru ca s-o ia înapoi în răspăr, pe aceeaşi cale.

Şi iată că în toamna lui 1954, în urma unor ploi domoale şi prelungite — vlog mocănesc cum se vorbeşte în partea locului — într-o noapte, pe neaşteptate, blocuri mari de stîncă alunecară de pe coasta stîngă a Grumazului, astupînd gura tunelului. Dărîmarea stîncilor a fost aşa de masivă şi puternică încît a închis dintr-o dată, ca o stavilă la scocul morii, trecerea apei pe sub Grumaz.

Putna, uluită de cele petrecute, rămase o clipă locului şi, supărată parcă de îndrăzneala stîncilor, îşi umflă matca, se înălţă pînă aproape de podul de trecere, mai-mai gata să-l umfle pe sus, dar cu toată dîrzenia ei, încreţindu-şi valurile de mînie, fu nevoită să apuce pe vechiul ei făgaş, părăsit cu opt ani mai înainte, dîndu-se astfel învinsă de puterea stîncilor de piatră.

De astă dată natura n-a mai fost lăsată să-şi joace în voie mendrele, căci oamenii muncii şi-au pus toată iscusinţa şi puterea, dărîmînd şi dînd la o parte stîncile ce zăvorîseră scurgerea apei. Tăind gîtul Grumazului, de sus pînă jos, ei au deschis pentru totdeauna jgheab de trecere pe urmele tunelului înfundat.

Dar nu numai atît; ei au aşternut aici o şosea nivelată, pietruită şi întărită, care trecînd peste Grumazul, apucă spre Prisaca, pe ulucul văii seci a Putnei. E cel mai nimerit traseu al şoselei, ferită astfel de pripoare, de alunecări de terenuri şi de alte neajunsuri.

Aşa dar, vrednicia şi puterea oamenilor a pus capăt pentru totdeauna frămîntărilor şi luptei ce se ducea aici între forţa apei şi aceea a stîncilor de piatră.

Dar cu muntele Cîrlanul ce s-a făcut?

Nici el nu a fost dat uitării, căci oamenii au început să construiască cu destoinicie, peste rîpile goale, deschise de puhoaiele de altă dată, gărduşuri de protecţie şi plantaţii cu arbori noi, care în curînd vor acoperi tot cuprinsul muntelui Cîrlanul, dîndu-i înfăţişarea mîndră ce-o avea odinioară.

**Simion HÎRNEA**
*com. Năruja-Vrancea*

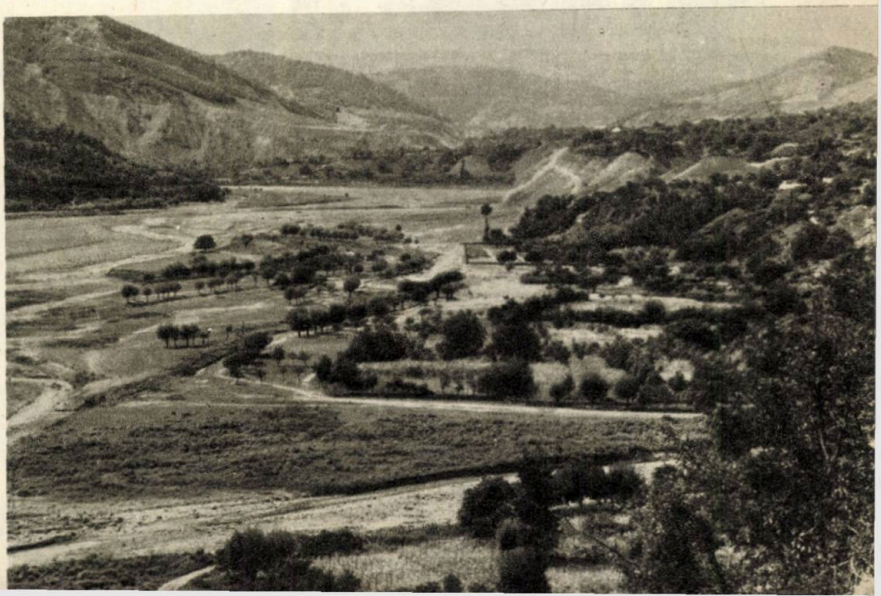

**CULMILE DOMOALE DE PE VALEA PUTNEI NICI NU MAI ÎNGĂDUIE SĂ GHICEŞTI CE MUNŢI FALNICI AU FOST PE AICI ODINIOARĂ**

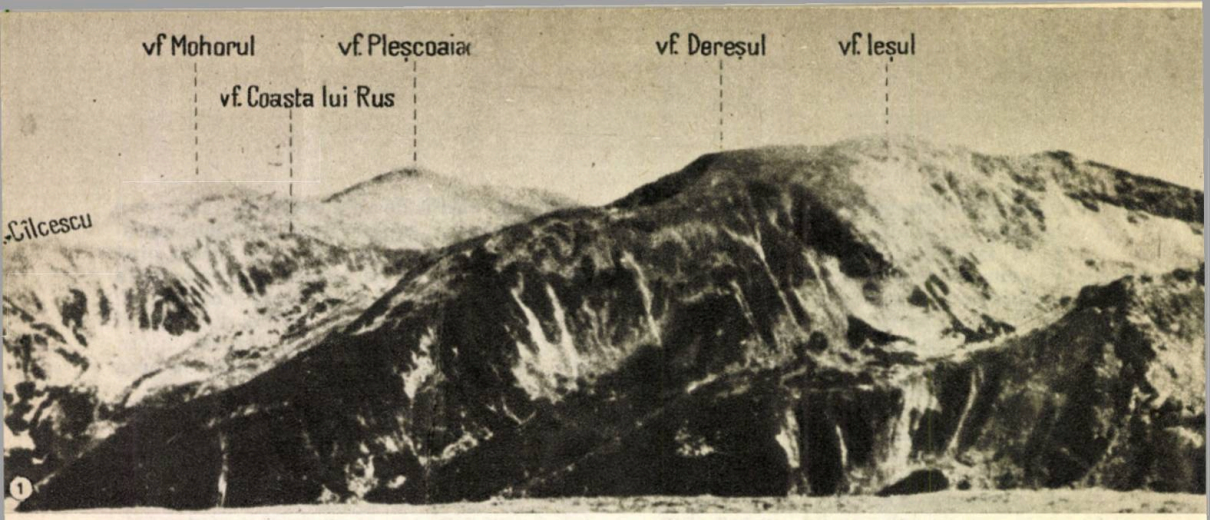


Lacurile alpine din Parîng, rămăşiţe ale gheţurilor veşnice, care oblojau Carpaţii mai de mult, sînt tot atît de frumoase ca şi suratele lor din Retezat şi Făgăraş.

Iată panorama crestei Parîngului (1): în faldurile de stîncă şi iarbă, printre ramurile jnepenilor, în fiecare cotlon se ascunde timid un lac... Sînt multe, înşirate ca mărgelele, sau teribil de ascunse pe după porţile fermecate ale muchiilor. Sub cununa bogată a Mîndrei şi a Parîngului Mare, la adăpost de căldură, se adună mormane de zăpadă, care vara se risipeşte cu folos în lacuri şi pîraie.

În cea mai largă căldare, pardosită cu imense cîmpuri de grohotiş, sălăşluiesc etajate lacurile Mîndra şi Roşiile, iar ceva mai de o parte lacul Lung (2). Cel mai înalt, Mîndra, îşi răsfaţă undele sub frunţile înalte ale Parîngului Mare şi Gruniului, fraţii cei mai apropiaţi crestei principale. Lacul Lung, după cum îl arată şi numele, se întinde sub cuta înaltă a „Pontului Roşu"; mai departe, spre nord, Zănoaga Stînei îşi trasează căuşul rotund la ieşirea pîrîului Văii Seci. Cel mai mare lac din munţii Parîngului, alături de Cîlcescu, Roşiile, se întinde frumos într-un vast căuş bolovănos, vitregit de prezenţa unei vegetaţii arătoase. În schimb, lacul Cîlcescu (3) îşi adăposteşte apele în mijlocul unei pădurici de jneapăn, căptuşită cu tăpşane de muşchi moale. Abia deasupra lui, în stîncăria de sub Pleşcoaia, se ascund cîteva „ochiuri de mare" mai sterpe, între care lacul Păsări aminteşte de lezerul Podu-Giurgiului.

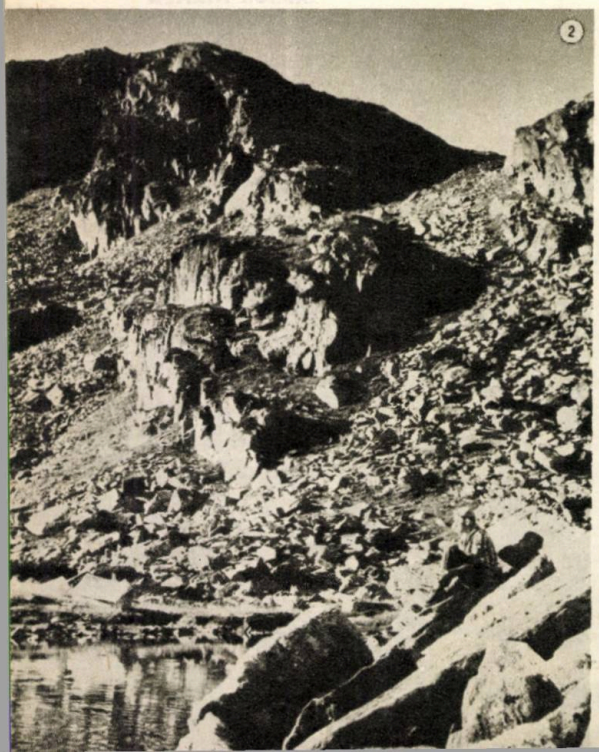

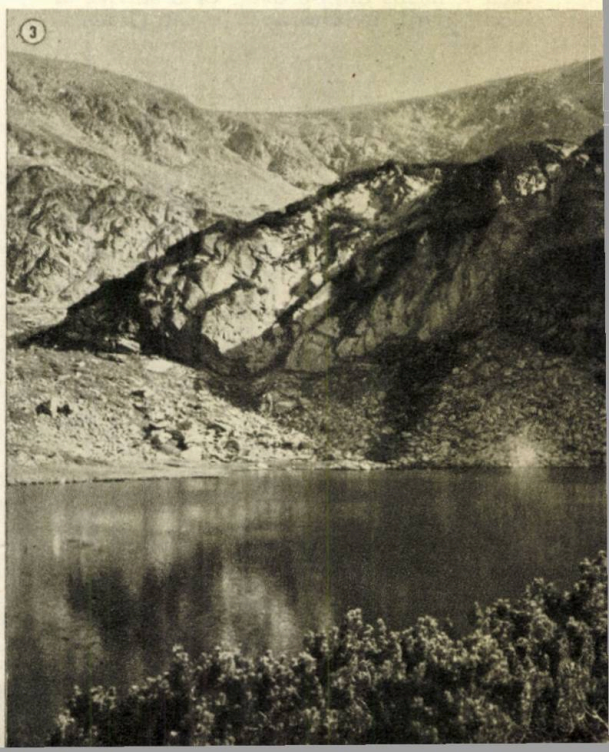

# PARÎNGULUI

O altă căldare glaciară, fragmentată lateral, include o serie de iezere la fel de frumoase, unele mai cunoscute, altele aproape necunoscute. Iată, de pildă, faimoasele lacuri înşirate din căldarea Sliveiului, pe fundalul abruptului Stoeniţei: Lacul Verde şi lacul Sliveiului (4), cu malurile înveşmîntate în jnepenişul mirositor. Dacă ne apropiem de apa limpede a primului lac, vom rămîne extaziaţi în faţa limpezimii adîncului, dar şi a smaragdului cu care ne impresionează privirea.

Tot în această căldare mai figurează şi alte cotloane, în care lacul Custurei şi Tăul Îngheţat sînt înconjurate de o zonă de abrupt, demnă de atenţia îndrăzneţilor. Dacă lacul Custurei este vizibil din vîrful Cîrja, vestit în familia turiştilor, celălalt nu poate fi văzut decît din coama ascuţită care uneşte Cîrja cu vîrful Sliveiului; ne va uimi izolarea acestui lac „uitat" la mare înălţime, într-un căuş foarte strîmt, priponit în coasta voluminoasă a muntelui, cu apele lui verzi.

Lacul Zăvoaiele (5), sau cum îl mai botează unii Mija Mare, trezeşte un interes deosebit, mai ales pentru că urmează ca mărime după cele mai importante lacuri. Sălbăticia căldării glaciare, de o formă clasică, atrage atenţia tuturor celor care urcă de la cabana Parîng spre Cîrja, dar lacul nu-şi va arăta undele decît de pe coama muntelui Sliveiul.

P. NICOLAE

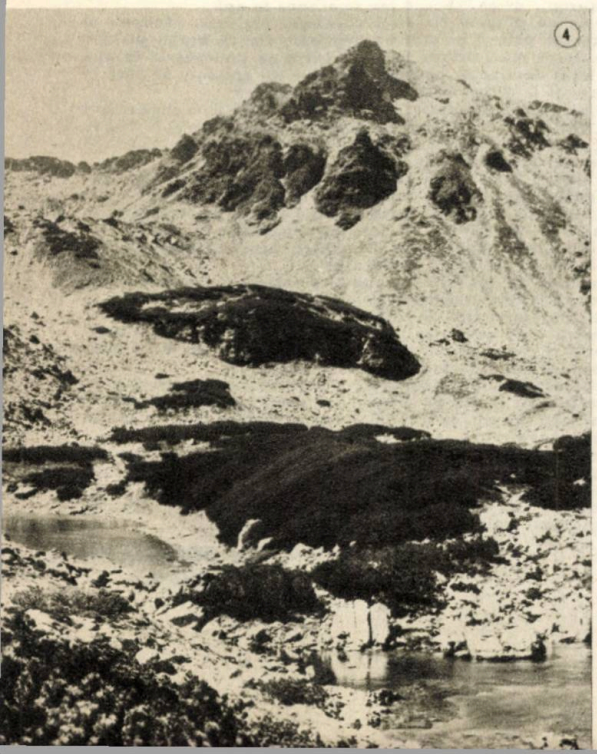


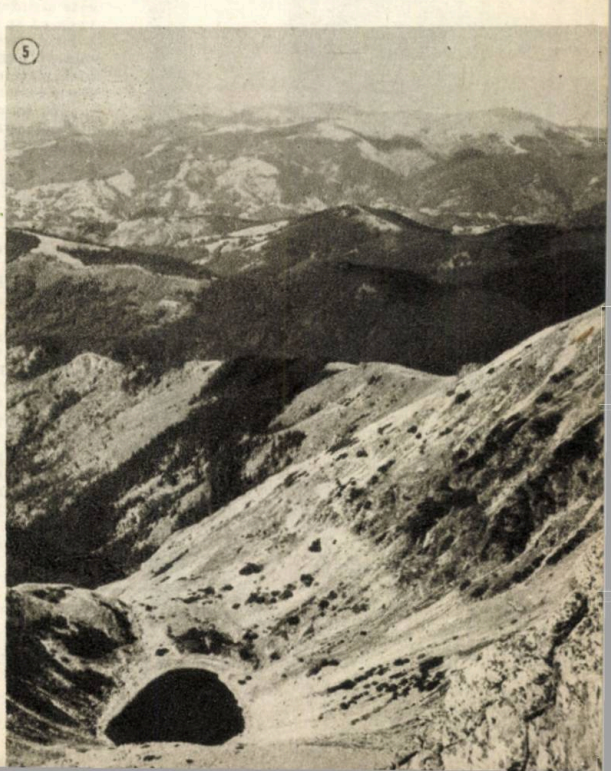

# Mierla de apă

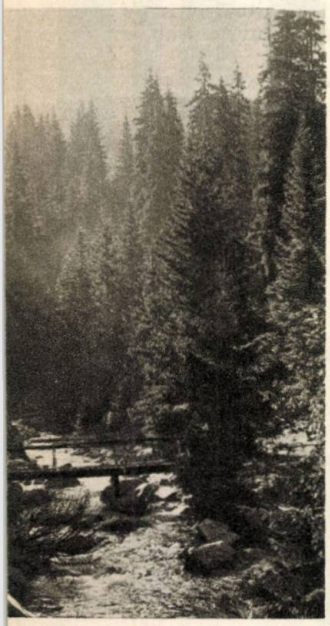

Sîntem în plină iarnă. Un strat gros de zăpadă acoperă cîmpiile și dealurile. Au înghețat și apele. Numai pîrîiașul de munte mai are, ici și colo, unde apa curge mai repede, ochiuri neacoperite de gheață. Zăpada scîrțîie sub picioare și vîntul dinspre munte aruncă ace de gheață în față. De jur împrejur e liniște și nu se vede nici o mișcare. Cîțiva pițigoi neastîmpărați ciripesc și cercetează fiecare crenguță în căutarea hranei.

Deodată, se aude dinspre pîrîu un cîntec mai puternic, mai vesel. Nu este un cîntec întreg: după cîteva note scurte și mai sonore, urmează sunete care seamănă cînd cu un ciripit vesel, cînd cu un șuor fluierat.

Fiindcă iarna nu ne putem bucura de cîntăreți mai buni, rămîne să ne mulțumim și cu acest cîntec simplu, atît de neașteptat și de vesel în liniștea asta albă. Dar cine să fie cîntărețul?

Nu este ușor de descoperit, dar în cele din urmă privirea se oprește asupra unei mici păsărele, care stă pe gheață, aproape de un ochi mai întins de apă.

Este cît o mierlă, are haina cenușie, aproape neagră și pe gît și piept o pată albă întinsă. Nu stă locului o clipă și cînd vede că este observată, se pare că are o plăcere să se lase pe vine, de parcă ar avea un arc, apoi cu codița ei scurtă, ridicată în sus, face ușoare plecăciuni.

Este o pasăre neobișnuită, încă neîntîlnită și curiozitatea ne îndeamnă să o vedem mai deaproape. Dar nici nu am apucat să facem doi pași și păsărica a sărit și s-a aruncat în apa rece ca gheața. Un ușor fior de groază ne trece prin inimă și gîndul că păsărica se va îneca, ne face să ne apropiem și mai mult de apă.

Dar ea spintecă liniștită apa cu aripioarele, așa cum face un înotător cu brațele. În apa limpede ca lacrima, corpul ei se vede bine. Numai că de data asta el nu mai este negru, ci lucește ca argintul.

Iată că păsărica se lasă pe fundul apei, merge repejor pe nisip, cercetează pietricelele, se oprește lîngă una din ele, o răstoarnă cu cioculețul și scoate ceva de sub ea, poate un gîndăcel de apă. Mai trec cîteva clipe și păsărica iese din apă, se așază pe gheață, se scutură frumușel și, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, continuă să ciripească vesel.

Este mierla de apă (sau pescărușul de munte) și se întîlnește la noi și în toată Europa, unde sînt pîraie de munte. Este una dintre cele mai interesante și mai originale păsări. Viața ei este strîns legată de apă și totuși ea nu seamănă cu celelalte păsări de apă. Ea nu părăsește niciodată porțiunea de pîrîu de 1—2 km pe care a luat-o în stăpînire. Hrana o caută în apă sau în prundișul de pe maluri. Apa este elementul ei. Chiar cînd zboară dintr-un loc într-altul, ea urmează cursul apelor și nu trece pe deasupra uscatului.

Este foarte vioaie, neastîmpărată. Deși are aripioare mici, ea zboară așa de repede că abia o poți urmări cu privirea. Dar totodată este prudentă și bănuitoare. Se ferește mai ales de om și cînd îl vede că se apropie de ea, zboară sau se aruncă în apă.

Se hrănește cu gîndaci și larve acvatice, moluște, răcușori și numai foarte rar prinde și cîte un peștișor. Caută hrana printre pietricelele de pe mal, prinde insecte. Intră cu picioruşele în apă și cu cioculețul dezlipește cu greu bucățele de mușchi, pe care le scoate la mal și le cercetează cu băgare de seamă.

Nemulțumită de prada găsită, intră în apă, merge de-a curmezișul curentului, tot mai adînc, pînă ce deodată dispare în apă. Nu se scufundă, cum fac alte păsări de apă, ci merge pe fund. Coada îi servește drept cîrmă și cu aripioarele înoată.

Se simte bine în apă și nu se teme nici de ger. Penele ei sînt unse cu un strat subțire de grăsime. Cînd intră în apă, aerul de pe penele ei unse fac băşicuțe mici, care formează o hăinuță de aer argintie. Trec cîteva clipe, un minut, cît durează vînătoarea și mierla iese fără grabă din apă pe malul opus. Cînd este sătulă, îi place să stea pe vreo piatră din mijlocul curentului.

Cuibul mierlei de apă este rotund, cu galerie de intrare. Este lucrat cu pricepere din mușchi, firișoare de iarbă, paie, iar înăuntru este căptușit cu puf și fire de lînă.

Locul pentru cuib este ales neapărat lîngă apă, în crăpăturile stîncilor, printre rădăcinile spălate de ape ale copacilor de pe mal, în roata vreunei mori părăsite.

S-au văzut cazuri cînd mierla și-a făcut cuibul în crăpăturile dintre pietrele care formează pragul cascadei, în dosul pînzei de apă. Ca să ajungă la cuib, ea trebuie să treacă de fiecare dată, la dus și întors, prin șuvoiul de apă al cascadei.

De cele mai multe ori cuibul este continuu stropit de apă și nu se poate să nu te minunezi cum de reușește mierla să clocească și apoi să scoată, în aceste condiții, puișorii.

Cu cît cunoști mai deaproape viața acestei păsări originale, cu atît te minunezi mai mult.

**Ion BORDEIANU**
*Sibiu*

# BRÂNCUȘI:

„Am plecat pe jos la Paris. Eram la München și nu mai găseam de lucru. Și atunci am pornit să cunosc Bavaria. Mergeam noaptea. Ziua dormeam pe unde găseam. Era vara și pădurile Bavariei sînt răcoritoare și pline de ascunzișuri unde te așteaptă odihna... Călătoria mea spre Paris a mai durat multă vreme. Am străbătut Elveția pe jos. La Bâle mi-am vîndut ceasul și hainele de prisos ca să-mi cumpăr de-ale mîncării. Cînd am ajuns în Alsacia m-a prins o ploaie torențială în plin cîmp. Am răcit atît de tare, încît credeam că n-o să mai ajung niciodată la Paris".

În cele din urmă, după aproape doi ani de la plecarea din țară — în 1904 — drumețul își va atinge ținta.

# LECȚIA JIULUI

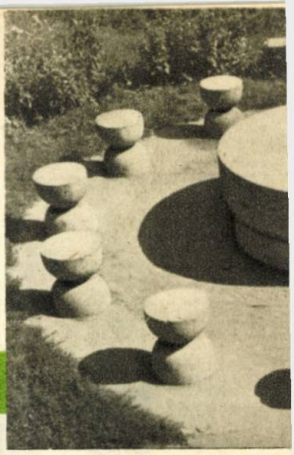

**„Nu vom fi niciodată îndeajuns de recunoscători**

*„Ar fi de ajuns frumusețile și minunățiile acestei văi să le poți așterne în larg peste întreg cuprinsul unei țări, pentru ca să faci din ea una din cele mai mîndre și mai fermecătoare podoabe ale pămîntului"*. Aprecierea lui Vlahuță, veche de mai bine de 60 de ani, reprezintă o mărturie a vremii, cînd Jiul, scăpat din gîtuirea muntelui, vedea în calea lui doar neschimbatele privelişti ale firii. Văii olteneşti a Jiului, vremurile noi i-au adăugat şi zestrea unei celebrități prețioase, alcătuită din lucrarea spiritului şi a mîinilor omului. Dacă din timpuri imemoriale, pădurile seculare de la poalele Vîlcanului şi Parîngului oblăduiseră meşteşugul casnic al cioplirii şi crestării lemnului, practicat de om cu un netăgăduit simț pentru îmbinarea frumosului cu utilul, — ultimii ani au venit să dovedească convergent că locuitorii acestor ținuturi pot atinge, atît în frumos cît şi în util, adevărate şi nedezmințite culmi.

Noul, în Tg. Jiu, şi-a făcut loc gonind atmosfera de mare sat îmbătrînit în paragină şi inactivitate. Pulsul hărniciei şi priceperii omului bate acum puternic la marginea de nord a oraşului, unde uriaşul industriei noastre forestiere, combinatul Preajba, transformă lemnul, ca nicăieri în acest colț de Europă, înnobilîndu-l în sute de feluri, dîndu-i toate utilitățile şi valorile posibile, într-o întinsă şi extraordinară operă de prefacere rațională a materiei brute. Şi în mare, prefacerea, de fapt, tot de aici a pornit, din lagărul acestui tîrg obscur, de unde, cu 20 de ani în urmă, evadau cei mai buni fii ai acestui popor, cei ce aveau să pregătească răsturnările, să întoarcă cîrma istoriei şi să schimbe fața țării în numele celor mulți. Înfățişarea cea nouă a oraşului nu poate şterge amintirea acestui moment crucial. Trecerea timpului n-a şters nici memoria anului 1916, de care sînt legate faptele de arme ale Ecaterinei Teodoroiu sau ale copiilor şi bătrînilor care au apărat pînă la moarte trecerea peste Jiu împotriva invadatorului teuton. E vie şi amintirea Domnului Tudor şi a neînfricaților lui panduri, luptători pentru libertatea acestui pămînt, atît de mult frămîntat de istorie. Aici, trecutul e la fiecare pas lîngă tine. În defileul Jiului s-au petrecut cîteva din momentele mari ale istoriei noastre. În acest cadru de încleştare seculară a elementelor firii, legiunile lui Traian îşi croiau drum spre inima regatului dac din țara munților. Lîngă Bumbeşti şi Lainici, rămăşițe de cetate şi de drum roman stau mărturie mută a epocii de formare a poporului nostru. Dar cea mai impresionantă desfăşurare a forței şi voinței omului s-a petrecut aici cu cîțiva ani în urmă, cînd tineretul patriei a despicat menghina de piatră a pasului Lainici, întinzînd, între Bumbeşti şi Livezeni, drumul de oțel devenit celebru. Plină de pitoresc şi puternic marcată de istorie, regiunea Jiului are o personalitate foarte proprie în tabloul nostru geografic şi o fizionomie nu mai puțin interesantă.

Renumele ei a trecut peste hotare şi datorită lui Constantin Brâncuşi (1876—1957). Cel mai celebru sculptor romîn, ridica, înaintea celui de-al

**faţă de pămîntul care ne-a dat totul" (Brâncuşi)**

**O LESPEDE TAINICĂ, ÎMPREJURUL CĂREIA SCAUNELE PARCĂ ÎŞI AŞTEAPTĂ MESENII**

doilea război mondial, un monument al eroilor în parcul oraşului Tg. Jiu, asigurînd astfel, încă de pe atunci, faima mondială a locului. Unică şi inimitabilă, arta lui Brâncuşi s-a întors la izvoare şi a degajat materia inertă de orice balast şi opacitate, amestec de candoare primitivă şi pătrundere intelectuală, ea a străbătut meridianele şi a cucerit pămîntul, purtînd pretutindeni pecetea geniului şi a folclorului de unde s-a inspirat. Prospeţimea şi simplitatea, vigoarea şi perfectul echilibru, sînt calităţile majore ale creaţiei lui, însuşiri pe care le găsim întruchipate în monumentul eroilor din Tg. Jiu. El reprezintă pentru noi o comoară inevaluabilă şi un simbol al legăturii artistului cu pămîntul ţării.

Ieşind direct din sol, Coloana fără de sfîrşit, înaltă de 30 de metri, este de un efect inegalabil. Prelucrare a motivului romboidal, frecvent întîlnit în arhitectura stîlpilor de susţinere olteneşti, coloana e de un ritm armonic desăvîrşit. Progresiunea spre cer şi soare a romburilor de oţel simbolizează năzuinţa spre perfecţiune, neîntreruptul efort de căutare al spiritului uman, elanul lui neobosit spre mai bine, biruinţa asupra inerţiei şi limitării. Încărcată de semnificaţii adînci, coloana infinită este poate cea mai pură şi mai desăvîrşită expresie a geniului lui Brâncuşi. De pe înălţimea tîrgului din afară, de unde domină peisajul, ea deschide o linie dreaptă care, în zăvoiul Jiului, întîlneşte nu mai puţin vestita „Poartă a Logodnicei", concepută de artist ca o ultimă stilizare a cunoscutei sculpturi „Sărutul". Ceea ce frapează de la bun început este o mare desăvîrşire şi un perfect echilibru al formelor. Cercetînd mai amănunţit trăsătura daltei artistului de-a lungul şi de-a curmezişul a ceea ce iniţial nu pare a fi altceva decît un foarte frumos arc de piatră, privitorul va descoperi uimit cele două siluete care, din îmbrăţişarea lor, alcătuiesc poarta. Înlănţuirea celor doi îndrăgostiţi, care merge pînă la contopire, capătă aici o dimensiune fermecător de sugestivă prin caracterul arhitectural al ansamblului.

**VEŞNICIA GESTULUI SUBLIM TRANSFIGURATĂ ÎN PIATRĂ**

Arhitectura şi sculptura se întregesc într-o simbioză de o mare originalitate. Tratarea temei iubirii prin mijloace de expresie atît de sobre şi de viguroase, umple de admiraţie şi de legitimă mîndrie. Elementele folclorice prezente în această subtilă întruchipare de granit şi spirit, capătă un sens şi o valoare nepreţuită. Şi toate acestea explică uriaşul interes stîrnit în lume de porticul lui Brâncuşi. Îndreptîndu-ţi paşii mai departe, „aleea scaunelor" te invită parcă la un moment de meditaţie. În faţă, perspectiva se deschide asupra „Mesei tăcerii", remarcabilă prin impresia de trăinicie şi coeziune pe care o degajă. Critica a căutat să aducă lumină asupra acestei lespezi tainice, împrejurul căreia 12 scaune stau cerc, aşteptîndu-şi parcă mesenii. Simbolul ascuns de artist în această replică a mesei dacice strămoşeşti, pare a fi acela al unităţii poporului şi familiei. Masivă şi grăitoare, constelaţia de piatră a Mesei încheie ciclul tratat de Brâncuşi într-un mod atît de personal şi inedit.

# LECȚIA JIULUI

## Minunată e țara noastră și zestrea ei

ÎMBRĂȚIȘAREA SILUETELOR, PÎNĂ LA CONTOPIRE, DĂ ARCUL PORȚII

Tema eroismului, indisolubil legată de viață însăși a omului și de toate momentele ei mari, e tălmăcită de Brâncuși prin așezarea în spațiu a pieselor, de-a lungul unui ax unind prin „Poarta sărutului", „Coloana infinită" de „Masa Tăcerii". Ansamblul reprezintă, după scriitorul italian Mario Del Micheli, „cel mai însemnat complex monumental al artei contemporane" („Arte Club" nr. 17, 1963).

Feciorul de țăran care a revoluționat sculptura modernă s-a născut în cătunul Hobița, așezat între păduri, cam la jumătatea căii dintre Tismana și Tg. Jiu. Drumul vieții lui, început aici, s-a sfîrșit acum cîțiva ani în capitala artelor, la Paris. Brâncuși a dus o viață cumpătată și aspră, de muncă cinstită și de neobosită perseverență. Puțini știu că, luptînd cu nevoile, el a fost silit să parcurgă pe jos drumul pînă în Franța, într-o dificilă aventură, „turistică" dacă vreți, care a durat aproape doi ani de zile. O revistă sibiană publica, în 1907, o fotografie a drumețului, mărturie a anilor de debut și de greutăți („Luceafărul", martie 1907, p. 87).

Dragostea de țară, purtată în inimă pînă în ultima clipă a vieții, Brâncuși și-a exprimat-o în această splendidă maximă, vrednică de a fi gravată la piciorul monumentului de la Tg. Jiu: *„Nu vom fi niciodată îndeajuns de recunoscători față de pămîntul care ne-a dat totul"*. Pentru cine vrea să știe de ce cuvintele lui Brâncuși sînt adevărate, pentru cine vrea să-și cunoască patria mai bine, Valea Jiului oltenesc este ca o lecție vie. Pasul drumețului întîmpină aici, pretutindeni, tulburătoarea frumusețe a unei naturi care de milenii a stat martoră la înfăptuirile vitejești de care au atîrnat multe din clipele de cumpănă ale istoriei noastre. Leagăn de eroi, Valea Jiului a dăruit țării dovada unor calități umane care sînt mîndria noastră a tuturor. Muncitorul care, la Preajba, comandă printr-o apăsare de buton transfigurarea materiei în forme noi, face și el parte din lecția Jiului; defileul care în umbrele oștenilor de demult a văzut plămada și zămislirea poporului de astăzi, ne vorbește și el aceeași limbă; vuietul văii spintecate între Livezeni și Bumbești e un ecou al aceluiași glas; adierea vîntului de seară, peste locul unde au suferit în lagăr luptătorii pentru lumină, șoptește același adevăr; și murmurul apei Jiului, care ajunge pînă la statuia lui Tudor din Vladimiri sau a Cătălinei Teodoroiu, cuprinde același mesaj. Iar ca o genială sinteză, monumentul eroilor înmănunchează pe axul gîndirii lui Brâncuși, trecutul, prezentul și viitorul poporului nostru, turnat în cea mai universală și totodată în cea mai națională dintre formele expresiei artistice.

Lecția Jiului e directă. Minunată e țara și zestrea ei; minunat și omul. Să pornim la drum și să-i cunoaștem fața!

**Andrei BREZIANU**

to:
rnest
ALABORI
istriţa)

NU DA
VÎNTULUI
POLENUL
ADUNAT
DIN
PLOI
DE
SOARE
IA-L
ÎN
MÎNA
TA
DE AUR
ŞI-L
PRESARĂ
PESTE-O
FLOARE

N. PĂTRAŞCU

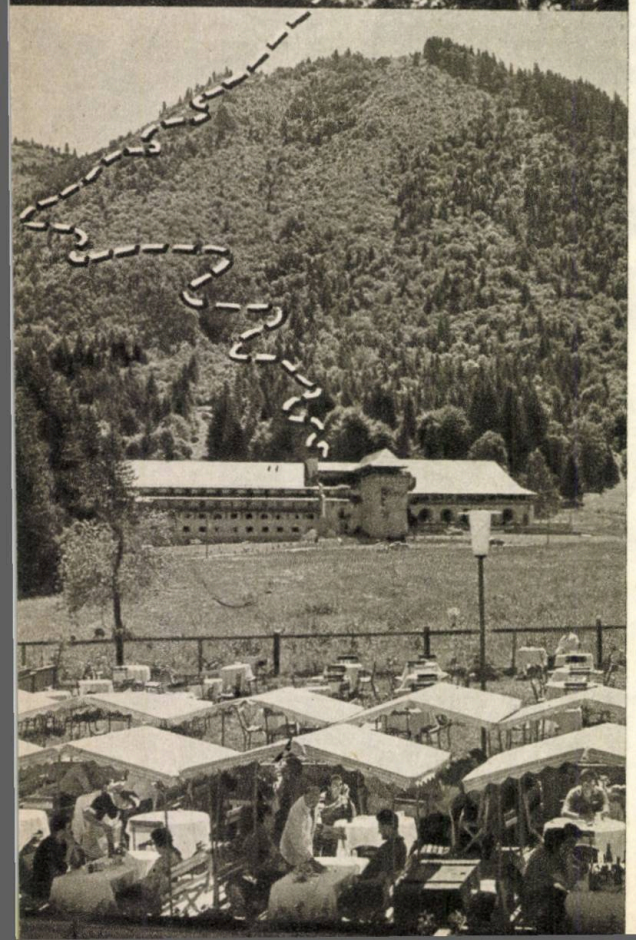

# DIN POIANĂ PESTE TÎMPA LA BRAŞOV

*Din Poiana se poate coborî în Braşov pe aceeaşi cale şi cu aceleaşi mijloace pe care le-ai folosit la urcuş: pe şosea şi cu autoşenila. Drumeţilor cu drag de munte, le stau la îndemînă, însă, cărările de picior, cîteva la număr. Dintre acestea, către mijlocul lui mai, mai ales, drumul peste Tîmpa este o adevărată încîntare.*

*Intrarea pe traseu se face din staţia autoşenilei, care opreşte în faţa cabanei-restaurant Poiana Ursului (1020 m alt). Drumeagul (şoseluţă auto) pe care pornim este perpendicular pe şoseaua principală şi urcă chiar pe lîngă latura stîngă a clădirii restaurantului.*

*Curînd, trecem printre vilele Dinamo. Ne însoţesc două semne de marcaj: unul, turistic (triunghi albastru), celălalt, forestier (cruce roşie).*

*Urcăm lin, prin pădurea falnică de molid, lăsînd în dreapta o vilă. Ceva mai departe, în stînga, pe doi dintre molizii ce străjuiesc (de-o parte şi de alta) un drumeag de căruţe, este însemnată ramificaţia marcajului forestier (cruce roşie; unul dintre semne este completat cu un vîrf de săgeată).*

*Într-un luminiş al pădurii, un stîlp de marcaj este înfipt în răscrucea de drumuri ce ce ne iese apoi în cale. O luăm către stînga, coborînd (pe marcajul triunghi albastru) pe sub cariera de piatră ce rămîne în dreapta noastră. Imediat după carieră, drumeagul începe a urca, prin pădurea de molid. De altfel, pînă în şaua Tîmpei, vom străbate mereu prin codru (cînd molid, cînd făgete; ici-colo un amestec pitoresc de esenţe diferite şi, pe alocuri, pîlcuri de pini).*

*În prima poieniţă ce o întîlnim în cale, un stîlp marchează o bifurcare de poteci. Aflăm aici marcajul galben care, venind din jos, trece prin poieniţă, în urcuş, spre dreapta, către cabana Postăvaru. Noi o luăm către stînga, într-un scurt coborîş povîrnit. Poteca este vrîstată cu semn dublu: triunghi albastru şi bandă galbenă! În josul priporului, dinspre stînga, ne ajunge din urmă marcajul forestier (cruce roşie), ramificat mai înainte din traseul nostru.*

*Ne continuăm calea, către stînga, pe cărarea ce coboară lin. Marcajul bandă galbenă ne părăseşte curînd. Ne aflăm aici într-un luminiş al pădurii şi furca de poteci este străjuită de un stîlp de marcaj. Poteca marcată cu galben se rupe din drumul nostru, către jumătate la stînga, în drumul ei spre Pietrele lui Solomon.*

*Din poieniţă, mai departe, urmăm pe aleea din faţă. Pe triunghiurile molizilor ce chenăruiesc drumul, ne însoţeşte numai triunghiul albastru. Coborîşurile şi urcuşurile ce ne întîmpină sînt atît de line, că abia de le putem lua în seamă. Pitulat sub crengi de molid (la 1060 m alt), un stîlp de marcaj. Ambele lui săgeţi poartă triunghiul albastru: cea care arată direcţia din care venim spune că, pînă la cabana Poiana, se fac trei sferturi de oră; cealaltă arată în lungul potecii pe care ne vom continua drumul şi ne informează că pînă în Valea Cetăţii, se ajunge într-o oră şi trei sferturi.*

*Pornim drept înainte, pe aleea ce coboară lin. Înspre stînga, către fund de vale, coboară vîrtos o cărare bătută. Începem a urca uşor, de-a coasta aproape, prin pădure, pe versantul drept al văii.*

*În vîrf de urcuş, cărarea face un cot şi îşi continuă apoi coborîşul, lin, prin făget. Curînd însă molidul rămîne singurul stăpîn al codrului, iar coborîşul devine mai repezit. Din aleea noastră, s-a desprins (către dreapta) o cărare tot atît de bătută ca şi aceea pe care mergem, dar nemarcată. Poposim apoi în firul Văii cu Apă. Valea are, într-adevăr, apăl Trecem pe dreapta ei, urcînd (o dată cu aleea) pe versantul drept. Săltăm peste un greabăn de piatră şi pe versantul altei văiugi, mereu prin pădure, coborîm uşor 25—30 de paşi, pînă în firul vîlcelului de-a lungul căruia se prelinge o cărare. După un uşor şi scurt urcuş, ajungem în furcă de poteci. Întîlnim aici marcajul bandă albastră; vine din faţă şi se continuă, în sus, către cabana Postăvaru, paralel cu drumul pe care am venit, dar mai în sus de el, în lungul văii.*

*Pornim mai departe, drept înainte, mergînd de-a coasta. În stînga, mult mai în jos însă, se adînceşte o vale largă. Aleea noastră este marcată cu bandă albastră.*

*Popasul următor îl facem într-un luminiş însorit (după o oră de la plecare). O bancă de lemn îmbie la odihnă şi un stîlp de marcaj străjuieşte un buchet de şase cărări ce se adună aici, în poieniţă. Imediat în dreapta stîlpului prin desişul pădurii, coboară o cărare pe care, în fund, pe un copac, se zăreşte vrîstat triunghiul albastru.*

*După ce soarele ne-a încălzit cu razele-i molcome, reluăm mersul, pornind pe aleea din faţă (bandă albastră). Înclinişuri mai că nu se întîlnesc în lungul potecii; mergem aproape pe curba de nivel. Trecem printr-un luminiş în care întîlnim o cărare nemarcată şi, nu mult mai departe de aci, poposim în marginea unei poiene largi, lîngă banca de lemn pusă aici pentru odihnă şi contemplare. În poiană, stîlp de marcaj. De la el, în jumătate la stînga, se desprinde cărarea marcată cu cruce albastră care, peste Dealul Frasinului, coboară la Braşov, în aval de Pietrele lui Solomon.*

*Ne continuăm calea, înainte, prin dreapta poienii, călăuziţi de banda albastră. La marginea pădurii, o altă bancă de lemn. Mergem mereu de-a coasta, cu o uşoară tendinţă către coborîş. Lîngă două borne forestiere (una din beton şi cealaltă de pămînt, cu împletitură de crengi), aflăm o altă bancă de lemn. Este pusă pentru odihna celor ce urcă aici, venind dinspre Tîmpa. Coborîm, intrînd în făget. Dinspre stînga potopesc pîlcuri de pini şi, la un moment dat, cărarea străbate chiar printre ei. Codrul devine curînd un amestec pitoresc de arbori diferiţi. În plină pădure, dăm de o furcă de poteci. Drumul nostru merge pe cărarea dinspre stînga, marcată cu bandă albastră, orientare pe care o păstrăm şi atunci cînd, nu prea departe, întîlnim o altă răscruce de drumuri. Curînd, coborîşul se accentuează mult şi începe a fi îndulcit de şerpuirea serpentinelor. Ieşirea din pădure este marcată cu o bancă de lemn, pentru odihnă după mai puţin de două ore de la plecare. Ne aflăm aici sub şaua Tîmpei. Cumpăna de ape (860 m alt) este mai sus, în dreapta noastră.*

*Din locul în care am poposit se poate ajunge în Braşov, cel mult într-o jumătate de oră, dacă, cotind către stînga, coborîm repezit, în lungul văii, pe cărarea marcată, în continuare, cu bandă albastră.*

*Putem coborî însă în oraş şi după ce vom fi trecut peste Tîmpa. Pentru aceasta, vom continua drumul, urcînd prin şa, către stîncăria vîrfului. Cîteva serpentine largi domolesc priporul. După ce trecem peste vîrf (957 m alt), coborîm de cealaltă parte a lui, în şaua de 940 m alt. Aflăm aici două baraci şi un stîlp cu patru săgeţi care spun că:*

*— la cabana Tîmpa, se ajunge în două minute;*

*— pînă la vîrf — 960 m alt (?) — se fac trei minute;*

*— spre oraş, mergînd pe creastă şi coborînd pe scări, în lungul traseului marcat cu triunghi galben, se ajunge într-o oră;*

*— spre centrul oraşului se mai poate ajunge în $^3/_4$ de oră şi urmînd serpentinele marcate cu triunghi roşu.*

*Pe acest din urmă drum, după cea de a 25-a serpentină, se află o grădină de vară, cu grătar şi bere rece. Este singurul obstacol ce mai trebuie depăşit înainte de a ajunge în Braşov!*

**Emilian ILIESCU**

# Reporta de iarn

Deseori, o ascensiune se naşte dintr-un vis. Un nume frumos, o povestire, un poem şi...iată-ne la baza muntelui.

De data aceasta totul a pornit de la o fotografie făcută pe cînd coboram creasta Ţigăneşti. În fotografie, Piatra Craiului, străjuind vasta depresiune a Branului, apare într-o imagine de o claritate stridentă, ca o machetă minuţios executată (1).

Şi iată-ne, după un timp, într-o duminică limpede şi geroasă de februarie, atacînd creasta pe versantul ei răsăritean, urmînd aproximativ drumul de vară ce duce de la cabana Curmătura la micul refugiu de sub Vîrful Ascuţit.

Cu toate că, o zi mai înainte, verificasem starea zăpezii într-o tură de acomodare (Padina Hotarelor-Turn-Curmătura), ultima porţiune de sub vîrf — o pantă uniformă şi înclinată uneori peste 50% — ne dă emoţii (2).

Zăpada tare şi bine fixată ne uşurează mult înaintarea. Urcăm cu spor şi parcurgem drumul aproape de două ori mai repede ca vara, ajungînd pe creastă în împărăţia cornişelor şi a abisurilor infinite. Peisajul ni se pare himalayan, dar cred că la asta contribuie în mare măsură şi imaginaţia noastră (3).

Ne plimbăm cîteva ore pe creastă, escalada ei oferindu-ne cîteva pasaje extrem de spectaculoase. Îmi întrerup adeseori coechipierul — şi nu întotdeauna în poziţii tocmai comode — pentru a face fotografii (4).

Dar timpul trece cu o viteză neobişnuită: o ultimă privire spre muchia Padinei Popii, înainte de a începe coborîrea (5). Prin Padina Popii ajungem curînd la refugiul Diana şi de aci la Zărneşti..

*P.S.* În toată această plimbare am fost doi, dar în imagini nu apare decît unul; celălalt fotografia şi, din păcate, ne lipsea un tripied. În ultimul moment, soarele şi relieful m-au ajutat să pot alătura cei doi coechipieri, într-o singură imagine, pe care am intitulat-o „alpinistul şi fotograful" (6).

**Ing. Nicolae ANGHELIDE**

4

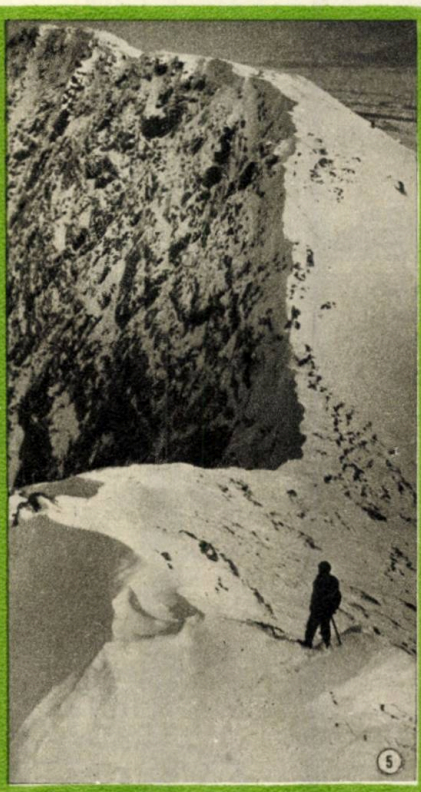

5

# ÎN PIATRA CRAIULUI

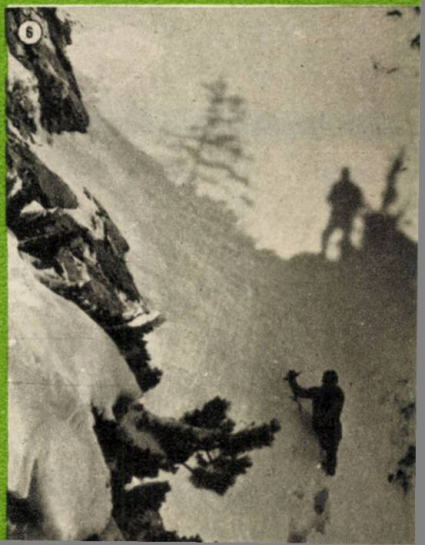

6

# Turism pe patru roți

Desene de MATTY

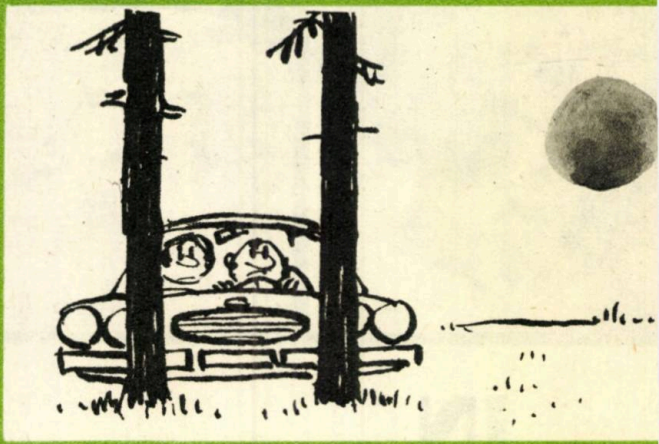

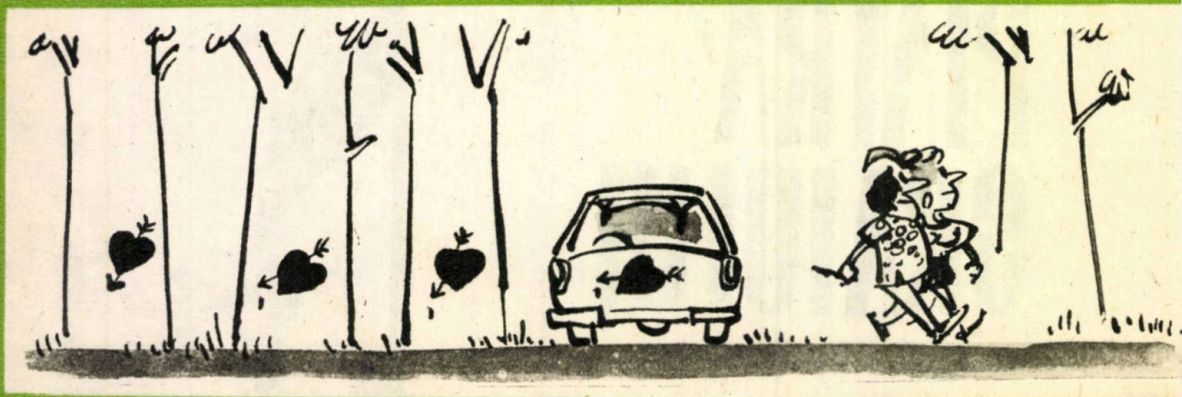

# DIN HIMALAYA ÎN CARPAȚI

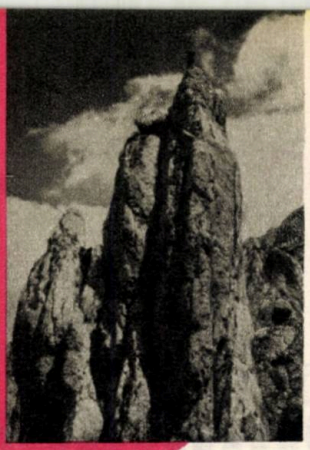

„DEGETUL LUI CĂLINEȚ" (DIN PIATRA CRAIULUI) SALUTĂ PE CELEBRA ALPINISTĂ BRITANICĂ

JOYCE DUNSHEATH, CU ÎNSOȚITORUL EI, SAVURÎND PEISAJUL ROMÎNESC: „CE VERDE E PAJIȘTEA LA VOI!"

De mulți ani, Alpii, „terenul de joc al Europei", cum erau numiți la începutul acestui veac, au pierdut monopolul sportului căruia i-au dat numele, alpinismul.

Mai numeroși ca oricînd, alpiniștii cercetează toți munții lumii de la teribilele piscuri ale Himalayei și Anzilor, pînă la curioasele stînci ale deșertului african.

Carpații romînești sînt și ei asaltați de alpiniști. Primitoare, variate și semețe, crestele lor țîșnesc îndrăzneț din mijlocul unor păduri seculare, care uimesc prin frumusețea lor și prin bogăția formei.

Munții în sine oferă, în aceeași măsură, poteci ușoare la îndemîna tuturor, alături de pereți de sute de metri, pentru escaladarea cărora este nevoie de toată gama de mijloace a alpinismului acrobatic.

Joyce Dunsheath, o binecunoscută alpinistă engleză (membră a lui „Ladies Alpine Club"), pe care am întîlnit-o anul trecut escaladînd traseele alpine din Piatra Craiului, spunea despre Carpații romînești, pe care-i străbătuse timp de două săptămîni: **„Sînt munți foarte frumoși, răsărind dintr-un peisaj care mi-a stîrnit admirația. N-am să uit curînd pădurile și florile Carpaților. De altfel, pot să vă spun că pînă a veni în Romînia — și am călătorit prin mai multe continente — credeam că doar Anglia se poate mîndri cu peisajul său verde. Acum însă am constatat că în Romînia peisajul verde atinge superlativul."**

Ce găsesc alpiniștii în Carpații romînești? Să-i dăm din nou cuvîntul acestei alpiniste care a privit lumea din înălțimea Cervinului și Elbrusului, care a condus o expediție feminină engleză în Himalaya, cucerind mai multe vîrfuri de peste 6 000 de metri, care a cercetat munții Afganistanului și este autoarea a trei cărți în care descrie expedițiile sale alpine:

**„Drumurile bine marcate, cabanele bine amenajate — le-aș compara cu cele elvețiene — și prietenia cu care m-au întîmpinat pretutindeni alpiniștii romîni, au făcut plăcute excursiile mele în munții Romîniei. Îmi voi aminti cu multă plăcere de parcursul făcut pe creasta munților Făgăraș, pe bună dreptate numiți Alpii Transilvaniei, ca și escaladele din Bucegi și Piatra Craiului".**

# întîmplări în deltă

Echipat pentru vînătoarea sub apă, căutam de zor în apele limpezi ale japşelor din jurul lacului Obretin şalăi, cu gîndul să-mi variez meniul. Obişnuit să apreciez din ochi locurile unde se aţin peştii, m-am cufundat la umbra unui covor de nuferi. Atras de o ciudată vegetaţie care sălăşluia pe fund, m-am apropiat dorind să o văd mai îndeaproape. Care nu mi-a fost groaza cînd, de la mică distanţă, mi-am dat seama că aveam de a face cu o „adunare" a mii de raci care-şi agitau ameninţători cleştii spre mine...

Este inutil să mai adaug că, în urma dorului de barcă ce m-a cuprins subit, am sărit aproape cu totul din apă...

■

Nu am să învăţ pe nimeni că atît peştii răpitori cît şi pescăruşii se îndeletnicesc cu prinsul peştilor mai mici: cred însă că istorioara „colaborării" acestora este inedită.

Dacă avantajul peştilor răpitori este cu totul întîmplător, în schimb, unii pescăruşi sînt foarte interesaţi de această „colaborare".

Într-adevăr, dacă aceştia din urmă mai ameţesc cîte un peştişor care nimereşte apoi în gura ştiucii, sau dacă bibanului îi mai „cade din cer" cîte o bucată de peşte (pescăruşii îşi mănîncă prada în zbor, muşcînd cîte o bucată şi lăsînd cealaltă să cadă, pentru ca apoi, după ce au înghiţit, să reprindă restul în timpul căderii), în schimb avatul constituie un furnizor punctual şi conştiincios pentru pescăruşi.

Neavînd dinţi (fiind neam cu crapul), acest peşte răpitor este constrîns să utilizeze o metodă proprie, aceea de a ameţi peştişorii, lovindu-i cu coada, pentru ca apoi să-i înghită cu totul.

Peştişorii se apără, la rîndul lor, sărind din apă la vreo cîţiva centimetri înălţime, suficient cît să-i permită pescăruşului, care

**CÎTEODATĂ ŞI POVEŞTILE PESCĂREŞTI CONŢIN UN STROP DE ADEVĂR...**

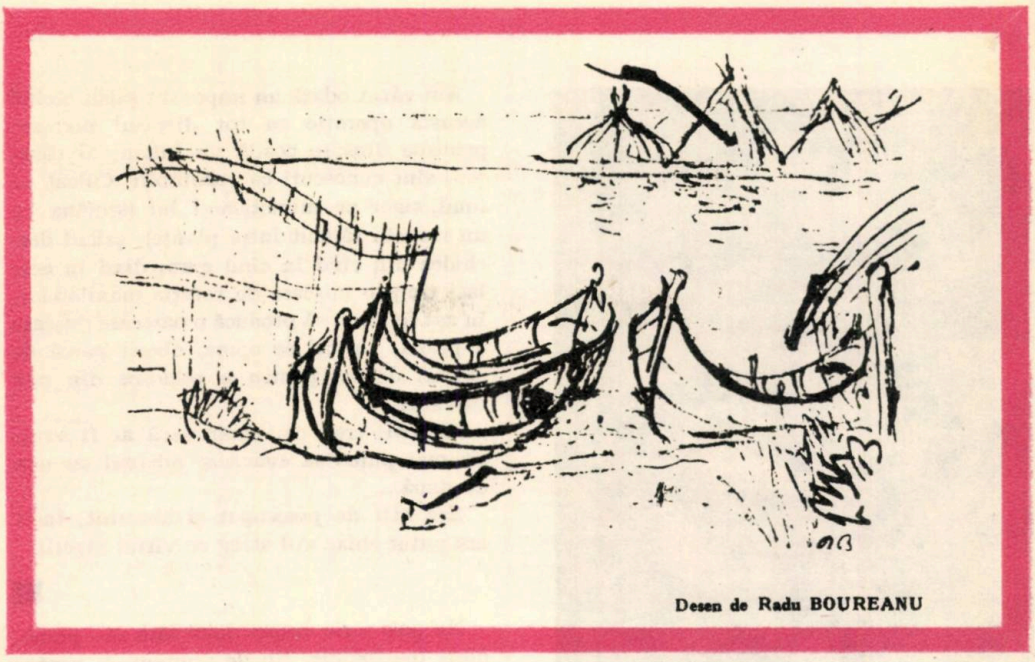

Desen de Radu BOUREANU

urmăreşte atent scena, să-i poată prinde în urma unui picaj executat cu o precizie uimitoare.

■

„Crapul este omul bălţii", spun pescarii din Caraorman, vorbind despre peştele care le ocoleşte capcanele. M-am convins în mai multe rînduri de forma ciudată pe care o îmbracă instinctul la aceşti peşti. Iată o pildă.

Într-unul din salba de lacuri din jurul lacului Roşu, îmi delimitasem zona de vînătoare şi de agrement (în aceasta din urmă, după ce mă cufundam, mă lăsam examinat de turmele de crapi curioşi care se strîngeau în jurul meu; probabil că dacă mi-aş fi pus în gînd i-aş fi putut hrăni, ca pe porumbei, din palmă). În zona de vînătoare, după cîte o raită de-a lungul unui plaur, în cursul căreia prindeam cantitatea de peşte dorită, crapii îşi păraseau locuinţele săpate între rizomii de stuf, pentru a se refugia aiurea; locul rămînea astfel pustiu timp de săptămîni... Mi s-a întîmplat chiar ca, rănind cîte un crap, acesta să mă depăşească în sensul în care înaintam; datorită mişcărilor lui speriate, toţi crapii de pe coasta respectivă plecau, fiind astfel avertizaţi de pericol.

■

Se pare că peştii răpitori îşi datorează apetitul unui tub digestiv insuficient, care nu transferă decît o mică parte din hrană în sînge. Acest fapt ar trebui să ducă la o rapidă epuizare a acelora care nu se mai pot hrăni.

Cu toate acestea, cufundat în apă, am reîntîlnit, după două săptămîni, o veche şi vioaie cunoştinţă, o ştiucă mare care-mi rupsese în timpul unui pescuit cu lanseta vreo zece metri de fir de relon, plecînd cu năluca şi ancorele în gură. Am dat de ea în apropierea locului cu pricina, într-un chip ciudat: în faţa mea, vegetaţia subacvatică se culcase deodată, ca la comandă, în urma unei forţe nevăzute. Era efectul firului pe care-l trăgea „cumătra", pe care am apucat să o văd apoi dispărînd. Cum de nu s-a încurcat sau agăţat cu noua ei podoabă, sleindu-şi puterile? De ce nu şi-a luat lumea în cap, ci a rămas în acelaşi loc?...

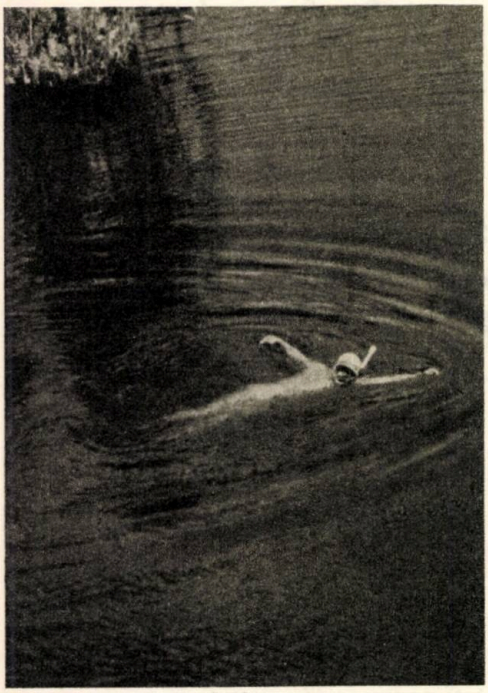

DESTINDERE, ÎNTR-O COADĂ DE LAC...

# întîmplări în deltă

Peştii răpitori îşi prind prada cum pot, dar sînt nevoiţi să o înghită cum trebuie. Adică sînt obligaţi să întoarcă peştele prins cu capul către stomac, căci în caz contrar aripioarele sau chiar ţepii victimei le-ar produce la înghiţit mari neplăceri.

Uşor de spus, dar greu de realizat pentru un peşte care nu are la dispoziţie decît o gură cu dinţi ascuţiţi şi încovoiaţi către înăuntru.

Am văzut odată un impozant şalău făcînd această operaţie cu tot dichisul necesar: prinsese dinspre coadă un biban, ai cărui ţepi sînt cunoscuţi ca redutabili. Culcat pe fund, sigur pe mimetismul lui (semăna cu un trunchi rătăcit între plante), şalăul deschidea din cînd în cînd gura, dînd în acelaşi timp o mişcare de rotaţie maxilarelor, în aşa fel încît să producă o oarecare mişcare a prăzii. Uneori se oprea, obosit parcă de efortul depus, pentru a reîncepe din nou calvarul.

Săracul, cred că, chiar dacă ar fi vrut, nu mai putea să evacueze bibanul cu una cu două...

Era atît de preocupat şi absorbit, încît am putut chiar să-l ating cu vîrful săgeţii...

■

Nu poţi scrie despre deltă fără să-i pomeneşti înaripatele. Nu de politeţe, ci pentru că acestea ţi se impun, vrînd nevrînd; pînă şi insensibilii la frumuseţe sînt constrînşi să ia act măcar de strigătele lor...

Am avut cîteva cunoştinte interesante printre ele: vecina mea, o păsărică gălbuie, mai mică decît o vrabie, care mă speria adeseori căutînd pe neaşteptate ţînţari pe fereastra de tifon a cortului; un stîrc prostănac care, izgonit de şalupa cu care mă întorceam, îşi lua alene zborul, pentru a se aşeza doar la cîţiva zeci de metri înainte, de unde era apoi din nou deranjat, şi asta în continuare pe o distanţă de peste zece kilometri...

Alte păsări m-au impresionat însă prin organizarea şi solidaritatea lor.

Zburînd pentru „manevre" — pregătirile pentru migraţia de toamnă — acestea îşi schimbau, conform unei ordini parcă dinainte stabilite, conducătorul cîrdului, ca apoi, ca la un semnal, să se împrăştie în toate direcţiile, pentru repaos.

O organizare ieşită din comun o au fără îndoială pescăruşii, de a căror măestrie şi agilitate în zbor se tem şi păsările răpitoare.

Mult timp îmi pusesem întrebarea cum de ulii nu stîrpesc puii pescăruşilor, ale căror cuiburi sînt complet descoperite, fiind instalate pe nişte insuliţe mici de plaur. În

ciuda coloraţiei lor, micile ghemotoace de puf pot fi uşor văzute de către răpitoarele care planează atente în împrejurimi. Explicaţia nu a întîrziat să vină. Am văzut într-o zi un uliu lăsîndu-se în picaj deasupra unuia dintre cuiburi; imediat a intrat în funcţiune un interesant sistem de apărare: pescăruşii lăsaţi în chip de santinelă în preajma cuiburilor, au atacat uliul, manevrînd în aşa fel să fie mereu deasupra lui, ca acesta să nu poată lovi. Lovit în cap, uliul caută să se ridice peste pescăruşi, părăsindu-şi astfel prada.

Acţiunea nu se termină însă aici; pescăruşii îl conduc pe agresor pînă la marginea teritoriului lor, predîndu-l altor pescăruşi din vecinătate, care îl preiau odihniţi, pentru a-l fugări apoi cu multă zarvă pînă departe.

■

Agresorul din văzduh depistează un convoi paşnic, care înaintează liniştit pe întinsul apelor...

Ca la un ordin sînt executate imediat comenzile; atacantul coboară cu mare viteză către punctul vizat. Atacaţii observă însă la timp pericolul, se dispersează uşor şi îl primesc pe agresor organizaţi cu un răpăit puternic. Picajul acestuia se opreşte înainte de timp: datorită susţinutei apărări antiaeriene, agresorul este constrîns să abandoneze atacul.

Să fie oare o scenă din trecutul război? Nu; este doar un fapt cotidian în deltă: agresorul este vulturul, convoiul este compus din lişiţe, iar „apărarea antiaeriană" constă din întoarcerea acestora pe spate, însoţită de stropirea puternică cu labele a spaţiului înconjurător.

Vulturul, conştient că îmbibarea cu apă a aripilor sale este echivalentă cu înecul, se îndepărtează. Nefiind pasăre de apă, natura nu l-a înzestrat din fericire cu unsoarea necesară pentru a-i face penele impermeabile...

**Ing. Claudiu MATASĂ**

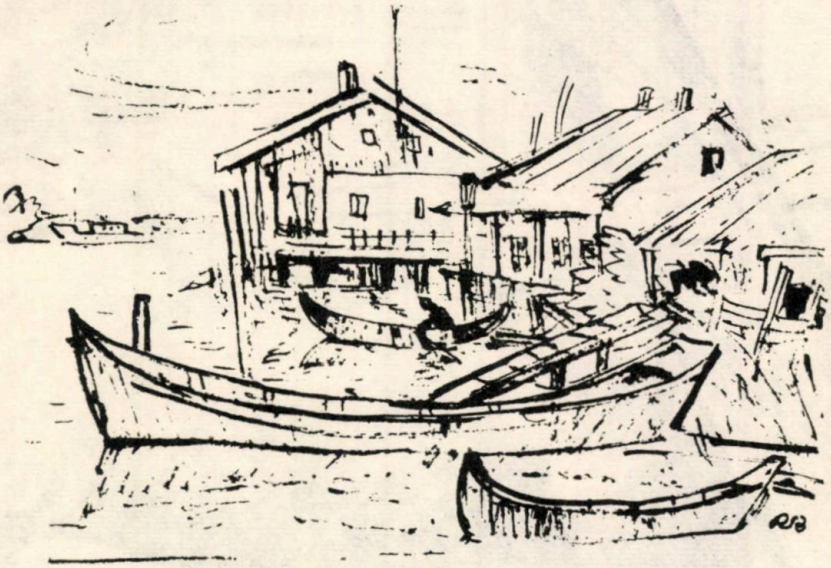

Desen de Radu BOUREANU

**PORTRETUL UNUI PELICAN BĂTRÎN**

Foto: dr. Iuliu ALBINI (Cluj)

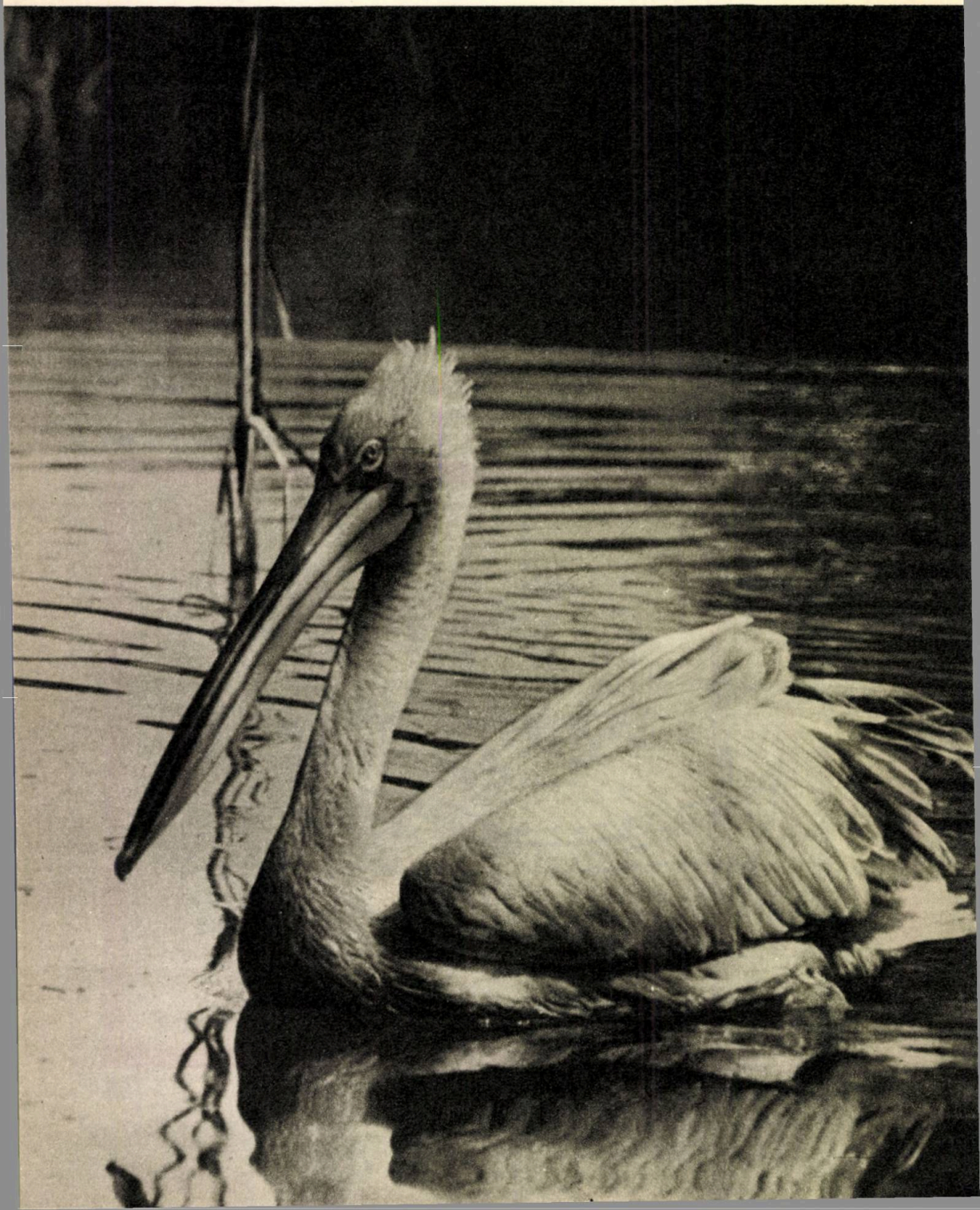

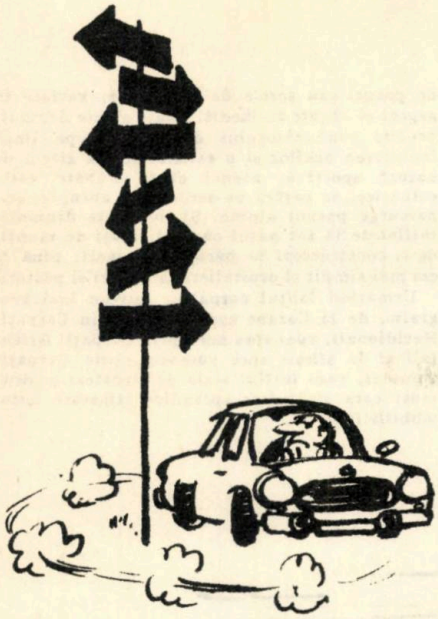

# TURISM PE PATRU ROȚI

## O SUITĂ DE ITINERARE RECOMANDATE

O simplă examinare a hărții ne îndreptățește să afirmăm că, prin structura ei geografică, patria noastră oferă o varietate rar întîlnită de trasee turistice, trasee care pot satisface cele mai exigente pretenții.

Datorită noilor condiții create — mii de kilometri de șosele asfaltate și modernizate, stații de alimentare cu produse petrolifere de calitate superioară, răspîndirea tot mai largă a autoturismelor — iubitorii călătoriilor cu automobilul își pot realiza cu ușurință idealurile turistice. Astăzi, șoselele asfaltate permit deplasări rapide, fără efort și fără uzură de vehicul, așa cum se întîmpla pe șoselele primitive din trecut.

A recomanda itinerare pentru excursii autoturistice e o problemă dificilă, întrucît gusturile diferă de la om la om. Totuși, printr-o sumară trecere în revistă a drumurilor mai importante, se poate răspunde practic oricărui gen de preferință.

Pentru ca aceste descrieri să fie cît mai utile, este necesar să precizăm din capul locului cîteva lucruri legate de om, mașină și drum.

Referitor la conducătorul autoturismului, cel mai important lucru este „să simtă" mașina (evident că problemele legate de legile circulației și de conducere trebuie posedate la perfecție). Acest lucru este extrem de important, deoarece un șofer mediocru, lipsit de simțul motorului, poate uza în mod nerațional o mașină pe șosele asfaltate, în timp ce un șofer bun poate circula pe cele mai grele drumuri de munte fără a solicita vehiculul. Din acest motiv, nu e recomandabil a îndemna începătorii să circule pe orice fel de drumuri.

În ceea ce privește vehiculul, autoturismele ușoare (Fiat, Trabant) corespund perfect pe drumurile asfaltate și modernizate, adică pe majoritatea drumurilor cu interes turistic din țara noastră. Nu se recomandă parcurgerea unor drumuri mai grele de munte, chiar dacă șoferul este experimentat, întrucît acestea ar solicita prea mult motorul și suspensia mașinii. Autoturismele mai mari (Wartburg, Skoda, Moskvici) pot parcurge practic toate drumurile, inclusiv cele „grele" de munte, evident ținînd seama de caracteristicile vehiculului (motor, suspensie).

În mai toate localitățile există stații de aprovizionare cu carburant și ulei, așa că nu se mai pune problema de a pleca cu „provizii" de benzină.

Și acum, o descriere succintă a unor itinerare de interes turistic.

*Litoralul*, regiune de mare atracție pentru turiștii romîni și străini, este legat de capitală prin șoseaua națională București-Urziceni-Slobozia-Vadul Oii (punct de trecere a Dunării, cu bacul)-Constanța. Cei aproape 300 km oferă peisajul caracteristic al Bărăganului, iar apoi, în Dobrogea, peisajul ondulat, cu culturi de cereale. Înainte de Constanța, apariția mării, cu siluetele impresionante ale stațiunii Mamaia, oferă o panoramă de neuitat.

De-a lungul litoralului, o șosea națională leagă toate stațiunile cuprinse între Mamaia și Mangalia.

De la Constanța, o altă șosea națională duce spre Tulcea, prin Babadag. Ea oferă astfel posibilitatea de a vizita (cu mici devieri, pe drumuri locale) cetatea Histria, satul pescăresc Jurilovca, cetatea Heracleea, pentru ca apoi, de la Tulcea, să putem pătrunde în excepționalul peisaj unic în felul său, al Deltei Dunării.

*Monumentele istorice* sînt un alt obiectiv extrem de interesant. Ele pot fi grupate în trei zone: ctitoriile din nordul Moldovei, cele din nordul Olteniei și bisericile întărite din Transilvania. Această împărțire este evident incompletă, ea cuprinzînd numai cele grupate în perimetre relativ mici și care pot fi vizitate în cadrul unui singur drum.

Primul itinerar, cel din Moldova, parcurge șoseaua națională București-Buzău-Focșani-Ba-

cău-Suceava. Pînă la Suceava se pot vizita, efectuînd distanţe mici, pe şosele locale, mănăstirile Neamţ, Secu, Agapia şi Văratic, Cetatea Neamţului şi casa memorială Ion Creangă de la Humuleşti. Apoi, în continuare, la Suceava, se pot vizita: cetatea domnească şi, aproape de oraş, mînăstirea Dragomirna. De la Suceava, şoseaua naţională către Vatra Dornei trece prin Gura Humorului. Aci se pot vizita mănăstirile Gura Humorului şi Voroneţul. Parcurgînd mici distanţe, pe drumuri locale, pot fi vizitate mănăstirile Suceviţa, Putna şi Vatra Moldoviţei.

Al doilea itinerar cuprinde şoseaua naţională Bucureşti-Piteşti-Rm.-Vîlcea, care ne conduce spre nordul Olteniei. Interesante pe acest drum sînt: mănăstirile Bistriţa, Arnota, Horezu şi Polovraci. De asemenea, merită să fie vizitate cheile Olteţului (care încep la mănăstirea Polovraci) şi peştera Muierii (lîngă Baia de Fier). Şoseaua trece apoi prin Bengeşti la Tg. Jiu, de unde se poate face o scurtă deviere spre vest, pentru a vizita mănăstirea Tismana. Reîntorşi la Tg. Jiu, o şosea naţională ne duce înapoi, prin Craiova şi Slatina, spre Rm. Vîlcea, Piteşti, Bucureşti.

Al treilea itinerar este circuitul bisericilor fortificate din Transilvania. O şosea naţională duce din Braşov la Sighişoara, Mediaş, Sibiu şi apoi înapoi peste Făgăraş la Braşov. Pe acest traseu, făcînd mici devieri, se pot vizita bisericile fortificate de la Homorod, Saschiz, Biertan, Vorumloc etc, monumente valoroase, descrise într-un studiu al acad. Oprescu.

Cele trei trasee descrise mai sus împletesc în mod armonios peisajul specific regiunilor străbătute cu monumentele istorice respective. Ceea ce frapează însă, pe aceste rute, sînt oraşele şi construcţiile industriale; ele poartă amprenta epocii noastre, demonstrînd trecătorului, la tot pasul, măreţele realizări ale orînduirii socialiste.

Din punct de vedere peisagistic, Carpaţii oferă „autoturismului" imaginile cele mai impunătoare. Întregul lanţ carpatin e străbătut de pasuri sau şosele de altitudine, variate în aspect şi bogate în inedit. Toate aceste drumuri produc conducătorului de vehicul, pe lîngă încîntarea ochilor şi o satisfacţie, să zicem de natură sportivă, atunci cînd străbate văile sălbatice, se caţără pe serpentine abrupte, sau parcurge păşuni alpine. Şi în aceste drumuri, întîlneşte la tot pasul oameni legaţi de munţi, de la constructori de baraje şi mineri, pînă la cei mai simpli şi ospitalieri cabanieri şi păstori.

Urmărind lanţul carpatin, într-un inel geografic, de la Cazane spre răsărit prin Carpaţii Meridionali, apoi spre nord prin Carpaţii Orientali şi la sfîrşit spre sud-vest, prin Carpaţii Apuseni, vom întîlni seria de trecători şi drumuri care alcătuiesc splendide itinerare automobilistice.

Şoseaua naţională Orşova-Timişoara străbate culmile domoale ale Banatului, fiind o tulpină din care pleacă ramificaţii de drum spre locuri pitoreşti: Mehadia-Băile Herculane, Mehadia-Bozovici-Anina (şosea locală), Caransebeş-Reşiţa-Anina (şosea locală), Caransabeş - Bouţari-Haţeg (şosea locală). Pe aceste drumuri deosebit de frumoasă este regiunea Bozovici-Anina-Reşiţa.

Prima trecătoare care urmează este cea de pe valea Jiului, pe şoseaua locală care leagă Tg. Jiu de Petroşeni. Şoseaua se continuă spre nord către Haţeg. Defileul Jiului impresionează prin aspectul sălbatec al văii, apa neagră a Jiului şi calea ferată Bumbeşti-Livezeni, construcţie de o îndrăzneală deosebită. Din Petroşeni se pot face devieri spre Lupeni, Uricani, cabana Parîng, pentru a ajunge mai aproape de bazele de plecare în munţii Retezat sau Parîng.

Următorul drum care traversează Carpaţii Meridionali, este şoseaua locală din Parîng, Novaci-Sebeş. Această şosea, care atinge în pasul Urdelor 2150 m, este cea mai frumoasă şosea de munte din ţara noastră, dar şi cea mai pretenţioasă pentru conducătorii de autovehicule. Valea Oltului este uşor de urmărit între Rm. Vîlcea şi Turnu Roşu pe noua şosea

națională. Este o șosea de legătură rapidă cu centrul Transilvaniei (Sibiu-Cluj).

Următoarea trecătoare este pasul Giuvala, pe șoseaua care leagă Brașovul de Cîmpulung - Muscel. Porțiunea centrală (circa 40 km) nu prezintă „probleme" nici chiar pentru vehiculele ușoare. Pe acest drum se află unul dintre cele mai frumoase pasuri (atinge 1260 m!), oferind continuu o panoramă vastă asupra Bucegilor și Pietrei Craiului.

Urmează valea Prahovei, cu șoseaua care trece prin cele mai cunoscute localități climaterice: Sinaia și Predeal; este desigur cel mai apropiat loc de recreație, în decor de munte, al bucureștenilor.

Prima vale spre răsărit este valea Teleajenului. De-a lungul ei se întinde șoseaua cu pasul Bratocea-Cheia. Șoseaua națională se termină la Văleni de Munte, de unde continuă un drum local spre Mîneci Ungureni-Cheia. Apoi urcă prin pasul Bratocea, trece pe lîngă cabana Babarunca și ajunge la Săcele (Șapte Sate). În acest drum, în special partea Cheia-Săcele este mai grea.

Următorul pas din Carpații Orientali este Întorsura Buzăului. Întregul pas este străbătut de-o șosea regională, relativ bună. Porțiunea Brașov-Întorsura Buzăului merită a fi vizitată.

Pasul Brețcu-Oituz leagă Brașovul de Onești. Șoseaua națională oferă o trecere directă din Transilvania în Moldova. Din cumpăna apelor, drumul urmărește valea Oituzului printr-o pădure, astfel că priveliștile frumoase se întîlnesc pe prima parte a drumului (Brașov-Tg. Secuiesc-Brețcu-Oituz).

La nord de pasul Oituz, pasul Ghimeș-Palanca, de-a lungul văii Trotușului, leagă Miercurea Ciucului cu Comăneștiul. Șoseaua națională poate fi ușor parcursă de orice tip de auto-turism. Peisajele frumoase sînt în special în porțiunea Miercurea Ciuc-Ghimeș-Făget.

Mai la nord, șoseaua națională de la Gheorghieni duce, prin Lacul Roșu și prin Cheile Bicazului, la barajul hidrocentralei de la Bicaz. Această șosea, ușor de parcurs, este cea mai spectaculoasă șosea din țara noastră, în special în regiunea centrală: Lacul Roșu-ieșirea din chei (Bicazul Ardelenesc). Eforturile relativ mici cerute de parcurgerea ei, sînt răsplătite, ca în nici altă parte, de grandoarea peisajului.

În porțiunea nordică a Carpaților Orientali sînt o serie de trecători caracterizate prin altitudine și priveliști largi. Astfel, prin pasul Tulgheș trece o șosea care leagă Poiana Teiului cu Topliță. Pasul Păltiniș leagă Broșteniul (valea Bistriței) cu Vatra Dornei. Pasul Tihuța leagă V. Dornei cu Bistrița Ardeleană. Pasul Mestecăniș leagă V. Dornei cu Suceava. Pasul Prislop (1420 m) leagă V. Dornei de Sighet prin Borșa și Vișeul de Sus. Pasul Rotunda leagă Năsăudul (valea Someșului) de Cîrlibaba (Bistrița Aurie).

Șoseaua Vișeu-Salva străbate o regiune pitorească, legînd Maramureșul de podișul Transilvaniei.

Dintre cele două șosele care leagă Vișeul de Sighet, cea din valea Vișeului (peste Petrova), parcurge peisaje frumoase. Cea din valea Izei trece prin sate în care pot fi vizitate bisericile de lemn, caracteristice Maramureșului (Cuhea, Ieud etc).

De la Sighet se poate ajunge la Baia Mare prin două variante: fie peste Deseşti, pe la „izvorul lui Pintea", fie peste Brebu-Cavnic. Varianta a doua oferă peisaje mai frumoase.

În Carpații Apuseni există o serie de drumuri care străbat splendidele peisaje din Țara Moților. Punctele de „atac" sînt Turda, Beiuș, Brad, Aiud și Alba Iulia. Șoselele sînt în general bune.

Drumuri deosebit de frumoase sînt: șoseaua Orașul Dr. P. Groza - Arieșeni - Cîmpeni - Turda (în special partea superioară a Arieșului); șoseaua Cîmpeni-Abrud-Brad (în special regiunea de la muntele Vulcanul); șoseaua Cîmpeni-Avram Iancu-Țebea (șosea ceva mai grea); șoseaua Abrud-Mogoș-Ponor-Remeți-Aiud, șosea grea, dar excepțional de frumoasă în regiunea Ponor-Remeți; șoseaua Cîmpeni-Abrud-Zlatna-Alba Iulia, comodă pentru a ajunge rapid din centrul Apusenilor la șoselele naționale care îi înconjoară.

Rezumînd cele descrise mai sus, rezultă că țara noastră poate satisface toate gusturile celor dornici să practice „autoturismul". Rețeaua în continuă creștere de șosele asfaltate permite deplasări rapide spre toate obiectivele turistice. Hoteluri, cabane și uneori localnicii din comunele mici, care nu desmint ospitalitatea romînească, asigură oriunde locuri de cazare. Iar cei care iubesc campingul găsesc la tot pasul locuri admirabile de instalat un cort.

Și ca o recomandare finală: circulația rațională, pe vehicule bine revizuite și întreținute, deschide posibilități de largă practicare a autoturismului, într-o țară cu peisaje variate și pitorești, demne de invidiat.

**Adrian STECLACI**

# Păltiniș

Situată
în munții Cibinului
la 32 km
de orașul Sibiu,
la o altitudine
de 1451 m,
într-o zonă de conifere,
cu un climat
tonifiant,
ce influențează
în mod favorabil
sistemul nervos.
Condițiile climaterice
ale stațiunii
sînt indicate
în următoarele afecțiuni:
boli endocrine,
cerebro-astenii,
nevroze etc.

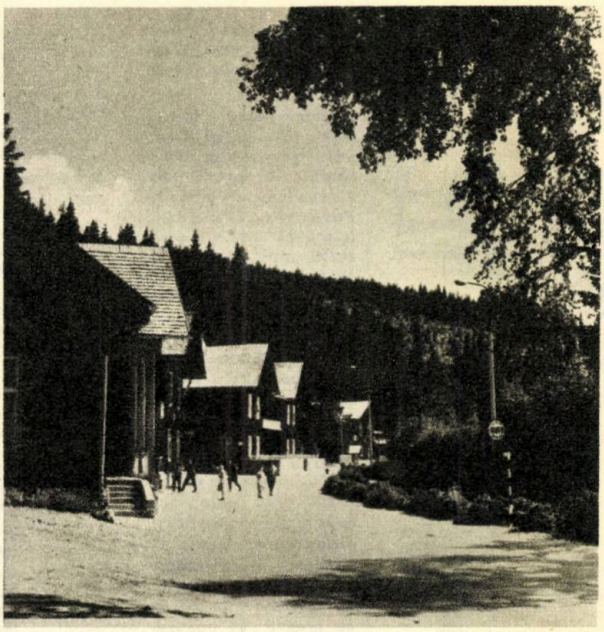

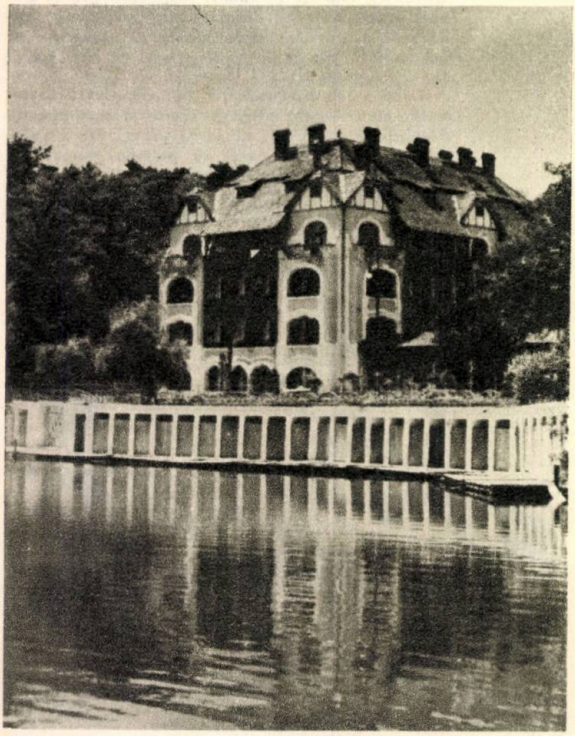

# Ocna Sibiului

Situată la 12 km
de orașul Sibiu,
stațiunea beneficiază
de un climat plăcut
și condiții deosebite
de tratament
reumatologic
și ginecologic.
Pe lîngă instalațiile
interioare
de tratament
stațiunea dispune
de mai multe lacuri sărate
cu o importantă valoare
heliotermică.

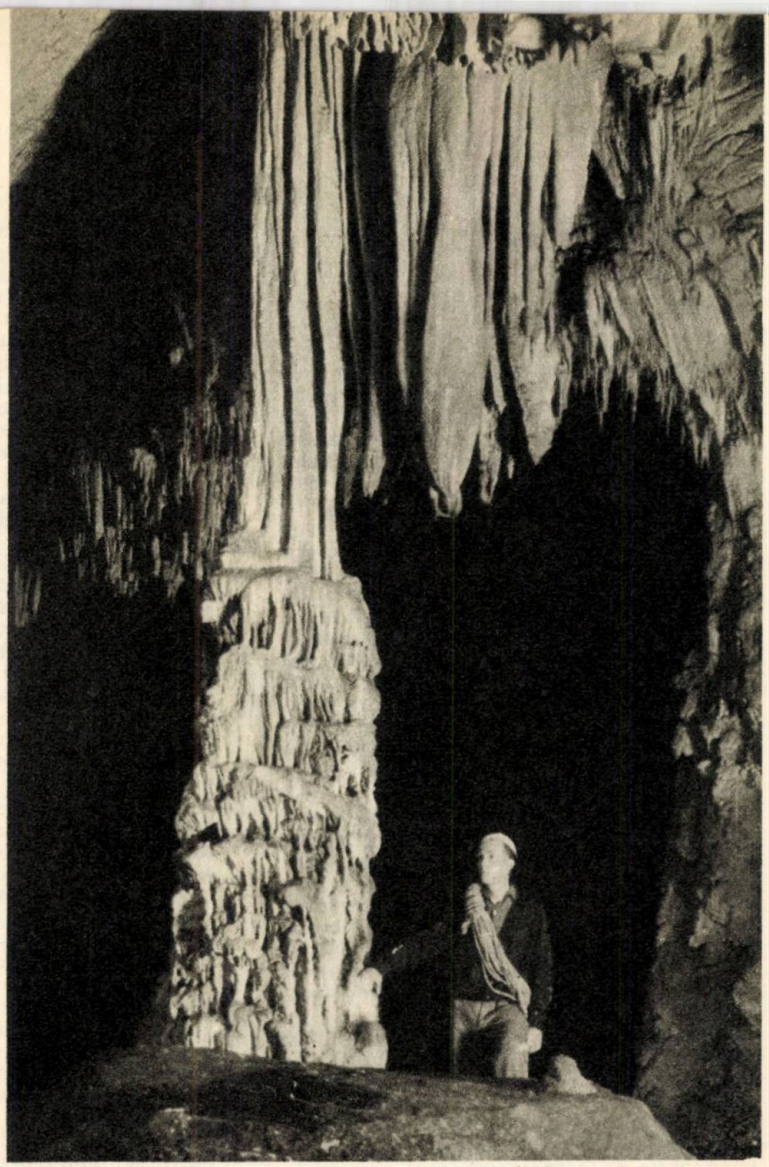

LA UMBRA DOMURILOR STALAGMITICE

PRINTRE FOSILELE VII

ÎN BÎRLOGUL URSULUI DE CAVERNĂ

# PEȘTERA DE LA MAGURA

# PEŞTERA DE LA MĂGURA

Printre nenumăratele frumuseţi cu care natura ne-a înzestrat patria se află şi peşterile. Formate şi lărgite necontenit prin acţiunea apei, în decursul mileniilor, aceste goluri naturale din interiorul masivelor calcaroase sînt în cele mai dese cazuri deosebit de bogat şi de variat împodobite cu concreţiuni de calcar, care, întocmai ca şi peisajele din exterior, oferă vizitatorilor imagini de neuitat.

Peştera de la Măgura, situată în pitoreasca vale a Sighiştelului (bordura vestică a munţilor Bihorului), aproape de capătul acesteia, la o distanţă de 4,5 km de satul cu acelaşi nume, este una dintre cele mai mari şi mai frumoase peşteri din ţara noastră. Deşi cunoscută cu mai bine de 100 de ani în urmă, datorită aşezării ei oarecum izolate, ea a fost în ultimele decenii puţin cercetată de către turişti.

Pentru a vizita această peşteră, avem două căi de acces: prima, prin valea Sighiştelului, parcurgînd distanţa pe jos din satul Sighiştel (de pe şoseaua Oraşul Dr. Petru Groza-Băiţa), iar a doua, din munţii Bihorului, trecînd în apropiere de vestita Groapă Ruginoasă peste muntele Ţapul (1471 m) şi Piatra Muncelului, de unde o potecă largă ne conduce pînă deasupra peşterii.

Intrarea în lumea subpămînteană se face pe sub o boltă uriaşă semicirculară, lată de 10 m, prin care pătrundem în coridorul principal, lung de peste 200 de metri. Aici întîlnim în curînd şi primele formaţiuni calcaroase: stalagmite uriaşe, crescute şi împodobite cu concreţiuni, sau, pe podea, impresionante domuri de prelingere, cărora fantezia primilor vizitatori le-a acordat denumiri expresive, ca „ciocanul pneumatic", „pagoda", „amvonul", „scăldătorile".

**BIVUAC SUB BOLTA**
DE LA INTRAREA ÎN PEŞTERĂ

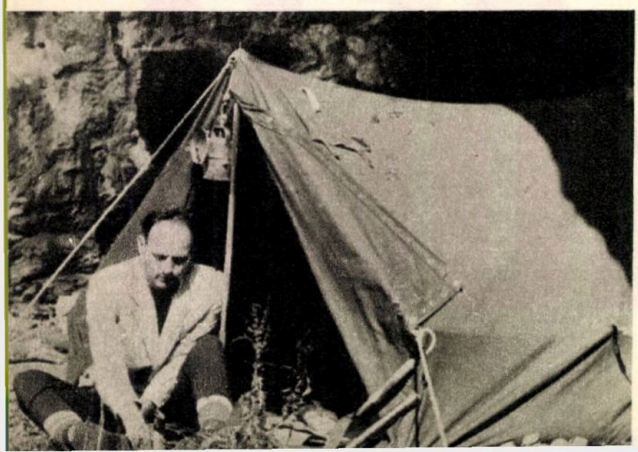

Din coridorul principal se deschid trei mari galerii laterale: două în stînga — galeria cangurului şi galeria urşilor, iar în dreapta — galeria amforelor, numiri date după particularităţile pe care ele le prezintă; un dom stalagmitic în vîrful căruia s-a dezvoltat cu timpul o formaţiune curioasă, asemănătoare unui cangur, sau nişte stalagmite scunde şi late care seamănă cu amforele şi, în sfîrşit, cea mai mare galerie laterală a peşterii, galeria urşilor, denumită astfel datorită numeroaselor resturi de oase de urs de cavernă descoperite aici.

Ursul de cavernă *(Ursus spelaeus)*, un urs uriaş, a trăit în regiunile acestea în timpul perioadei pleistocene, adică cu aproximativ 20 de mii de ani în urmă. Locuinţa sa preferată o constituiau peşterile, în care întîlnim astăzi destul de frecvent resturile sale. Una dintre cele mai interesante descoperiri făcute în anii trecuţi o constituie zgîrieturile şi urmele de frecare a blănii acestui urs din peştera de la Măgura, lucru rar întîlnit în zilele noastre.

Peştera de la Măgura, ca multe altele, are un trecut geologic destul de zbuciumat.

Dar în afara splendidelor depuneri mari de calcar, s-au format şi unele concreţiuni mai mici, în miniatură, cum sînt de pildă aşa numitele „pisolite" sau „perle de cavernă" de pe podea. Acestea s-au format mai ales pe fundul unor bazinaşe scunde cu apă, în care calcarul s-a depus concentric pe pietricelele existente aici.

Peştera prezintă de asemenea o mare importanţă şi pentru biospeologi: aici s-au descoperit specii de animale cavernicole necunoscute încă în ştiinţă şi al căror studiu aduce un preţios aport înţelegerii evoluţiei vieţuitoarelor în decursul timpurilor, fapt reliefat cu ani în urmă de către marele nostru savant Emil Racoviţă. Animalele întîlnite (reprezentate mai ales prin specii de răcuşori albi şi lipsiţi de ochi, gîndaci, precum şi diverse insecte mărunte) sînt de talie mică şi au fost silite să se retragă în acest domeniu de viaţă constant, mai ales datorită vicisitudinilor climatice ivite în exterior (unde ele au trăit la început) cu zeci de mii de ani în urmă. Din acest motiv, multe din animalele care trăiesc azi numai în peşteri au fost botezate pe drept cuvînt „fosile vii".

Cea mai frumoasă porţiune a peşterii o constituie fără îndoială „sala minunilor", descoperită de curînd. Ţinînd cont de bogăţia şi varietatea peisajului subteran, peştera de la Măgura a fost declarată monument al naturii, vizitarea ei făcîndu-se sub supraveghere, în vederea păstrării pe mai departe a integrităţii ei estetice.

**Corneliu PLEŞA**
*Cluj*

# CU ALPINIŞTII HUNEDORENI ÎN RETEZAT

Părăsind cabana Baleia, nu mai simţim căldura-i primitoare. Gerul sfîrşitului nopţii de martie ne învăluie, muşcînd necruţător din obraji. Arbitrul Alpiniadei Republicane ne înscrie în foaia de concurs ora plecării şi ne urează drum bun. Cerul încărcat de stele pare aproape, aici deasupra noastră, începînd din vîrful molizilor ale căror ramuri argintii se apleacă spre pămînt. Sub picioarele noastre zăpada scîrţîie aspru în ritmul uniform al paşilor. Bolta încărcată cu lumini, asemenea unui candelabru, uriaş, ne atrage privirile şi în succesiunea de petece de cer şi vîrfuri de molizi, unul dintre noi observă o stea care se mişcă uniform. Ne oprim şi o urmărim uimiţi, neîncrezători şi deodată bucuroşi ca în faţa unui prieten drag, întîlnit pe neaşteptate. Prietenul satelit va reveni punctual la întîlnire în toate dimineţile pe care urma să le petrecem pe munte, iar atunci cînd viscolul şi ceaţa ne vor ţine în cort, îi vom simţi lipsa...

Zorile ne deschid cu gingaşă dărnicie porţile muntelui. De sub Cleanţul Cozmii facem un amănunţit tur de orizont. Apoi, lăsînd în dreapta Piciorul Lănciţii, în stînga Valea Murguşii şi Muchia Gaerului, coborîm uşor peste feţele şi vîlcelele ce duc spre adînca vale a Rîului Bărbat. Spre sud, sub creasta zimţată ce limitează peisajul, distingem căldările glaciare Lazărul, Gruniul, Ciumfuletele şi Custura. S-a făcut cald şi zăpada se lipeşte de schiuri, îngreunînd mersul. Prin pădure însă, acolo unde soa-

ÎN PLIN VISCOL, POPAS DE-O CLIPĂ, PENTRU A ASCULTA FRÎNTURI DIN SIMFONIA NATURII DEZLĂNŢUITE

# CU ALPINIŞTII HUNEDORENI

rele nu a ajuns, alunecăm cu repeziciune spre Stîna de Rîu, primul punct marcat cu fisă de control şi primul loc de popas.

În zăpada adîncă săpăm o fîntînă, luăm apă din rîu, aprindem primusul şi ne pregătim masa. După o oră, hotărînd să ajungem în aceeaşi zi la cabana Buta, ne montăm pieile de focă şi începem urcuşul de peste 860 m ce ne desparte de vîrful Custura. După ezitarea de la început, ne impunem un ritm susţinut şi în curînd ajungem sub şaua Păpuşa-Custura, încărcată cu cornişe ameninţătoare, pe sub care ne strecurăm, prinzînd muchia cu care culminează peretele răsăritean al Căldării Custura şi atingînd apoi creasta.

Sîntem la peste 2200 m, deasupra obîrşiei a două mari rîuri ce adună apele Retezatului: Rîul Bărbat şi Lăpuşnicul. De aici, vf Păpuşa pare greu accesibil şi impresionează prin aspectul neînchipuit de alpin: pisc alb ce ţîşneşte, străpungînd, cu conicitatea lui aproape perfectă, înălţimea. Urcăm muchia spre vf Custura şi apoi, pe schiuri, începem un dans curios peste solzii de zăpadă îngheţată. Mai jos, vîntul devine din ce în ce mai puternic şi ne vedem obligaţi să schimbăm schiurile cu colţarii.

Peleaga se învăluie cu repeziciune în pînza albă a norilor, avertizîndu-ne că mîine vom lupta cu viscolul.

Şaua Plaiului Mic rămîne în urmă şi iată-ne deodată într-o tăcere aproape de necrezut. Din cînd în cînd, de sus, ajunge pînă la noi cîte o frîntură din zgomotoasa simfonie pe care natura dezlănţuită o compune de veacuri. Sîntem la capătul primei etape.

■

Plecăm de dimineaţă spre Gura Apei. Ceaţa, în care limitele de vizibilitate sînt reduse la maximum 10 m, nu ne incomodează prea mult. Contăm pe calculele făcute din timp, cu migală şi atenţie, şi pe experienţa acumulată în drumurile de recunoaştere efectuate vara pînă la Piatra Iorgovanului şi mai departe, pînă la Stănuleţi şi Gîrdomanul. Totuşi, înaintăm mai încet, controlînd des cadranul busolei care ne ajută să luăm fişele de control de pe Drăgşanul, Albele, Piatra Iorgovanului, Paltina şi Gîrdomanul, de unde coborîm uşor, hărţuiţi de vînt şi derutaţi de pîclă, spre platoul ce se întinde la poalele vf Galbena. Pe vîrf însă nu găsim mult dorita fişă de control şi căutăm ore la rînd, pînă cînd, din întîmplare, reuşim să ajungem în posesia ei.

Este ora 15. De aici pînă la cabana Gura Apei mai avem maximum 5 ore de mers. Trebuie însă, înainte de orice, să prindem trecerea spre Platforma Borăscu, lucru pe care însă nu reuşim să-l facem pînă la lăsarea serii. Întindem cortul şi amînăm totul pentru a doua zi.

Întărim ancorele şi apoi, la lumina opaiţului nostru cu parafină, băgaţi în saci şi aşteptînd fierberea ceaiului, facem planul de atac pentru a doua zi. Mîncăm şi adormim, dorindu-ne o zi senină, fără vînt şi fără vîrfuri care-şi schimbă numele şi aşezarea.

■

După o noapte grea, în care am ieşit de nenumărate ori să dezgropăm cortul aproape acoperit de zăpadă, ziua se iveşte mai zburlită şi mai uricioasă decît ieri. Strîngem mîhniţi tabăra, călcînd regulile alpinismului care cer, atunci cînd e viscol, să rămîi în cort, şi urcăm din nou, căutînd şase ore la rînd trecerea spre Platforma Borăscu, aruncaţi dintr-o parte în alta de rafalele vîntului şi orbiţi de zăpadă. Apoi, hotărîţi, ne întoarcem cu intenţia de a mai petrece încă o noapte în cort. Urmăm muchia, evitînd cornişele şi ajungînd, în cele din urmă, lîngă stîna Galbena. Aici ne-am dat seama că s-a marcat greşit ultimul vîrf. Era totuşi prea tîrziu pentru a mai face o tentativă în aceeaşi zi. De aici pînă la cabană Gura Apei, prin Lunca Berbina, mai avem circa 3 ore de drum, după care ajungem la punctul terminus al celei mai epuizante dintre etapele Alpiniadei.

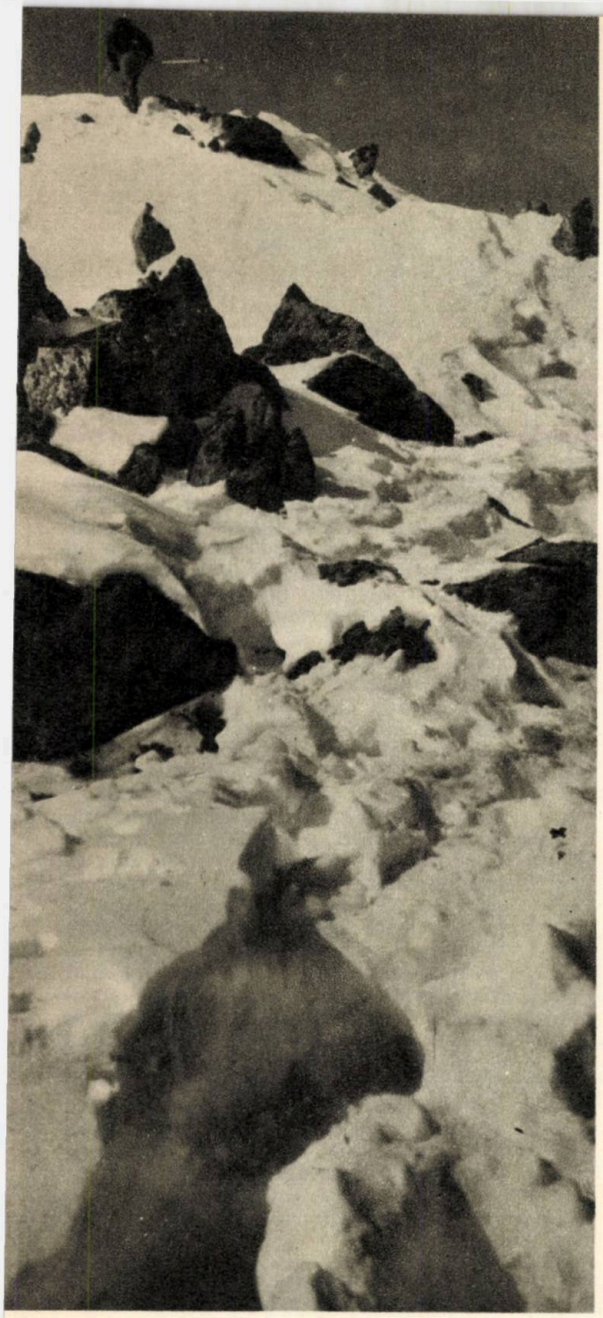

MEREU MAI SUS
(SPRE VÎRFUL CURMĂTURA BUCUREI)
ÎN CĂUTAREA ALTITUDINILOR
LA CARE NU MAI PLOUĂ

# ÎN RETEZAT

Aţi cutreierat vreodată munţii zile la rînd, uneori fără apă, alteori îngheţaţi, rătăcind prin ceaţă şi viscol? Aţi ajuns apoi la cabana primitoare unde prietenii vă întîmpină cu zîmbete luminoase, vă ajută să daţi jos povara, vă scutură de zăpada îngheţată, vă aduc ceai, vă fricţionează picioarele degerate şi vă cer să le povestiţi ascensiunea făcută? Aţi adormit apoi în camera caldă, ascultînd melodiile ce izvărăsc din minusculul difuzor al aparatului de radio portativ? Da? Atunci iubiţi munţii, îi cunoaşteţi şi simţiţi ceea ce simţim noi acum, cînd printre ramurile brazilor zărim luminile cabanei. Ne aşteaptă o cameră bine încălzită, pregătită cu grijă de arbitru şi o masă consistentă. Strînşi împrejurul sobei, învăluiţi de căldură, ascultăm trosnetul conurilor de brad, reparîndu-ne cortul rupt în unele locuri de viscol. Sîntem mulţumiţi, simţind totuşi un nemărturisit regret pentru pierderea fişei de control de pe vîrful Borăscu, cel mai puţin alpin şi totuşi — pentru noi — cel mai dificil punct din etapă.

■

De la ora 5 dimineaţa aşteptăm să înceteze ploaia, dar pînă la urmă, în jurul orei 7, ne luăm bagajele şi pornim „tare" pentru a ajunge cît mai curînd la altitudini la care nu mai plouă. Aproape de ieşirea din pădure, ne învăluie ceaţa, prin care navigăm încet. Hartă, busolă, unghiuri de marş, mici devieri de la direcţie, primul vîrf, apoi altul şi încă unul, din nou busola şi deodată norii sînt la picioarele noastre. O spontană bucurie ne cuprinde. Înfrigurat, golesc jumătate din rucsac şi scot aparatul de fotografiat, pe care nu speram să-l mai folosesc astăzi. Alături de mine, un lăcătuş montor, Nicolae Drăgulici şi un oţelar, Abel Riţişan, se bucură de frumuseţile patriei.

De aici, de unde sîntem, mai trebuie să atingem vf Judele, vf Slăveiul, vf Bucura şi vf Retezat. Marea de nori de la picioarele noastre se mişcă neliniş-

# CU ALPINIŞTII HUNEDORENI ÎN RETEZAT

tită! Urcăm Judele, Slăveiul, apoi din şaua ce desparte vf Judele de vf Şesele, coborîm spre căldarea Ştirbului şi a Gemenilor, scufundîndu-ne din nou în ceaţă. La ora 19 sîntem cu toate fişele de control luate, în şaua Retezatului. Nu ne mai grăbim; sub fulgii mari, pe care norii îi cern din belşug, mîncăm pentru prima oară de azi dimineaţă, şi pe Valea Stînişoarei ne îndreptăm spre cabana Pietrele — cartierul general al arbitrilor Alpiniadei.

■

După o noapte de odihnă, ziua vine întunecată şi neprietenoasă. Afară, zăpada nouă a acoperit toate potecile din jurul cabanei şi viscolul continuă. Amînăm plecarea cu cîteva ore, apoi pentru a doua zi. După o verificare minuţioasă a întregului echipament, aşteptăm lîngă staţia de radio emisie-recepţie ora cînd se va face legătura cu celelalte cabane, pentru a afla veşti despre tovarăşii noştri de întrecere.

Dimineaţa, neaşteptat de senină şi luminoasă, ne găseşte gata de drum. Ultima etapă, Pietrele-Baleia, se desfăşoară pe un traseu foarte cunoscut nouă; aici, pe versanţii Căldării Pietrele, pe vf Peleaga sau pe vf Mare, aici am învăţat să urcăm cu asigurare la piolet, să folosim colţarii şi să tăiem trepte în zăpadă, aici am făcut primii paşi spre perfecţionarea tehnicii de iarnă. Fiecare muchie, fiecare vîlcel, fiecare creastă ne sînt cunoscute. În Căldarea Pietrele, sub impresionanta piramidă de granit a vf Bucura II, se află locul taberei de corturi, pe care o montăm în zilele cînd venim cu cei ce fac primii paşi în alpinism, tineri muncitori ai combinatului siderurgic şi al întreprinderii de construcţii din Hunedoara.

În zăpada proaspătă, paşii lasă urme adînci; urcăm vf Pietrele, apoi coborîm în Valea Rea, atingînd, prin şaua Peleaga-Păpuşa, cele două vîrfuri. Din văi se ridică, gonite de vînt, scamele norilor. Luăm punctul de control din Custura Păpuşii, porţiune cu un apreciabil grad de dificultate, urcam într-un ritm susţinut vf Mare şi, reîntorşi în şaua cu acelaşi nume, poposim pentru masă. Alegem coborîrea pe schiuri, prin căldarea Vasielului. În timp ce înserarea învăluie munţii şi norii urcă tot mai mult spre vîrfuri, ajungem sub Cleanţul Cozmii, închizînd circuitul. Atingem în curînd cabana Baleia, fiind prima echipă care, plecînd de aici, termină toate cele patru etape. Alpiniada Republicană, sever examen al pregătirii noastre, prilej de verificare şi perfecţionare a măiestriei sportive a tuturor secţiilor de alpinism din ţară, a luat sfîrşit.

**Dan PICHIU**
*Hunedoara*

FIECARE MUCHIE, FIECARE VÎLCEL, FIECARE CREASTĂ (DIN RETEZAT) TOATE NE SÎNT CUNOSCUTE...

„CUŞMA DOROBANŢULUI"

# Cu şcolarii pe potecile munţilor

În „Programul Radio" a apărut o invitaţie adresată telespectatorilor de a urmări unele momente dintr-o excursie şcolară: „Plini de voioşie, cu rucsacul în spate, cu corturi şi saci de dormit, cu coardă de escaladat munţii, elevii Şcolii Sportive nr. 2 din Bucureşti şi-au propus să străbată Rarăul şi Ceahlăul, de la un capăt la celălalt. Drumul a fost frumos, au mers cu plutele pe Bistriţa, cu vaporaşul pe lacul de acumulare Bicaz...".

Într-adevăr, Şcoala Sportivă de Elevi nr. 2 din Bucureşti, în colaborare cu studioul de televiziune, şi-a propus să practice şi să popularizeze astfel una dintre cele mai apreciate forme de turism pentru tineret (şi totuşi prea puţin practicată în momentul de faţă în ţara noastră): turismul cu corturi în deplasare, sau cu alte cuvinte „campingul".

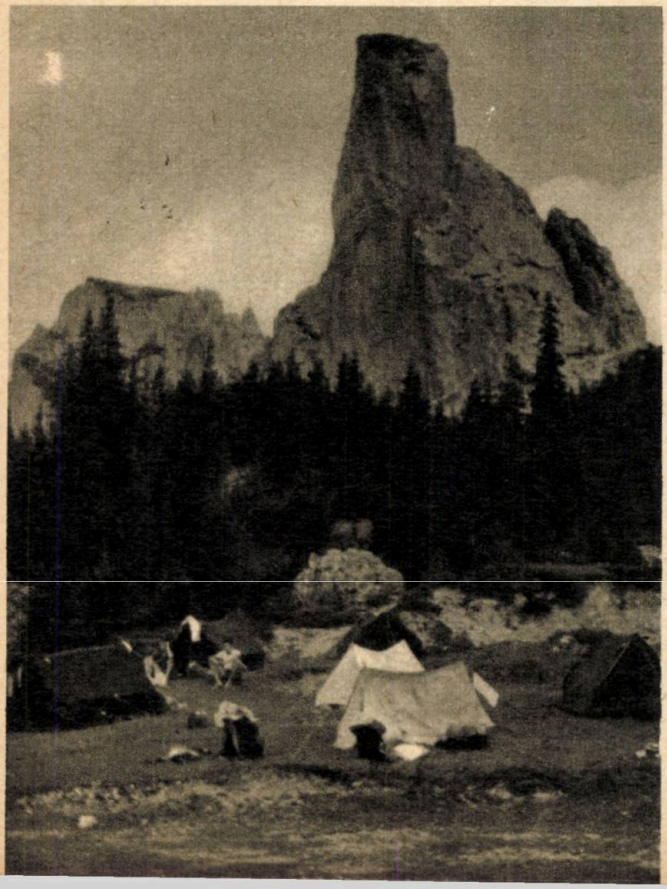

TABĂRĂ DE CORTURI LA POALELE PIETRELOR DOAMNEI

Cu multe luni înainte, au fost studiate cîteva variante de itinerare, dintre care s-a ales următorul:

București — Cîmpulung Moldovenesc—cabana Rarău —com. Chiril—lacul de acumulare de la Bicaz—cabana „7 Noiembrie"—cabana Dochia—com. Neagra—Chișirig —Lacul Roșu—Gheorghieni —București.

Condițiile acestei excursii erau cu totul diferite de cele ale excursiilor cu care s-au obișnuit elevii: dormitul în corturi, alimentarea în condiții de camping, învățarea orientării cu busola și a unor elemente de alpinism și altele. Astfel de excursii îi pregătesc pe tineri pentru o viață activă, creind deprinderi utile în viața de toate zilele: prepararea alimentelor, facerea focului, instalarea corturilor, dormitul în aer liber, efectuarea de eforturi susținute etc.

În planul de pregătire al excursiei au fost prevăzute: *a*) stabilirea itinerarului total și pe etape; *b*) ședințe cu elevii pentru cunoașterea obiectivelor ce se vor vizita și instructajul privind organizarea tehnico-materială; *c*) efectuarea unei excursii de o zi în împrejurimile Capitalei, pentru deprinderea condițiilor de camping și în deosebi învățarea manevrelor necesare pentru instalarea corturilor; *d*) procurarea de echipament și materiale necesare etc.

Din punct de vedere organizatoric, întregul colectiv de excursioniști a cuprins 48 de participanți, dintre care: un conducător, un profesor responsabil cu problemele tehnice, un profesor cu problemele administrative și un sanitar. Cei 44 de elevi au fost împărțiți în 11 grupe, cuprinzînd fiecare cîte 4 elevi (după capacitatea unui cort). Această unitate organizatorică a fost menținută și în scopul efectuării diferitelor sarcini, a împărțirii alimentelor, pentru regrupări în coloană sau adunarea pentru apel etc.

În ceea ce privește inventarul taberei, nu vom insista asupra echipamentului pe care trebuie să-l aibă fiecare elev, ci vom preciza care sînt materialele necesare unei grupe de 4 elevi: cort cu montanți și picheți, 6 pături (preferabil însă saci de dormit), o lanternă, 4 căni și farfurii de aluminiu, 4 bidoane de apă. Întregului colectiv i s-au afectat: 2—3 toporiști pentru lemne, 2 găleți pentru gătit, 2 lopeți cu coadă scurtă pentru săpat șanțuri și instalații sanitare și în plus trusa medicală și aparatele de filmat.

Deplasarea cu trenul pînă la Cîmpulung-Moldovenesc s-a făcut noaptea, pe răcoare, avînd la dispoziție ziua următoare, în întregime, pentru a urca, pe șosea, pînă la cabana Rarău, unde ne-am instalat tabăra, într-un decor pitoresc, la picioarele Pietrelor Doamnei. A doua zi, lăsînd în tabără doi elevi de planton, am vizitat Pietrele Doamnei. Aici s-a făcut orientarea pe teren și s-au dat elevilor primele cunoștințe de alpinism. În după amiaza aceleiași zile, am coborît comod pe șosea și am fost nevoiți, de o ploaie puternică și ivită pe neașteptate, să ne adăpostim noaptea într-o șură cu paie, încăpătoare pentru toți.

Cea de a treia zi a constituit etapa-cheie a întregii excursii, întrucît eram legați de ivirea mijloacelor de transport ocazionale. De la Chiril la Broșteni, majoritatea elevilor au parcurs drumul pe jos, bagajele fiind transportate în camioane. În continuare, un drum reconfortant cu plutele pe Bistrița a evocat elevilor acțiunea romanului lui Sadoveanu „Baltagul" și a reconstituit o porțiune a drumului lui C. Hogaș.

După o înnoptare la malul lacului Bicaz, transportul cu vaporașul a înviorat pe tinerii excursioniști. În cea de a patra zi a excursiei, urcăm din greu pe Piciorul Humăriei, fiind obligați să închiriem cai pentru transportul bagajelor mai grele și pentru aparatele de filmat. Străbatem minunate poieni cu flori și, la sfîrșitul etapei, ne permitem să ne odihnim mai comod prin cazarea la cabana „7 Noiembrie". În după amiaza aceleiași zile, vizităm mult prea cunoscuta Duruitoare.

În ziua a cincia luăm cu asalt creasta Ceahlăului, avînd ca obiective interesanta stîncă numită „Cușma dorobanțului" și stînca Panaghia, despre care am auzit atîtea legende. Aparatul de filmat ne însoțește peste tot, chiar și pe vîrful cel mai înalt al Ceahlăului, Toaca, unde am așteptat, tremurînd de frig, să imortalizăm pe peliculă un apus de soare...

Ziua a șasea a oferit tuturor amintiri frumoase, bazate însă pe efort susținut. Fără bagaje, ne purtăm pașii spre Gardul Stănilei și traversăm brîul Ocolașului Mare, cu pereți abrupți și abundență de floare de colț.

Pentru a încheia circuitul nostru, sîntem nevoiți să coborîm cu ajutorul corzii, de data aceasta nu în scop de inițiere, ci direct aplicativ, coborîșul fiind impus de obstacolele ivite în cale. Un drum lung și obositor ne conduce apoi în comuna Neagra-Chișirig, unde amplasăm corturile la marginea rîului Bicaz.

După o baie înviorătoare, filmăm la lumina reflectoarelor, într-o noapte de neuitat, la marginea focului de tabără. În ultima zi a excursiei, trecem fugar prin locurile arhicunoscute din regiune: Cheile Bicazului, Lacul Roșu, Gheorghieni și ne continuăm drumul, în cursul nopții, spre București.

**prof. Fl. FRAZZÉI**

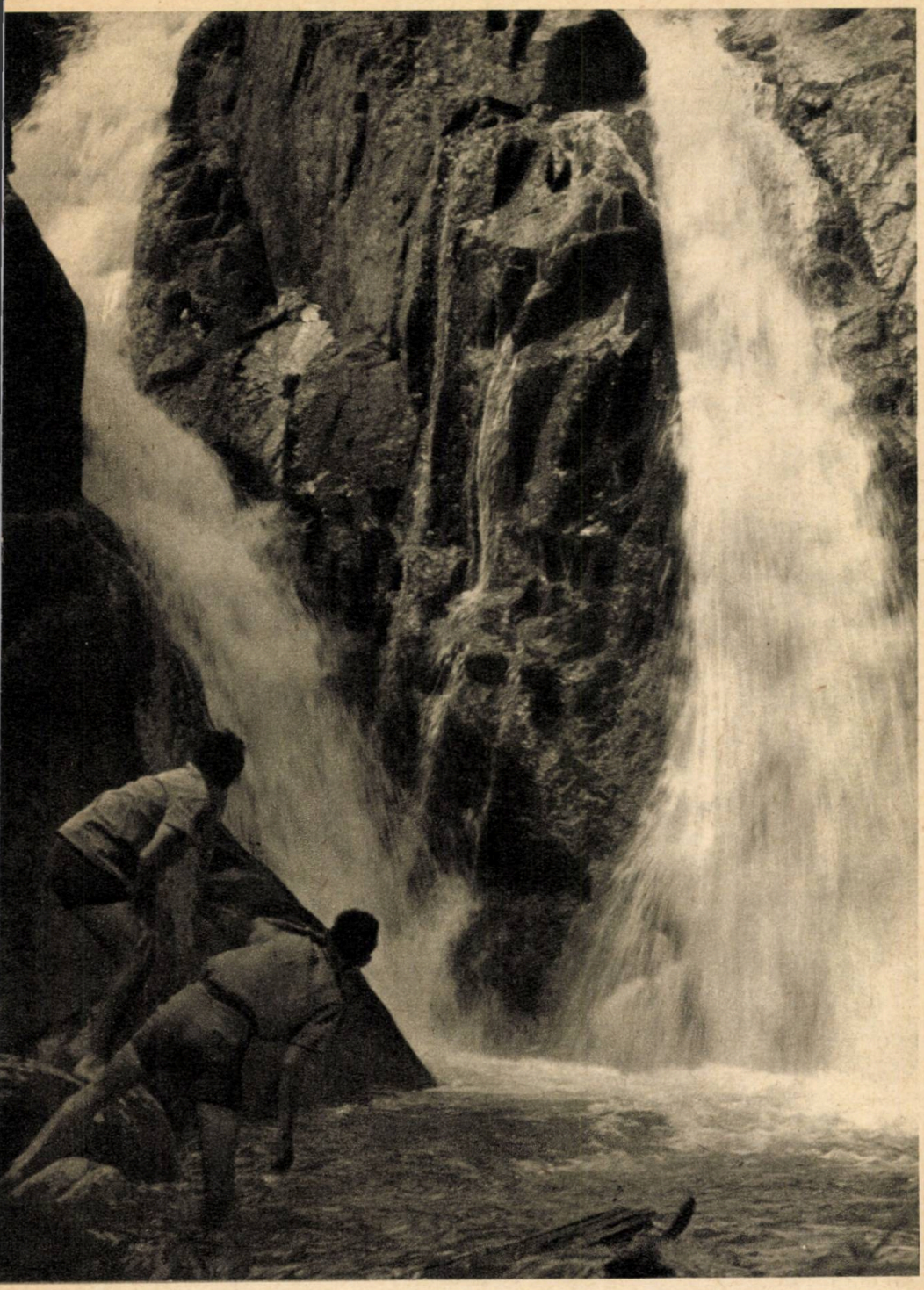

Foto: ing. Rudolf MANN
*Hunedoara*

UIMIRE ŞI IMPRUDENŢĂ
ÎN FAŢA MINUNILOR NATURII
(CASCADA LOLAIA
DIN MUNŢII RETEZAT)

## „CIMITIRUL VESEL"

Turismul îţi procură adeseori surprize dintre cele mai plăcute. Am trăit o astfel de surpriză, vizitînd un cimitir cu totul original: „cimitirul vesel". Acesta se găseşte în satul maramureşan Săpînţa, nu departe de Sighet. Străbaţi jumătate din sat şi apoi coteşti puţin la dreapta. Dai de o bisericuţă de ţară, iar lîngă ea se află cimitirul.

De ce e vesel? Fiindcă aci viaţa răposaţilor este sintetizată într-o imagine şi cîteva versuri pline de robusteţe, concentrînd părerea unanimă a satului cu privire la un om sau altul. Crucile de la capul fiecărui mormînt sînt cioplite în lemn de stejar, acoperite de o streaşină pentru a fi ferite de intemperii. Pe fiecare cruce se găseşte cîte un desen reprezentînd pe cel îngropat, iar sub desen, cîte o epigramă de patru, şase sau opt versuri, în care se redau, în stil popular, unele trăsături de caracter sau evenimente din viaţa celui îngropat. Imaginile surprind oamenii în timpul muncii preferate, sau dezvăluie o trăsătură a lor dominantă. „Cît pe lume am trăit / De vaci bine am grijit" — scrie pe crucea unei femei cunoscute pentru hărnicia sa. „Drage mi-au fost în viaţă / Oile cu lîna creaţă" — scrie pe crucea unui cioban, iar imaginea îl înfăţişează la strungă, mulgînd oile. Alteori versul devine moralizator: „Ţuica e curat venin / Ea aduce plîns şi chin / Că şi mie mi-a adus / Moartea sub picior m-a pus". Pe o cruce citim o epigramă adresată unui cioban care, după mulţi ani de păstorit, reuşi să strîngă bani, să-şi cumpere pămînt: „Cînd era să-mi fie bine, / Iată că şi moartea vine..."

Interesant e faptul că toate aceste epigrame sînt scrise la persoana I-a. Răposatul pare că vrea să se recomande singur, el pare să se autoironizeze pentru unele apucături pe care le-a avut în viaţă (beţie, avariţie etc). Aceasta e o modalitate foarte inteligentă a stilului oral.

Într-o parte a cimitirului găsim o cruce îngrijită, cu mormîntul la fel. „Stăpîna" mormîntului e încă în viaţă! A pus să i se facă acest mormînt acum 14 ani, după ce îi murise bărbatul. În aşteptarea morţii, bătrîna nu e pesimistă sau neliniştită. Din contra, e veselă şi stă de vorbă bucuroasă cu oricine. Iată ce şi-a încrustat ea pe cruce: „De cînd Pişta a murit / Şi baba s-a odihnit".

După cum se vede, amintirea celor decedaţi nu este prin nimic idilizată, ci e surprinsă cu sinceritate, dezinvoltură şi o mare simplitate în ce are ea caracteristic. Tocmai de aceea, cimitirul din Săpînţa se transformă într-o impresionantă expoziţie de chipuri, înfăţişări şi sentimente omeneşti, într-o emoţionantă şi originală cronică a satului, lipsită de frica superstiţioasă în faţa morţii.

**Vasile ANDRUCOVICI**
*Iaşi*

## LUMEA VEGETALĂ ÎN TOPONIMIE

Este bine cunoscută dragostea străveche a poporului nostru pentru plante, pentru arbori, flori sau ierburi mărunte.

De aceea, nu e de mirare că bogăţia şi varietatea florei pe meleagurile patriei se oglindeşte şi în denumirile de locuri şi localităţi, adică în toponimie.

Aproape nu-i arbore sau pom, să nu fie legat de numele unei comune, unei ape sau unui munte. La o aruncătură de ochi, cît de fugară, putem spicui:

Alunul: **Aluniş, Alunu.**
Aninul (sau Arinul): **Anina, Ariniş, Aninoasa.**
Arţarul: **Arţari.**
Bradul: **Brad, Bradu, Brăduleţ, Brazi, Brăduţ.**
Carpănul: **Carpen, Cărpiniş, Cărpiniştea.**
Cireşul: **Cireşu, Cireşa.**
Cornul: **Corni, Cornu.**
Fagul: **Făgăraş, Făget.**
Frasinul: **Frasin, Frasinu, Frăsinet.**
Jneapănul: **Jepii.**
Mălinul: **Mălini.**
Mărul: **Valea Mărului, Merişor.**
Mesteacănul: **Mesteacănu, Mestecăniş.**
Nucul: **Nucet** (2 comune şi vechiul nume al mănăstirii Cozia).
Paltinul: **Paltin, Păltiniş, Păltinoasa.**
Plopul: **Plopeni, Plopi, Plopiş, Plopşoru, Plopu.**
Salcia: **Salcia, Sălciile, Sălcioara, Sălcuţa, Valea Sălciei, Răchitoasa, Răchitova, Răchiţele.**
Salcîmul: **Salcîmi.**
Teiul: **Teiş, Teişani.**
Ulmul: **Ulmu, Ulmi, Ulmeni.**
Vişinul: **Vişina, Vişineşti.**

Şi alte plante, mai mărunte, arbuşti, flori, ciuperci, legume şi zarzavaturi, plante de leac sau ornamentale, răşina bradului chiar, îşi au reprezentanţii pe harta ţării.

**dr. Eugen ANASTASIU**
*Sibiu*

VULPEA REDIVIVUS...
Desen de Gh. CHIRIAC

## JULES VERNE DESPRE ȚARA NOASTRĂ

Jules Verne, creatorul atîtor romane științifico-fantastice, a descris în lucrările sale multe țări. Țara noastră ocupă și ea un anumit loc în opera sa.

În adevăr, în afară de romanul „Castelul din Carpați" (despre care s-a scris în „Almanahul turistic" pe 1962), unul dintre puținele pentru care autorul s-a documentat la locul acțiunii, călătorind în anul 1892 prin țara noastră, Jules Verne a mai scris încă alte două romane a căror acțiune se petrece — în parte — pe teritoriul țării noastre. Cel dintîi apărut dintre toate (1883) este „Keraban-cel-încăpățînat", tradus în romînește sub titlul „O aventură în jurul Mării Negre", ce îi rezumă conținutul. Eroii acestei aventuri străbat Dobrogea, pe care autorul o descrie ca „un ținut fertil", numit de turci „Țara cea bună", care era „populată de valahi în partea învecinată cu fluviul". Jules Verne descrie apoi „lacul Karasou (Carasu), un fel de mare adîncitură al cărui conținut, alimentat prin izvoare subterane, se varsă în Dunăre la epoca apelor joase" și își conduce eroii peste „calea ferată de la Constanța la Cerna-Vodă", în „Medgidia, un oraș nou, care promite să devină mai important" (ceea ce s-a întîmplat, în adevăr, în anii puterii populare), îi culcă aci la „un han destul de confortabil" și îi pornește a doua zi „peste un fel de cîmpie pustie la Babadag" și de aci „La Tulcea, al cărui amfiteatru foarte pitoresc se desfășoară pe versantul unui deal, în fundul unui golf format de o lărgire a fluviului", al cărui nume Jules Verne arată că ar veni de la cuvîntul zendic „asdanu", care înseamnă „rîul repede.

Ultimul roman al său, a cărui acțiune se petrece și pe la noi, este „Pilotul Dunării" (apărut postum în 1908), în care e vorba de o asociație de pescari-sportivi din țările dunărene, prezidată de transilvăneanul „Miclesco" și despre patrioții bulgari, dinaintea războiului din 1877—78, ce se refugiază în Romînia spre a scăpa de persecuțiile turcilor; se citează ziarul „Romînul" din București și sînt descrise peisaje dunărene dintre Porțile de Fier și Sulina.

Iată deci că de trei ori frumusețile țării noastre au atras interesul marelui romancier.

Pompiliu VOICULEȚ

# în IUGOSLAVIA

Impresiile călătorului sînt, de multe ori, ca niște piese de mozaic, care, acasă, se compun și recompun în memoria lui. Unele din aceste piese își pierd, cu timpul, prospețimea culorilor, altele însă, galvanizate de fluidul unui moment de emoție sau încîntare deosebită, îți rămîn în minte aievea, sugerînd, prin asociație de idei și gînduri, întregul tablou din care fac parte. Detașez, așadar, din panorama unei drumeții prin Iugoslavia, cîteva asemenea crîmpeie ale ei, ghid, poate, al căilor ce duc spre frumosul și interesantul pe care-l caută turistul într-o țară străină.

O panglică uriașă, argintie, aruncată, parcă cu forță ireală, peste *Avala*, un munte mic din sudul Belgradului. E șoseaua care duce pe munte. Șoseaua se continuă cu un drum prunduit, iar drumul — cu trepte de marmură, spre vîrful muntelui. Aici e ținta vizitatorului — monumentul Eroului necunoscut, conceput într-o viziune artistică splendidă de sculptorul cu renume mondial, Mestrovici. O boltă masivă din marmoră neagră-cenușie este susținută, ca un cer al suferinței și rezistenței, de opt statui — vestitele cariatide — înaltă, fiecare, de patru metri. Opt figuri de femei, opt mame — simbolizînd poporul — din diferite regiuni ale Iugoslaviei, pe figurile cărora citești o durere răscolitoare, dar demnă, durerea omului care și-a pierdut fiii în războiul împotriva cotropitorilor. Măiestria sculpturilor este impresionantă. Ghicești lacrima în privirea de piatră, crisparea interioară în liniile ce parcă fac să zvîcnească umerii, sînii de marmură. Dar, dacă veți contempla cele opt cariatide, observați gestul, mai bine zis forța gestului, cu care aceste femei-mame susțin bolta suferinței, îndepărtînd-o, sugerînd parcă ideea că ea nu putea fi prăvălită peste ele. Durerea e surdă pe figurile lor, dar ea nu poate fi asociată cu dezolarea; compoziția, în întregul ei, creează o atmosferă solemnă a acelei dureri ce dinamizează înverșunarea interioară din care se naște tăria sufletească.

Trup din trupul acestor mame, sînge din sîngele lor vor fi fost ostașii iugoslavi care aici, pe culmile Avalei, au dus lupte crîncene împotriva ocupanților fasciști. Nu poți să nu încerci gîndul că, în luptele de aici, de pe Avala — care au constituit un moment istoric din prologul eliberării Belgradului — ostașii vor fi avut întipărite pe fețele lor, cînd porneau la atac, trăsăturile, moștenite, ale curajului și neînfricării, pe care Mestrovici le-a surprins genial, în această vastă alegorie de marmură.

Statuile îndeamnă la meditație, la reflecții. Bănuiești în siguranța de sine a cariatidelor, în masivitatea lor, vitalitatea unui trunchi de stejar, care n-a putut fi smuls din rădăcini

și ale cărui ramuri tinere ascund rănile celor tăiate... Iar gîndul vizitatorului arcuiește o punte de legătură între Avala și Belgradul renăscut, cu uzine și cartiere noi, vlăstare ale vieții noi.

*Zagrebul* este unul din cele mai frumoase orașe ale Iugoslaviei. La început, constați geometria atrăgătoare a străzilor și cartierelor sale, liniile-i trasate cu echerul și compasul unor arhitecți avînd viziunea ordinei plăcute, a interspațiilor reconfortante. Dar poate e mai bine să începi vizitarea orașului nu cu centrul lui, ci să intri în el pe pragul porții de piatră, poarta dinspre răsărit. Orașul are încă trei asemenea porți și fiecare din ele indică intrarea în el din direcția unui punct cardinal. Sînt reminiscențe ale străvechilor legături pe care le-a avut Zagrebul cu „lumea", marcînd încrucișarea unor drumuri în toate sensurile rozei vînturilor. Poți să intri în oraș și prin porțile celelalte, nu pe cea din răsărit, dar totuși, să bați călătorule, mai întîi șleaurile care se desfac de aici; se pare că de nicăieri nu poți păși în *Gornji grad* (vechiul oraș) într-un climat mai propice evocărilor istorice, la care te tentează, atît de mult, partea aceasta a urbei...

Chiar în stilul alert al turistului presat de timp, cu puțină chibzuință și planificare, binoclul curiozității poate depista cîteva puncte de reper importante ale istoriei culturale a Zagrebului. Pentru aceasta, trebuie să bați, de pildă, la poarta galeriei de artă a Academiei, la cea a Muzeului artelor și artizanatelor și a Bibliotecii universitare, în grija căreia este dată și o colecție din pînzele renumiților pictori croați Bukovac, Ivecovici și Racki.

Se impun, în drum, și puncte de reper ale ultimilor douăzeci de ani, ca fabricile „Iedinstvo" și „Prvomajska" și Institutul de cercetări atomice „Rudjer Boșcovici" și contururile noului oraș de pe malul Savei, care va avea 250.000 de locuitori. Sînt puncte de reper și contururi care trădează traseele lăsate de echerul și compasul unor arhitecți de mare pricepere, al căror orizont de creație, mai larg, azi, ca oricînd, poartă amprenta dimensiunilor socialiste.

În drumeția lui, călătorul se poate abate, fără să se căiască, și pe drumuri care duc spre preistorie. Concret, e vorba de *peștera Postojna*, aflată la nu prea mare distanță de Liubliana. Mai ales dacă o parcurgi cu mașina, peștera te compleșește, prin tainițele ei misterioase și extraordinara ei frumusețe. Spun extraordinară, și nu exagerez de loc, pentru că o dată ce am pus piciorul în peșteră și s-a aprins prima feștilă electrică, am avut impresia că scînteierile ei au stîrnit, prin vraja lămpii lui Aladin, o lume feerică, de basm. Dar e necesară și o paranteză prozaică, chiar cu riscul de a ne coborî din înalturile exclamațiilor admirative. Postojna este una dintre celebrele peșteri ale lumii, a cărei cercetare oferă un vast cîmp de studiu pentru arheologi, etnografi și, bineînțeles, pentru speologi. Prin fosile și diferite alte relicve, asupra cărora specialiștii se aplică cu cea mai mare atenție — gonind, cu deducții științifice și fantezie, înspre milenii din epoca glaciară — peștera prezintă un mare interes pentru cercetători. Pentru vizitatorul simplu — un prilej de mare desfătare. Grotele de aici, uriașe, și aproape fără număr, alcătuiesc laolaltă un labirint al laboratorului naturii, în care picăturile de calcar, dizolvate în retortele veacurilor s-au metamorfozat, prin conglomerarea fantezistă, în cele mai frapante concrețiuni. Iată un perete de stîncă ce se zărește la lumina lămpii lui Aladin, printr-un uriaș cearceaf transparent, pînză de calcar, cu falduri de perdea din tul roz-albicios. Apoi, dintr-odată, în reflectorul ochilor căscați de uimire apar „palmierii" din piatră calcaroasă și, plămădite din aceeași materie primă, crengi cu „fructe" exotice — vestitele „banane". Parcurgînd încăperile peșterii, încerci permanent senzația de vrajă. Dintr-o hudiță a trecătorilor te pomenești într-un hău imens care parcă amenință să te înghită. Este „Marele Dom" — o cavernă lungă de 120 m și înaltă de 33. În altă parte contempli împreunarea sculpturală a stalactitelor și stalagmitelor într-o impozantă „Coloană gotică", înaltă de peste 6 metri. Impresia de ireal pe care ți-o dau boltele ornamentate cu motivele imaginației fără frîu a naturii, pădurile stufoase de concrețiuni, cînd grotești, cînd migălite cu arta filigranistului, îmbinarea ciudată de bizar și fascinant este infirmată, brusc, atunci cînd în coridorul uneia din „sălile" peșterii zărești un pupitru de orchestră. Aici, în această încăpere, cu suprafața podelei de 3000 de metri pătrați, e „Sala concertelor". Ecoul perfect al grotei a născut ideea transformării lui într-o sală de concert, unde pot încăpea circa 10.000 de persoane.

După vizitarea parțială a peșterii — parțială, deși a durat cîteva ore — la ieșire băgăm de seamă că aici pereții de stîncă sînt afumați și fără ornamentația lor naturală obișnuită. Datorită explicațiilor primite, venim din nou în contact cu istoria apropiată a acestor meleaguri. În grota cu pereții afumați, ocupanții hitleriști depozitaseră o mare cantitate de benzină și explozibile. Dar un grup de partizani, pătrunzînd aici prin locuri neștiute de ocupanți, au incendiat depozitul.

Stratul de funingine din această grotă trezește mai mult decît uimire. Respect.

**Eugen POP**

# Escalade în CHEILE BICAZULUI

**Senzaţionale trasee de acrobaţie alpină**

**Pasaje surplombante de 80 de metri**

Fără să aibă măreţia Carpaţilor Meridionali, ale căror creste şi vîrfuri dau drumeţului satisfacţia marilor ascensiuni, Carpaţii Orientali adăpostesc, în cuprinsul lor, nebănuite comori de frumuseţi turistice şi alpine, care, popularizate, îşi vor cîştiga faima, ocupînd locul ce li se cuvine în salba obiectivelor turistice din lanţul Carpaţilor noştri.

De altfel, prin apariţia marilor centre industriale din Moldova, circulaţia turistică s-a intensificat foarte mult, iar drumeţii mai experimentaţi au pornit să cerceteze munţii din împrejurimi, pătrunzînd pînă şi în cele mai ascunse cotloane.

Pe de altă parte, lacul de acumulare de la Izvorul Muntelui şi hidrocentrala V.I. Lenin de la Stejarul, au devenit importante obiective turistice, spre ele organizîndu-se, astăzi, numeroase excursii.

Astfel, în urma acestor transformări, Ceahlăul a încetat de a fi primul obiectiv din regiune, locul lui fiind luat de „marea" de la Bicaz, apărută la poalele măreţului Ceahlău.

Frumuseţea lacului de acumulare, barajul, plimbările cu vaporaşul într-o zonă atît de pitorească, în sfîrşit călătoria comodă şi fără efort, pînă pe malul lui, sînt elemente care fac din acest obiectiv principalul punct de atracţie în această parte a ţării.

Şi staţiunea Lacul Roşu, situată la numai 36 km de oraşul Bicaz, a avut

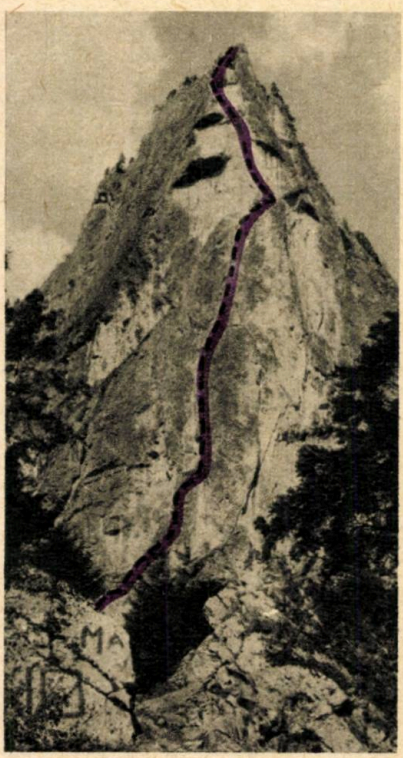

de cîştigat de pe urma acestei mari construcţii socialiste.

Prin aşezarea ei, staţiunea cunoaşte o afluenţă mereu crescîndă, vizitatorii arătînd un vădit interes şi pentru regiunea muntoasă de care este înconjurată.

Masivul Hăghimaş, în cuprinsul căruia se află Cheile Bicazului, cel mai impresionant fenomen carstic din Carpaţii Orientali, formează o regiune turistică şi alpină de prim ordin, ea egalînd şi depăşind chiar unele din Carpaţii Meridionali. Astfel, din punct de vedere alpin, peretele Poliţele Bardosului, care formează în porţiunea centrală a Cheilor Bicazului flancul stîng al pîrîului Bicaz, între Piatra Altarului şi Valea Bardosului se numără printre cei mai mari pereţi din ţară. El este întrecut în măreţie numai de peretele Văii Albe din Bucegi.

Istoria cuceririi peretelui Poliţele Bardosului nu este prea veche, el fiind pus în valoare de alpinişti numai cu 2—3 ani în urmă.

Traseele stabilite pe verticala acestui gigant de calcare constituie, prin obstacolele ce depăşesc orice imaginaţie, o adevărată piatră de încercare pentru alpinişti.

În vara anului 1962, s-a realizat aci escalada „surplombei de la Gîtul Iadului", cel mai senzaţional traseu de acrobaţie alpină. El prezintă, chiar de la început, un pasaj surplombant de cca 80 m înălţime, care constituie pentru capul de coardă şi mai ales pentru secund, unul dintre cele mai dure examene, în care voinţa şi curajul trebuie împletite cu o tactică şi o tehnică perfecte.

Dar tentativele alpiniştilor nu s-au oprit aci. Un an mai tîrziu — în 1963 — tot în acest perete, s-au realizat alte trei trasee de mare dificultate: Faţa Mare din peretele Poliţele Bardosului; Hornul Mare din peretele Poliţele Bardosului şi Santinela de la Gîtul Iadului (traseul marcat pe fotografie).

Prin linia sa directă şi bine definită, Santinela de la Gîtul Iadului constituie unul dintre cele mai redutabile trasee alpine din munţii noştri şi credem că va rămîne, mult timp, singurul care va necesita, pentru majoritatea corzilor, două zile de escaladă.

Realizatorii traseelor citate mai sus au fost alpiniştii clubului Voinţa Bucureşti şi A.S. Armata Braşov.

**C. EMILIAN**

# PASANG DAWA LAMA

Dintre toţi şerpaşii, aceşti munteni aproape legendari, care urcă cu zîmbetul pe buze la 8000 m înălţime, cărînd în spinare 20—30 kg, pe Pasang, am impresia că-l cunosc personal, de ani de zile, şi că-mi este un bun prieten: atît de mult am citit despre el ca om şi despre performanţele sale himalayene.

**1939**. Fritz Wiessner, un mare alpinist, se află în fruntea unei expediţii americane, compusă din oameni care nici pe departe nu se puteau compara cu el. Singurul alpinist, capabil să-l însoţească pe Wiessner, era Pasang. Iată-i în tabăra IX la 7940 m. De acolo, au plecat la asaltul final al vîrfului K 2 (8611 m), fără butelii de oxigen, fără aparate de radio emisie-recepţie.

La 8400 m, sînt nevoiţi să se întoarcă din cauza întunericului. Între timp, pe creasta de acces, taberele intermediare au fost golite de către ceilalţi membri ai expediţiei, din motive rămase necunoscute. În timpul coborîşului, Wiessner şi Pasang nu mai găsesc nici o cutie de conserve, nici un sac de dormit! În cele din urmă, cu ultimele forţe, ei reuşesc, după trei zile de suferinţă să ajungă în tabăra de bază.

**1954**. Acesta a fost anul celui mai mare succes al lui Pasang. În primăvară, ca sîrdar al expediţiei argentiniene, contribuise la deschiderea drumului deosebit de dificil pe peretele nordic al lui Dhaulagiri. În toamnă, îl însoţeşte pe prietenul său, geologul Herbert Tichy, cu care parcursese Nepalul în lung şi în lat. Pasang îi propusese lui Tichy să escaladeze împreună „un munte foarte înalt". Acum sosise vremea acelui munte, care era Cho Oyu, vecinul dinspre vest al Everestului.

O microexpediţie austriacă îşi instalase tabăra de bază pe gheţar, în vederea asaltului. Dificultatea majoră — un perete de gheaţă, care cu doi ani înainte fusese caracterizat „inaccesibil" de către însuşi Hillary — a fost învinsă de Tichy şi Pasang aproape pe nesimţite, într-o recunoaştere care a durat doar cîteva ore ale unei după-amiezi.

Dar primul asalt asupra vîrfului este respins: în timp ce Tichy, Pasang şi patru şerpaşi se aflau în tabăra IV, la 7 000 m altitudine, intervine un uragan catastrofal. Încercînd să salveze un sac de dormit luat de vînt, Tichy înfundă mîinile goale în zăpadă. Cele cîteva secunde sînt suficiente pentru a-i produce degerături grave. Alpiniştii sînt nevoiţi să coboare.

În timp ce Tichy este îngrijit în tabăra de bază, Pasang pleacă în vale după alimente. Situaţia este cu atît mai critică cu cît pe plan apare concurenţa: o expediţie elveţiană condusă de ghidul genevez Lambert.

Povestea întoarcerii lui Pasang şi a cuceririi vîrfului este emoţionantă. Iată ce scrie Tichy:

„Pasang a realizat o performanţă unică. La Namche Bazar (capitala şerpaşilor) şi mai tîrziu la Marlung, el auzise de sosirea lui Lambert. Fără popas, mărşăluind pînă tîrziu noaptea, a parcurs drumul dificil peste pasul Nangpa-La într-un timp neînchipuit de scurt şi nu era acum, în aparenţă, deloc obosit, hotărît fiind să plece cu noi spre tabăra IV. «Dacă Lambert ajunge pe vîrf înaintea noastră, îmi tai beregata» — repeta el într-una. (Pasang se îndrăgostise de o fată şi-i promisese c-o ia de nevastă în caz de victorie asupra vîrfului!).

Pasang a realizat desigur o performanţă unică în istoria alpinismului: în trei zile el a parcurs drumul dificil şi lung, chiar şi ca distanţă orizontală, de la Marlung (4000 m altitudine) pînă în vîrful lui Cho Oyu (8153 m).

Nu cred că există în prezent un al doilea om în stare să realizeze ceva asemănător...

...Panta devine mai dulce, vederea se lărgeşte şi deodată nu mai am nici un urcuş înaintea mea, doar o priveliişte nelimitată. Pasang îmi iese înainte, pioletul său este înfipt în zăpadă, steagurile Nepalului, Austriei şi Indiei flutură în vînt. Sînt emoţionat pînă la lacrimi. Pasang mă îmbrăţişează. Sub ochelarii săi se adună lacrimi: de 20 de ani e sîrdar şi se luptă pentru un munte «foarte înalt». Astăzi, dorinţa lui s-a împlinit. Iată că vine şi Sepp. Facem fotografiile de rigoare. Sepp fotografiază cu aparatul meu, căci eu nu sînt în stare să-l ţin. Încerc să ţin pioletul cu steguleţele, dar mîinile-mi sînt prea slabe.

Mîncăm ciocolată şi dulciuri. Pasang şi cu mine îngropăm o parte din ele în zăpadă, ca ofrandă zeilor. La ora 3 după amiază la 19 octombrie 1954, am atins vîrful. O jumătate de oră mai tîrziu, coborîm. Soarele coboară din ce în ce mai mult, dar vom ajunge totuşi la timp în tabăra IV. La brîna de piatră ne aşteaptă Helmut cu un cort, Pasang l-a anunţat că am fost pe vîrf şi de bucurie îi rîde toată faţa...".

**Ing. W. KARGEL**

# UNDE VĂ VEŢI PETRECE CONCEDIUL ?

**ANA BOGHINĂ, ţesătoare, Erou al Muncii Socialiste**

„Nimic mai reconfortant decît să-ţi petreci timpul liber în mijlocul unui peisaj natural, în aer curat, la soare. E o mare plăcere pentru mine să fac, în concediu, cunoştinţă cu frumuseţile ţării, fie la munte, fie într-o staţiune balneoclimaterică, fie la mare sau într-o călătorie prin ţară.

Am fost în concediu la Cota 1400, la Buşteni, la Balaton (în Ungaria) şi în multe alte părţi.

Anul acesta vreau să-mi petrec vacanţa la mare. Îmi place mult să mă simt în mijlocul frumuseţilor create de mîna noastră, a constructorilor vieţii noi şi litoralul satisface din plin dorinţa aceasta.

Sînt sigură că voi avea zile de odihnă minunate şi rezultate bune în tratamentul pe care vreau să-l urmez".

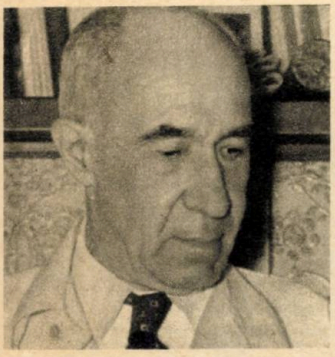

**prof. dr. EMIL CRĂCIUN, directorul Institutului „Dr. Victor Babeş", membru corespondent al Academiei R.P.R.**

„Sînt un pasionat al drumeţiei de munte. Pe cărări, printre brazi, mă simt bine. Autocarele elegante ale O.N.T.-ului reprezintă o realizare de mare preţ, dar eu prefer mersul pe jos. Îmi voi face cura de aer din nou pe Valea Prahovei. Deşi nu mai sînt de mult tînăr, voi încerca să repet performanţa de anul trecut, aceea de a urca Omul.

Dar pentru ieşirile în natură nu e nevoie să pleci, spectaculos echipat, spre munţi. Împrejurimile Bucureştiului oferă condiţii admirabile de turism local.

Drumeţia poate fi considerată sportul cel mai fiziologic, potrivit aproape cu orişice vîrstă (şi chiar cu unele boli organice, dacă sînt atent controlate de un medic cunoscător şi al specialităţii medicale interesate, dar şi al sporturilor). Drumeţia permite legături tovărăşeşti încă mai bine decît multe alte sporturi. Turismul e larg abordabil oricărui om al muncii şi familiei sale".

**VIRGINICA ROMANOVSCHI, artistă emerită**

„Scena îţi procură nu numai sumedenie de bucurii, dar şi tot atîtea emoţii. Fiecare spectacol, fiecare rol nou, fiecare întîlnire cu publicul sînt examene pe care le vrei trecute cît mai bine. Nu este deci de mirare că, la capătul unei stagiuni teatrale, te simţi obosit şi rîvneşti la un concediu în care să te odihneşti.

De cîţiva ani îmi petrec o parte din concediu în comuna Făget, nu departe de Lugoj, un colţ pitoresc pe sub dealuri. Nu e în drumul marilor trasee turistice, dar mie îmi place. De fiecare dată descopăr noi frumuseţi ale acestor meleaguri, pe cărarea îngustă ce întovărăşeşte Bega, în poienita fără nume, cu iarbă grasă şi covor de flori, sau în păduricea din marginea comunei. Ce clipe minunate de linişte, de regăsire.

Eu n-am urcat munţi, nu m-am avîntat nicicînd spre piscuri semeţe. Dar în fiecare excursie la Făget mă simt o adevărată turistă. Şi Făgetul nu e decît una din miile de aşezări ale patriei noastre. Porniţi în drumeţie şi veţi descoperi peste tot, oriunde în ţară, frumuseţi inedite!"

CFR
1870

Locomotiva pufăie, împletindu-şi scînteile cu razele soarelui şi împroşcînd covorul de flori cu aburi care reflectă culorile curcubeului. Noaptea, trenul ne-a purtat de-a lungul plaiurilor moldoveneşti, apoi a răsărit soarele dincolo de Siret şi plaiurile s-au colorat. Aproape de linia ferată clocotesc apele Moldovei pe care le trecem în sunetul metalic caracteristic podurilor.

Iată Cîmpulungul Moldovenesc. De aci, picioarele ne vor purta, de-a lungul crestelor Carpaţilor Răsăriteni, pe o distanţă de 250 km, pînă la Pasul Bicaz.

Pentru prima noapte, instalăm cortul într-o livadă, sus de tot, deasupra oraşului: aceasta va fi „tabăra I" — ECO (Expediţia în Carpaţii Orientali, un nume pompos pentru o asociaţie de doi drumeţi, dar ce rezonanţă!).

■

Dimineaţa pornim fără grabă prin pădure şi prin poienele muntelui Bodea, sprea creasta Rarăului. După mersul agale peste pante domoale, ne oprim uimiţi la baza unui perete încrustat cu pitoane: Piatra Şoimului. Rucsacii grei zboară în iarbă, scoatem coarda şi gustăm cu nesaţ plăcerea de a ne căţăra.

„Tabăra II" o instalăm aproape de cabana Rarău. Din uşa cortului se văd semeţe Pietrele Doamnei. Se povesteşte că „premiera" Pietrelor Doamnei au făcut-o doi ciobani, care s-au căţărat pe vîrful turnului de stîncă, folosind două piroane mari de fier pe care le-au înfipt în partea finală, dificilă, a traseului, pentru a-şi crea prize.

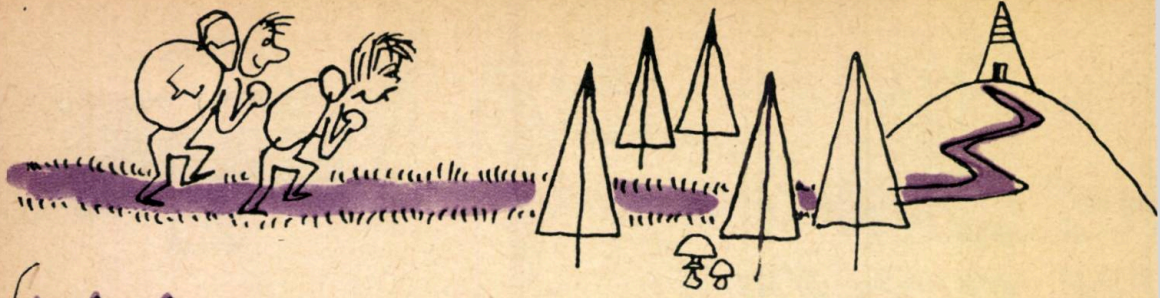

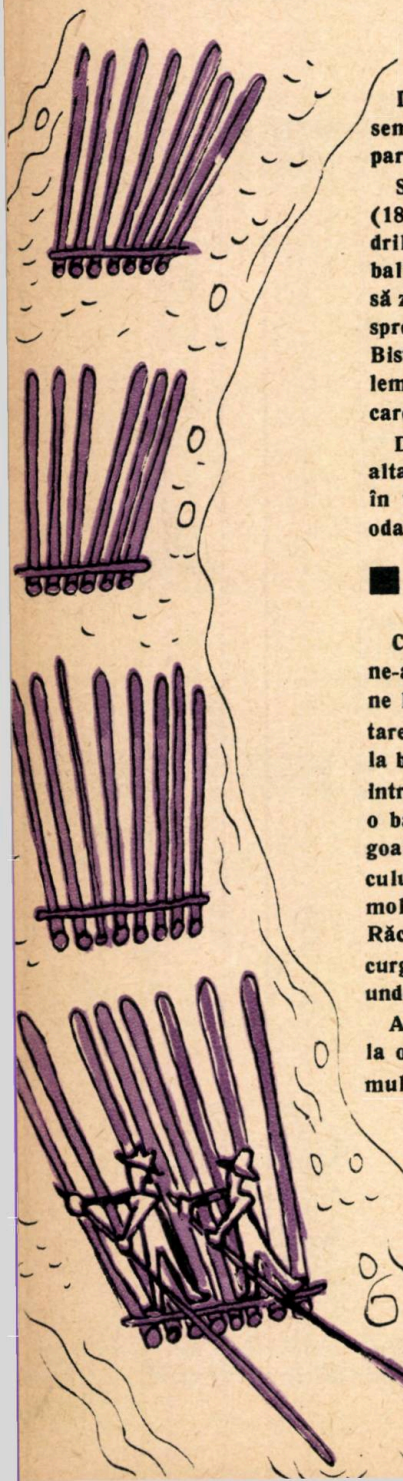

După o zi de cățărătură pe Pietrele Doamnei, strîngem cortul, încărcăm resemnați sacii în spinare și pornim din nou la drum. Poteca spre Giumalău pare o alee îngrijită, într-un parc de vaste proporții.

Sub soarele fierbinte al amiezii, trecem hotărîți la „asaltul final" al vîrfului (1857 m). Poteca urcă pieptiș printre jnepeni. Prin surprindere ne atacă escadrile de muște în valuri succesive, ceea ce nu ne împiedică, odată sosiți la baliză, să ne fumăm victorioși pipa, să ronțăim mere și să lăsăm privirea să zboare liberă spre Carpații Păduroși și Rodna, spre Transilvania și spre sud, spre munții Bistriței și Ceahlău. În faptul serii, cortul nostru a ajuns pe malul Bistriței. La barajul de la Zugreni se adună tot mai multe plute. Miroase a lemn de brad proaspăt, a rășină și apă. Plutașii ne primesc la focul lor, pe care fierbe mămăliga.

Dimineața privim plecarea plutelor. Se dă drumul apei la baraj. Una după alta, plutele sînt dirijate spre cascada artificială, sînt luate de șuvoi și duse în viteză la vale. Înainte de a-și continua drumul, plutașii mai verifică odată legăturile dintre bușteni...

■

Cu măruntaiele scuturate îngrozitor, descindem pocăiți din camionul care ne-a dus de la Broșteni la Pîrîul Omului, în Valea Neagră. În lipsa unei hărți, ne luăm după o schiță primitivă. Drumul nostru duce printr-o veche exploatare forestieră. Ciugulind ocazional zmeură, urcăm pieptiș prin iarbă pînă la brîu, încălecînd bușteni, ocolind cioturi și ferindu-ne de urzici. În sfîrșit, intrăm în pădure. După căldura îndurată, umbra pădurii ne îmbrățișează ca o baie răcoritoare și, în curînd, atingem pășunea alpină, năpădită de stirigoaie (Veratrum album). Iată și semnul trigonometric: sîntem în vîrful Budacului. După un popas, coborîm spre stîna reperată de sus. Prietenoșii ciobani moldoveni ne invită la masa lor simplă, dar gustoasă: mămăligă cu caș. Răcoarea serii ne îmbie la drum și pînă la vremea așezării cortului mai parcurgem o distanță apreciabilă pe creastă, pînă în apropierea stînii următoare, unde găsim un izvor.

A doua zi coborîm în valea pîrîului Borca. Căldura înăbușitoare ne îmbie la o baie în pîrîu. Pe malul opus urcăm din nou în creastă și urmăm drumul vechi grăniceresc, răscolit de ghiulelele primului război mondial.

Drumul trece mai mult prin pădure. Pentru a ne orienta, ne urcăm pe platforma unei balize, de unde vedem clar drumul pe care-l avem de urmat, trecînd pe la o stînă părăsită, spre vîrful Grinţieşul. Iată-ne, după un urcuş printre ienuperi pitici şi mure, pe vîrf. Este ora 7 seara, soarele e la apus şi avem o priveliişte liberă spre Rarău, de unde am venit şi spre Ceahlău, care ne aşteaptă. Încă două ore de marş ne aduc la stîna din Grinţieş, unde bătrînul cioban prepară urda, aplecat deasupra unui butoi care-l înghite aproape cu totul.

■

Astăzi e duminică! Un drum fără sfîrşit ne duce de-a lungul obcinei la Grinţieşul Mare, sat în valea Bistricioarei. Pădure, poieni, exploatări forestiere, din nou poiene cu flori multe, multe de tot. Pe jumătate sfîrşiţi de sete, ne oprim la bufetul din şosea, bem o bere şi ne culcăm la umbra unui măr. Abia către seară, după o baie rece în Bistricioara, ne trezim şi trecem Obcina Boiştei spre schitul Durău.

Urcuşul pe această obcină nu-l vom uita niciodată. Dacă pe tot drumul, din Rarău pînă aici, am avut parte de poieni şi păşuni cu flori, de data aceasta florile formau un adevărat ocean, în care ne scufundam adesea pînă peste cap. Pentru prima oară, între multe alte flori frumoase, am văzut gladiole sălbatice purpurii. Un brad imens, secular, a marcat sfîrşitul ascensiunii noastre. Un coborîş repede prin pădure şi un urcuş pe versantul opus ne-au adus la schitul Durău, unde am întins cortul în curtea cabanei.

■

Descoperirea necunoscutului s-a încheiat. Intrăm pe marile drumuri turistice ale Ceahlăului. Ne bucurăm de vederea panoramică din vîrful Toaca, ne cătărăm pe Panaghia, gustăm încîntaţi paradisul de flori alpine al brînei Ocolaşului Mare şi coborîm apoi din această cetate, cîntată de vechii poeţi moldoveni, la barajul de la Bicaz, inspiratorul odelor moderne ale poeţilor contemporani.

Trecem prin Cheile Bicazului, pentru a ne petrece ultimele zile de concediu într-un „dolce far niente" pe malul Lacului Roşu. Ultima tabără ECO este instalată într-o poieniţă. Din cort plonjăm direct în răcoarea plăcută a lacului...

**K. WALTER**
**(cu desenele autorului)**

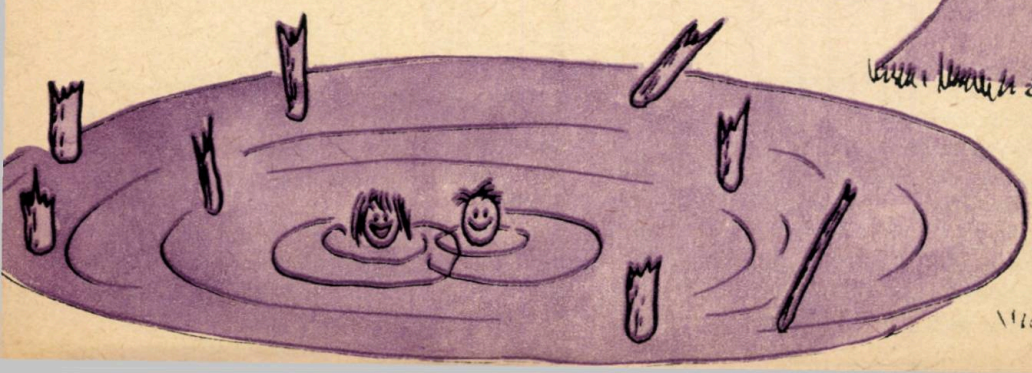

# DE LA MIC LA MARE BEM APE MINERALE

## APELE MINERALE MEDICINALE:

„SLĂNIC-MOLDOVA" sînt indicate în: gastrită cronică cu hipersecreţie, ulcer gastroduodenal (în afara perioadei acute şi fără hemoragii oculte), gastrite postoperatorii (cînd starea generală este bună), ulcere greu cicatrizante. În diferite afecţiuni inflamatorii cronice ale intestinelor (enterite, enterocolite, colite, tiflite, sigmoidite) au largă întrebuinţare.

„MALNAŞ" este indicată în: dispepsii (hipo şi hiperstenice), gastrite (hipo şi hiperacide), hepatite cronice, colecistite cronice, diabet zaharat, diateză urică. De asemenea, poate fi folosită şi în stări catarale ale căilor respiratorii superioare, sub forma spălăturilor nazale şi a gargarismelor.

Foto: Dan GRIGORESCU

# CU MIHAIL SADOVEANU ÎN ȚARA DE SUS

Nu știu dacă „Țara de Sus" a Moldovei a trebuit să-și aștepte prea mult cîntăreții, de la acel neuitat dicton al lui Miron Costin: „Nasc și în Moldova oameni" și pînă mai ieri, căci pămîntul Moldovei a fost darnic cu ei: Eminescu, Porumbescu, Enescu, Sadoveanu. Mai ales acesta din urmă a imprimat locurilor prin care a trecut pecetea personalității sale. Dacă locul de obîrșie al lui Sadoveanu este bine știut, posteritatea îi va cinsti cu generozitate numele, spunînd: „Pe aici a trecut Sadoveanu".

# CU MIHAIL SADOVEANU ÎN „ŢARA DE SUS"

Născut la Paşcani în 5 noiembrie 1880, viitorul scriitor îşi petrece copilăria acolo. *„Tîrgul era în copilăria mea, între 1880 şi 1890* — spune el — *o îngrămădire de căsuţe sărăcăcioase... Colindam cît era ziulica de mare cele trei uliţi, a Economului, uliţa mare şi uliţa şcolilor... Jucam în bumbi, înălţam zmeie; şi sara ne luam la goană prin şanţuri, cu larmă, cu chiote"*. Vacanţele şi le-a petrecut alternativ la Paşcani şi Verşeni, satul de baştină al mamei sale, Profira. A învăţat apoi la şcoala domnului Busuioc, ca să treacă, din 1891, la gimnaziul din Fălticeni, apoi din 1897 la Iaşi, de unde, terminînd liceul, mai poposeşte scurtă vreme la Fălticeni, ca să plece la Bucureşti, unde stă pînă în 1906 şi apoi iar, din 1906 pînă în 1918 la Fălticeni. După aceasta se stabileşte la Iaşi, pînă în 1936, cînd din nou pleacă la Bucureşti. Din această scurtă înşirare a peregrinării sadoveniene, vedem că scriitorul a trăit multă vreme la Fălticeni, unde a creat bună parte din opera sa.

A-i urmări legăturile cu locurile de baştină din „Ţara de Sus" a Moldovei — cum ar spune cronicarul — e un lucru pe cît de pasionant, pe atîta de pios.

Despre părul din ograda bunicilor de la Verşeni, sub care stăteau la sfat mama, bunica şi alte femei, de prin vecini, scriitorul îşi amintea cu ochii uşor aburiţi. Iar de meleagurile pe care le bătuse desculţ, trăgînd cucuri ori rătăcind prin zăvoaiele Siretului la cules mure, ori scăldîndu-se la răchită, îşi amintea bine! Doar el fusese acela şi parcă nu era de mult! Privindu-se în oglinda fermecată a amintirii, băieţelul bălan, cu ochi albaştri, se vedea înconjurat de copiii tîrguşorului Paşcani, prietenii lui de hîrjoană, cu care învăţa la şcoala domnului Busuioc. Adusese din , vacanţa petrecută la Verşeni, nu numai glasul frunzişului, ci şi poveştile Ursăriţei Ţiganca şi ale celorlalţi: baba Ştefănoaia, moş Ion Argatul, Vasile Bujor, Gheorghe Cucu, care în dulcele eres povestit îl făceau pe copilul neastîmpărat să uite de buchile şcolii.

Pe dascălul său, „don'Sioc", nu-l va uita niciodată, va povesti doar cum vremea şterge amintirea oamenilor de seamă. Fălticenii sînt însă fericirea lui Sadoveanu, şi el ar fi putut exclama, ca şi Poussin: „Et în Arcadia ego"... căci iată ce mărturiseşte: *„La Fălticeni am băut apa vie a sufletului romînesc, pe care n-am uitat-o nici pînă azi. În ea se va răsfrînge pînă la moarte, toată taina sufletului meu"*.

*„În al doilea an* — spune el — *la gimnaziul «Alecu Donici», am început a cunoaşte «împărăţia apelor», răzleţindu-mă către iazurile cele mari ale Şomuzului... Poarta misterului se deschisese către Nada Florilor la iazul cel mare... Spre acest continent al necunoscutului, m-am cufundat, spre noutatea lui cu deliciu"*...

În Fălticeni sclipitor în soare de după dealurile Tîmpeştilor, ale Rădăşenilor, ori ale Oprişenilor, ori prin huceagurile din împrejurimi, a umblat cu tolba de bursuc la şold şi cu puşca de „Juvertă", ca altă dată Odobescu prin cîmpiile Bărăganului.

Toate aceste locuri trăiesc în opera lui, cea mai solidă biografie a sa. De aici trecea la mînăstirea Neamţului, de unde nu-s departe nici Nada Florilor, nici Verşenii străbunilor lui. Spre apa Moldovei, la prins cleni şi mrene, se ducea de mai multe ori pe vară; trecea apoi spre Fîntîna-Mare şi Baia, pentru ca să se întoarcă din nou de unde plecase.

După timpul petrecut la Iaşi, ca elev, Sadoveanu colindă iar meleagurile sucevene, după cum relatează amintirile sale. Cam la vîrsta de 20 de ani, cu un prieten al său, pleacă după ştiri despre Eminescu, pe care îl îndrăgise: *„Iată-ne în prima vacanţă porniţi amîndoi după ştiri. Iată Ipoteşti, iată locurile unde a copilărit, iată Botoşanii, şi iată drumurile pe care le-a călcat rătăcitorul lui picior..."*. Au plecat apoi pe jos, în Bucovina... *„Mi-au rămas şi astăzi în minte icoanele senine ale munţilor albaştri, ale codrilor de brad, ale curatelor mînăstiri bucovinene"*... povesteşte Sadoveanu, evocînd cum a văzut, într-un ceaslov, la Vatra-Moldoviţei, o poezie scrisă de mîna lui Eminescu. Din 1906, scriitorul se reîntorce de la Bucureşti la Fălticeni, în uliţa Rădăşenilor: *„Visam o căsuţă a tihnei, din cerdacul căreia să văd munţii, şi o livadă în care sună dulce murmurul albinelor. Mă vedeam liber în peisajul Moldovei"*...

*„Am fost* — spune scriitorul — *nu numai odată la Suceava, la Cîmpulung, Gura-Humorului şi Vatra-Dornei. N-a patronat nimeni osîrdiea mea, nimeni n-a subvenţionat-o. A fost fapta inimii mele pentru fraţii mei"*.

În gospodăria durată la Fălticeni, scriitorul va evoca Paşcaniul copilăriei „care a crescut odată cu dînsul", Fălticeniul adolescenţei, valea Siretului, a Moldovei şi a Şomuzului, povestea Lizucăi şi a lui Patrocle din cununa unei dumbrăvi cu sălcii despletite, un izvor argintat, cu lanuri de păpuşoi şi floarea soarelui. Astfel, opera lui se leagă mai ales de toate localităţile din „Ţara de Sus" a Moldovei, căci toate locurile au găzduit pe acest Ulise, în Odiseea pescuitului şi vînătorilor sale.

În peregrinările-i cinegetice, s-a suit cu puşca şi în singurătăţile Rarăului, în luna lui aprilie, la cucoşi sălbatici; cînd, ascultînd chemarea primăverii, sălbatică şi neobişnuită, arma îi rămăsese uitată în mîini. Pe Rarău îşi are sălaşul şi acel Constantin Moţoc din nuvela „Judeţ al sărmanilor". Iată impresiile lui Sadoveanu despre Rarău: *„Mireasma nouă a pămîntului şi a brazilor îmi umplea pieptul. Şi-n cîteva locuri m-am oprit şi-am descălicat, ca să culeg flori albastre de liliac de munte. Îmbătat de începutul de primăvară, am suit pe Rarău... Am răzbătut prin pîraiele umflate, am urcat poteci întortochiate, — ş-am poposit însfîrşit pe-o vreme blîndă de înserat, la o colibă mare de cetină... Eram pe-o culme, deasupra pădurilor; şi din hamacul meu, bătut de dogoarea flacărilor, priveam cerul spuzit de stele şi cercam să desluşesc glasurile singurătăţilor.. Simţeam numai în juru-mi imensitatea muntelui şi a codrilor sub cer şi sub stele — şi-nchideam pe jumătate ochii, fericit ca de ceva ce era numai al meu"*.

Fusese şi pe meleagurile Dorohoiului, în mai multe rînduri, la moşia Ichimeni de pe malul Prutului. Proprietarul îşi lucra ogoarele cu oameni de prin toate părţile, ce erau aciuaţi în bordeie. Astfel s-au născut „Bordeienii".

Iubitor al poporului şi datinelor acestuia, Sadoveanu ştia să petreacă la sindrofiile poporenilor: la botezuri şi nunţi; ştia să culeagă pietrele preţioase ale mitului şi tradiţiei populare. Astfel, bătătorea plaiurile moldoveneşti, străbătînd Cheile Bicazului ori admirînd Ceahlăul...

Valea Bistriţei o cunoştea bine; o bătuse din 1906 împreună cu Artur Gorovei, Iancu Drăgănescu şi Vasile Sadoveanu. Urcase pînă la Vatra-Dornei, coborînd pe plute legănate de plăcile de marmură ale apei; îşi făcuse însemnări, cunoscuse pe munteni şi-i plăcuse firea iute a oamenilor; adulmeca în cele patru vînturi urmele legendelor, minunat de peisajul ce i se înfăţişa privirilor. „Neagra Şarului", scrisă între 1919 şi 1920, amintitoare a acestor oameni şi locuri, n-avea să fie unică. În plăsmuirile minţii sale se zămislea „Baltagul".

În 1929 a urcat iar pe Bistriţa în sus, cu popasuri multe. De la Dorna, pe pîrîul Neagra, a trecut la Stînişoara, pînă pe culmea de la Crucea Talienilor, coborînd apoi în valea Suhăi. În ultimul său deceniu de viaţă, povesteşte Sadoveanu că, trecînd la pescuit pe apa Suhăi, ce curge la poalele Stînişoarei, a stat la sfat cu localnicii, care erau convinşi că „Baltagul" a luat naştere din date autentice, punînd semn de recunoaştere în susul prăpastiei, de unde s-a rostogolit Nechifor Lipan. La Tarcău, pe valea Bistriţei, plănuia să-şi înalţe o casă, aproape de Piatra şi de schitul Tarcău.

Meleagurile „Ţării de Sus" le-a străbătut adeseori scriitorul. *„M-am întors* — spune el — *după trei decenii în locul meu de naştere şi nu l-am mai cunoscut... De acolo se vede la răsărit apa Siretului, iar la asfinţit pîcla Moldovei, de-acolo se vede fara adevărată şi aşezată nestatornic în sălaşele ei, însă durabil în tradiţii şi eresuri; de acolo porneşte drumul la bunicii de la Verşeni şi în trecut la „Hanu-Ancuţei"; dar tot acolo-i copilăria bîntuită de fantome"*.

Scriind „Viaţa lui Ştefan cel Mare" şi „Fraţii Jderi", Sadoveanu nu putea să uite pe „don' Sioc", acela care-i insuflase dragostea pentru voievod. Şi iată-l, la faţa locului, suit pe zidurile ruinate ale vechiului castel, rotindu-şi ochii de vultur asupra meleagurilor din jur. Fusese şi la Zamca. Bătrîna Suceavă parcă adormise şi venise el să-i curme pentru o clipă somnul, înviindu-i vremile de slavă de altă dată. Aici e Ionuţ şi Alexăndrel-Vodă, fraţi de cruce, legaţi prin tainic jurămînt. De aici îşi găsesc drumul ascuns de dragoste spre Ionăşeni...

Iată-l în muzeu, aplecîndu-se cu evlavie peste vestigii sacre, cum făcuse la Putna, la Neamţ şi în alte părţi. Domniţa Ruxandra îi dădea ghes şi din pîcla trecutului se aleg Jderii, cetatea Sucevii, curtea cu boierii şi Catalan de la Timişul de sus, de pe apa Moldovei. Astfel, se populează locurile bine cunoscute lui cu personaje şi tot astfel pleacă Ştefan Vodă la Izvorul Alb după bourul bălan, cum plecase în excursie pe Ceahlău şi Sadoveanu. După întoarcerea alaiului domnesc la Suceava, feciorii starostelui Căliman trec la Neamţ prin aceleaşi locuri pe care le bătătorise scriitorul de atîtea ori.

Stabilindu-se, din 1936, la Bucureşti, Sadoveanu va cutreiera alte meleaguri ale pămîntului romînesc, locurile dinspre valea Frumoasei, neuitînd nici de meleagurile „Ţării de Sus", meleagurile Moldovei, cărora el le-a înălţat cele mai frumoase pagini din cărţile sale.

**Graţian JUCAN**
*Cîmpulung-Moldovenesc*

Un itinerar în Parîng

# coasta lui RUS

Oriunde te-ai afla pe valea Lotrului, frumuseţea şi sălbăticia acesteia te vor face să parcurgi cu plăcere meleagurile umblate sau neumblate, chiar dacă oboseala drumurilor lungi te pune la grea încercare.

În marele cot al Lotrului, acolo unde mîndrele şuvoaie se abat din calea lor către răsărit, apare printre pîlcurile de brazi acoperişul cabanei Obîrşia Lotrului. Nu cred că există turist care, înnoptînd la această cabană, să nu fi petrecut o seară plăcută, cîntată de murmurul apelor şi acompaniată de freamătul pădurii. Farmecul acestui adăpost, peste care amintirea lui Moş Ghiţe pluteşte încă laolaltă cu toată strădania sa de vechi cabanier şi îndrumător al turiştilor, sporeşte parcă dacă ştii că, prin umbrele nopţii, peste vîrfurile negre ale coamelor împădurite, se ascund colţii şi piscurile semeţe ale Parîngului, cetăţile în ruină ale uriaşilor de piatră, ochiurile limpezi ale iezerelor, neturburate decît în zori de săgeţile argintii ale păstrăvilor.

Grea cale străbaţi ca să ajungi aci, fie că vii de la Răşinău sau Dobrun, de la Şurianul sau din Căpăţîna, dar o cale şi mai grea te

CETĂŢI ÎN RUINĂ? NU. ACELE NUMITE „LA ŞEZĂTOAREA URŞILOR"

înfruntă spre crestele cele mai înalte, spre Mîndra sau Cîrja. Undeva, mult mai aproape, se înalţă o spinare voinică la care duce o muchie pietroasă destul de accidentată, Coasta lui Rus, munte de sub care îşi culeg izvoarele trei ape importante: Jiul răsăritean, Lotrul şi Gilortul. Pentru ca să ajungem pe vîrful acesta, cabana Obîrşia Lotrului este cel mai nimerit punct de plecare.

Să pornim la drum! La început e uşor, mai ales că de dimineaţă umbrele prelungi ale munţilor menţin o răcoare plăcută. Şoseaua al-

pînă ne călăuzește pe valea Cîlcescu în sus. Urcușul, abia simțit în lungul drumului carosabil, durează aproape o oră. Sosim la punctul de ramificație. Șoseaua traversează pîrîul Obîrșiei urcînd pe malul drept. Noi, începînd de la pod, înaintăm tot pe malul stîng prin fînețele bogate, pînă ce intersectăm o potecuță abia vizibilă, prin iarba înaltă. Trecem pe lîngă o casă și intrăm la dreapta, în pădure. La început mergem pe sub poalele muntelui, străbătînd o zonă mlăștinoasă, în care poposesc o mulțime de șipote. Dar curînd zona umedă se termină. Începem urcușul la dreapta, pe o potecă bună, în lungul unei văi. Poteca se strecoară din ce în ce mai sus, lăsînd mult firul văii în stînga și iese într-un luminiș unde putem să ne ospătăm cu smeură. Intrăm din nou în pădure. Sălbăticia codrului ne face să fim atenți la orice foșnet. Aci un putregai imens ne barează calea, dincolo un brad atins de barba ursului se pleacă mohorît. Iarba tresare, scăpată de sub apăsarea picăturii de rouă, care a alunecat; frunzișul foșnește sub pașii mărunți ai vreunei dihănii mititele. Mare mirare n-ar fi să surprindem spinarea dolofană a lui Moș Martin așezat cu botul pe labe în preajma unui furnicar.

Dar apăsarea dispare, topindu-se într-o atmosferă veselă, prietenoasă. Potecuța cotește la stînga și iese într-o poieniță splendidă, prin mijlocul căreia curge un pîrîiaș. Susurul său pașnic ne înviorează, mai ales că lîngă el ne zîmbesc boabe roșii de fragă.

După un scurt popas, reluăm drumul către sud, urcînd în serpentine prin pădure. Ajungem la gol alpin, la marginea unei poieni, în care zărim o stînă. Ne aflăm sub vf. Ciobanul Mic care se înalță în dreapta noastră, la vest. Din acest punct schimbăm direcția de mers către vest, înaintînd pe lîngă stînă, spre șaua ierboasă a Ciobanului.

Abia sus în șa putem face o orientare mai riguroasă. Direcția generală de mers se schimbă din nou spre sud. De aci avem o priveliște frumoasă asupra originii văii Cîlcescu și o primă panoramă asupra izvoarelor Jiețului. Urcăm într-un vîrf secundar și apoi printre jnepeni ne strecurăm folosind una din numeroasele drumeaguri de oi, care se împletesc într-o rețea deasă, ocolind în fel și chip tufele tîrîtoare. În drumul nostru, spre sud, pe coama lată și plină de jnepeniș întîlnim, ca o plăcută surpriză, un lac cu apa de culoarea smaragdului, așezat chiar sub vf. Pietrele, ceva mai la est de creastă: lacul Ciobanul. Țărmurile lacului, oval ca formă, sînt brodate de desișul aspru al jnepenilor. Ocolim iezerul, de natură periglaciară, pe la vest și începem urcușul spre vf. Pietrele (2155 m). De sus desluș im în continuare traseul nostru spre sud, traseu care devine tot mai stîncos pe măsură ce ne apropiem de vîrful Coasta lui Rus. Urcăm o pantă înclinată pe lîngă un imens sfinx de granit și apoi trecem pe lîngă un grup de trei ace denumite „La șezătoarea urșilor". Sîntem pe creasta Pietrele, plină de lespezi și întretăiată de ziduri și zone surpate, aidoma unor cetăți în ruină. Abia după un sfert de oră de urcuș, spre sud, creasta devine mai comodă. Aproape sub vîrful principal panta se mărește și traversăm o nouă zonă cu lespezi. După 3½ ore de mers de la cabana Obîrșia Lotrului, sosim pe acoperișul lat al Coastei lui Rus la 2306 m înălțime. Dacă spre est orizontul este limitat de vîrful Setea Mare și Pleșcoaia, spre vest priveliștea este mult mai amplă. Încă de la „Șezătoarea urșilor" trecem în revistă tot abruptul nordic și estic al crestei dintre Ieșul și Cîrja. Berbecii de piatră, care văluresc pretutindeni coastele înclinate spre Jieț, ne rețin atenția pe toată întinderea munților. Ghicim după forma căldărilor că pe fundul lor există ascunse lacuri glaciare pline de farmec. Spre sud, de sub plaiurile ierboase și prelungi se preling numeroase izvoare, care se înmănunchiază formînd pîrîul Gilortului.

Chiar la poalele piscului pe care ne aflăm, la nord-vest, distingem apele lacului Dereșul. Pe partea răsăriteană a Coastei lui Rus se află valea Găuri, a cărei alveolă glaciară adăpostește un iezer care în verile călduroase seacă. În această căldare, mult mai jos se află stîna Găuri, servind în trecut ca adăpost pentru turiștii, care urcau de la Novaci-Rînca.

Sîntem așadar pe creasta principală a masivului Parîng. Poteca marcată cu bandă roșie trece pe la sud de vîrf; pentru a încheia excursia pe un circuit frumos, vom combina această semi-etapă de creastă cu una pe vale. Coborîm din vîrful Coasta lui Rus, spre est, în șaua Piatra Tăiată, unde întîlnim și marcajul. Acesta trece, prin punctul amintit, de pe versantul sudic pe cel nordic; ne abatem la dreapta, urmărind poteca marcată, care ocolește căldarea Găuri la înălțime; traversăm Coasta lui Stăncior, ramificație nordică a vf. Setea Mare. Iată și vestitul lac Cîlcescu, așezat într-o minunată căldare pietroasă și înconjurat de o „pădure" de jnepeniș.

Coborîm lesne peste lespezi și tufe din ce în ce mai dese de jneapăn pînă la țărmul lacului, unde poposim pentru prînz. De aci

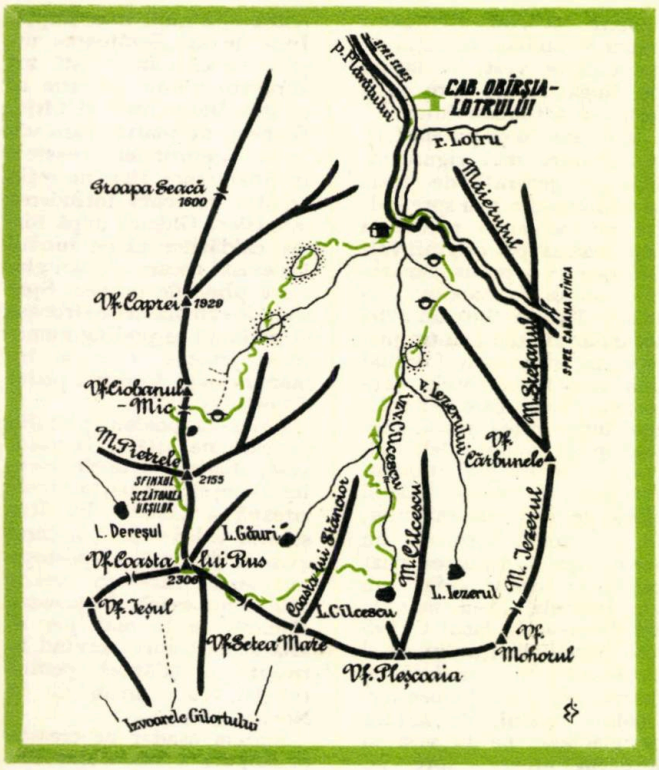


începem coborîrea pe poteca marcată cu bandă roşie, pe lîngă izvorul format din lac. Ne strecurăm prin jnepeniş, traversînd apa în două rînduri; este important de reţinut că după cca. 10 minute de mers de la lac ne abatem uşor la vest, pe un culoar cu lespezi, ieşind pe versantul răsăritean al văii Cîlcescu; tot pe lîngă apă, pe stînga, coborîm pe pajiştea presărată cu lespezi şi ajungem la limita superioară a pădurii, în apropiere de confluenţa cu pîrîul Iezerul (est). Traversăm izvorul Cîlcescu pe malul drept, apoi din nou pe cel stîng, trecînd astfel şi prin dreptul confluenţei cu pîrîul Iezerului.

De aci urmărim cu cea mai mare atenţie poteca, deoarece ne apar în cale două ramificaţii. Mergem pe stînga pîrîului Cîlcescu încă cca. 200 m apoi traversăm apa şi printr-o poiană urcăm uşor către dreapta pînă la marginea pădurii, unde reîntîlnim marcajul . (În zona de confluenţă marcajul este foarte slab, de aceea în poiană trebuie căutate atent primele semne pe latura nordică a acesteia).

Descriem pe scurt şi celelalte două variante, pentru a da posibilitatea unei orientări cît mai exacte a turiştilor, şi a preîntîmpina pierderile de timp, deosebit de neplăcute mai ales către sfîrşitul zilei.

Unii turişti traversează pîrîul Cîlcescu chiar de la confluenţă şi urcă peste stîncăria din pădure, revenind apoi în poiana susmenţionată. Această variantă este de fapt o buclă la traseul nostru.

Cealaltă variantă începe din locul de traversare normal (200 m nord de la confluenţă) şi continuă pe malul stîng pînă în şoseaua alpină. Poteca nu este recomandabilă, deoarece din ea se desfac alte ramificaţii, iar pe alocuri se pierde prin poieni; traseul este mai accidentat datorită pădurii foarte dese.

Reluăm traseul normal de la poiana citată. Urcăm prin pădure uşor, apoi străbatem poienile de pe muntele Cărbunele, de pe care avem o frumoasă priveliişte retrospectivă spre creasta parcursă pe acest traseu pînă acum. Traversăm firele unor izvoare, ocolim o stînă aşezată pe panta de nord-est a muntelui Cărbunele şi zărim pe panta de dincolo de pîrîul Cărbunele serpentinele şoselei alpine de pe muntele Ştefan. Parcurgem o mică porţiune de pădure şi intrăm în şosea la o serpentină la cca. 7 km distanţă de cabana Obîrşia Lotrului.

De acum încolo ne orientăm perfect pe şosea. La podul peste pîrîul Obîrşiei Lotrului, unde traversăm pe malul stîng, încheiem circuitul început în prima parte a zilei, circuit care ne-a dat satisfacţia unor priveliişti minunate, de la masivitatea şi asprimea vîrfurilor înalte ale masivului, pînă la pitorescul iezer al Cîlcescului, continuat cu superba sa vale. Timpul de mers necesar întregului circuit este de 8-9 ore.

**Ing. N. POPESCU**

## SHAKESPEARE CĂLĂTOR

Acum patru secole, în Anglia, un tînăr gentleman care nu călătorea era privit de sus; neplăcerile se resfrîngeau şi asupra tatălui, care era sfătuit să nu-l mai lase să-şi piardă vremea pe acasă. Lucrul acesta este oglindit, printre altele, şi în operele lui Shakespeare, ca de pildă în piesa „Doi tineri din Verona", în care autorul spune:

*Nu trebuie să-l laşi să-şi irosească*
*Juneţea, stînd aşa; cînd alţi feciori*
*De seama lui şi nu atît de nobili*
*Purced să-şi caute singuri rost în lume,*
*În bătălii să-şi făurească slava,*
*Sau ţărmuri noi să afle peste mare,*
*Ori să înveţe pe la Academii.*
*...Fiindcă rău îi va părea cîndva,*
*Că n-a călătorit la tinereţe!*
*(act I, sc. 3)*

Mînat de un asemenea dor şi sătul de persecuţii, în primăvara anului 1585, William Shakespeare fuge din Stratford, lăsîndu-şi deocamdată familia în voia soartei.

Plecarea sau fuga de acasă a tînărului de 21 de ani, a iscat, cum era aşteptat, multe ipoteze în lumea comentatorilor vieţii marelui dramaturg. Dintre toate, cele mai plauzibile păreri ale biografilor sînt că Shakespeare ar fi plecat împreună cu o trupă de actori într-o lungă călătorie. De asemenea, se presupune că viitorul scriitor s-a îmbarcat, în acea vreme, pe corabia „Tiger", pornind într-o croazieră primejdioasă pe Mediterana. Mulţimea referinţelor marinăreşti din opera dramatică a lui Shakespeare (trilogia Henric al VI-lea, Furtuna etc.) sînt argumente pentru această presupunere.

Majoritatea biografilor sînt de acord că scriitorul ar fi făcut mai multe călătorii lungi — printre care şi un turneu în Danemarca şi Germania — care i-ar fi furnizat apoi acea uriaşă documentare antropogeografică de care se foloseşte în creaţia celor 37 de piese, precum şi în celelalte opere ale sale.

**Ing. Cristian ROSKE**

## IMPERMEABILIZAREA CORTURILOR

**Iată cîteva sfaturi practice privind impermeabilizarea corturilor, întocmite după indicaţiile prof. dr. Virgil Armeanu.**

### CORTURI DUBLE (izoterme)

**Pînza interioară** trebuie să rămînă permeabilă la aer, pentru respiraţie. De aceea se va impregna cu acetat de aluminiu (pastile Burow) sau cu formiat de aluminiu (impermeol, impregnol ş.a.), după reţeta indicată pe sticla cu produs. În prealabil, se va degresa pînza prin spălare cu apă caldă şi săpun, cu un adaus de detergent (Alba Super, Alba Lux etc.). După impregnare, se va călca *pînza încă umedă*, bine scursă, dar nu stoarsă, cu un fier de călcat destul de fierbinte pentru a provoca hidroliza sării de aluminiu cu formarea hidroxidului pe fibră, acesta avînd proprietăţi hidrofuge.

**Pînza exterioară** se va face complet impermeabilă cu gelatină tanată în crom. Se va degresa cum s-a arătat mai sus la pînza interioară şi se usucă. Se prepară soluţia de impermeabilizare proaspătă (după 5—10 ore devine neutilizabilă), înmuindu-se 350 grame gelatină (sau clei de tîmplărie de prima calitate, colorat slab-galben) în 2 litri de apă de ploaie distilată sau cu duritate eliminată, epurată. Se lasă să se umfle, la rece timp de 4—10 ore (nu mai mult), după care se dizolvă, încălzindu-se pe o baie de apă, amestecînd mereu. Se prepară o soluţie de 50 g bicromat de potasiu pulverizat în 2 l apă de ploaie fierbinte. După dizolvare se adaugă la această soluţie 175—250 g glicerină (pentru a menţine pînza moale, flexibilă după uscare) şi 75 g acid acetic 80%. Această soluţie de bicromat se toarnă în soluţia de gelatină, se amestecă bine pentru omogenizare şi se unge cu o pensulă pînza de cort degresată şi uscată pe ambele părţi. Se usucă şi se expune la soare timp de minimum două zile, pe o parte şi pe cealaltă, ştiind că numai sub acţiunea soarelui gelatina se tăbăceşte, devenind insolubilă în apă. Se poate adăuga un colorant la soluţia finală, dacă dorim să dăm o anumită culoare pînzei. Se vor încerca în prealabil diferiţi coloranţi rezistenţi la acţiunea oxidantă a bicromatului, eventual coloranţi de mordansare. O probă preliminară ne va indica ce culoare va rămîne final, după uscare şi acţiunea soarelui.

### CORTURI SIMPLE (cu o singură pînză)

Se pot impregna cu săruri de aluminiu, cum s-a arătat mai sus pentru pînza interioară. La ploi îndelungate, împregnarea trebuie să fie însă făcută cu cea mai mare atenţie.

E necesar ca operaţia să se repete în fiecare an. Mai sigură este impregnarea prin reţeta a 2-a pentru pînza exterioară, cu dezavantajul că aburii din respiraţie se vor condensa pe pereţii reci, care vor fi umezi în interiorul cortului, cînd afară temperatura este scăzută, mai ales noaptea. Trebuie în acest caz prevăzute deschideri, ferestre pentru aerisire. Mai bine este ca peste pînza de cort impregnată cu săruri de aluminiu să se aşeze o a doua foaie impregnată cu gelatină tanată, fixată cu ace de siguranţă sau cusută rar pe marginea cortului.

VARIETĂŢI

O cură la Băile „1 Mai" și „9 Mai" înviorează organismul prin acțiunea apelor termale radioactive și prin cadrul deosebit de reconfortant

învingeți astenia





BĂILE „1 MAI" ȘI „9 MAI"

Regiunea Oradea

# Singur

O ÎNTÎMPLARE PALPITANTĂ
POVESTITĂ DE MAESTRUL SPORTULUI
EMILIAN CRISTEA

Îmi jurasem ca niciodată să nu mărturisesc întîmplarea de mai jos, considerînd-o una din cele mai necugetate acțiuni din viața mea.

O fac acum, totuși, gîndindu-mă că alpiniștii nu mă vor socoti un lăudăros, sau un om ce vrea să-și tocmească din această întîmplare o poziție de curajos, ce caută prin cuvinte întoarse să se scuze și care, în realitate, își arată „marea îndrăzneală".

Rîndurile ce urmează le scriu pentru drumeți, gîndind că din greșeala mea vor învăța ei, vor înțelege că atît drumeția, cît și alpinismul, trebuie făcute în echipă.

■

Datorită unui prieten, fusesem recomandat, cu cîteva luni înaintea întîmplării pe care o povestesc, Institutului de speologie „Emil Racoviță" din București, pentru a ajuta prin cunoștințele mele în ale alpinismului, pe cercetătorii acestui institut.

Așteptam cu nerăbdare ziua cînd voi putea merge în această calitate, deși, sincer vorbind, ulterior s-a dovedit că eu nu eram atît de necesar, cercetătorii institutului cunoscînd tehnica alpină, ce-i drept nu așa de bine, dar suficient ca să se poată descurca.

Iată-mă așadar, în trenul, de Timișoara, alături de trei speologi.

Primul obiectiv: o peșteră de lîngă Ciclova-Montană.

Pînă la Oravița am mers cu trenul, iar de aici cu mașina care transporta voluminosul nostru echipament și materialele necesare acestei expediții, ce avea să dureze 15 zile.

■

La Ciclova-Montană ajungem către seară. Cu toată oboseala, speologii își scot carnetele și încep să întrebe gazda despre oamenii pe care îi știau că sînt bune călăuze în regiune și ale căror nume le aveau notate de cine știe cînd.

Eu, străin de cauză, stam pe afară și hoinăream cu privirea peste culmile împădurite pînă departe în fund, unde se înălța un turn de calcare, care-mi trimitea parcă o provocare. Am ajuns la o deformare, mi-am spus. Nu știu să caut și să privesc decît ceea ce înseamnă cățărarea. Ce-i drept, turnul acesta de calcare, care face parte din muntele Rolul, mă fascina. L-am privit îndelung și pe verticala lui am și identificat vreo două trasee, teren bun de învățare a cățăratului pentru cei din partea locului.

Seara am cunoscut călăuza ce avea să ne conducă la obiectivele programate, printre care și două peșteri...

Drumul nostru de a doua zi a trecut pe lîngă o fostă fabrică de bere, înconjurată de o centură de platani bătrîni. A urcat apoi domol pe un picior împădurit, către turnul de piatră pe care-l privisem în ajun și s-a pierdut apoi într-o pădure deasă.

Prin vegetația ce acoperea muntele, poteca se distingea tot mai greu și uneori chiar călăuza se oprea, privind îndelung, chibzuind bine ce are de făcut. Era un bun cunoscător al locurilor și un îndrăgostit de drumeție. Mi-a povestit, în puținul timp petrecut împreună, de nopțile dormite sub steiurile de piatră sau la gura peșterilor, de frumusețile iernii și ale toamnei, despre legendele haiducești, despre vînători.

Devenită din nou vizibilă, poteca noastră se înscrie pe sub zidul de stîncă al turnului, ce se înalță amenințător deasupra noastră; o pantă plină de grohotiș îi precede baza asemenea unui obstacol pus să-i apere de vizitatori. L-am privit din nou și i-am promis că voi veni cu prietenii mei să-i învingem semeția.

Iată-ne ajunși la primul obiectiv: o peșteră care și-a căpătat numele abia seara, cînd cercetătorii au terminat completarea fișelor, au pus la loc sigur fauna adunată și au aruncat o ultimă privire hărții, atît de întortochiată, a peșterii: „Peștera de sub Padina Popii". Numele vine de la padina situată în imediata apropiere de gura ei.

Peștera era cunoscută, dar necercetată în amănunt, de aceea s-a apreciat că pînă se vor face măsurătorile și cartarea, eu pot să merg mai sus, pentru a identifica avenul numit „Fîntîna lui Ilie".

Aveam consemnul numai să recunosc locul, urmînd ca vizitarea lui să o facem ulterior. Călăuza îmi dădu cîteva îndrumări și, considerîndu-mă lămurit, am pornit la drum singur.

Mă aflam în mijlocul unui ținut cu înălțimi ce nu depășesc 1 200 m și care aparțin muntelui Rolul. Nu pot spune că-mi era frică, dar parcă mă încerca un fel de nesiguranță. Aveam o misiune destul de ingrată — să găsesc avenul — și trebuia să arăt celor care

## O ÎNTÎMPLARE PALPITANTĂ POVESTITĂ DE MAESTRUL SPORTULUI EMILIAN CRISTEA

îmi acordaseră încrederea că într-adevăr o merit.

La început am vrut să-mi ascund sacul în pădure, dar am renunțat la această idee, în el avînd sculele alpine, de care presupuneam că voi avea nevoie.

Am pornit la drum. După sfatul călăuzei urmez o vreme poteca principală, apoi, din dreptul unui fag singuratic, intru pe un hățaș ce străbate o pantă înclinată, năpădită de lăstăriș și smeuret. Ajung la creastă. Cîteva poieni gîtuite și... trebuie să observ în dreapta gura puțului. O caut atent peste tot, pe după fiecare tufiș, lîngă fiecare cută de teren — caut, caut și pînă la urmă o găsesc.

Ascunsă de lăstăriș, gaura adîncă și umedă a avenului „Fîntîna lui Ilie" m-a impresionat de la prima vedere. Eram singur și liniștea după amiezii de toamnă imprima locului o atmosferă apăsătoare.

Poate în alte împrejurări m-aș fi bucurat de atîta liniște și singurătate, dar acum ea mă stingherea. De fapt misiunea mea era terminată; găsisem peștera, îmi făcusem o părere despre ea și urma să mă întorc la tovarășii mei.

Un moment am și vrut să fac așa, dar ceva lăuntric mă îndemna să nu plec, ci să cobor înăuntru.

Am stat mult și am cugetat. În față, gura avenului, care sugerase și numele de „Fîntîna lui Ilie", sta deschisă, provocîndu-mă. Alături, lîngă mine, frînghiile, lampa și celelalte scule alpine; între ele, eu și... gîndurile.

— În definitiv, de ce să nu cobor? Doar am coborît de atîtea ori cu frînghia pe verticala pereților.

— Da, dar atunci nu erai singur.

— Nu eram singur, dar tot singur coboram.

— Bine, dar aveai un ajutor.

— Și la ce-mi folosea? Dacă greșeam, tot eu eram păgubașul.

— Nu, nu se pune așa problema. Atunci aveai sprijinul moral; nu erai singur.

— Ai dreptate! Nu cobor. Strîng materialele și plec. Eram învins. Îmi tîram picioarele prin iarbă, privind în jos ca un om obosit, împovărat de gîndurile care mă frămîntau.

Iată-mă în pădure. O adiere de vînt mă trezește din toropeală și țiuitul unei păsărici îmi arată că totuși nu sînt singur.

— În definitiv, am timp și cred că nu ar fi rău să mă întorc spre a vedea peștera mai atent. Hai înapoi! Începe să devină interesantă lupta cu mine. Mă surprindeam uneori discutînd chiar cu voce tare. Și atunci rîdeam.

— Măi băiete, dacă acesta îți va fi ultimul drum? Te gîndești ce faci? Cine îți va veni în ajutor și cînd? Dacă vei avea un accident și te vor salva, ce vor spune alpiniștii și cum te vor judeca ei? La vîrsta ta, să fii acuzat de vedetism, de alpinism solitar?

— Bine, nu voi coborî, dar să fac o cercetare mai atentă am voie? Da.

Bat un piton și-i trec prin ureche frînghia; bătrîna mea frînghie de 80 m, „Margareta", se descurcă greu și acest amănunt mă face să cuget:

— Vezi, nici ea nu te lasă să faci asemenea nebunii.

Într-un tîrziu am reușit și curînd capetele corzii pornesc către fundul puțului, scoțînd un fluierat sinistru, înfiorător.

Încep echiparea și pregătirile de coborîre. Îmi scot fără grabă, intenționat parcă, lanterna de frunte; aranjez în sac celelalte scule alpine. Sînt gata, dar tot îmi caut de lucru, legîndu-mă de cele mai mici amănunte, care de fapt nu aveau nici un rost.

Pînă la urmă trec frînghia peste umăr și mă aplec spre gura avenului, privind în fund. Pereții îi sînt umezi și acoperiți cu mușchi, dar distanța pînă jos nu-i mai mare de 10 m; în fund, bolovani, pămînt, lemne căzute; mai jos o pantă ce se pierde în întuneric. Ce-o fi mai departe? Ah, acest „ce-o fi" mă subjugă, mă atrage, către el. Inima îmi bate cu putere și nu mai pot rezista; cobor!

Mi se pare atît de grea, această coborîre în rapel. Totul merge pe dos: frînghia nu alunecă, hanoracul îmi este prins de carabinieră, transpir, mi se usucă gîtul. Mă înfurie grozav această stîngăcie și în același timp mă îndîrjește.

Iată-mă jos: ies din încolăcirea frînghiilor încurcate și, eliberat ca din strînsoarea unui șarpe, mă bucur de „isprava" mea.

Aprind lampa de carbid, care dă o lumină albă, scoțînd acel pîrîit caracteristic lămpilor ce ard bine. În fine, iată ceva ce merge bine în această aventură necugetată.

„Aventură necugetată"? Nu, aventură cugetată, dar cugetată greșit, contrar principiilor alpinismului. E prea tîrziu acum să mai dau

înapoi. Greșeala am comis-o; cel puțin să fac treaba pînă la capăt.

Pe panta noroioasă cobor încet, ținînd în mînă frînghia. Curînd, ajung pe un sol bolovănos, unde călcătura devine sigură. Dau drumul frînghiei, urmărind-o cum fuge din mîna mea și se oprește, tremurînd, pe verticala peretelui. Am rămas total singur, lipsit și de acest prieten, frînghia, frînghia care m-a scos de atîtea ori din încurcătură.

Înainte de a rupe contactul cu lumina de afară, mai privesc odată în sus pe gura avenului, la cerul albastru, brăzdat de șuvițe albe de nori. Voi mai privi vreodată lumina zilei?

— Ei, hai! Într-un noroc! Intrat, complet în întuneric, încerc primul fior al singurătății, acest dușman, pe care nu-l cunoaștem și care nu atacă niciodată la început, dar a cărui prezență o simțim în permanență.

Am ajuns după puțin timp într-o mică săliță, care părea a fi sfîrșitul „uriașei" mele explorări. Aci, găsesc un craniu mic și cîteva oase. Le strîng cu grijă, sperînd că vor fi de folos cercetătorilor speologi.

Sînt însă dezamăgit că explorarea mea se soldează cu un rezultat atît de minor.

Mă cațăr și cercetez pe unde pot, scrutînd întunericul și sperînd într-o mare descoperire. Știam că de regulă avenele nu sînt urmate de peșteri mari, deci și acesta putea fi fără viitor. Dar dacă va fi altfel?

Iată-mă cățărat între doi pereți ce se întîlnesc într-un punct, din care spînzură cîțiva bolovani instabili. Lampa mea aruncă lumină printre ei și dincolo parcă se ghicește un gol. Cu lanterna de frunte cercetez mai în amănunt și mă bucur cînd și lumina străpunge mai adînc în întuneric, fără să întîlnească alt obstacol. Da, mi-am zis, sînt în pragul „marii victorii".

Încep o muncă grea, fără să mă gîndesc la pericol. Suspendat pe verticala a doi pereți paraleli, avînd sprijin numai prin presarea picioarelor lateral, vreau să deblochez trecerea. Într-un tîrziu reușesc. Primul bolovan se desprinde, urmat, într-o adevărată cascadă, de alții care trec pe lîngă mine șuierînd și care, undeva jos, se întîlnesc, făcînd un zgomot asurzitor și umplînd sala cu miros de cremene.

Mi-a reușit și această nebunie. Acum mă întreb, ce va urma?

Cățărîndu-mă tot mai sus, pătrund pe un horn în care mă tîrăsc cu greu, din cauza colțurilor de stîncă ce-mi agață hainele. Gîfîind, obosit și transpirat, mă tîrăsc mereu în sus, scrutînd întunericul.

Cu o mișcare greșită lovesc lampa și flacăra se stinge. Chibriturile, pe care le păstram, ferite de umezeală, într-un tub de sticlă, le găsesc în buzunar, amestecate cu cioburile, iar scăpărătoarea nu mai e bună de nimic. Ce minute lungi de încordare, ce răbdare, cîtă migală pînă reușesc să aprind din nou lampa, și ce ușor ar fi fost acest lucru, dacă era cu mine încă un tovarăș, unul singur.

Iată-mă la capătul hornului. Cu lampa mereu înainte, văd că am pătruns într-o galerie, al cărei tavan înalt îmi dă speranța unei descoperiri ce va cere mult lucru.

Sala nu-i prea largă. Pe jos, căzuți din tavan, stau răspîndiți, haotic, zeci de bolovani acoperiți cu mîzgă și humă. Unii dintre ei se mișcă, deși au cîte doi metri înălțime.

Un moment sînt derutat și nu știu ce să fac: să mă întorc sau să merg mai departe. Îmi notez impresiile în carnet și considerînd că treaba ce o aveam de făcut în continuare mă depășește, vreau să mă întorc. Dar, ce-o fi mai departe? Ce tentație grozavă este necunoscutul!

Galeria continuă o vreme, apoi se îngustează, rămînînd tot înaltă; cobor cîteva trepte prin ramonaj și, în fine, după cîteva zeci de metri, iată-mă într-o sală circulară, ai cărei pereți lucesc uimitor de frumos, datorită scursorilor concreționate. O galerie aflată în stînga se termină după cîțiva metri ca un fund de sac. Două cranii și cîteva oase albesc pămîntul negru, ce acoperă solul peșterii.

Revin la sala mare, și după cîteva tatonări, mă conving că nu se mai poate înainta.

Pînă la gura hornului înapoierea n-a fost prea grea; dar aici mă aștepta pedeapsa pentru fapta ce o săvîrșisem, poate cea mai aspră pedeapsă ce mi se putea aplica.

Sînt la capătul galeriei, unde normal trebuia să cobor pe hornul prin care urcasem. Cu lampa în mînă, mă strecor printre bolovani, căutînd ieșirea; dar nu o nimeresc.

Nu mă sperii. Îmi zic că am s-o găsesc pînă la urmă și mă întorc, căutînd în altă parte și în alta.

La început căutam numai locul, luminînd cu lampa printre bolovani, apoi am început să mă tîrăsc printre ei, pătrunzînd în cele mai înguste unghere, din care ieșeam mai întotdeauna cu picioarele înainte. Un bloc uriaș, împins cu brațele, în timp ce voiam să trec peste el, se mișcă și din mișcarea lui, alți

cîţiva se prăbuşesc, căzînd unii peste alţii, aşezîndu-se asemenea unei bariere în faţa mea. Zgomotul lor înfundat m-a fulgerat: dar dacă ei au blocat tocmai ieşirea pe care o caut? Încordarea care mă stăpînea face să-mi tremure muşchii, iar broboanele reci de sudoare mi se preling pe obraji.

Minutele trec uimitor de repede (totdeauna se întîmplă aşa în situaţii de felul acesta) şi cînd mă opresc din căutarea care devenise disperată, constat că trecuseră trei ore. Lampa ardea tot mai slab, iar lanterna nu putea nici ea să mă ajute prea mult.

— Trebuie să fiu calm şi să-mi fac un program sistematic de căutare, dacă vreau să nu survină complicaţii, ce mi-ar putea fi fatale. Încep să fac semne prin locurile cercetate şi numai astfel reuşesc, într-un tîrziu, să găsesc ieşirea, ascunsă după un bloc, rezemat de peretele galeriei.

■

Cînd am văzut din nou frînghiile spînzurînd pe perete, singura legătură cu lumea din afară, am simţit o înviorare, o bucurie, pe care probabil o simt şi naufragiaţii atunci cînd văd apropiindu-se salvatorii.

Am urcat la ele şi, în momentul cînd le-am prins cu mîinile, simt o destindere, o uşurare interioară care îmi cuprinde toată făptura.

Din rucsac îmi scot scăriţele şi fac cu ele nodul de căţărare „Prusik", care mă va ajuta să ies din aven. Pe primii trei-patru metri de urcuş, treaba merge bine, dar iată că una din scăriţe se rupe şi din şocul căderii cedează şi cea de a doua. Picioarele pierzîndu-şi punctele de sprijin, rămîn suspendat pe frînghie, strîns de mijloc de cordelina de cînepă care mă asigura. Cele două scăriţe rupte, fiind făcute dintr-un şnur de mătase, care se întrebuinţează la tapiţerie, de proastă calitate, nu-mi mai puteau fi de folos.

# Singur

Am avut într-adevăr destule prilejuri să cunosc frica, dar acum simţeam ceva mai mult, simţeam o revoltă a corpului şi a sufletului, înnebunite de încleştarea luptei, ce abia începuse. Trebuia să ies din această încurcătură foarte repede, deoarece poziţia mea de „spînzurat" nu-mi îngăduia o şedere prea îndelungată. Dau sacul jos din spate şi reuşesc, într-un tîrziu, să scot frînghia de relon; ajutîndu-mă cu gura şi cu o mînă, fac din ea două noduri de căţărare şi, încet-încet, cu ajutorul lor, ajung în sfîrşit sus.

Am ajuns să văd poiana din care plecasem şi copacii şi cerul şi lumina dătătoare de viaţă... Cît este de fumos cînd ieşi dintr-o asemenea încurcătură. Iată-mă aşadar salvat, salvat numai fiindcă nu m-am lăsat pradă desnădejdii. Ştiam că, în asemenea situaţii, nu trebuie nici să te grăbeşti şi nici să-ţi pierzi curajul. Ştiam că, atunci cînd te simţi mai istovit, pot interveni alte elemente, care să schimbe situaţia şi primele greutăţi să ţi se pară jucării.

Pe foaia şifonată şi noroioasă a carnetului meu citesc ultimele însemnări, pe care le redau întocmai:

„...Lungit în iarbă, cu toate frînghiile peste mine, simt cum îmi tremură toţi muşchii, simt bătăile inimii cum se domolesc, simt cum mă răcoreşte evaporarea transpiraţiei ce mi-a udat îmbrăcămintea. Şi-mi este ruşine de mine, gîndindu-mă ce am făcut şi îmi jur că nu voi mai face.

Acum, după ce am gustat din paharul cu licoarea otrăvită a vedetismului, a solitarului, m-am săturat. Iar gustul ei amar nu-l voi uita niciodată...".

DORUL
ZĂRILOR
ÎNDEPĂRTATE

PANORAMA
BUCEGILOR,
VĂZUTĂ
DE PE
CULMILE
GÎRBOVEI

# O GAZDĂ BUNĂ: GÎRBOVA

Valea Prahovei, cu localităţile ei de munte, cunoaşte în orice anotimp afluenţa necontenită a vizitatorilor, al căror obiectiv este de obicei masivul Bucegi. Platoul, abruptul şi poalele sale împădurite, oferă suficiente satisfacţii turistice, de la mici plimbări odihnitoare, pînă la cele mai îndrăzneţe trasee alpine.

Aşa se face că vecinul său de peste vale, masivul Gîrbova, nu reuşeşte să atragă atenţia, dezavantajat prin înfăţişarea sa modestă şi paşnică, pe alocuri abia răsărită deasupra codrilor.

Acelor drumeţi care nu ţin neapărat să se măsoare cu stînca, Gîrbova le rezervă totuşi încîntarea pădurilor şi plaiurilor puţin umblate, a lungilor tăpşane ierboase, adăpostind stîne primitoare, şi a vastelor privelişti, cuprinzînd, dintr-o îmbrăţişare, munţii Buzăului, Zăganul şi Ciucaşul, Piatra Mare şi Postăvarul, depărtata Piatră a Craiului şi, bineînţeles, panorama Bucegilor cu ziduri de cetate.

În anotimpul iernii, schiorii plecaţi de la cabana Piscul Cîinelui (Sinaia) pot ocoli o zi întreagă pe înălţimi către Azuga, luptînd adesea cu

zăpada înghețată sau viscolită, caracteristică altitudinii, pentru a gusta în faptul serii plăcerea coborîrii pe pîrtia de pe piciorul Sorica.

Lanțul crestelor se întinde însă cu mult mai departe, într-un larg arc spre răsărit, invitînd drumețul să îl cutreiere, cale de încă o zi sau mai bine, pînă la pasul Predeluț, cabana Rențea sau Piatra Mare. Iată așa dar o vastă regiune, care merită să fie cunoscută și prețuită, fiind de asemenea mai accesibilă decît pare la prima impresie.

Într-una din duminici, să pornim din Predeal către Clăbucetul Azugii (1590 m), într-o plimbare de cîteva ore. Din cuprinzătoarea poiană a cabanei Susai, cărarea se afundă mai departe în codrul tăcut. Continuînd astfel drumul pe creasta de legătură, vom întîlni luminișul din care se lasă spre stînga pîrtia năpădită de vegetație a vechiului funicular, cea mai scurtă coborîre la casa pădurarului din valea Azugii. Mai departe, pe aleea tăinuită a brădetului, vom ieși în cele din urmă la gol, urcînd pantele golașe ale Clăbucetului, la baliza singuratică, admirabil loc de priveliște peste coclaurii Gîrbovei. Culmile sale rotunjite ne depășesc cu două pînă la patru sute de metri înălțime, prin vîrfurile Turcul, Neamțul și Unghia Mare. De ei ne desparte adîncimea văii, șerpuind ca un uriaș S, pînă după muntele Retivoiul.

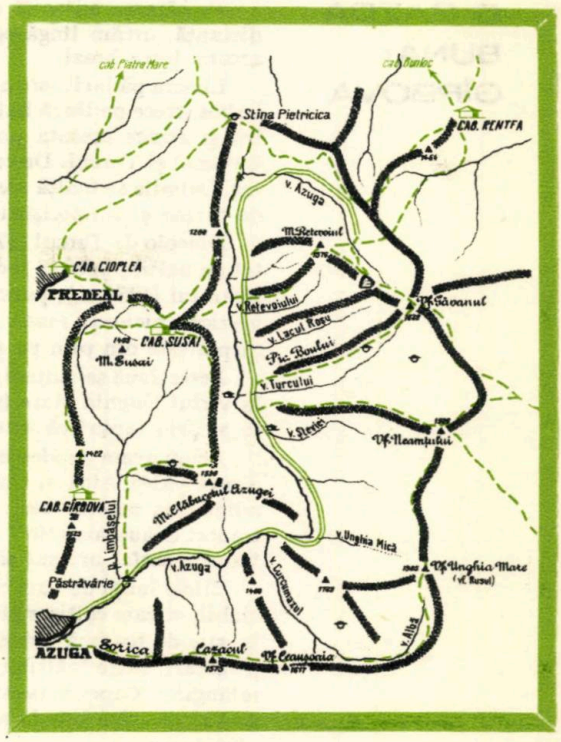


Cîți turiști „motorizați" au aflat oare de șoseluța care, părăsind asfaltul localității Azuga, străbate aproximativ 24 km pînă în fundul acestei văi pitorești, sfîrșind foarte aproape de creastă, la 1350 m altitudine?

Sîntem în pragul primăverii! În curînd, motoarele ne vor purta ca de obicei sîmbăta după-amiază către munți. Pînă duminică seara este timp suficient să cunoaștem de aproape această frumoasă regiune.

Iată-ne lăsînd în urmă orășelul Azuga, cu silueta coșurilor de fum, mărturisind nu numai plămădeala încinsă a modernelor cuptoare de sticlă, dar și promisiunea... berei cu faimă, care ne așteaptă la înapoiere.

Șoseaua urcă ușor, avînd pe dreapta albia pîrîului. După cinci kilometri, trecem de confluența văii Limbășelul, rezistînd tentației unui popas la crescătoria de păstrăvi. Panglica drumului se încolăcește pe sub Clăbucetul Azugii, cu pădure tînără. La kilometrul 8 remarcăm, pe dreapta, confluența văii Curcumazul, cale de pătrundere în inima Gîrbovei, apoi sosim în cotul unde năvălește, la ploi mari, torentul de sub vîrful Unghia Mare, silind șoseaua să treacă peste mormane de grohotiș.

Priveliștea se deschide acum către miază-noapte, printre versanți împăduriți. Poienile se înlănțuie. În șuvoiul cristalin al pîrîului, ochiul ager descoperă păstrăvi leneși. Motoarele ne poartă pe sub muntele Neamțul, piscul Boului, Retevoiul, cu poteci care ne invită să lăsăm motocicleta la prima vilă cochetă sau la casa brigadierului și să ieșim în scurt timp deasupra pădurii, pe plaiuri golașe. Apoi se ivește cetatea de stîncă a Pietrei Mari, neașteptată și apropiată. De la captarea de apă, valea se încovoaie către dreapta și se afundă pe sub Găvanul (1680 m).

Șoseaua sfîrșește brusc, lîngă firul apei. Dinspre cabana Rențea apar semne izolate „triunghi roșu".

## O GAZDĂ BUNĂ: GÎRBOVA

# O GAZDĂ BUNĂ: GÎRBOVA

Pe cărarea adîncită de tropotul turmelor, la cel mult 20 de minute distanță, urcăm lîngă oglinda rotundă și puțin adîncă a Lacului Roșu, ascuns între brazi.

Liziera pădurii este aproape. Cărarea răspunde la gol, pe largul tăpșan ierbos, trece pe lîngă baliza cotei 1520 m, pe lîngă o cruce micuță de piatră și atinge creasta principală (cota 1630 m) în șaua dintre vîrfurile Găvanul și Turcul. De cealaltă parte, se zărește cărarea spre pasul Predeluț. Culmile se înalță alene către sud, peste coaste verzi, pătate cu pîlcuri de turme și acoperișuri de stîne.

Dincolo de Turcul (1750 m) creasta coboară ușor, urcă următorul creștet cu baliză, apoi se încovoaie spre valea Azugii, în arc suitor, la vîrful Neamțul (1950 m), punct proeminent, din care se desprinde, în direcția vestică, piciorul masiv, adăpostind de asemenea o stînă. Priveliștea răsplătește din plin pe drumeț.

Peste două șei adînci și un vîrf anonim, cărarea ne invită în continuare la vîrful Unghia Mare (sau vf. Rusului), ușor de identificat prin baliza sa și prin faptul că este singurul pe care brăduții se cațără la potecă.

Acum avem de ales între coborîșul rapid la stîna cuibărită pe muntele dintre valea Albă și Curcumazul, sau drumul lung care se ivește peste adîncimea acestor văi. Gîrbova descrie un ocol cuprinzător, adăugînd treptat Ceaușoaia (1617 m), Cazacul (1757 m) și piciorul Sorica, pentru a încheia astfel uriașul său arc.

Zilele lungi de vară ne oferă posibilitatea să atingem, fără efort apreciabil, oricare colțișor al acestei regiuni admirabile. Minunat este colindul în zile de toamnă tîrzie, cînd pașii răscolesc frunzișul ruginiu așternut pe cărări, către înălțimile cu iarba pălită și plaiurile lipsite de dangătul talăngilor. Capricioase sînt zilele de iarnă pe crestele Gîrbovei, mîngîiate uneori cu aripa blîndă a soarelui, alteori poleite cu gheață și biciuite cu vînt aspru.

Îmi amintesc o traversare cu schiurile, la mijloc de martie. Am urcat pe sub Piatra Scrisă, la platoul cu zăpadă înflorită de viscol al Pietrei Mari, dibuind coborîrea pe vîlcelul care adăpostește stîna din Pietricica. De aici se desface la dreapta marcajul „cruce roșie" către Predeal, iar la stînga, ne îmbie „triunghiul albastru", pe vechiul drum de creastă, tăiat ca un culoar îngust prin desimea pădurii. Urme de iepuri și căprioare traversau pîrtia, marcată cu șirul labelor de lup, cît rondeaua bastoanelor de schi. Am tăiat urme alături de ele, pînă în lunga poiană din care marcajul se abate printre trunchiuri înalte, către cabana Rențea. Era atunci o zi liniștită, cu cer senin și soare orbitor, cu pădurea moleșită sub pulbere albă imaculată. Vîrful Găvan se ridică la 50 de minute de urcuș, printre ienuperi și troiene.

Din apropierea balizei sale ne-a luat în primire vînt puternic dinspre sud-est. Abia am rezistat pînă sub vîrful Neamțul, apoi ne-am refugiat pe primul vîlcel dinspre valea Azugii, să ne îngropăm adînc cortul, pe care l-am înconjurat cu gard de brăduți, aluni și calupuri de zăpadă. Se făcuse bine și cald înăuntru, dar vîntul a continuat să șuiere nemilos toată noaptea. Cînd am urcat, a doua zi, la șaua din creastă, nimic nu mai rămăsese din stratul de jumătate metru grosime al zăpezii, iar creștetul Turcului arăta ca o căpățînă albă dură, scrijelată cu șanțuri scofîlcite.

Asemenea zile împrumută Gîrbovei iluzia marilor altitudini, subliniindu-i înfățișarea pașnică și ospitalieră, de pe care primăvara izgonește omătul, văzînd cu ochii. Este cel dintîi și puternic îndemn la drumeție!

**Ing. I. COMAN**
*Brașov*

# Concursurile DE ORIENTARE TURISTICĂ

## discuţie cu temă, într-un tren de excursie

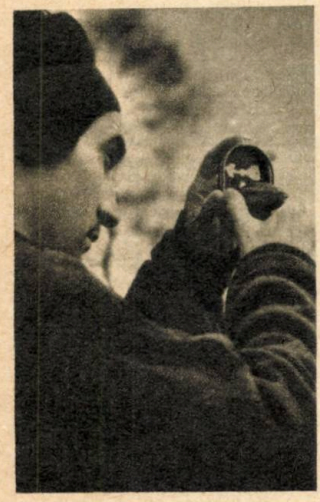

Sîmbătă după amiază, în trenul O.N.T. „Carpaţi", care duce, la fiecare sfîrşit de săptămînă, sute de turişti în staţiunile de pe Valea Prahovei...

În vagonul nostru, marea majoritate o formau participanţii la un concurs de orientare turistică, ce urma să se desfăşoare a doua zi la cabana Poiana Stînii; agitaţie mare, de la un capăt la celălalt al coridorului, ca atunci cînd întreg vagonul este ocupat de membrii aceluiaşi colectiv, care se cunosc între ei, glumesc între ei, se distrează împreună.

De data aceasta însă, forfoteala se datora şi unor lucruri mai serioase; se discuta despre concurs, se puneau la punct materialele, se convocau arbitrii în compartimentul în care călătoreau membrii juriului de concurs.

Lîngă mine, doi străini de concursul nostru (am descoperit mai tîrziu că erau soţ şi soţie, el sudor la „Vulcan", iar ea ţesătoare la „Viscofil"), doi turişti aflaţi la a doua sau a treia oară într-o excursie de sfîrşit de săptămînă, dar prima oară într-un vagon cu participanţi la un concurs de orientare. Mai auziseră ei ceva despre acest fel de întreceri sportive, mai ales ea, la „Viscofil", dar nu ştiau prea bine despre ce este vorba.

Discuţia cu mine a început-o el, sudorul.

— În definitiv, ce este un concurs de orientare?

Mi-am dat seama că nu ştie nimic, sau aproape nimic, despre această formă de practicare a turismului şi m-am grăbit să-l lămuresc.

— Dumneata, cînd mergi la munte, într-o excursie, te duci sîmbătă seara la o cabană şi a doua zi faci o plimbare de cîteva ore, fie cu ghidul, acolo unde înţelege el să-şi ducă grupul, fie singur sau cu prietenii dumitale, acolo unde îţi face plăcere. Băieţii care merg într-un concurs de orientare, a doua zi, duminică, participă la o veritabilă întrecere sportivă, cu caracter pur turistic, pentru care au nevoie de o temeinică pregătire fizică, tehnică şi tactică, exact ca la orice competiţie sportivă.

— Bine, bine, întrecere sportivă, dar în ce constă aceasta?

— O comisie de tehnicieni, cu cîteva săptămîni înainte, se deplasează în regiunea unde se va desfăşura concursul şi recunoaşte traseul, îl definitivează şi stabileşte problemele tehnice pe care concurenţii vor trebui să le rezolve. În ziua concursului, echipele sau concurenţii individuali (după natura concursului), se prezintă la start şi primesc o hartă sumară a regiunii de concurs şi instrucţiunile pe care organizatorii înţeleg să le pună la dispoziţie, ca o completare a hărţii.

— Interesant... şi apoi?

— Apoi? Primind materialul, îl studiază la start un număr de minute, de

obicei opt, îşi calculează traseul pe care îl vor urma şi punctele de control pe care vor trebui să le atingă; după aceea, cu harta şi instrucţiunile primite şi cu busola care nu poate lipsi unui concurent la orientarea turistică, parcurg pe teren traseul indicat pe hartă. Trebuie să adaug că parcurgerea acestui traseu trebuie să se facă într-un timp indicat de comisia organizatoare, sau mai repede.

— Şi cum ştie această comisie cine a parcurs exact traseul? — intervine în discuţie şi soţia, care între timp fusese la fel de atentă.

Mi-am dat seama că nu mai aveam de-aface cu doi curioşi, ci cu două persoane interesate să cunoască tainele unui concurs de orientare, pînă în cele mai mici amănunte; deci, să le dau şi amănunte.

— Pe traseul dat, există puncte de control, marcate cu cartoane special colorate, de dimensiunea unui dosar şi plasate pe pomi, pe stîlpi sau pe indiferent ce alt suport. Lîngă aceste cartoane se mai găsesc tichete de mărimea unei cutii de chibrituri, sau staţii de arbitri. Fiecare echipă care trece pe lîngă un post de control, ridică un tichet, iar cînd a ajuns la staţia cu arbitrii, se înregistrează într-o fişă de staţie şi predă tichetele ridicate pînă la acea staţie.

În staţie i se marchează şi timpul care i-a fost necesar echipei pentru parcurgerea traseului de la staţia precedentă.

— Şi cine cîştigă?

— Neatingerea unui post de control sau a unei staţii, ca şi fiecare minut de întîrziere, se penalizează după o tabelă de punctaj prevăzută de regulament. Concursul îl cîştigă echipa care a totalizat cele mai puţine puncte de penalizare, pentru că a parcurs cel mai corect traseul.

— La noi în ţară există de mult asemenea concursuri de orientare? — mă întreabă din nou ea.

— Pentru prima oară, asemenea concursuri de orientare turistică s-au desfăşurat la Arad, prin 1949, dar după puţin timp ele au început să fie practicate şi în restul ţării, mai ales la Bucureşti, Braşov, Cluj, Timişoara, Tg. Mureş şi Sibiu. Organizîndu-se această formă de turism sportiv, i s-a recunoscut importanţa deosebită ca disciplină sportivă cu caracter aplicativ.

— Mulţumim. Totuşi am vrea să mai întrebăm ceva? Cine poate participa la un concurs de orientare turistică?

— Oricine, dar absolut oricine, care se crede capabil să parcurgă un traseu de 3—4 ore, cu o viteză de 4 kilometri pe oră şi care, bineînţeles, are cunoştinţe de orientare. Noi avem concurenţi care au depăşit 40 de ani, sau care nu au împlinit încă 20; avem bărbaţi şi femei, ingineri, studenţi, funcţionari, cizmari, metalurgişti, constructori... sudori... textiliste. Pe lîngă comisiile de turism din cluburi şi asociaţii sportive mai mari, se organizează chiar cursuri de pregătire a concurenţilor viitoarelor întreceri în orientarea turistică...

Am lăsat în mod intenţionat discuţia neterminată, pentru a vedea dacă mi se confirmă, ceea ce începusem să bănuiesc cînd mi s-a pus ultima întrebare. Într-adevăr, ea, mai curajoasă poate, m-a întrebat în continuare:

— Noi, spre exemplu, dacă am vrea să participăm, ce trebuie să facem?

— Nimic mai simplu; să vă manifestaţi aceeaşi dorinţă responsabilului cu turismul din cadrul întreprinderii respective şi el vă va înscrie fie la cursurile de iniţiere, dacă nu s-au terminat, fie vă va înscrie direct într-un concurs de orientare, bineînţeles după ce veţi primi un sumar instructaj în legătură cu folosirea materialelor tehnice. De altfel, să nu aveţi teamă, concursurile sînt simple, la nivelul începătorilor.

— Mulţumim şi este foarte probabil să ne mai întîlnim cît de curînd, la un concurs de orientare turistică.

Discuţia terminată, cei doi viitori „orientarişti" au ieşit pe coridor, unde băieţii nu terminaseră forfoteala. Cred că cei doi soţi, cu gîndul la primul lor concurs, au vrut să intre în atmosferă...

**M. DUMITRESCU**

**UN START BUN ASIGURĂ VICTORIA. DAR UNDE-I NORDUL?**

Electronica

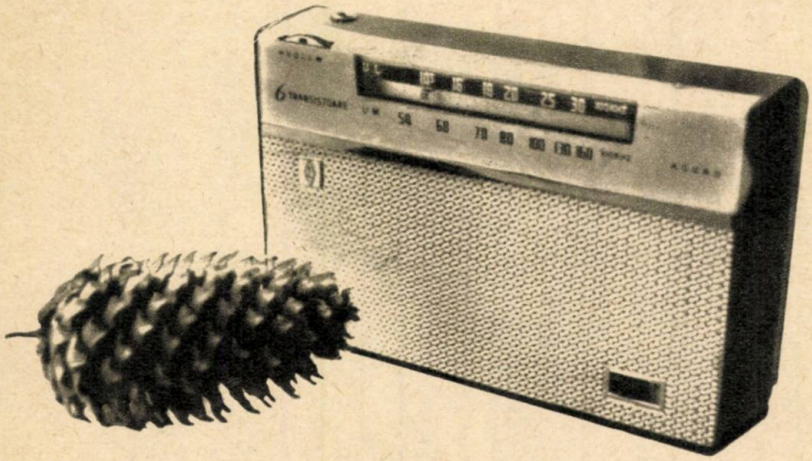


# RADIORECEPTORUL

# S 631 T

- este un receptor portabil de buzunar, de tip superheterodină, cu cablaj imprimat, echipat cu 6 transistoare şi 2 diode cu germaniu ;
- are două lungimi de undă – unde lungi şi unde medii, cu schimbător de lungime de undă sistem buton translabil
- putere maximă la ieşire de 150 mW ;
- are un difuzor circular de 0,3 VA, 8 Ω ;
- oferă posibilitatea audiţiei în cască, care se livrează odată cu aparatul ;
- are bornă pentru antenă exterioară ;
- caseta este din polistiren în 2 culori, de dimensiunile 142 x 87,5 x 40 mm, îmbrăcată într-o husă de piele ;
- alimentarea se face de la 4 baterii tubulare de 1,5 V montate în interiorul casetei ;
- o greutate de 520 gr. inclusiv bateriile.

# TAINELE PODIȘULUI MEHEDINȚEAN

EXPLORĂRI ÎN PEȘTERA TOPOLNIȚA, CEA MAI MARE PEȘTERĂ DIN ȚARA NOASTRĂ

În ziua de 21 octombrie 1961, la ora 9 dimineața, am văzut pentru prima dată intrarea în peștera Topolnița. În acea clipă se încheia un vis și începea o aventură.

Cu o lună înainte, tinerii mei prieteni, Anca și Vasile Decu, cercetători la Institutul de speologie, veniseră la București și-mi povestiseră entuziasmați despre noile lor descoperiri din Podișul Mehedinți, descoperiri care însumau multe mii de metri de galerii. Printre acestea, locul de frunte îl ocupa peștera Topolnița, în ale cărei etaje superioare reușiseră să ajungă.

Peștera Topolnița avea însă o poveste mai veche. Intrarea ei gigantică era cunoscută de multă vreme. Menționată încă în scrieri din secolul trecut, ea a fost citată de N. Densușianu în „Dacia preistorică" iar intrarea și ieșirea ei au fost descrise de geograful I. Vintilescu. Iar acum, în 1961, cei doi cercetători realizează două remarcabile performanțe: reușesc să străbată întregul curs subteran de apă, de la giganticul portal de la Prosăc pînă la nu mai puțin impresionanta ieșire a apei de la Gaura lui Ciocîrdie (adică 600 m de luptă cu apa vijelioasă, doar cu o fragilă bărcuță de cauciuc), iar în altă zi, dintr-o scurtă galerie, găsesc o derivație care s-a dovedit a fi etajul superior al peșterii. Exploraseră și cartaseră astfel peste 3 000 m de galerii.

La invitația Institutului de speologie și a celor doi cercetători, am luat și eu parte la continuarea cercetărilor. Realizam astfel un vis îndelung mocnit, acela de a cunoaște Podișul Mehedinți, reputată regiune carstică a țării. Și iată-ne acum în pragul aventurii.

Sîntem în valea Topolnița, ce șerpuiește adîncită cu 100 m față de plaiurile domoale ale podișului mai sus amintit. Pe măsură ce înaintăm, versanții devin tot mai abrupți, valea intră în chei cu pereți verticali de calcar ce se tot strîng, pînă ce o zăvoresc definitiv. În acest loc, în pieptul muntelui se deschide gura neagră, ca o ogivă gotică, de peste 50 m înălțime, a peșterii Topolnița.

Deasupra portalului mare de intrare, la cca. 50 m față de fundul văii, se deschide în peretele din dreapta gura peșterii „Femeilor", cunoscută de multă vreme și vizitată de turiști. După cum ne-o descrie tovarășa noastră, care a cercetat-o în 1958, peștera are o topografie ciudată și totalizează 800 m de galerii.

Pornim la drum spre Topolnița. Sîntem trei: soții Decu și cu mine, încărcați din greu cu scări, corzi, barcă, lămpi etc. Încă înainte de a ajunge sub portal, încep greutățile. După aproape o oră de gimnastică anevoioasă printre bolovanii gigantici, pătrundem pe culoarul impresionant al peșterii și o luăm la dreapta pe galeria secundară. Cîțiva pași încă și am intrat în domeniile descoperite cu o lună înainte de tovarășii mei din echipă.

Galeria pe care înaintăm este înaltă și îngustă, puțin ascendentă, fără apă curgătoare, dar nu și fără greutăți. Ore în șir tot mergem și ne cățărăm pînă ce ajungem, în sfîrșit, la primul obiectiv al zilei, o galerie laterală, întreruptă de un puț vertical. Sîntem în pragul necunoscutului.

Dincolo de puț se vede continuarea galeriei, largă și promițătoare. Derulăm scara, ca să explorăm puțul. De pe o primă treaptă, la 10 m mai jos, intrăm într-o galerie scurtă, puternic înclinată, care se termină cu un fel de balustradă. Dincolo de aceasta, se deschide hăul negru al unei prăpastii, din care răzbate murmurul unei ape curgătoare.

Prin manevre complicate de coardă, reușim să fixăm o balustradă, apoi montăm scara care ne duce, după 10 m verticali, la un curs de apă. Din păcate nu-l putem urma decît 100 m în aval și amonte, căci la ambele capete dăm de cîte un sifon.

După ce strîngem materialul și ieșim din puț, revenim la galeria principală. Sîntem plecați de 6 ore și oboseala începe să se simtă. Luăm o gustare pe fugă și ne continuăm drumul. Străbatem acum o galerie fosilă, minunat ornată cu stalagmite și coloane. Apoi urmează un scurt tîrîș, din nou o galerie înaltă și ajungem într-o mică sală, punct terminal al explorării tovarășilor mei. În fața noastră, galeria se înfundă; o alta la stînga se închide și ea, iar la dreapta încă una are aceeași soartă. Acesta să fie oare sfîrșitul? Mai facem o ultimă tentativă. La stînga, pe sub o dărîmătură de bolovani, parcă s-ar mai putea înainta. Începem să ne vîrîm anevoie pe un urcuș accentuat. O cățărătură peste bolovani, într-un spațiu care se mărește pe cîțiva metri, un nou tîrîș la dreapta și iată-ne într-o galerie înaltă, care permite să se meargă. Emoția ne este mare. Sîntem în plină explorare. Ca de obicei, în astfel de ocazii începe o goană nebună în întîmpinarea necunoscutului. Nu mai simțim nici oboseala, nici greutățile drumului. Încălecăm bolovanii, trecem în grabă săritorile. Gîfîiala este întreruptă doar de exclamațiile de uimire, în fața priveliștilor pe care luminile noastre le smulg din întuneric. Stalagmite-lumînări, ghirlande, draperii ne întîmpină imaculate, încă neatinse de privirea omenească.

Am ajuns acuma într-o sală mare, în care se adună trei galerii, deci o sală a confluențelor. Prima, pe stînga, nu este propriu-zis o galerie, ci un grohotiș cu blocuri imense. Deși celelalte galerii sînt mai accesibile, nu știu ce instinct mă îndeamnă să urc grohotișul. Tovarășii mă urmează. În curînd se dovedește că sîntem într-o galerie foarte largă și înaltă, puternic ascendentă. Un cot la dreapta și... nu-mi vine să-mi cred ochilor; sînt într-o sală de dimensiuni gigantice, la capetele căreia

nu ajunge lumina lămpii. În această sală, la jumătatea pantei, găsim lateral o galerie foarte largă, orizontală, pe care progresăm rapid. Ea ne duce într-o sală care se termină cu o prăpastie. Este o stavilă neașteptată, care ne pune în încurcătură, căci pe parcurs am abandonat și scara și coarda. Tentația este însă prea mare. Îl asigurăm pe Vasile Decu cu cordelina folosită la cratere și el începe să coboare în adînc. Dar la un moment dat cordelina se termină, iar Decu se dezleagă și continuă coborîrea neasigurat, ajungînd cu bine la capăt. Aci se află o săliță din care pornesc trei galerii. Două par a fi scurte și le părăsește repede. A treia, la stînga, pare a fi mare. Se angajează pe ea și dispare. Anca și cu mine așteptăm la buza prăpastiei, plini de emoție. După un timp, care ne-a părut o veșnicie, se aud zgomote. Este el. Îl tragem sus și ne raportează laconic: „Așa ceva n-am mai văzut. O galerie ale cărei margini nu se văd și care continuă". Mersese doar vreo 200 m, apoi s-a întors.

Părăsim acest punct și ne îndreptăm spre o galerie care se deschide dincolo de grohotiș. Ea este orizontală, cu nenumărate stalagmite și ne duce, după vreo 200 m, într-o altă sală de mari dimensiuni, a cărei podea este tapisată cu un strat de guano. O străbatem, tot ținînd peretele stîng și intrăm într-o galerie cu multe stalagmite dărîmate. Din primul moment simțim un curent puternic de aer care ne stinge lămpile. Apropierea noastră stîrnește roiuri de lilieci, care dispar cu o viteză uluitoare. Sînt semne că ne apropiem de o ieșire la zi a peșterii. Deodată Anca ne oprește cu un strigăt: pe podea se văd clar urmele a două vetre de foc, cu pietre aranjate circular, cenușă și lemne pe jumătate arse. Pe pereți, printre asperitățile stîncilor, se observă smocuri de lînă aproape putredă. Mirarea noastră nu mai cunoaște margini. Unde am ajuns? Ce suprize ne mai așteaptă? Imediat după vetre, galeria se întrerupe brusc pe 10 m, după care se observă continuarea ei. Cu o lampă legată de cordelină sondăm prăpastia și o apreciem de 12 m. În lipsă de pitoane și coardă nu putem încerca traversarea pe perete, iar în lipsă de scară nu putem coborî prăpastia. Înaintarea ne-a fost deci oprită într-un moment crucial: descoperirea unei a doua ieșiri la zi a peșterii. Ne decidem să ne întoarcem. Pe Anca o frămîntă însă ceva. Tot încearcă să pătrundă cu lumina întunericul de peste prăpastie și să lumineze adîncul ei. Într-un tîrziu, spune decis două cuvinte magice: peștera „Femeilor". Afirmația ei nu are replică. Am reușit deci să realizăm legătura dintre cele două peșteri și putem anexa la Topolnița cei 800 m de galerii ai peșterii „Femeilor". Sîntem la 10 minute de ieșire și la 30 minute de mașina care ne așteaptă în șosea.

La ora 2 dimineața sîntem, în sfîrșit, la mașină, după 18 ore de mers aproape continuu. Rezultatul acestei scurte explorări este frumos: Topolnița însumează (inclusiv peștera „Femeilor") 5 200 m de galerii măsurate și cca 5 500 m de galerii văzute dispuse pe 5 etaje. Ea este de pe acum cea mai mare peșteră din țară. Cu cele 14 galerii reperate, dar pe care nu le-am vizitat încă, apreciem că ar putea atinge 7 000 m.

A urmat o iarnă lungă, în care toate gîndurile s-au îndreptat spre Topolnița, și mai ales spre galeria cea mare, văzută de Vasile Decu. Am făcut planuri, am sperat, am visat.

În sfîrșit, a sosit clipa mult dorită. În primăvara anului 1962 sîntem din nou la Topolnița. Cei trei de anul trecut și un tînăr student geolog, Cucu Cheța. În șaua de deasupra peșterii ne instalăm tabăra de corturi și în prima zi ne și îndreptăm spre peștera „Femeilor", pe unde vom încerca să intrăm. Sîntem încărcați din greu cu tot materialul necesar explorării.

Un drum periculos — pe un brîneag expus ce trece pe deasupra cheilor și portalului Topolnița — ne duce la peșteră. O intrare destul de anonimă, o galerie descedentă, un mic urcuș și sîntem pe marginea unei prăpastii late de 10 m. Dincolo se întrezărește o galerie. Este oare cea în care am ajuns în toamnă?

Coborîm la stînga și cercetăm situația din fundul prăpastiei. De aci escaladarea directă spre galeria cu vetre pare imposibilă. Totuși, încerc să urc, folosind neregularitățile peretelui și ajung iute pe o creastă care se află la 3 m de buza galeriei. Mi se aruncă coarda să mă leg și, făcînd un pas mare, ajung pe peretele din dreapta, la nivelul galeriei. De aici am început traversarea, care n-a fost de loc ușoară; pot spune chiar că m-a supus la eforturi deosebit de grele și am avut momente cînd am fost înspăimîntat de poziția în care mă găseam, atîrnat de vreo stîncă. Dar pînă la urmă am izbutit. Într-adevăr, am ajuns la punctul ultim atins de noi anul trecut. De dincolo, amicii scot un strigăt de victorie. Drumul spre Topolnița ne este deschis!

Fixez o scară pe care urcă de jos și ceilalți, apoi parcurgem galeria cu vetre, sala cu guano, în care domnește o ceață ireală, și iată-ne, în sfîrșit, la gura prăpastiei în care a coborît în toamnă Vasile Decu. Ajungem apoi cu toții jos, fără nici o dificultate. Urcăm o pantă de nisip și sîntem la intrarea în galeria atît de mult visată. Într-adevăr, dimensiunile nu ne dezamăgesc: are 20 m lățime și cca. 30 m înălțime. În față, întunericul absolut. O emoție mare ne stăpînește.

Ceea ce a urmat este greu de redat. Ne aflam în fața unor privelişti uimitoare și neașteptat de frumoase. Grohotișuri cu blocuri mari, instabile, obositor de trecut, în alter-

nanță cu săli feerice cu păduri de stalagmite-luminări, unele doar de 20 cm diametru și de 5 sau chiar de 8 m înălțime, apoi baldachine, draperii, văluri translucide de calcit, bazine imaculate, sclipind ca gheața și umplute cu o apă de smarald etc. Trece o oră, trec două și noi înaintăm, cînd cățărîndu-ne din greu, cînd oprindu-ne extaziați în fața unei noi minuni. Oboseala începe să se facă simțită din ce în ce mai mult și galeria parcă nu se mai termină.

Dar, cum se spune, totul are un sfîrșit. Și sfîrșitul a venit după trei ore de înaintare, sub bolta unei săli splendid concreționate, concrețiuni care au închis însă definitiv galeria. Deci trebuie să ne întoarcem. La ora 2 noaptea, sîntem, în sfîrșit, la corturi, unde topografa calculează lungimea galeriei anunțîndu-ne că aceasta are 1 600 m lungime! În cinstea marelui nostru înaintaș, o denumim galeria „Racoviță".

După alte zile de muncă și exploatare, în care descoperim noi galerii, sosește și ultima zi. Ultimul urcuș pe scara pe care o dezlegăm și o aruncăm jos. Ieșim prin gura mare a Topolniței.

Expediția noastră a luat sfîrșit. Inima ne-a rămas însă legată de întunecimile tainice ale Topolniței, care nu și-a dezvăluit încă toate ascunzișurile. Ea are acum 7 020 m de galerii. Știm că este o cifră provizorie, dar cît mai putem spera oare? Plecăm cu dorința arzătoare de a reveni.

Am revenit în octombrie 1962. Ca „antrenament", revedem o altă peșteră a Sohodolului, pe care o bănuim că trebuie să se lege cu Topolnița. Chiar lîngă intrare, după o scurtă cățărătură aeriană, ne trezim într-o galerie necunoscută, care ne duce deasupra unei sărituri de 5 m. Un mic rapel, urmează o galerie strîmtă și joasă și apoi o sală mare cu blocuri, din care se desfac mai multe culoare. Îl alegem pe cel mai mare și, după o avansare rapidă, de cîteva sute de metri, ajungem la o bifurcație, unde zărim apă. Este un loc bine-cunoscut din Topolnița, cu care am reușit să facem joncțiunea.

Al doilea obiectiv al expediției noastre este explorarea unui puț din fundul căruia răzbate zgomotul apei. Într-o oră sîntem la el, urmează un tîrîș chinuitor, un scurt coborîș pe coardă și iată-ne în etajul inferior al peșterii, pe malul rîului subteran. Apă nu este multă, așa că înaintăm repede printr-un culoar mare, cu pereții negri, lustruiți de apă Iarăși a început goana în necunoscut, de data aceasta într-un peisaj sever, rece și auster. După sute de metri de înaintare, trecem printr-o strîmtoare, care este, fără îndoială, un sifon, lipsit acum de apă, din cauza secetei. Dincolo de el zărim, pe pereți semne arse cu lampa de carbid. Recunoaștem repede locul. Sînt stațiile de cartare de anul trecut. Într-adevăr, trecem de capătul inferior al prăpastiei și depășim punctul terminus al explorării de atunci. În curînd însă, un alt sifon ne oprește înaintarea. Ne întoarcem cartînd, de data aceasta pînă la puțul pe unde am pătruns și o luăm aval. Drumul în această direcție devine din ce în ce mai greu din cauza apei. Ne cățărăm și noi pe pereți, înaintăm în ramonaj, apoi trebuie să umflăm barca pentru ca să trecem locurile cu apă adîncă. Într-un tîrziu, apa se domolește în oglinda unui lac care se întinde din perete în perete. Să fie un sifon? O scurtă navigație cu barca ne dă răspunsul afirmativ, dar la dreapta putem debarca pe un tăpșan de argilă. Victoria este deplină, căci am ajuns în culoarul mare al Topolniței. Peștera Topolnița are acum 9 000 m de galerii!

Al treilea obiectiv al campaniei este explorarea unei galerii barate de un mic lac. După două ore de drum anevoios, pe culoare strîmte, deja cunoscute, ajungem la locul cu pricina. Trecem cu barca lacul,și înainte ni se deschide un culoar înalt, strîmt și înclinat, destul de greu de parcurs, după care trecem iarăși prin cîteva sifoane nămoloase, fără apă acum, pînă ce, după un drum care ni se pare nesfîrșit, ajungem la un lac mare. Apa este atît de adîncă, încît pare neagră. O îmbarcare dificilă, și începem să plutim cu teamă printre pereții lustruiți, care, în cazul unei răsturnări, nu oferă nici un punct de sprijin, De jur împrejur, apa scaldă pereții. Este un sifon închis, care ne-a oprit înaintarea pe un culoar care se aseamănă cu cel denumit de noi „Racoviță".

Cu această galerie, căreia îi dăm numele marelui înaintaș al geologiei romînești G.M. Murgoci, peștera Topolnița a atins 10 330 m.

În toamna anului trecut revenim la Topolnița, nu pentru a face noi descoperiri, ci pentru studii. Dar n-au lipsit nici descoperirile de noi galerii.

La sfîrșitul acestei campanii a început munca de laborator. Recolta bogată adunată (eșantioane, flacoane cu animale cavernicole, cercetări microclimatice, completări topografice) a fost prelucrată. Harta peșterii, care a fost întocmită, are peste 4 m lungime și pe ea un vălmășag de galerii ce se suprapun în spirale gigantice. Sînt atîtea galerii, săli, puțuri și sifoane încît, atunci cînd vorbim despre ele, nu ne mai înțelegem. După zile în șir, am izbutit să le dăm numele cele mai potrivite, pentru toate elementele. Cînd a venit clipa cea mare, măsurarea exactă a întregii peșteri, rezultatul obținut ne-a umplut inima de bucurie: peștera Topolnița are 10 700 m. Ea este indiscutabil cea mai mare peșteră din țara noastră, a 11-a din Europa și a 16-a din lume!

**Marcian BLEAHU**

# NELL COBAR: CĂLĂTORII...

Costică (în somn): — În stînga stil gotic, în față o clădire în stil baroc, la dreapta stilul renașterii, în spate stilul rococo...

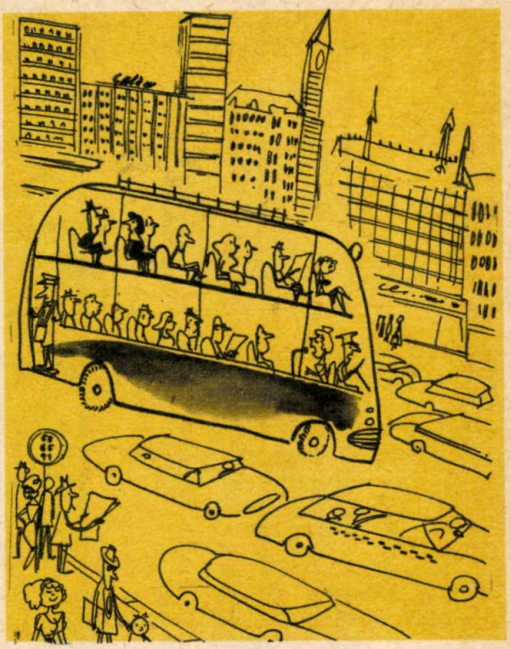

— Nu mă deranjează deloc. Și acasă stau la etaj!

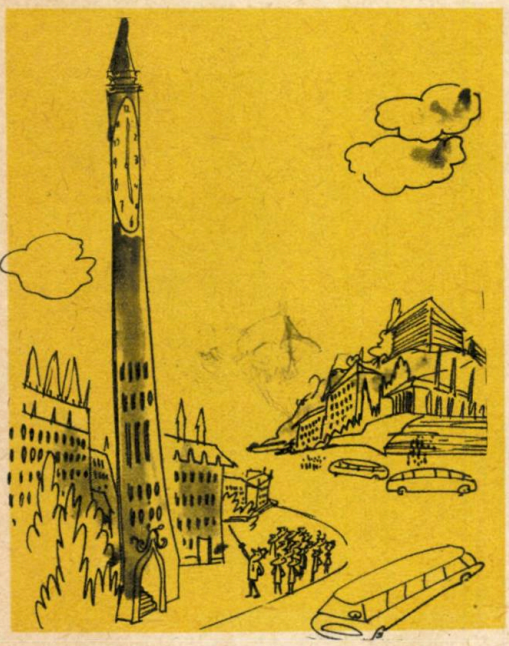

Ghidul: — E un orologiu din secolul XVI...
— Formidabil! E extraplat!

Ghidul: — Ce ziceți de frumusețile orașului nostru?
— Foarte nostime!

**BOGATĂ E LIMBA POPORULUI PE VALEA LATORIȚEI: „APA SPÎNZURATĂ" I SE ZICE URLĂTOAREI TURCINULUI!**

Răzleţit la peste 1 900 m altitudine, din oglinda de cristal a Cîlcescului, Lotrul porneşte de unul singur la vale în căutarea apelor Oltului, creind în drumul său de aproape 80 km una dintre cele mai frumoase văi ale Carpaţilor. Culmi cu vîrfuri ce oferă privirii minunate panorame, poteci de vale care străbat păduri şi poieni sau se strecoară din greu de-a lungul cheilor stîncoase, toate sînt frumuseţi şi atracţii turistice ce aşteaptă să fie văzute şi cercetate.

În dorinţa de a uşura unui număr tot mai mare de turişti cunoaşterea acestei regiuni a patriei, prezentăm un traseu prin aceste locuri.

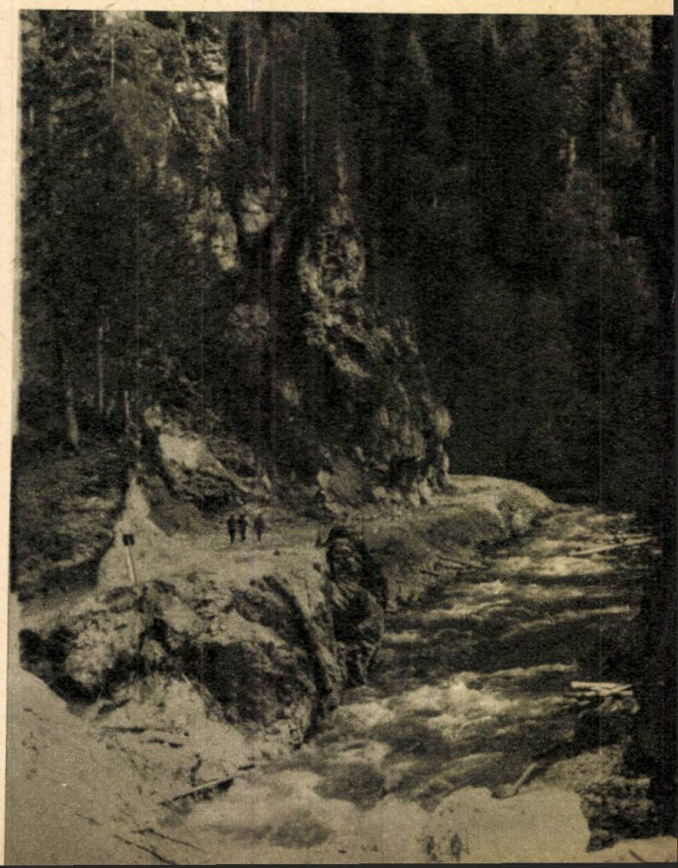

Sosisem seara la Brezoi, important centru forestier situat în apropierea vărsării Lotrului în Olt şi după ce ne găsisem gazdă pentru noapte, trecusem pe la staţie, luînd orarul trenului forestier, ce urma să ne poarte de-a lungul văii, cale de 36 km. Noaptea se depănase parcă prea încet în aşteptarea plecării şi iată că zorile au venit în sfîrşit şi acum ne aflăm pe drum, instalaţi pe platformele descoperite ale decovilului.

Trenuţul aleargă sprinten de-a lungul şinelor ce şerpuiesc în curbe întortochiate, urmărind sinuozităţile văii strînse între versanţi îmbră-

# POTECI în munții Lotrului

cați cu păduri ce coboară pînă în malul rîului. Amintindu-ne parcă de cursul repede al Bistriței, Lotrul își mînă zorit undele-i la vale, însoțindu-ne în drum cu poezie și cîntec de ape.

Pe alocuri valea se îngustează brusc și atunci linia ferată și șoseluța ce se strecoară alături de noi se intersectează și își împart împreună spațiul rămas liber între albie și munte.

După trei ore de mers trecem prin Malaia, pitorească așezare de munte, străjuită de culmea semeață a Zmeuretului (1938 m alt).

Puțin mai sus ne aflăm la punctul de confluență al Latoriței a cărei vale tot atît de chemătoare și plină de atracții o vom parcurge în itinerarul de întoarcere.

Drumul continuă și la capătul a 5 ore de călătorie sosim la Voineasa, stație terminus a căii ferate și punct de încheiere a primei noastre etape. O după amiază petrecută cu vizitarea împrejurimilor, o cină bogată și o odihnă bună sînt activitățile cu care ne ocupăm restul zilei.

În zori pornim mai departe. Prima etapă a drumului de astăzi o parcurgem cu un camion din cele care fac zilnic curse între gara Voineasa și rampa de bușteni de la cataracte.

După aproape 15 km, valea se îngustează brusc între pereți abrupți de stîncă. Din înălțimea șoselei privim în jos către albia Lotrului care, spumegînd cu zgomot asurzitor, își aruncă apele asupra pragurilor stîncoase ce îi ațin calea, formînd o succesiune de cascade, unele între 15—20 m înălțime. Ne aflăm la „Cataractele Lotrului", minunat monument al naturii, care ne produce o puternică impresie.

Șoseaua s-a terminat! De aici pornim mai departe pe jos, pe poteca ce urmărește firul apei. După cataracte, valea se deschide, recăpătîndu-și aspectul normal. Călcăm pe un drum de argint! Pe potecă sclipesc în bătaia soarelui mii de fulgi și de foițe strălucitoare. Ne găsim în zona zăcămintelor de mică, avuție de preț ce se exploatează aici în valea superioară a Lotrului. Mergînd, adunăm și noi cîteva foițe, ca amintire a locurilor prin care trecem.

Ajungînd în curînd în poiana Balindrului, unde ne întîmpină o cabană forestieră ce ar putea fi folosită, la caz de nevoie, ca adăpost pentru noapte sau vreme rea. Lîngă cabană aflăm cîteva frumoase exemplare de larice (zadă).

Traversăm pîrîul Balindrului și urmărind poteca pe firul apei intrăm imediat în drumul de mare circulație turistică, marcat cu bandă albastră, ce vine de la cabana Prejba și trecînd peste culmile Voineagului și Dobrunului coboară pe pîrîul Balindrului în Lotru, urmîndu-l pînă la cabana de la Obîrșie.

Am pornit din Voineasa la orele 6, iar de la cataracte la 8,30. Soarele care s-a ridicat acum bine pe cer, începe să-și facă simțită prezența ori de cîte ori traversăm vreun luminiș. Din loc în loc întîlnim în albia rîului „bride" de bușteni, corhăniți, gata pentru a fi plutiți pe apă la vale. Este imaginea unei alte bogății de preț a acestor locuri, pe care localnicii, harnici muncitori forestieri, o redau economiei naționale.

Către orele 11,30 sosim la confluența pîrîului Vidra, unde valea prezintă din nou o gîtuitură. Ne întîmpină ruinele unui vechi baraj pentru haituri și cîteva cabane forestiere, „Casele Puru", unde de asemenea se poate afla la nevoie un adăpost. Pentru noi, care ne aflăm aici în miezul zilei, un popas de prînz cu baie, plajă și masă, este suficient.

Refăcuți, pornim mai departe. Cale de încă 4 ore de drum, valea Lotrului își dezvăluie comoara de frumuseți, chemîndu-ne stăruitor mai departe, mai sus.

Cu gîndul la locurile văzute, sosim în ceas de seară la cabana Obîrșia Lotrului. În jurul nostru, crestele munților îmbracă tot mai mult mantia cenușie a nopții, în timp ce deasupra cerul își aprinde stelele una cîte una

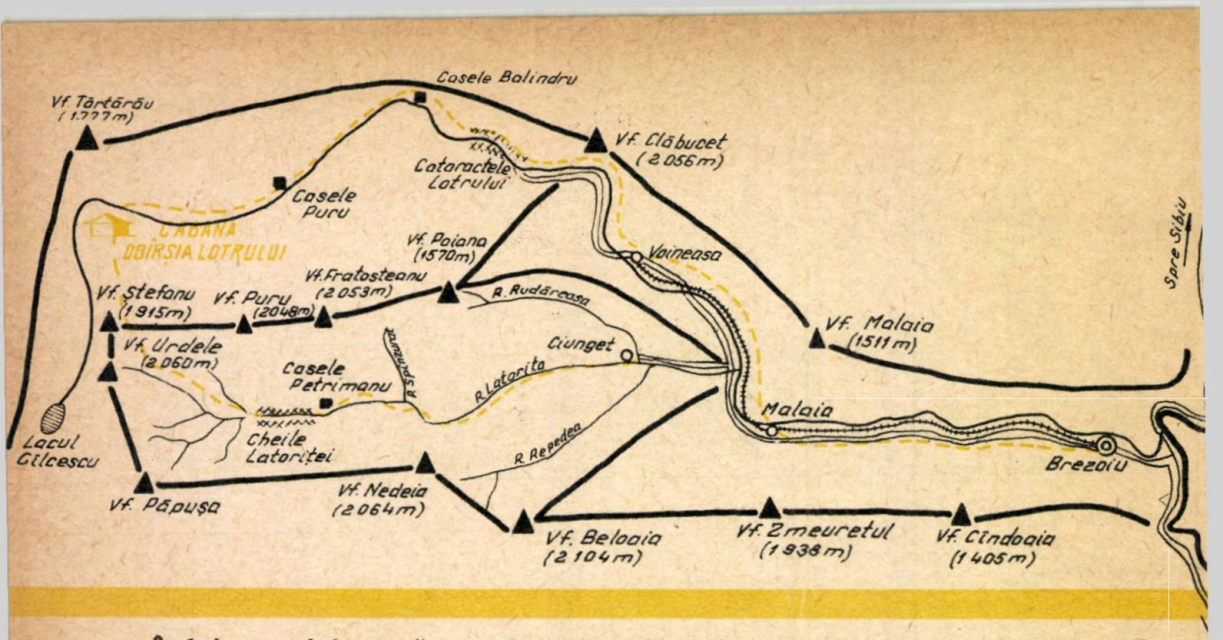


Încheiem o zi frumoasă. În cadrul primitor şi prietenos al cabanei, cinăm depănîndu-ne impresiile. În unanimitate, fixăm pentru mîine o zi de odihnă şi de refacere, înainte de a porni către izvoarele Latoriţei.

■

După o zi petrecută în împrejurimile cabanei de la Obîrşia Lotrului, dimineaţa ne găseşte din nou echipaţi şi gata de drum.

Pornim de-a lungul şoselei alpine Sebeş-Novaci, urmărind cale de 8 km marcajul bandă roşie, pe un drum de culme de pe care panorama se desfăşoară larg în jurul nostru.

În dreapta ne străjuiesc uriaşii Parîngului, vîrfurile Parîngul, Cîrja şi Mîndra, în timp ce spre stînga avem vederea de ansamblu a munţilor Lotrului şi Latoriţei, pe ai căror versanţi nordici se văd încă mari pete de zăpadă.

După aproape o oră şi jumătate începem urcuşul pe vf. Ştefanul (1915 m alt), peste care se ridică, în serpentine îndrăzneţe, o derivaţie a şoselei alpine spre Rudarul.

Ajunşi în vîrf prindem un fir de vale pe care coborîm către obîrşia Latoriţei lăsînd în dreapta noastră vf. Urdele (2 060 m alt), a cărui piramidă ne va urmări, dominîndu-ne, multă vreme, de-a lungul văii Latoriţei, care se naşte acum, aici, sub ochii noştri, din numeroasele pîraie ce coboară din munte.

Traversăm o luncă largă în care se mai menţin încă urmele unui lac pentru haituri, apoi intrăm în cheile Latoriţei, care reţin atenţia prin sălbăticia lor. Poteca ne conduce înainte agăţată de-a lungul pereţilor stîncoşi ale căror hornuri le traversează din loc în loc pe punţi de lemne.

Încet, încet, zbuciumul apei se potoleşte, valea se deschide din nou şi ne facem intrarea în Poiana Petrimanului unde găsim o aşezare de cabane forestiere. Este ora 11. Continuăm pe firul văii, traversînd apa pe malul drept.

Aceeaşi bogată gamă de frumuseţi naturale ne calăuzeşte în continuare. Trecem pe lîngă: peşteri, cascade, prin chei, pe la impresionanta „urlătoare" a Turcinului, care ne reţin permanent atenţia şi astfel nu prindem de veste cînd soseşte seara din urmă.

Începem să simţim oboseala, dar după o cotitură a văii ne apar primele aşezări ale satului Ciunget. Din stînga apa Rudăresii vine să se alipească undelor Latoriţei pentru ca împreună să călătorească mai departe, către fratele lor mai mare, Lotrul.

Rămînem la o gazdă din Ciunget. Este ultima seară pe care o mai petreceam în excursie şi poate de aceea, în ciuda celor 35 km parcurşi astăzi, zăbovim mai multă vreme în faţa focului aprins pe malul apei, amintindu-ne pe rînd de tumultoasele cataracte ale Lotrului, de panorama impunătoare a Parîngului, de seara petrecută la cabană şi de drumul de-alungul apelor Latoriţei.

De la o vreme vorbim tot mai puţin şi în şoaptă, căci privind la jocul flăcărilor ascultăm cîntecul continuu al apei ce se duce la vale.

Mîine vom ieşi din nou la Brezoi, către locurile şi casele noastre, iar Latoriţa care ne-a călăuzit pe drumul de întoarcere ne va întovărăşi mereu gîndul cu cîntecul ei, chemîndu-ne să-i cercetăm tot mai adînc frumuseţile în drumurile noastre viitoare.

**Ing. Valentin GEORGIAN**

# Urcînd pe munţi

O strălucitoare dimineaţă de început de vară. Cu rucsacul în spinare, doi tineri urcau pe munte. În ajun, o furtună spălase aerul. Pe povîrnişurile abrupte ale Bucegilor mai atîrnau doi nori mici, ca şi cum s-ar fi ferit de adîncimea cerului curat; deasupra bazinului rotund al Bîrsei, o fîşie albă şi deasă de negură se lipise de coroana crestelor, din care se înălţa ca un străjer, conul masiv al Zizinului.

Cînd cei doi tineri ajunseră pe podişul deschis, unul dintre ei, cel blond, fu atît de copleşit de frumuseţea zilei, încît îşi smulse pălăria de pe cap şi chiui puternic în aerul aromat.

Tovarăşul său, care părea mai vîrstnic, nu se îmbăta de fericirea clipei. Dar ochii lui vedeau mai mult, şi pe chip i se oglindea bucuria potolită a omului care trăieşte adînc. El zări întîiul fata care-i privea de pe-o stîncă, la vreo cincizeci de paşi de ei. Cînd o zări şi blondul, îşi roti braţele ca aripile unei mori de vînt, iar pereţii stîncilor răsfrînseră ecoul unui alt chiot. Fata îşi întoarse capul mai înainte de a-şi fi dat seama că acel chiot e în cinstea ei.

— Cîntecul tău de ademenire pare să fi dat greş.

Bălanul nu era obişnuit să treacă neluat în seamă. Şi apoi prospeţimea dimineţii îi dădea curaj, înflorindu-i parcă pînzele entuziasmului.

— Ia să vedem!

Plin de îndrăzneală, îşi trase cu atîta înverşunare pălăria pe ochi, încît i se schimonosi obrazul. Apoi se îndreptă către stîncă. Prietenul său, care îl urma agale, îl auzi vorbind cu glas tare fetei. Dar ea părea că de-abia se uită la el, şi răspunsul ei molcom nu se desluşea nici de la zece paşi.

— Atunci, avem acelaşi drum.

— Da, dar... — răspunsul veni cu zăbavă — eu mai rămîn o clipă aici.

— Aştepţi pe cineva?

— Nu.

Glasul ei devenise mai sigur.

— Atunci, hai cu noi, rîse blondul. Ai să vezi ce bine e să hoinăreşti în tovărăşie cu alţii.

Bălanul îi tălmăcise zîmbetul în felul său. Fata însă refuză cu hotărîre.

Deodată, deasupra lor se aşternu tăcerea vastă a culmilor. În lumina limpede a dimineţii, o pereche de vulturi pluteau cu aripile întinse în văzduh. Din adîncuri se înălţa şoapta tainică a codrului. Blondul simţi pe umăr mîna liniştită a prietenului.

— Dacă-i aşa, haidem! Poate ne mai întîlnim la cabană.

Şi, salutînd-o din cap pe fată, îi spuse:

— Nu ne-o lua în nume de rău.

Fata rămase cu ochii plecaţi. Apoi se ridică atît de brusc, încît în prima clipă nici nu ştiu cum să se dezvinovăţească.

— E mai cinstit să vă spun.

Bălanul o privi fără să înţeleagă.

— Aici l-au ucis pe tata, în 1943, cu lovituri de ciomag, pentru că era evreu. Eu nu împlinisem nici doi ani...

Ţinea capul puţin plecat într-o parte şi privea în zare, pe deasupra celor doi.

— Mi s-a povestit că asta s-a petrecut într-o zi frumoasă de la începutul verii. O zi însorită, fără nori. Urcase aici pe culme, pentru că i se făcuse dor să mai respire o dată liber.

O adiere proaspătă îi aduse fetei şuviţe de păr pe frunte.

— Mi s-a spus că era un om bun.

Oare pălise soarele, sau ochii lor se făcuseră mai tulburi? Cînd privirile li se întîlniră iar, în suflet le răsună ceva ce ofileşte tinereţea. Ceva ceţ-ar trebui să existe. Dar astea nu trecuseră oare de mult? Trecuseră, e adevărat, dar nu pieriseră, aşa că inimile trebuie să stea de veghe.

— Am vrut doar să vă explic de ce aş dori să mai rămîn puţin singură aici.

Poate nici n-ar fi fost nevoie de-o explicaţie.

În timp ce băieţii se pregăteau de plecare, soarele îşi recăpătă strălucirea, iar ochii celor trei tineri deveniră iar limpezi ca un iezer. După cîţiva paşi, băiatul blond se întoarse şi, fără să spună un cuvînt, ridică de la picioarele fetei rucsacul, ce sta rezemat de stîncă.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, îţi ducem noi rucsacul pînă la cabană.

Pe chipul fetei îşi făcuse drum un zîmbet frumos.

— Nu vă osteniţi, nu-i prea greu.

Blondul era cît pe-aci să se fîstîcească, dar prietenul său îi luă rucsacul din mînă.

— Lasă-ne să-l ducem acum, chiar dacă nu-i prea greu. Să nu crezi c-o facem...

Fata primi şi-i urmări cu privirea pînă cînd dispărură după un cot al potecii.

Înălţîndu-se spre cer, uriaşii Carpaţilor îşi profilau pe albastrul bolţii formele lor ciudate, iar stratul pufos de nori de deasupra Ţării Bîrsei scînteia ca un cîmp de zăpadă proaspătă. Fata de pe stîncă se întreba dacă n-ar fi fost totuşi mai bine să cutreiere munţii, de mînă cu cei doi tineri.

Cînd, după amiază, ajunse sus, îşi găsi rucsacul la paznicul cabanei. Pe el se afla un mănunchi de bujori de munte înfloriţi. Ştia că e al ei. Nu întrebă cine îl pusese acolo. Îl ridică cu grijă şi-şi îngropă în el obrajii fierbinţi.

**Franz HEINZ**

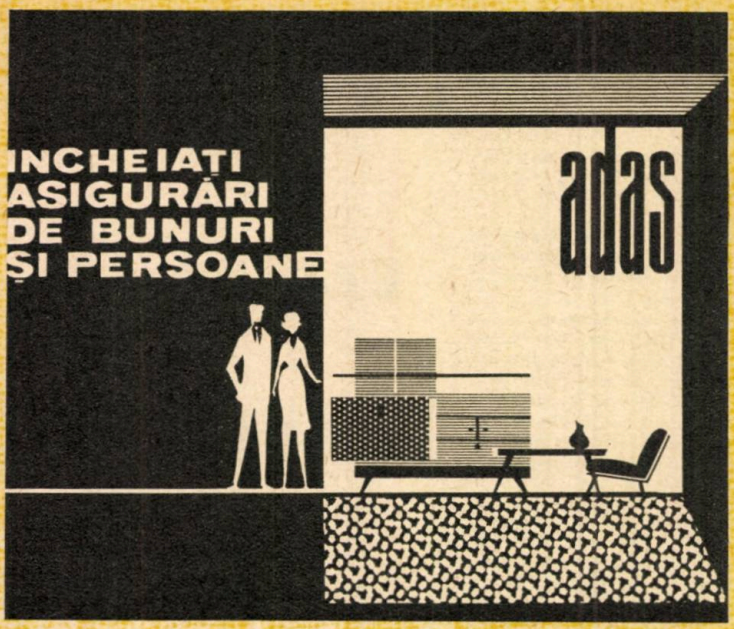


**PYGMALION**

Săpun de toaletă

**PYGMALION**

săpun special cu cremă emolientă pe bază de lanolină și borax

Pentru toate tenurile

PRODUS AL FABRICII „AZUR"

TIMIȘOARA

**PYGMALION**

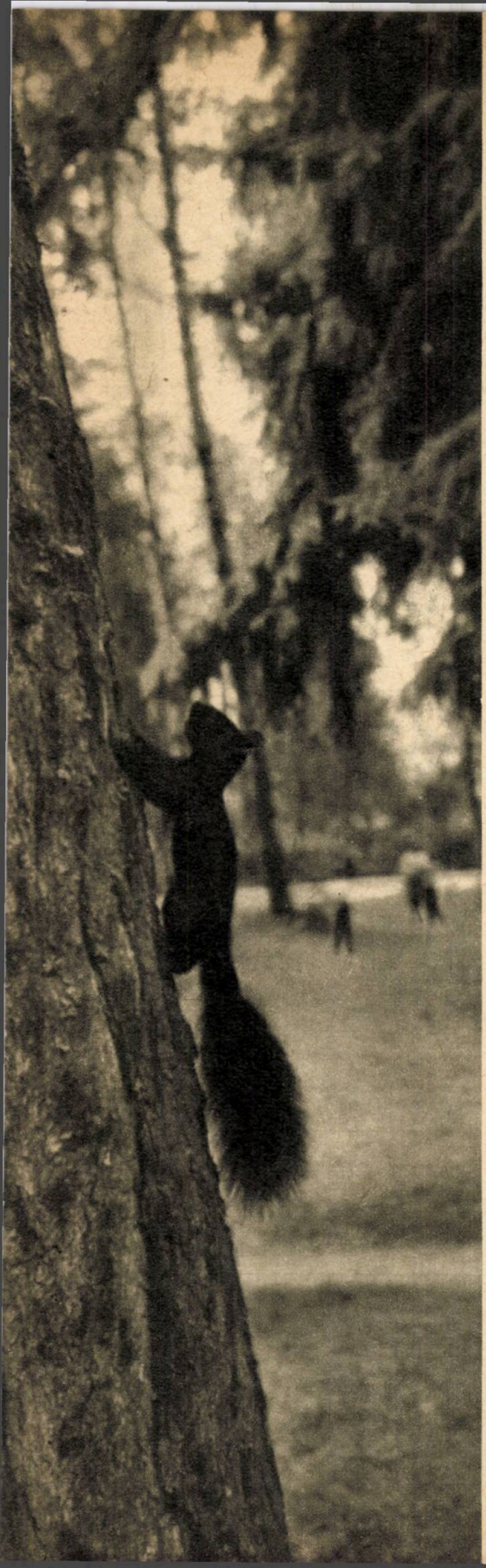

# Vatra Dornei

În inima Carpaţilor răsăriteni, natura a sculptat o depresiune largă, de un pitoresc căruia cu greu i se poate găsi asemănare. Este vestita „Ţară a Dornelor", ţară de legendă, prin care a trecut, poposind, însuşi Dragoş Vodă, descălecătorul Moldovei.

În mijlocul ei, Bistriţa Aurie, care poartă pe unde zglobii mîndrii molizi ai codrilor seculari de pe coastele munţilor Rodnei, primeşte apele Dornei şi îşi pierde adjectivul, devenind simplu: *Bistriţa*, rîu iute — cum spune numele, rîu puternic care se avîntă curajos şi îşi taie drum prin piatra munţilor, creind vestitele chei ale Bistriţei şi Toancele, unde fiecare cot, fiecare stîncă, are o poveste din vremea cînd plutăritul avea ceva de eroism.

Depresiunea are o altitudine de peste 800 de metri. De jur împrejur o înconjură însă munţii, care se avîntă şi la peste 2000 de metri. Aceşti munţi dau Ţării Dornelor climatul dulce, calm, al locului adăpostit, îi dau frumuseţea şi bogăţia. De cînd e lumea, oamenii de aici şi-au cîştigat existenţa în pădurile şi pe păşunile munţilor. Mai tîrziu, scoţînd din adîncuri comorile, numeroase aici, unde şisturile cristaline al Carpaţilor răsăriteni se întîlnesc cu rocile vulcanice ale Călimanilor.

Din adîncuri mai iese însă — tot de cînd lumea — şi o altă bogăţie: apele minerale.

Ignorate pînă acum 200 de ani, nefolosite pînă la mijlocul secolului trecut, aceste ape minerale au fost totuşi cele care au deschis orizonturi noi micii aşezări din Vatra-Dornei şi i-au dus faima departe.

## Miracolul apelor şi nămolului

Astăzi Vatra-Dornei este o staţiune balneară celebră. Celebră în ţara noastră, dar nu vor trece mulţi ani şi va fi celebră şi peste hotare.

Sînt multe izvoare minerale în Carpaţii romîneşti (numai în lanţul munţilor Vulcanici — cel mai lung lanţ de origine vulcanică din Europa — s-au numărat peste 2 000). Şi multe sînt renumite. Cele de la Vatra-Dornei se numără însă printre cele a că-

ror eficacitate se apropie de miracol. Analizele explică însă miracolul: dintr-o fericită combinaţie de minerale (din care nu lipsesc calciul, magneziul, fierul, alături de bioxidul de carbon) rezultă o compoziţie care, prin intermediul băilor, acţionează binefăcător asupra sistemului cardio-vascular al organismului omenesc. Intensificarea contracţiilor cardiace, normalizarea presiunii sangvine, modificări ale metabolismului, iată cîteva din efectele „miraculoase" al apelor din Vatra-Dornei.

Dar aici sînt prezenţi şi alţi factori terapeutici. În primul rînd trebuie amintit nămolul de turbă, bogat în substanţe minerale şi organice, cu efecte asupra circulaţiei, dar şi asupra articulaţiilor reumatice.

Apoi trebuie amintit aerul, bogat în aerosoli terapeutici (printre care predomină esenţele volatile de brad) şi climatul blînd al acestei zone subalpine.

Dacă mai adăugăm că toate instalaţiile de cură şi aparatura medicală sînt moderne, staţiunea fiind refăcută după distrugerile suferite în timpul celui de al doilea război mondial, avem o imagine completă asupra celor ce oferă — ca staţiune balneară — Vatra-Dornei.

## Un cadru de basm

Este mai greu însă ca, în cîteva rînduri, să descriem şi cadrul de basm al staţiunii. Natura a fost deosebit de darnică şi vizitatorului i se oferă aici posibilitatea să cunoască locuri şi oameni cum nu se întîlnesc oriunde.

Să începem cu parcul care îşi deschide porţile chiar lîngă clubul staţiunii. Pare la început un parc ca oricare altul, frumos, îngrijit, înflorit. După cîteva sute de metri el îşi schimbă însă total aspectul şi devine un mîndru codru carpatic. Brazii şi molizii seculari îşi înalţă vîrfurile gata parcă să atingă cerul. Din loc în loc, smeurişuri şi mici poieni smălţuite cu florile cîmpului. O singură alee şerpuieşte pe pantă abruptă. Este aleea măsurată şi însemnată cu grijă pentru antrenamentul fizic al bolnavilor de inimă, aflaţi la tratament. După cca. 1 km, distanţă pe care ea a cîştigat în altitudine 150 m, şi această alee se termină. Codrul rămîne doar codru, cu umbra lui, cu liniştea lui. Oaspeţii acestui parc au un obicei: în fiecare dimineaţă ei îşi aleg cîte un brad sau un molid şi sub el ciocănesc două nuci, sau două alune (după sezon). Este un semnal. Un semnal la care veveriţele nu întîrzie să se arate. Sar sprintene de pe o cracă pe alta, apoi coboară de-a lungul trunchiului, pînă ce ajung la mîna celui care le-a chemat. Îşi mănîncă porţia de nuci, sau de alune şi, făcînd uimitoare acrobaţii, se întorc la locurile lor.

Ca şi parcul, veveriţele arată cît de prieten este omul cu natura aici, la Vatra-Dornei.

**BLÎNDA „ŢARĂ A DORNELOR", TOATĂ UN PARC, ÎN JURUL STAŢIUNII**

De altfel, jur-împrejurul staţiunii fîneţele, codrii de brazi şi de molid, dealurile şi munţii sînt o permanentă invitaţie la plimbare. Toată Ţara Dornelor este un parc, un parc alcătuit de cel mai iscusit arhitect peisagist, natura.

Pe întinsul lui, vizitatorii vor întîlni însă nu numai frumuseţile naturale, ci şi aşezările omeneşti şi oamenii Dornelor. Aşezările, tipice zonelor de munte, se remarcă prin armonia construcţiilor de lemn; oamenii — prin frumuseţea portului popular, încă în mare cinste aici, mai ales în zilele de sărbătoare.

Pe apele Bistriţei, ale Dornei sau ale Negrei, aceşti oameni ai Dornelor uimesc cu iscusinţa lor de plutaşi şi sînt gata oricînd să-i încînte pe turişti cu o plimbare pe spinarea buştenilor purtaţi pe undele repezi.

## Împrejurimile

Dar Vatra-Dornei nu este numai o staţiune balneoclimatică, ci şi un important centru turistic, împrejurimile imediate şi cele mai depărtate oferind numeroase itinerare deosebit de atrăgătoare pentru amatorii de drumeţie.

Astfel, într-o jumătate de zi se pot face excursii pe Dealul Negru (1301 m), la poalele căruia se află parcul staţiunii, sau pe Bîrnărelul (1328 m), aflat spre nord-est, dincolo de apa Bistriţei (marcaj bandă albastră), — dealuri care oferă minunate privelişti asupra Ţării Dornelor.

Runcul Mare şi Ouşorul pot forma obiectivele unei frumoase excursii de o zi. Se porneşte chiar din centrul oraşului pe aleele parcului Runcu şi se urmează apoi creasta Runcului Mare (1217 m), care nu este decît un picior al Ouşorului (1639 m). Dincolo de vîrful împădurit al Runcului se coboară la Văcăria (cca 10 km de la Vatra-Dornei) şi apoi se urcă panta finală, abruptă, a Ouşorului. Efortul urcuşului este răsplătit de excepţionala panoramă a grupelor de munţi care înconjură depresiunea Dornelor. Crestele Călimanilor, vîrfurile Rodnei, obcinele, Rarăul şi Giumalăul, munţii Bistriţei şi Ceahlăul apar în faţa privirilor ce se rotesc uimite.

Pentru amatorii de excursii mai lungi, menţionăm că din Vatra-Dornei se poate urca pe Giumalău (1857m), fie pe poteca marcată cu bandă roşie de pe valea Chitilei, fie trecînd peste Bîrnărd. Drumul durează 5—6 ore şi turiştii pot poposi la cabana Giumalău aflată sub vîrf, în apropierea poienii Ciungi, sau pot continua drumul spre Rarău (încă 4 ore de mers).

Coborînd cu un autobus pe noua şosea de pe valea Bistriţei pînă la Zugreni, sau pînă la Chirii, turistului i se oferă posibilitatea de a admira cheile Bistriţei şi Toancele şi de a urca spre Rarău pe drumuri marcate, destul de uşoare: din Zugreni — pe pîrîul Colbului (marcaj triunghi roşu), iar din Chirii — pe drumul forestier marcat cu punct albastru.

La cele de mai sus, rămîne să adăugăm că itinerarele amintite nu reprezintă decît o parte a excursiilor posibile din Vatra-Dornei, care pe bună dreptate este socotită şi un important centru turistic.

**I. CERBU**

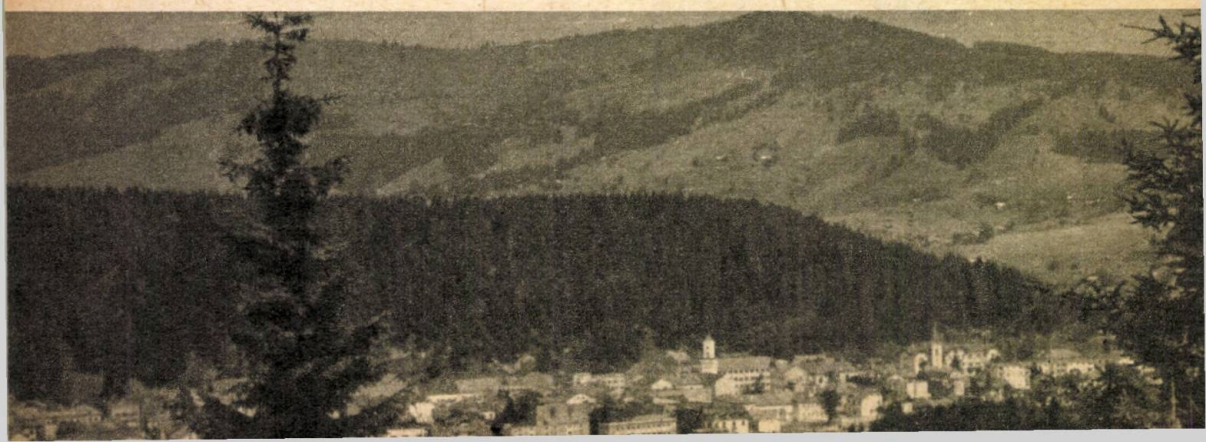

# POETII lumii cîntă DRUMUL

Întîiul poet al munților din literatura universală este, spre mirarea și bucuria noastră, un mare poet, *Francesco Petrarca*. De altfel, el este totodată și primul om de cultură care urcă pe un munte, pe Ventoux.

Ascensiunea aceasta, temerară pentru anul 1335, Petrarca o face împreună cu fratele său mai mic Gherardo, iar însemnările sale despre urcușul muntelui și frumusețea înălțimilor sînt printre cele dintîi pagini ale literaturii alpine. Poezia sa dedicată muntelui, din volumul „Il canzoniere", cu peste trei sute de sonete și douăzeci și nouă de canțone, deschide inspirat, optimist, antologia noastră.

* Fragment din lucrarea în pregătire „Cartea munților"

În munții înalți și în păduri sălbatice găsesc
puțină odihnă...
Unde-și așterne umbra vreun pin înalt sau pe-o
colină

Fac uneori popas...
Unde nu-ntilnești umbră, pe înaltul muntelui
Spre cea mai mare și mai abruptă culme
Mă cheamă adesea o dorință vie...

*(Cîntăreț)*

A doua prezență lirică este și ea o surpriză. Poetul libertății, poetul celor umili și nedreptățiți, *Robert Burns*, poet scoțian, mort prematur în 1796, la numai 37 de ani, iubește munții atît de mult încît, oriunde merge, gîndurile lui sînt tot la ei.

Mi-e inima-n munți, în largile zări,
În munți, după cerbi, pe înalte cărări,
După cerbi, după ciute, pe vîrfuri de stei,
Mi-e inima-n inima munților mei.

Rămîneți cu bine, voi munți scoțieni,
Meleaguri cu vajnici și vrednici munteni;
Oriunde mă vîntur prin lume pribeag,
Pămîntul acesta mi-i pururea drag.

Cu bine, culmi albe, culmi neprihănite,
Cu bine, vîlcele și văi înverzite,
Cu bine, păduri aninate pe stînci,
Cu bine, năvalnice haituri adînci.

*(Mi-e inima-n munți)*
*trad. Dan Duțescu*

Mult inspirați de munte vor fi romanticii. Nu lirism exaltat sau imaginară voluptate, ci bucurie deplină a măreției naturii. *Lamartine* n-a scris într-un fum de opium meditațiile sale poetice, ci pe marginea lacului Leman (Geneva), pe care-l iubea atît de mult, și în preajma munților. Pădurile și piscurile munților sînt puternice și mîndre. Numai norii ajung în tăria înălțimilor. A fi pe vîrful munților înseamnă a atinge cerul. Este o bucurie pe care trebuie să știi s-o cucerești și s-o meriți.

Și astfel cînd vei trece pe sub sublimul munte
Vei cuceri suișul prelung privind spre culme
Și crestele eterne ce veacul vor să-nfrunte
Mantie verde, codrul, pe stînci zvîrlite-n lume,
Și nori sumbre cunune
Ce muntele își pune
Te-ncumetă și urcă ținutul neștiut
Ce-n ceruri se topește. Pieri printre nori pierdut.

*(Cele două insule)*
*trad. Maria Chivulescu*

Cu cel mai sincer dispreț al saloanelor și cu neînsetat dor de culmi își începe însemnările călătoriei sale din Harz, *Heinrich Heine*.

Eu acum mă urc pe munte
La colibele curate,
Unde pieptul se deschide,
Unde liber vîntul bate.

Eu acum mă urc la munte
Unde-s brazi stăpînitorii
Rîuri curg și cîntă păsări
Și semeț s-alungă norii.

Rămîneţi, saloane mîndre
Strălucirî fără folos;
Eu zîmbind din vîrf de munte
Voi privi spre voi în jos.

*(Călătorie în Harz)*

Atît Puşkin, cît şi Lermontov, au cunoscut exilul, pribegia. Pentru amîndoi, Caucazul a fost locul de ispăşire pentru răzvrătire, dar şi de meditaţii şi inspiraţie poetică. În multe poezii, *Puşkin* admiră frumuseţea, măreţia şi sălbăticia Caucazului, pe care îl simte frate în dîrzenia şi mîndria culmilor sale ninse şi a apelor sale învolburate.

Caucazu-i sub mine, imens şi fertil
Îl văd cum îşi ţine zăpezile-n palme.
Un vultur atîrnă în cerurile calme,
Alături de mine, în zbor imobil.
Văd cum mi se nasc la picioare, cascade
Şi văd avalanşa uriaşă cum cade.
Iar norii plutesc pe sub mine, cuminţi.
Se-nfurie ploi şi vîrtejuri nebune.
Furtuna răzbeşte, învinge, răpune.
Dar jos creşte muşchiul, sub raze fierbinţi.
În vale e leagănul verde al ierbii.
Acolo sînt păsări. Acolo pasc cerbii.

*(Caucazul)*
*trad. Victor Kernbach*

*Goethe* n-a scris numai proză în urma călătoriilor sale din munţi. În afara însemnărilor sale „Dintr-o călătorie în Elveţia", Goethe a mai lăsat literaturii universale această mică nestemată:

Peste culmile toate
Tăcere;
Prin crengi nemişcate
O adiere
Pîlpîie abia;
Şi pasărea tace-n pădure.
Îndată, uşure
Pacea şi tu vei afla.

*(Peste culmile toate)*
*trad. Maria Banuş*

Mare îndrăgostit de munţi, de lacuri, de Elveţia, a fost *George Byron*. Aici s-a refugiat el de superficialitatea şi neînţelegerea societăţii engleze. Aici l-a cunoscut pe Shelley, pe care, apoi, îl va pierde dureros de curînd. Aici s-a inspirat el pentru poemele sale celebre: „Manfred", „Prizonierul din Chillon", „Peregrinările lui Childe Harold".

În Alpi întîlneşte Manfred, acest nou Faust mistuit de toate întrebările vieţii, duhurile munţilor, cascada şi zîna Alpilor, vînătorul mîndru şi curajos, oamenii de munte. Nimeni n-a dat pînă la Byron un cadru şi un sens atît de înalt muntelui, ca în acest vast poem dramatic, de frumuseţi neegalate, „Manfred". Adevărul tîrziu la care ajunge Manfred, în căutările lui zadarnice, este înţelepciunea simplă a omului de la munte. Fericirea? O muncă cinstită, încredere în viaţă şi în oameni, bunătate.

Ţăran din Alpi, virtuţile-ţi frumoase,
Atît de simple, casa primitoare
Şi firea-ţi aspră, dîrză şi pioasă
La adăpost de gînduri necurate,
Şi zile calme, nopţi de somn adînc;
Văd truda ta pîndită de primejdii,
Curată, totuşi, văd nădejdea ta
În tihna bătrîneţii şi-ţi văd groapa
Cu cruce, cu ghirlanzi, cu brazde verzi,
Şi-n epitaf citesc iubirea celor
Ce te-au urmat. Aceasta văd. Şi-apoi
În golul dinlăuntrul meu privesc,
La pîrjolitu-mi suflet.

*(Manfred)*
*trad. Virgil Teodorescu*

*Giosue Carducci* nu este numai liricul, peisagistul, ci şi admiratorul voinţei îndrăzneţilor, a cutezătorului Emilio Rey, cuceritorul atîtor piscuri inaccesibile din Alpi, Ceveni, Dolomiţi. Versurile dedicate cuceririi unui pisc devin simbol al înaltului spre care trebuie să năzuim totdeauna şi al victoriei dîrzeniei omului.

Deodată negura care învăluie
Montblancul iată se risipeşte
şi purifică aerul senin topindu-se:
În mijlocul spărturii norilor
abrupt, ascuţit, sălbatec se înalţă
şi străluceşte în soare Colţul Uriaşului
în timp ce străpunge cerul ameninţător.

*(Funeralii ghidului Emillio Rey).*

*George Coşbuc* este unul dintre poeţii noştri clasici cel mai mult legat de munte. Pastelul său „O noapte pe Caraiman", din volumul „Fire de tort", legenda „Muntele Rătezat", revărsarea de ape şi fulgere a furtunii din poezia „Pe munte", ne fac să simţim muntele cu toate frumuseţile şi tainele lui.

„Pe plaiul muntelui" este întîlnirea în codru dintre un moţ sărac şi un hoţ bătrîn şi înrăit, Stoian, în care ghioaga moţului face dreptate. Coşbuc petrece clipe senine, sus „Pe Tîmpa" şi însoţeşte de-a lungul cursului ei, mînios, jucăuş, visător, „Prahova", de la izvoare, dintre brazi pînă la vărsare, în Teleajăn. Pentru frumuseţea versurilor şi a muntelui, am ales un fragment din „Noaptea pe Caraiman":

E seară pe culme şi nu-i;
Se-ntunecă-neet Caraimanul,
Cum nu-l mai văzui.
Stau neguri pe Jepi, pe Furnica.
Şi neguri pe Vîrful cu Dor;
Se lasă din umedul nor
Tăcerea şi noaptea şi frica.

Lirica universală şi romînească este foarte darnică cu muntele. Prin munte noi pătrundem într-o unică lume de frumuseţi şi bucurii. Poezia nu face decît să-i dea un sens mai adînc şi o nouă strălucire.

**Virgil LUDU**

**PRIMA ESCALADĂ ALPINĂ A AVUT LOC ÎN ANUL 1492**

Nu totdeauna omul a privit la fel munții. În cele mai vechi timpuri, aceste cetăți de piatră ale naturii înspăimîntau și respingeau chiar pe cei mai îndrăzneți. De aceea, nu-i de mirare că popoarele — încă departe de cunoașterea științifică a lumii — au pus să locuiască în munți fie pe zei (grecii, tibetanii, indienii etc.), fie dragoni înspăimîntători (chinezii), fie duhurile aducătoare ale tuturor relelor.

Uneori au apărut îndrăzneți care au urcat pe munți. Biblia ni-l arată pe Moise care primește tablele legii pe muntele Sinai, istoria — pe Hanibal care trece cu elefanții Alpii sau pe împăratul roman Adrian, care se suie pe Etna ca să admire un răsărit de soare. Dar acestea au fost povești sau fapte cu totul izolate și străine de dorința de a cunoaște muntele.

Prima escaladă alpină — în înțelesul de azi al cuvîntului — nu aparține epocilor îndepărtate, ci a fost făcută în anul în care Cristofor Columb descoperea Americ a: 1492.

În acest an, Antoine de Ville, Senior de Domp Julien, primește ordin de la regele Franței, Carol al VIII-lea, să se urce pe muntele numit Aiguille (acul) din Dauphine, un munte înalt de 2097 m, care pe platoul din vîrf avea un turn cu pereți verticali, înalți de peste 100 m. Din cauza acestui turn, muntele era numit „inaccesibil" (Mons inaccensibilis).

Cu ajutorul unei scări de lemn, dar mai ales al unui curaj deosebit, Domp Julien reușește să escaladeze turnul, care înspăimînta pe privitori, și să-și înscrie astfel numele în istoria unui sport care apare cu peste trei sute de ani mai tîrziu.

De remarcat că Domp Julien și-a alcătuit pentru această escaladă o adevărată echipă, din ea făcînd parte, în afara celor ce au dat asaltul propriu zis, și un profesor de teologie, doi avocați și un tîmplar.

# vă prezentăm cabane noi

## CABANA GIUMALĂU

Situată pe versantul sudic al muntelui Giumalău (1857 m), la obîrșia văii Burla și la est de Poiana Ciungi.

ALTITUDINEA: cca. 1600 m.

CAPACITATEA: 30 de locuri în camere cu 4—6 paturi și dormitoare comune. Neaprovizionată. Apă de izvor, în imediata apropiere a cabanei.

TERENURI DE SCHI pentru începători și avansați în imediata apropiere a cabanei; sezon 1 ianuarie — 31 martie.

STAȚIILE C.F.R. CELE MAI APROPIATE: Vatra-Dornei și Valea-Putnei, pe linia Cîmpulung-Moldovenesc—Vatra-Dornei.

DIN VATRA DORNEI (805 m) potecă marcată cu bandă roșie, de-a lungul pîrîului Chilie și pe Obcina Mică (1326 m), pînă în Poiana Ciungi (1602 m); durata 4—5 ore. Din Poiana Ciungi, potecă marcată cu punct roșu pînă la cabană; durata cca. 20 de minute.

DIN VALEA PUTNEI (873 m) potecă marcată cu punct albastru pe culmea Sapele (1472 m) și vf. Alunul (1667 m), pînă în Poiana Ciungi și de aici potecă marcată cu punct roșu pînă la cabană; durata 5—6 ore.

INFORMAȚII LOCALE: la filiala O.N.T. „Carpați" din Vatra Dornei.

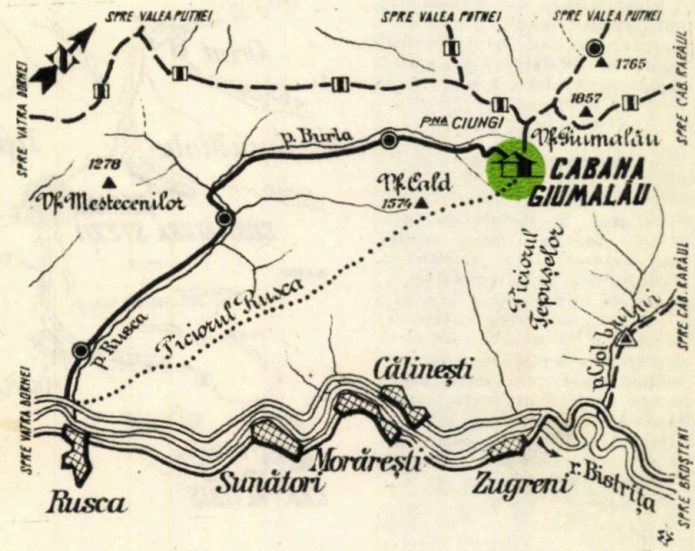

# VARIETĂȚI

### TARIFUL URIAȘILOR

Era de așteptat ca interesul deosebit de mare pe care alpiniștii din toată lumea îl acordă uriașelor piscuri din Himalaya, să deschidă porțile afacerilor cu devize.

Autoritățile Nepalului, stat pe teritoriul căruia se găsesc cele mai multe vîrfuri de 8000 metri, printre care și Chomolungma (Everestul), și cărora în fiecare an mai multe expediții alpine le solicită autorizația de a face escalade în Himalaya, n-au întîrziat să întocmească un tarif al munților înalți.

Conform acestui tarif, cei ce doresc să escaladeze un munte de peste 7000 m trebuie să plătească o sumă de 1600 de riali (monedă nepaleză). Escaladarea unui vîrf de peste 8000 m (Chomolungma, Kanchenjunga, Lho-Tse, Makalu, Cho Oyu, Dhaulagiri, Manaslu, Annapurna) implică plata unei taxe de 3200 pînă la 4880 de riali.

Bineînțeles că aceste sume trebuie plătite în dolari sau lire sterline, înainte de începerea escaladei. (Valoarea unui rial nepalez este de cca. 3 lei).

### SURPRIZE POȘTALE

Un grup de mototuriști din R.D.G. poposește într-o localitate balneară din apropierea Mării Baltice. Se întind corturile, se petrece în voie, după care oamenii se întorc reconfortați la locurile lor de muncă. Iată însă că peste cîteva zile excursioniștii primesc acasă, prin poștă, niște pachete ciudate: ele conțin cutiile goale de conserve pe care le lăsaseră la locul de camping, însoțite de cuvenitele amenzi.

Cu alte cuvinte, cum îți așterni — așa vei dormi...

# vă prezentăm cabane noi

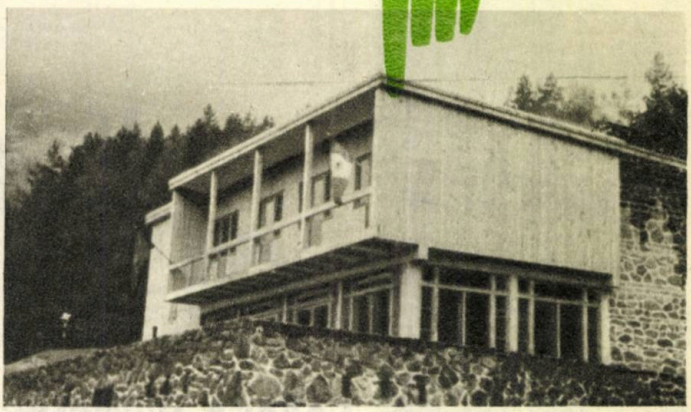

## CABANA CURMĂTURA STEZII

Situată pe valea Stezii, la punctul numit Curmătura, de pe șos. Sibiu Rășinari-Păltiniș.

ALTITUDINEA: 680 m.

CAPACITATEA: 30 de locuri în camere cu 2—8 paturi.

Bufet și restaurant-cantină cu autoservire, permanent.

Lumină electrică. Apă curentă.

STAȚIA C.F.R. CEA MAI APROPIATĂ: Sibiu.

DIN SIBIU: șosea carosabilă prin Dumbravă și comuna Rășinari, pînă la cabană; distanța 17 km; curse regulate de autobuse.

Pînă la Rășinari (distanța 12 km de la Sibiu) se poate merge cu tramvaiul electric Sibiu (gara C.F.R.)-Dumbravă-Rășinari.

INFORMAȚII LOCALE: la agenția O.N.T. „Carpați" din Sibiu.

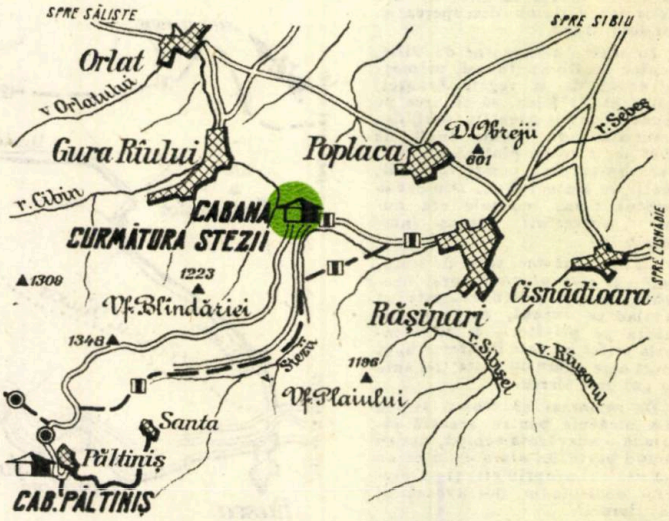

# VARIETĂȚI

### PEȘTERILE ȘI SĂNĂTATEA

S-a constatat încă mai demult că aerul din peșteri, datorită faptului că este ușor radioactiv, are proprietăți curative. Un medic italian a remarcat că copiii bolnavi de tuse convulsivă se vindecă după o scurtă ședere în peșteră. De asemenea, în Franța s-a constatat că aerul din peșteri vindecă furunculoza. În peștera de la Klutert (R.F. Germană), sînt tratați bolnavii de astm, iar în ultimul timp în peșterile din Italia și Austria (Bad-Gastein) se tratează chiar și reumatismul.

Specialiștii care au studiat aceste probleme, afirmă că proprietățile terapeutice ale aerului din peșteră s-ar datora marii cantități de particule radioactive care se găsesc în aceasta și care pătrund în organismul uman, „spală" țesuturile acestuia, fiind apoi eliminate.

### CASA DIN PRISLOP

În comuna Prislop, din regiunea Cluj, se află amenajată casa memorială Liviu Rebreanu. Vizitînd-o, vă veți afla pentru cîtăva vreme în lumea eroilor operei marelui scriitor romîn. Aici se păstrează cămașa purtată de Ion Glanețașul și haina Radovicăi — modelul Anei (din romanul „Ion"), documente privind familia dascălului Vasile Rebreanu (în același roman — familia Herdelea), precum și ultima scrisoare a fratelui scriitorului, Emil, trimisă de acesta cu patru zile înainte de a fi executat (motiv de inspirație pentru „Pădurea spînzuraților"). În muzeu sînt expuse și numeroase obiecte personale ale scriitorului.

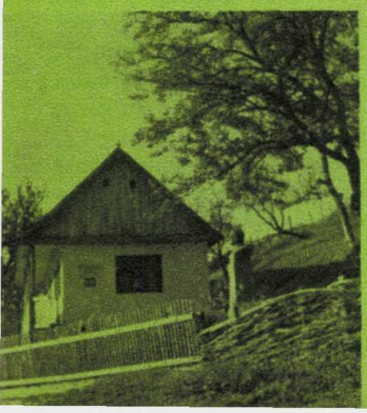

# vă prezentăm cabane noi

## CABANA–HOTEL NEGOIU

Situată pe versantul nordic al munților Făgăraș, pe piciorul muntelui Șerbota, în apropierea cascadei cu același nume.

ALTITUDINEA: 1546 m.

CAPACITATEA: 160 de locuri în camere cu 2–10 paturi.

Restaurant-cantină și bufet permanent cu autoservire. Apă curentă.

STAȚIILE C.F.R. CELE MAI APROPIATE: Porumbacul, pe linia Brașov-Făgăraș-Sibiu, și Curtea de Argeș.

DINSPRE NORD (traseul cel mai frecventat): din gara Porumbacul de Jos, prin Porumbacul de Sus și Glăjărie, pe valea Porumbacului și pe sub marea cascadă a Șerbotei, pe serpentine bine întreținute (13 km); durata cca. 3 ore.

DIN SUD: de la Curtea de Argeș la Căpățîneni (șosea și cale ferată forestieră, 24 km), apoi pe traseul marcat pe valea Topologului, șaua Scara și prin căldarea Șerbota; durata 12–14 ore, de la Căpățîneni.

INFORMAȚII LOCALE: la agențiile O.N.T. „Carpați" Sibiu și Pitești.

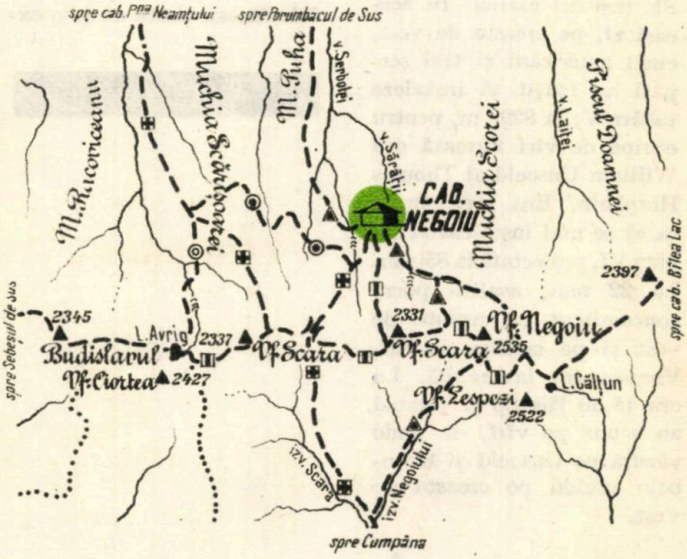

Expediția americană pe Everest, condusă de Norman Dyhrenfurth, a înregistrat un mare succes. La 1 mai 1963 vîrful a fost atins de James Whittaker și de șerpașul Nawang Gombu, pe traseul „clasic" urmat de Hillary și Tensing. Opt șerpași au instalat tabăra VI la 8350 m în vederea asaltului final. Conducătorul expediției, personal, însoțit de șerpașul Ang Dawa, a cărat sarcini pentru echipa de vîrf pînă la 8565 m. Vremea a fost nefavorabilă, cu vînt puternic și temperaturi de —30°. După acest prim succes s-a trecut la premiera crestei de vest a Everestului. La 16 și 17 mai, tabăra IV de pe creasta de vest, la 7650 m, a fost devastată de uragan, alpiniștii fiind siliți să se retragă în tabăra III (7250m). În același timp, alt grup urca pe traseul crestei de SE. La 21 mai, Barry Bishop și Luther Jerstad se aflau în tabăra VI pe creasta de SE (traseul clasic). În aceeași zi, pe creasta de vest, cinci americani și trei șerpași au reușit să instaleze tabăra V, la 8290 m, pentru echipa de vîrf formată din William Unsoeld și Thomas Hornbein. Era prea tîrziu ca să se mai instaleze și tabăra VI, proiectată la 8500m. La 22 mai, asaltul porni concomitent pe creasta de vest și pe creasta de SE. Vremea era favorabilă. La ora 15,30 Bishop și Jerstad au ajuns pe vîrf, de unde văzură pe Unsoeld și Hornbein urcînd pe creasta de vest.

În coborîre, Bishop și Jerstad s-au oprit pe vîrful de sud, pentru a-și aștepta tovarășii. Unsoeld și Hornbein au avut nevoie de peste 11 ore pentru a învinge dificultățile unui urcuș de 560 m pe teren necunoscut. La ora 18,30 au atins și ei vîrful, întîlnindu-se apoi cu prietenii lor pe vîrful de sud. Fiind tîrziu, toți patru au fost nevoiți să-și petreacă noaptea sub cerul liber, la 8560 m, fără cort și fără saci de dormit!
În tabăra VI, la 8370 m, erau așteptați de medicul expediției. Din fericire, noaptea a fost calmă, fără vînt și cu o temperatură moderată. Astfel, numai Bishop și Unsoeld au suferit oarecari degerături la picioare.

● Expediția condusă de Edmund Hillary, cuceritorul Everestului, a urcat muntele Khangteg (7447 m).

● Trei fete indiene au urcat, la 20 iunie 1963, pe vîrful Matri de 6720 m. Ele făceau parte dintr-o expediție organizată de institutul de alpinism din statul indian Gujarat.

● Munții Hinducuș sînt vizitați din ce în ce mai mult. În anul 1963 au plecat spre ei, numai din Austria, 3 expediții. Una dintre ele a urcat pentru prima oară vîrful Noshaq-Vest (7200 m) și pentru a treia oară vîrful Noshaq (7492), care a mai fost urcat, în 1960, de japonezi și polonezi.

● O altă expediție austriacă în Hinducuș a reușit escalada unui vîrf de 6855 m. De notat că alpiniștii au realizat această performanță în timpul unui concediu de odihnă prelungit, necesitînd în total 33 de zile, socotite de la plecarea lor din Austria pînă la întoarcerea la Salzburg.

● O a treia expediție austriacă a urcat pe vîrful Koh-i-Kesnikhan de 7200 m din Hinducuș.

● Menționăm expediția americană pe Everest, din 1962, doar ca o curiozitate. Această expediție a fost pornită din inițiativa a 4 americani, cu totul începători în ale alpinismului. Grupul, condus de prof. Sayre, a trecut în mod fraudulos granița din Nepal în Tibet, prin șaua Nupla. Șerpașii refuzînd să participe la această acțiune, cei 4 „alpiniști" au coborît singuri în valea Rongbuk, de unde au urcat în șaua de Nord (Chang La, 6985 m), pe drumul urmat de primele expediții britanice și expediția chineză din

# 1963 cronică 1964 himalayană

1960. Urcînd mai departe pe creasta de nord, ei au ajuns pînă la cota 7500, de unde au fost nevoiți să se întoarcă. Datorită unei șanse cu totul excepționale, ei au reușit să se întoarcă vii, dar într-o stare jalnică și lipsiți de provizii, în tabăra lor de bază. Această expediție poate fi dată ca exemplu negativ și se alătură altor expediții „romantice" pe Everest, cum au fost cele ale lui Wilson în 1934, Denman în 1947 și Larsen în 1951, care au pornit să cucerească Everestul „de unul singur".

● Expediția austriacă pe Dhaulagiri II și III a eșuat în fața dificultăților și a vremii nefavorabile. Expediția s-a întors totuși cu mulțumirea de a fi găsit un traseu accesibil spre aceste vîrfuri.

● Expediția germană, din 1964, pe Cho Oyu (8153 m), a fost condusă de Rudi Rott. Germanii își propuseseră să facă, pentru prima oară, ascensiunea unui vîrf de peste 8000 m *cu schiurile*. Pentru aceasta și-au ales cel mai ușor dintre cele 14 vîrfuri în cauză. După cum se știe, Cho Oyu a mai fost urcat în 1954 de către austrieci și în 1958 de către indieni. Expediția feminină din 1959, condusă de către celebra alpinistă franceză Claude Kogan, a costat viața conducătoarei expediției, a unei alte alpiniste și a doi șerpași.
Expediția germană din 1964 s-a soldat cu o victorie, dar și cu o tragedie. La 26 aprilie 1964, Fritz Stammberger, împreună cu șerpașul Fudorje, au reușit să ajungă în vîrf, ducînd schiurile pînă la 8100 m. Cîteva zile mai tîrziu, în cursul unei tentative de repetare a performanței, Georg Huber și Alois Thurmayr au murit de epuizare în tabăra de asalt (7000 m).

● La 2 mai 1964, ultimul (al 14-lea) vîrf de peste 8000 m rămas neurcat, Shisha Pangma (8012 m), a fost cucerit de chinezi. Acest munte, numit de indieni Gosainthan, se află pe teritoriu chinez, în Tibet. Expediția a fost condusă de Hsu Cing. Acest succes remarcabil confirmă buna pregătire a alpiniștilor chinezi, care în 1960 au urcat Everestul pe versantul de nord.

● După recunoașterea din 1963, în cursul căreia s-a găsit o posibilitate de urcuș, expediția germană din 1964 condusă de dr. Herrligkoffer a pornit la ascensiunea vîrfului Nanga Parbat (8125 m), pe versantul de sud (Rupal). Acest versant se prezintă sub forma unui perete, cel mai înalt din lume, cu o diferență de nivel de 4500 m. Expediția a încercat, pentru prima oară în istoria himalaysmului, să realizeze urcușul pe timp de iarnă. Vremea nefavorabilă și în special neînțelegerile ivite între membrii expediției și ofițerul de legătură pakistanez, au adus la eșuarea tentativei. Cota maximă atinsă a fost de 5800 m.

# Hanul Ancuței

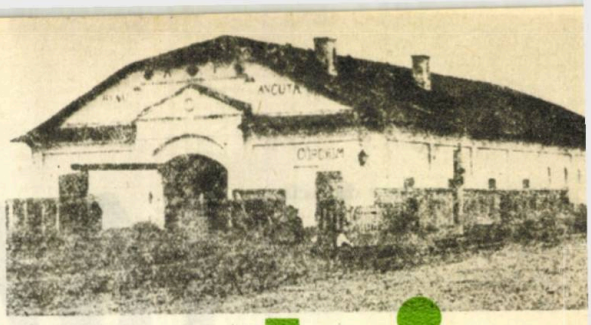

Deschizînd dicționarul limbii romîne moderne vei afla că hanul era locul cu ospătărie, la marginea drumurilor de țară sau la periferia orașelor, unde se puteau adăposti peste noapte drumeții (cu caii și căruțele lor).

Așa am cunoscut hanul, mulți dintre noi, încă în primele decenii ale acestui secol; locuri de popas, fie la răscruce de drumuri, fie pe marginea orașelor, unde cei veniți de departe sau de aproape, își puneau în adăpost mijlocul de transport — caii și căruța — rămînînd, cu masă și odihnă, în apropierea lor.

Dar la sfîrșitul secolului al XVII-lea, hanurile aveau aspectul locului de adăpost și de refugiu pentru oameni și pentru avutul lor, în caz de primejdii. Zidurile erau groase și înalte, ca de cetate, fără altă deschidere decît poarta de intrare, cu uși ferecate, bine zăvorîte.

Denumirea de han ajunge pe tărîmul patriei noastre din orient și din lumea bizantină, fiind folosită la Constantinopol pînă tîrziu în secolul al XIX-lea. Apariția hanurilor este în strînsă legătură cu drumurile de comerț internațional, de la sfîrșitul evului mediu.

Două erau aceste mari drumuri comerciale internaționale. Unul dintre ele, cunoscut sub numele de „drumul Liovului", era mult mai însemnat, atît prin ramificațiile sale depărtate cît și prin numărul mare de călători în tranzit prin Moldova, pe valea Siretului, spre porturile de la Dunăre, făcînd legătura cu Orientul apropiat.

Legătura comercială dintre coloniile italiene genoveze și venețiene de la Marea Neagră (Galații nu existau prin sec. al XIV-lea și al XV-lea) pe de o parte și orașele Poloniei — Liovul sau Lembergul — la care se adăugau orașele hanseatice din Germania de nord, care făceau negoț cu Polonia, în special comerțul cu postavuri — pe de altă parte, se făcea pe marele drum moldovenesc.

Acest drum, ce se îndrepta de la nord spre sud-est, spre Chilia, avea prin sec. al XIV-lea și al XV-lea o mare importanță internațională. Totuși, ca toate drumurile timpului, era neîngrijit, plin de noroi, „săpat de roțile căruțelor ce treceau scîrțîind, încărcate cu mărfuri rare, călăuzite de negustorii ce vorbeau limbi stranii și purtau costume din țările depărtate".

După ce coborau de la Suceava pe valea Moldovei ajungeau la Roman.

Spunea un hrisov că „cine va duce postav la Brașov, va plăti la vama cea mare de la Suceava cîte 3 groși de grivină, iar în tîrgul Romanului, în Bacău și în Trotuș, cîte 2 zloți de car". Carul a fost principalul mijloc de transport pe uscat. Carul prezentat de Raffet, în una din stampele sale, carul mocănesc, era folosit pentru transporturi grele. Un astfel de car putea încărca pe drumurile de atunci ale Moldovei pînă la 1000 de ocale (1221 kg). Carul și harabaua (mai mare) erau singurele mijloace de transport. O pereche de boi transportau 1000 de ocale cu o viteză de 2—3 km pe oră.

Harabalele și carele parcurgeau drumuri neîngrijite și treceau prin vadul apelor (căci de abia în timpul lui Ștefan cel Mare se înregistrează apariția primului pod de piatră).

În acea vreme, Moldova era împărțită în ținuturi conduse de staroști și pîrcălabi. Printre atribuțiile acestora, în timp de pace, figura și asigurarea pazei drumurilor de comerț, între care drumul Lvovului era cel mai important.

Siguranța transporturilor nu era însă mulțumitoare. De aceea, la locurile de popas apar hanurile moldovenești, numite și rateșuri, fără curte interioară, unde harabalele cu mărfuri, ca și negustorii, se puneau la adăpost peste noapte.

Ziduri groase, ferestre zăbrelite, porți grele ca de cetate... Așa au fost: hanul de la Erbiceni, hanul de la Bălănești, hanul de la Ruginoasa, hanul de la Tomești. Neuitat a rămas însă *hanul Ancuței*, pentru că Mihail Sadoveanu, peregrinul moldovean, s-a abătut seara pe la ruinele lui. Era însă tîrziu. Își mai arăta hanul zidurile și rămășițele ca un bătrîn amintirile. Iar Ioniță Comisul, închinînd oala către toate obrazele, asculta cîntecele lăutarilor ca un ecou al timpurilor care se prăvăleau tot mai adînc în trecut. Povesteau bătrînii și de la ei a adunat Sadoveanu povestea „Ancuței", hangița cea tînără, tot ca maică-sa de sprintenă și de vicleană.

Hanul avea peste 36 m în lungime, iar pe lat măsura 16 m. Șarpanta impunătoare, sprijinită de patru stîlpi de cărămidă, acoperea 270 mp. Pivnița, cu boltă cilindrică, construită din piatră, era numai de 11 × 4 m. În han se afla loc de odihnă pentru căruțași, grajdul vitelor de povară, lung de peste 10 m, trei încăperi pentru drumeți și o sală comună deasupra pivniței.

Așa a fost hanul Ancuței, situat la o răspîntie de drumuri în valea Moldovei, pe unde trece azi drumul național nr. 2, între Roman și Suceava, pe malul stîng al rîului Moldova, în dreptul podului umblător de altă dată de la Tupilați.

Era un „rateș" fără curte interioară, unde negustorii cu carele și harabalele, cu boii, cu mărfurile cele mai scumpe, puteau fi în siguranță deplină sub același acoperiș, cu ziduri groase, cu porți ferecate și ferestre prin care lumina de abia își putea face loc printre zăbrele. „Prinzînd clempușurile și punînd drugul", scrie Mihail Sadoveanu, „călătorul n-avea nici o grijă, chiar dacă ar fi avut aur în boccele".

La intrare, pe partea dreaptă, erau rînduite cămăruțele în care se odihneau oamenii, iar în fund, pe toată lărgimea clădirii, se adăposteau carele și animalele. Pe partea stîngă, în fața cămăruțelor, era instalată circiuma și „birtul", o sală comună cu mese lungi. În jurul meselor călătorii legau prietenii, ascultau povești și întîmplări, închinînd vinul cu oala, în cîntecele lăutarilor.

Pînă în anul 1943 zidurile erau încă în picioare și puteau fi restaurate cu ușurință. Releveul întocmit nu a reușit să determine restaurarea și modernizarea acestor locuri de popas, în care locul carelor l-ar fi luat autocarele și autoturismele. Cîntăreți din patru strune ar fi dus mai departe baladele și alte cîntece, în mediul lor, cu obiceiurile și portul locului.

Impozitele care apăsau asupra unei clădiri atît de mari au determinat pe proprietar să dărîme niște ziduri care nu aduceau nici un venit, ci numai sarcini fiscale. Și astfel hanul Ancuței, puțin cunoscut în adevărata lui splendoare, mai trăiește azi doar în paginile pe care i le-a dăruit Mihail Sadoveanu.

**Demetru POPESCU**

FOIEROAGA MARE, CU DRUM PRIN CHEILE NEREI

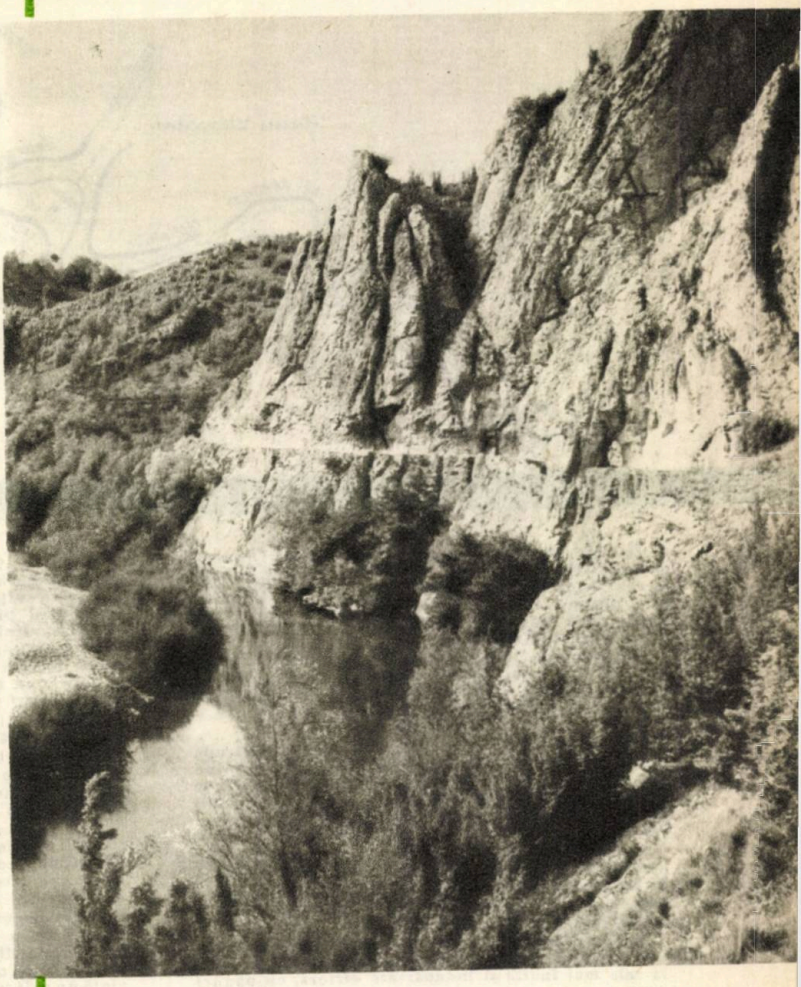

Din coasta celui mai înalt vîrf al Semenicului — Piatra Goznei, 1445 m — izvorăște, curgînd către sud, un pîrîiaș firav, pe nume Brainul Mare...

# Cheile Nerei

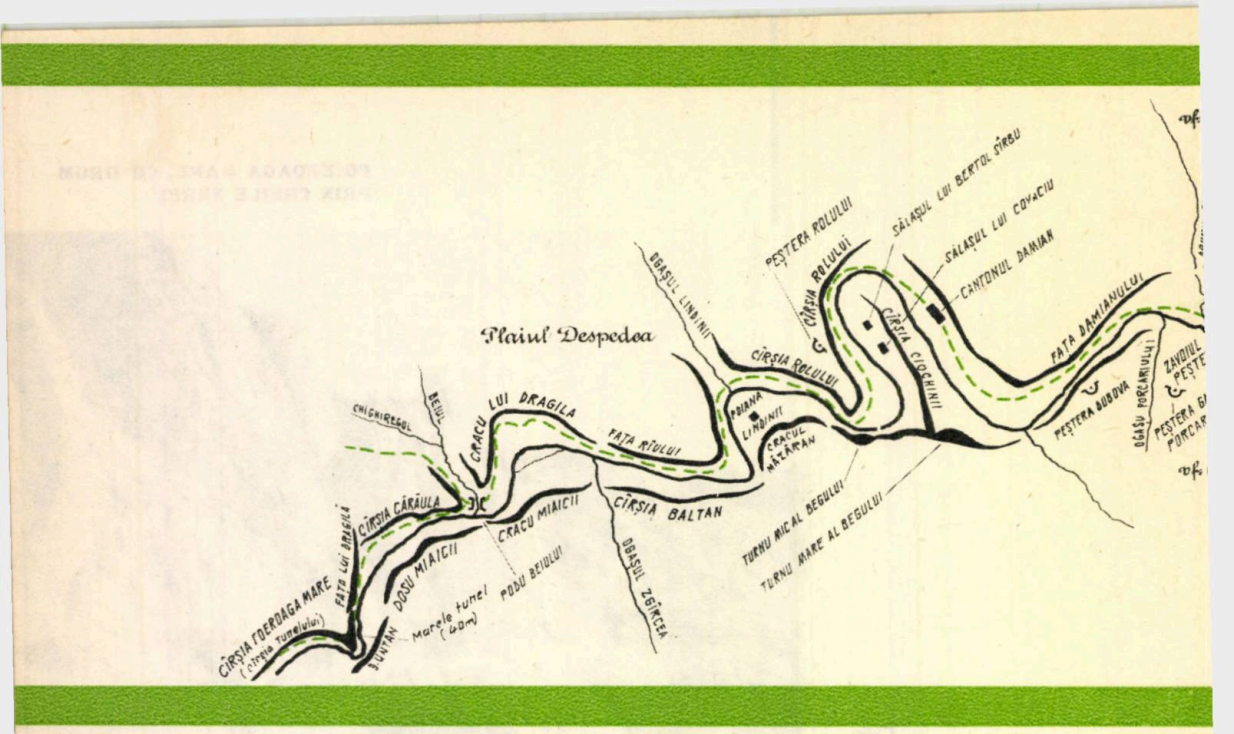


Zglobie, apa acestuia porneşte în lume şi, numai după cîţiva kilometri, întîlneşte, venind de sub coasta unor gurguie împădurite, numite Nerganii, alte pîraie tot atît de firave, cu care se uneşte şi, poate prin bună înţelegere, îşi schimbă numele, chemîndu-se Nergănelul.

Cu forţe noi, unda, devenită mai puternică, curge pe albia ce şi-a săpat-o printre munţi, avînd pe partea dreaptă culmile împădurite ale munţilor Semenic şi Aninei, iar în stînga pe cele ale Almăjului.

Scăpat din strînsoarea munţilor, Nergănelul udă cîmpiile mănoase ale depresiunii Almăjului, formînd zăvoaie înverzite şi ochiuri adînci, unde vara se scaldă copiii. El este aci un rîu major şi oamenii nu-i mai spun Nergănelul, ci Nerganul; iar ceva mai jos de comuna Bozovici, i se zice Nera.

A primit probabil un nume de fată, pentru că numai ele pot fi aşa de frumoase. Şi se arată vrednică de acest nume. În lungul văii, arinii verzi se oglindesc în apa limpede, iar luncile deschise larg sînt adevărate grădini naturale.

În unele locuri, costişele de deal ori de munte, din lungul văii, sînt acoperite, de pe malul apei pînă la cele mai înalte şi îndepărtate vîrfuri, cu păduri dese ca peria, unde trăiesc în voie cele mai felurite păsări şi animale.

Din dreptul comunei Şopotul Nou, rîul îşi strînge malurile, curgînd cale de 22 km, pînă din jos de comuna Sasca-Romînă, printr-un defileu impresionant, formînd cheile Nerei.

Dincolo de acestea, rîul curge în voie, ocolind pe la nord munţii Locvei, şi se varsă în Dunăre, după ce mai întîi, pe o distanţă de-eca. 15 km, face hotarul dintre ţara noastră şi R.S.F. Iugoslavia.

Am cunoscut Nera fragmentat, prin intermediul cercetătorilor de la Institutul de speologie din Bucureşti şi datorită lor am putut vizita cea mai frumoasă şi interesantă parte a rîului — cheile Nerei.

Izolate, inaccesibile vehiculelor pe o mare distanţă şi lipsite de case de adăpost, cheile Nerei au rămas un obiectiv turistic puţin cunoscut şi în consecinţă nealterat.

De ori unde am încerca să pătrundem în această regiune, sîntem obligaţi la un marş de apropiere lung, făcut cu cele mai variate mijloace de locomoţie.

Pentru drumeţul care vine cu mijloace de transport publice este bine să parcurgă cheile din aval în amonte; tocmai aşa, deşi pare nefiresc, redăm şi noi descrierea itinerarului.

Din Oraviţa, ultima staţie de cale ferată, am luat autobuzul pînă în comuna Sasca-Montană (linia Oraviţa—Moldova-Nouă). După îndelungate căutări, renunţăm la căruţă, parcurgînd cei cca. 3 km peste dealuri pînă în comuna Sasca-Romînă.

Satul, cu casele răsfirate, este ascuns la poalele unor dealuri cu creste din piatră de calcar.

Una din uliţele lui urcă în pantă domoală, pînă sus pe cumpăna dealului, de unde lumea de piatră ce formează cheile Nerei ne apare în toată măreţia ei.

Rîul, cu apa limpede şi domoală, descrie meandre largi, curgînd, cînd pe sub pereţi spălaţi, cînd printre lunci sau bolovănişuri.

Privind de sus, cu greu vom putea urmări cursul rîului, el fiind ascuns de o vegetaţie abundentă. La prima vedere am fost puţin dezamăgit. Cheile Nerei, pe care le aşteptam, nu se vedeau şi totuşi pătrunsesem în cuprinsul lor.

M-am convins mai tîrziu că ele nu au măreţia apăsătoare a cheilor Bicazului, unde omul a „lucrat", valorificîndu-le, frumuseţile; nu se pot asemăna nici cu cheile Turzii, care, de asemenea, reprezintă un colţ turistic interesant; dar are din amîndouă cîte ceva, şi acest ceva este desfăşurat de-a lungul a 22 km.

În cheile Nerei nu există uniformitate, totul este atît de variat, atît de nefiresc, încît trăieşti senzaţia că aci abia s-a născut lumea, iar plantele şi animalele n-au început încă să se diferenţieze. Pădurea, în care trăiesc animale, păsări şi reptile, este o amestecătură de esenţe.

Primăvara, pădurea de liliac este prima care colorează coastele văii, parfumînd cu mireasma florilor întregul defileu. Îi urmează apoi teii, cireşii, gherghinele. Cînd totul a înverzit, lumea de păsări îşi începe concertul.

Am părăsit satul, coborînd de pe culmea dealului în firul apei, pe care o trecem prin vad şi, curînd prindem o potecă ce ne conduce peste ogoare şi vii, urcînd pe Dealul Vînăt, pînă întîlnim drumul pentru căruţe. De aci înainte apa ne va fi călăuză, parcursul nostru urmîndu-i cu fidelitate malul.

Lumea de ţancuri şi turnuri ce formează Foieroaga Mare sau Cîrşia Tunelului, pare o cetate ale cărei metereze se înalţă chiar din apă. O potecă săpată în piatră se strecoară pe coasta peretelui, unduind

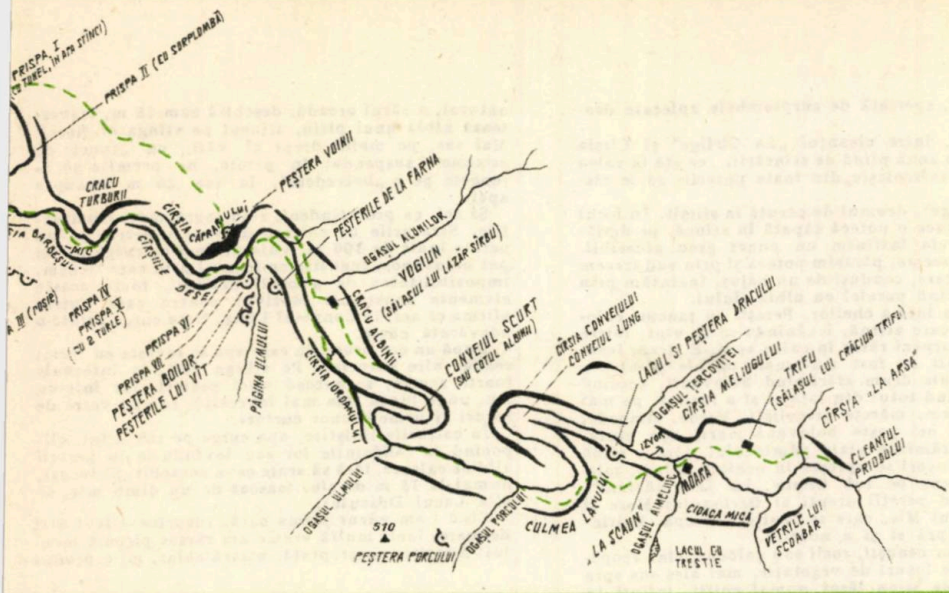


odată cu el și cu apa ce curge jos, la 10 m sub noi. Acolo unde cîte o creastă a denivelat fața peretelui, s-au săpat de către oameni bolți ce străpung obstacolul.

Dincolo de Foieroaga Mare întîlnim un prim tunel, lung de cca. 40 m, prin care nu poate trece decît omul. Din gura lui mai privim odată înapoi spre pereții și apa rămase în urmă, minunîndu-ne de frumosul adunat în acest loc.

În partea cealaltă, după ce am trecut tunelul, valea se deschide mai mult, poteca străbătînd un ținut acoperit în parte cu grohotișuri și vegetație. Deasupra acestuia se văd stînci și bolovani, printre care mișună vipere cu corn și șopîrle de tot felul.

Către stînga și mai în fund se înalță din pădure Caraula, turn de calcare, străjer de milenii al acestor locuri. În coasta lui sînt săpate o succesiune de 4 tuneluri mai mici, care leagă poteca, dîndu-i posibilitatea să ne conducă pînă în valea Beiului. Aci întîlnim drumul ce vine din comuna Potoc pe valea Chichiregului. Conduși de acesta către dreapta, traversăm podul peste apa Beiului și urcăm, pe o scurtă distanță, către Cracul lui Drăgilă. Aci, brusc, ca la o lovitură de baghetă, peisajul se schimbă. În urmă, din cauza stîncilor pe sub care am trecut, nu se mai vede Foieroaga Mare și nici Caraula. În schimb, ne-a apărut un peisaj sălbatic, acoperit de păduri întinse, din mijlocul cărora își înalță fruntea cîte un țanc singuratec.

Rîul curge aci ascuns de vegetație, lăsîndu-și oglinda apei numai cînd și cînd văzută.

Am pătruns în locurile unde a haiducit legendarul Adam Neamțu. În coasta pereților înalți ai Begului Mic sau în Cîrșia Rolului ochiul caută neobosit să ghicească vreo grotă, în care haiducul și oamenii lui și-au ascuns comorile.

Poieni luminoase se succed cu păduri de lăstăriș sau cu adevărate alei, mărginite de nuci, plantați cine știe cum și înmulțiți pretutindeni de neastîmpăratele veverițe ce le cară fructele pînă în cele mai îndepărtate unghere ale pădurii.

La Cîrșia Rolului apa, care curge printre bolovani, face cîteva meandre mari, înconjurînd turnurile de piatră și grohotișul prăvălit pînă pe malul ei, oprindu-se în cîte un ochi adînc pentru a privi la cîrșile înalte și frumos colorate, ce par adevărați munți de piatră.

Comparați, colții sînt tot atît de impresionanți ca cei ai Dianei din Piatra Craiului și dacă altimetrul nu ar arăta, la malul apei, 150 m altitudine, poate de mult vîrfurile lor ar fi fost cucerite de alpiniști.

Sus, la cca. 200 m în perete, și numai după ce ne-a fost arătat locul, zărim „fereastra" naturală ce luminează peștera Rolului sau a lui Adam Neamțu. Haiducul, spune legenda, o folosea ca ascunzătoare cînd era încolțit de poteri.

La mică distanță de aceste locuri, întîlnim cantonul silvic „Despede", cunoscut sub numele de cantonul Damian. Dincolo de canton, valea înșiruie, pe cca. 10 km, nenumărate obstacole naturale, împiedicînd oamenii să construiască vreo așezare, apărîndu-și astfel frumusețile native.

De la cantonul Damian, pe malul drept al apei, un drum de căruțe ne conduce prin cîteva poieni, trecînd prin dreptul celui mai impresionant vîrf din toată regiunea, Turnul lui Beg.

Povestea spune că Maria, o frumoasă fată de prin partea locului, s-ar fi aruncat de pe el, pentru a scăpa de Ali Beg, pașă ce vroia s-o aibă în harem.

Peretele turnului, înalt de 200 m, l-am escaladat anul trecut, împreună cu colegul meu de club Ladislau Karacsiony, în două zile. Două zile de peripeții și senzații, produse de viperele cu corn, cuibărite prin grohotișul de la baza peretelui, de păsările de pradă ce-și aveau cuibul în perete și care se roteau agresiv deasupra noastră, de obstacolele extrem de dure, întîlnite în timpul escaladei.

Spre surprinderea noastră am găsit în perete, suspendată la cca. 40 m, o scară din lemn, construită cu migală de un localnic, pe nume de Gheorghe Ranga. Acesta, în naivitatea lui, spera să găsească în grotă una din comorile ascunse de haiduci, mit ce a stăpînit mulți oameni din partea locului. Ce dezamăgit trebuie să fi fost împricinatul, cînd în locul fabuloaselor comori visate, a găsit în grotă cuibul unei păsări de pradă.

Din sus de Turnul lui Beg, apele cernite ale Nerei curg domol, odihnind uneori pe sub sălcii și arini, lăsînd să i se vadă talvegul pardosit cu scoici și molusce de culoare închisă. Cohorte nesfîrșite de pești de toate mărimile foiesc pretutindeni, zburdînd în voie, fericiți că nu găsesc în cale momeala undiței aruncată de vreun pescar.

Am lăsat în urmă, ascunsă de perdeaua pădurii, gura peșterii Dubova și Zăvoiul Peșterii, din dreptul căruia pornește poteca ce duce la peștera Gaura Porcului, și iată-ne ajunși sub Cîrșia Șoimului, perete înalt și frumos colorat, pe sub care apa curge

mai repede, speriată de surplombele aplecate deasupra.

Este aci, între cleanțul „La Cîrlige" și Cîrșia Șoimului, o zonă plină de stîncării, ce stă în calea apei ce se zvîrcolește din toate puterile să le răstoarne.

„La Cîrlige", drumul de căruță ia sfîrșit. În locul lui ne conduce o potecă săpată în stîncă, pe desfășurarea căreia întîlnim un punct greu accesibil. Dincolo de acesta, părăsim poteca și prin vad trecem rîul, după care, conduși de un hățaș, înaintăm prin pădure, urcînd paralel cu albia rîului.

Sîntem în inima cheilor. Pereții cu țancuri colorate, peste care atîrnă, legănîndu-se în vînt, lujere groase de curpeni răsar în calea apei. E tîrziu însă. Puterile văii au fost mai mari ca ale munților, apa a deschis drum sfărîmînd bolovanii, ocolind sau înlăturînd totul din fața ei și a înșirat, pe mai bine de 2 km, măreațe priveliști. Verde, limpede, în văgăuni ori peste bolovani mari, apa cîntă, aleargă și frămîntă viața pămîntului, fără o clipă de răgaz. Uneori se oprește în ochiuri adînci, mișcîndu-se alene pe sub Cîrșia „La Închinăciuni", ori mîngîind pereții drepți ai Barbeșului Mare și ai Barbeșului Mic, care se înalță din apă, boltindu-se deasupra ei și a noastră.

Stîncile lor cenușii, roșii sau galbene, sînt acoperite în unele locuri de vegetație, mai ales sus spre piscuri, unde și-au lăsat numai colții, înfipți în senin, să străjuiască valea și toate împrejurimile. Aci, adevăratul basm este povestit numai de natură, prin graiul pădurii și al susurului de ape, este un basm al munților, al peșterilor, al nebănuitei singurătăți din codru, al paradisului în care trăiesc păsările și animalele sălbatice.

Sfredelite de ape și vreme, se deschid în coasta pereților gurile misterioase ale peșterilor ce se succed la diferite intervale. „La Găuri", Peștera Boilor, Peșterile lui Vît, Peștera Voinii, sînt prilejuri în plus de a zăbovi în aceste locuri. Părăsim vremelnic romantica viață a codrilor, pătrunzînd în împărăția întunericului, în grota afundă și rece, cercetîndu-i cotloanele, în care lumina zilei nu a pătruns nicicînd și unde vremea mai păstrează cîte ceva dintr-o viață de mult apusă.

Dincolo de Cîrșia Căprariului, un perete înalt ne oprește îndelung, pentru a-i cerceta obstacolele. Valea, eliberată de strînsoare, își poartă apele într-un ocol larg, poate pentru a ne satisface curiozitatea de a vedea casa lui moș Văgiun, locuitor îndrăgostit de aceste locuri, care, în ciuda distanțelor ce-l despart de satele dimprejur, și-a înjghebat aci o gospodărie. Livada de pomi, grădina de zarzavat, ogorul, iepurii de casă răspîndiți în voie prin ogradă, stupii prin urdinișul cărora intră albine încărcate cu nectar, ospitalitatea gazdei și podul cu fîn în care am dormit, au completat amintirile din prima parte a excursiei noastre.

Pe o punte îngustă ne arătăm curajul și abilitatea, trecînd, a doua zi în zori, apa limpede a Nerei.

Ne abatem din drum pentru a trece pe la Izvorul Iordanului, iar de aci, pe un hățaș îngust, urmăm malul stîng al văii, făcînd mici ocoluri prin pădure. O trecătoare îngustă, mărginită de pereți înalți, vestește că sîntem în Conveiul Mic sau Cotul Albinei. Înaintarea, devenită aci mai anevoioasă, ne obligă să trecem apa de două ori prin vad, ceea ce în primele ore ale dimineți nu era prea plăcut.

După Conveiul Mic, valea devine tot mai largă, iar stîncile, depărtate mult de maluri, se ridică ici-colo din desișul unei păduri ca peria.

Ore lungi am petrecut cercetînd aceste locuri, căutînd fără rezultat Peștera Porcului, care, în ciuda noastră, ne-a rămas necunoscută. Obosiți și supărați de insucces, zgîriați de crengile pădurii, ne-am întors în valea Nerei și am pornit mai departe către „Lacul Dracului", în speranța că pe ace sta îl vom găsi mai ușor.

Înaintăm chiar pe firul apei. Lunci înguste și cu margini prăpăstioase se înalță vertical deasupra apei. Prin perdeaua deasă a unui frunzar de pădure, la o adiere de vînt, ni se deschide privirii un pod natural, a cărui arcadă, deschisă cam 15 m, traversează albia unui pîrîu, afluent pe stînga al Nerei. Mai sus, pe malul drept al văii, un „tunel de presiune", suspendat în perete, ne permite să ajungem pe o „belvedere", la cca. 20 m deasupra apei.

Și aci, ca pretutindeni, s-au îngrămădit frumusețile. Straturile de calcare dispuse simetric pe un perete înalt de 100 m, vuietul apei ce curge pe un pat bolovănos, îngustimea locului prin care trecem, imposibilitatea de a ocoli defileul, toate aceste elemente constituie motivul pentru care putem afirma că aci, în Conveiul Lung, Nera curge printr-o adevărată cheie.

După un cot brusc, în care apa se lovește cu furie, reapar alte surprize. Pe stînga văii, la intervale foarte scurte, se succed mici peșteri, iar într-un loc, unde lunca este mai înverzită, se văd vetre de focuri și urmele unor corturi.

În colțurile liniștite, apa curge pe sub arini, clipocind la rădăcinile lor sau lovindu-se în pereții albi de calcare, fără să arate ceva deosebit. Și totuși, numai la 15 m de rîu, mascat de un dîmb mic, se află Lacul Dracului.

Cînd l-am văzut prima oară, surpriza a fost atît de mare, încît multă vreme am rămas pironit locului. Apariția neașteptată, bizară chiar, mi-a produs

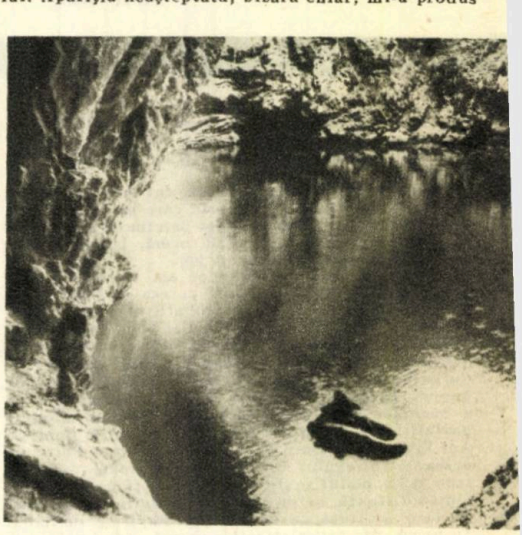

CU BARCA PNEUMATICĂ PE LACUL DRACULUI, SONDÎND VĂGĂUNA

CLEANȚ „LA CÎRL

un sentiment nefiresc, influențat poate de culoarea de un albastru marin a apei și poate de numele locului.

Cuibărit în fundul unei doline, la cca. 8 m mai jos de punctul unde mă aflam, înconjurat aproape în întregime de pereți negri și reci, lacul își odihnește apele în gura unei peșteri. Coada lui se alungește pe sub un pod de stînci, prăvălite din bagdadie și pătrunde în grotă, inundînd complet una din galerii.

Bolta enormă, prin care se intră în peșteră, este ridicată mult deasupra lacului. Așa deschisă, aplecată deasupra tăului, pare o gură imensă, ce vrea să înghită apele cernite, întoarse astfel, poate, din călătoria făcută în lumea întunericului veșnic.

În dolină, chiar pe malul apei, se vede ieșind din crăpătura peretelui un izvor firav, probabil singura sursă de alimentare a lacului.

Cu barca noastră pneumatică, ne-am plimbat îndelung pe luciul apei, sondînd cu privirea fundul, ce pare a fi, după informații, cam la 7 m.

Au urmat apoi vizitarea peșterii neinundate și, evident, fotografiile.

În această zonă plină de surprize, am mai vizitat două peșteri, pînă atunci necercetate. Una din ele, Peștera Mică din Culmea Lacului, ne-a dat foarte mult de lucru. Calea de acces pînă la baza peretelui de care era precedată am făcut-o cu barca, apa Nerei fiind aci de peste 2 m adîncime.

Acostarea și cățărarea pe perete ne-a luat timp mult, iar satisfacția a fost mică. Peștera prezintă la intrare o boltă monumentală (cca. 10 m deschidere), dar galeria nu este prea mare. Singurul lucru interesant îl constituie baldachinul enorm, ce atîrnă în mijlocul sălii, din perdeaua căruia picură cînd și cînd, stropi limpezi de apă.

Nu prea departe de aci, ajungem în dreptul ogașului Aimeliug.

Acest pîrîiaș harnic, își adună apele de prin cele mai îndepărtate coaste ce formează malul stîng al Nerei. Ogașul, furnică neînsemnată într-o pădure, curge la vale fără să știe dacă va ajunge vreodată să aibă un nume. Dar dorul lui de victorie îi dă puteri nebănuite, iar avîntul lui spre soare și spre lumini noi este atît de mare, încît iese biruitor. Cînd se simte în plină putere, înainte de a se arunca în valea Nerei, se abate din drum și, cu forța lui tinerească, pune în mișcare, pentru oameni, pietrele morii de la Aimeliug.

De aci în sus, valea Nerei se deschide mult, iar lunca începe să fie plantată cu porumb. Apar case locuite de gospodari harnici și locurile încep să fie parcă mai potolite.

Cheile Nerei au de aci iarăși un drum de căruță, care însoțește valea.

Livezi cu pomi fructiferi se succed cu ogoare sau pîlcuri de pădure. Arareori, printre ele, se înalță pereți de stîncă golași. Apele rîului nu mai sînt atît de populate cu pește, iar sălbatecul încet-încet dispare.

Năprasnicul tumult al timpului împinge civilizația necruțătoare peste paradisul păsărilor și al peștilor, punînd stăpînire și pe lumea lor.

De aci în sus, potecile de pe malul Nerei sînt tot mai bătătorite și locuri neumblate rămîn din ce în ce mai puține.

Basmul, adevăratul basm al Nerei, trăit și povestit de noi, se sfîrșește odată cu intrarea în comuna Șopotul Nou.

Valea Nerei redevine, de aci în sus, un rîu obișnuit, ca sutele de rîuri ce udă pămîntul patriei noastre dragi.

**E. CRISTEA**

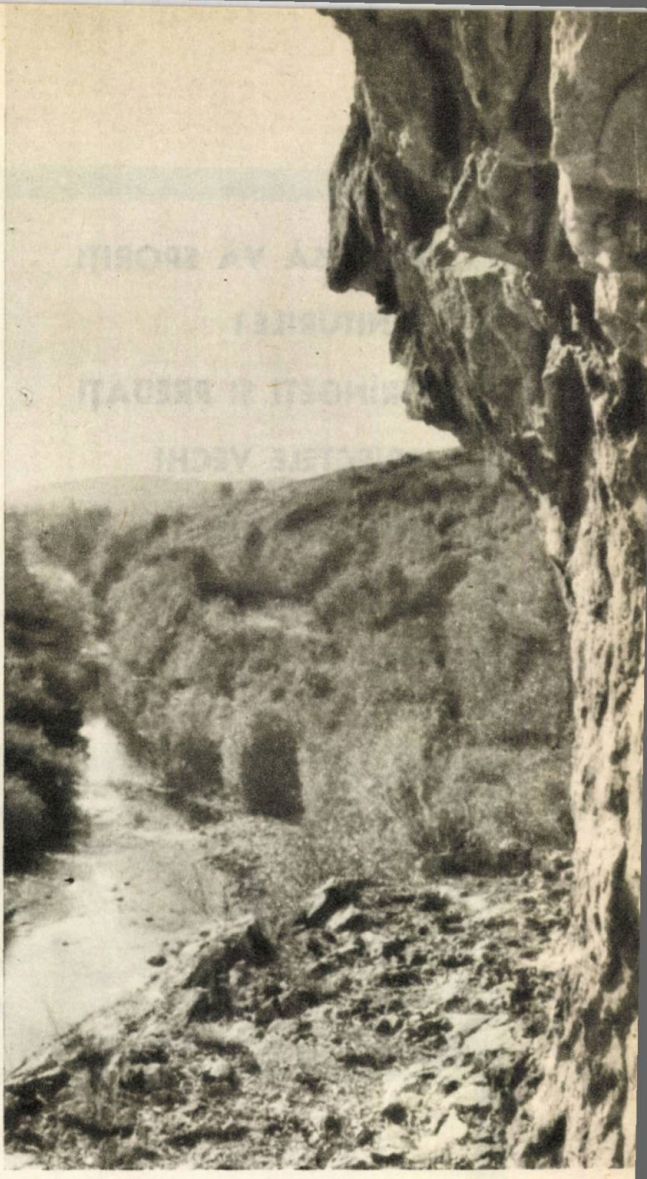

„SFINXUL NEREI"

# Cheile Nerei

VREȚI SĂ VĂ SPORIȚI
VENITURILE ?
STRÎNGEȚI ȘI PREDAȚI
OBIECTELE VECHI
NEUTILIZABILE
LA DEPOZITELE

ICM

INTREPRINDERII PENTRU
COLECTAREA METALELOR
sau
COLECTORILOR AUTORIZAȚI
CARE VĂ ACHITĂ IMEDIAT
CONTRAVALOAREA LOR

# 'OT TURISM, 'OT PE ›ATRU ROȚI

›esene
ot de...
IATTY

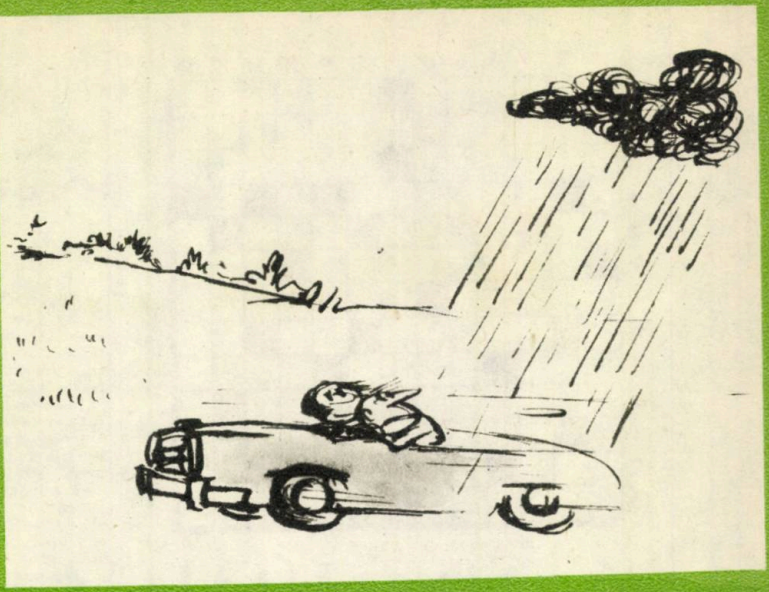

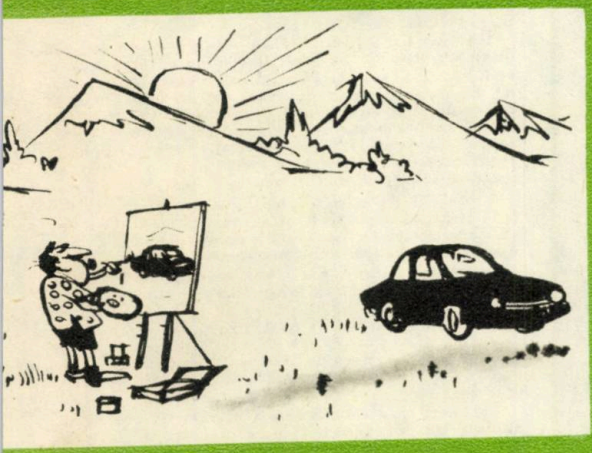

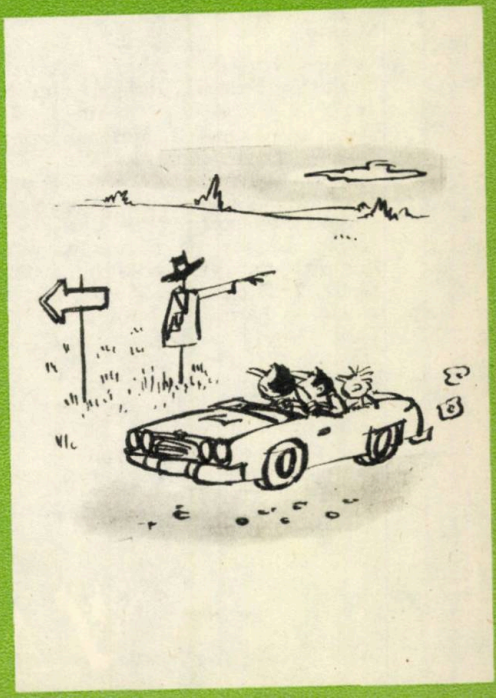

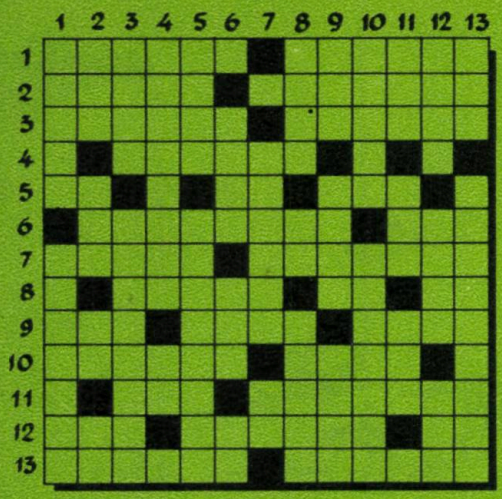

## PEISAJ MARIN

ORIZONTAL: 1. Artiste pe... valuri. — Fata de la mare. 2. Autorul cărţii „Marinar de frunte" şi... — ... autorul romanului „Toate pînzele sus". 3. La poalele lui... Marin se simte acasă! — Bunicuţa. 4. „Cîrligul" vaselor. 5. În radă! — La Yalta! — „Carpaţi". 6. Zboară planat deasupra... parcului Herăstrău. — Nume turcesc. 7. Protectoarea părului, în timpul înotului. — Locuitor din Italia. 8. Grîu culcat la pămînt. — Nichel. — La ieşirea din mare! 9. Specie. — Aproape de vărsare. — Caricaturist romîn. 10. Poate fi şi de păr şi de apă. — Sport de apă. 11. Apel telefonic. — Unii, cărora le place să stea la pupă. 12. Apeduct în Elveţia. — Culoarea celor care-şi prelungesc plaja. — Peşte de mare. 13. Angajat pentru o muncă (reg.). — Imitaţie de peştişor.

VERTICAL: 1. Abur. — Autoarea volumului de versuri „Dialogul vîntului cu marea". 2. Epocă. — Oceane, mări. — Icre (sing.). — Dînsa. 3. Mai mare decît ocaua! — Din timpul verii. 4. „Mai am un singur dor/ În liniştea serii / Să mă lăsaţi să mor / La marginea mării". Pronume. 5. Navă folosită la transportul petrolului şi derivatelor lui. — Pasageri pe „Transilvania". 6. Celebru pictor spaniol. — Margine de pînză. — De la. 7. Distanţată. — Campion. 8. Mamă. — Do. — Ţărm. 9. Fata din radă! — Din Ţara Oaşului. — Do, re, mi (sing.). 10. „Dintre sute de catarge" de H. Zincă. — Mamaia, Eforie, Mangalia. 11. Cureluşă. — Posesiv. — Fire. 12. Corabie. — Dafin. — Cadă, butoi mare (reg.). 13. Nume feminin. — O pînză în largul mării...

Cuvinte rare: AEL, ZAC

**Aneta BARTOLOMEU**

**UN SFAT, UN PRIETEN BUN**

## Moda „bascheţilor"

E în firea omului să dea sfaturi. Şi tot în firea lui, să nu le primească uşor pe ale altora. Poate de aceea nu deschizi o publicaţie turistică în care să nu găseşti, sub o formă sau alta, sfaturi, recomandări, şi poate tot de aceea nu faci o excursie fără să întîlneşti turişti care ignoră reguli elementare privind echipamentul şi comportarea. Ei n-au fost sfătuiţi? Puţin probabil.

Mai curînd sîntem tentaţi să credem că nu au luat sfaturile în serios. Şi poate uneori au dreptate. Uneori, numai atunci cînd sfaturile nu izvoresc dintr-o temeinică experienţă, ci se bazează pe impresii subiective, cînd sînt date cu uşurinţa cu care a făcut-o autorul unui *„Catehism al turiştilor"*, apărut în 1870, care recomanda excursioniştilor *să-şi fixeze cozile perucilor, spre a nu-i jena în timpul mersului; caii să fie albi spre a putea fi regăsiţi uşor; să aibă cîte un pistol spre a goni vulturii, iar ca remediu împotriva rănilor provocate de bocanci să poarte la pălărie o rămurică de jnepen.* Din păcate şi astăzi unii, ce se pretind cunoscători, mai dau sfaturi de felul acesta.

Un sfat bun, rămîne însă totdeauna un prieten bun. Nu atunci cînd e citit, ci cînd găseşte ecou şi este pus în practică. Plecînd de la această premiză, pe de o parte, fiind convinşi pe de altă parte că cei ce de-abia au pătruns în rîndurile turiştilor au multă nevoie de sfaturi bune, ne vom conforma obiceiului şi vom oferi şi noi cititorilor sfaturi. Şi vom începe răspunzînd la întrebarea: *care este cea mai potrivită încălţăminte pentru excursiile la munte?*

Subiectul necesită o deosebită atenţie, căci o încălţăminte nepotrivită face ca plăcerea excursiei să fie umbrită de necazurile provocate de ea. Ba, uneori este cauza unor accidente grave.

De multe decenii s-a ajuns la concluzia că cea mai potrivită încălţăminte pentru munte sînt bocancii, prevăzuţi pe talpă cu cuie, care ajută ca ei să adere terenului, să nu alunece. Cuielе au avut, de-a lungul anilor, forme şi mărimi diferite, de la simpla „floare" pînă la „tricunii" complicaţi, care făceau pe turist să nu-i poată folosi decît în afara oraşelor.

Bocancii tradiţionali, cu armături de tot felul, au însă un dezavantaj: sînt grei, duri şi de aceea prea puţin comozi, pentru picioare, un mers mai lung provocînd — dacă nu şi rosături — dureri neplăcute în tălpi. Eficaci în teren dificil, cînd dezavantajele sînt uitate, ei devin o adevărată „pedeapsă" pe potecile uşoare pe care „armăturile" sînt inutile.

În căutarea comodităţii, mulţi turişti au început să-i înlocuiască cu ghetele de baschet şi astăzi acestea se bucură de atît de mare apreciere, încît nu exagerăm afirmînd că s-a ajuns la *„o modă a bascheţilor"*.

Într-adevăr, aceste ghete au marele avantaj de a fi uşoare şi de a avea o bună aderenţă pe teren uscat.

În acelaşi timp, au însă şi mari dezavantaje: alunecă foarte uşor pe terenul umed şi nu protejează picioarele împotriva apei. Dezavantajele sînt destul de mari, pentru că *ghetele de baschet să fie recomandate doar ca încălţăminte de rezervă pentru potecile uşoare şi vreme bună* şi nu ca singura încălţăminte pentru excursiile la munte. Bocancii rămîn şi astăzi cei mai indicaţi. Nu însă bocancii ţintuiţi, ci noile modele, fabricate de industria uşoară, cu talpă de cauciuc, adînc profilat. *Aceşti bocanci asigură o foarte bună aderenţă în orice teren, sînt uşori şi comozi.*

Sfatul nostru este deci de a folosi în excursiile la munte bocancii cu talpă de cauciuc profilat şi a păstra ghetele de baschet în rucsac, ca rezervă pentru zilele petrecute la cabană şi pentru excursiile uşoare din zilele senine.

VARIETĂŢI

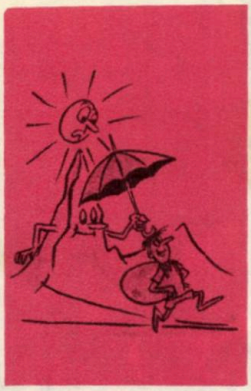

# IGIENA TURISTULUI

Turismul oferă nu numai mari satisfacţii şi plăceri prin farmecul peisajului şi pitorescul locurilor străbătute, dar are, în acelaşi timp, o influenţă deosebit de bună asupra sănătăţii. Un turism raţional şi care ţine seama de cîteva reguli elementare de igienă, are ca efect refacerea forţelor şi călirea organismului, mărirea capacităţii de muncă şi creşterea vigorii generale.

Aerul, radiaţiile solare, apa, apoi marşurile, ascensiunile etc, toţi aceşti factori pot avea un rol dintre cele mai favorabile asupra organismului, dar pot avea şi efecte negative. Să nu uităm că muntele, marea, ca şi variatele condiţii meteorologice şi de mediu ce le întîlneşte turistul, supun organismul la solicitări serioase, cer adesea eforturi mari.

Iată de ce o regulă esenţială a unui turism igienic este adaptarea treptată, spre a nu supune dintr-odată organismul la suprasolicitări. Regimul de marş, respectiv lungimea drumului, viteza de deplasare, gradul de efort posibil de efectuat şi, în general, programul turistic, se vor stabili în raport cu antrenamentul şi cu capacitatea fizică a participanţilor.

În mod obişnuit şi la început, turiştii pot străbate 10—12 km pe zi, în decurs de 3—4 ore, în cîteva etape. Desigur că turiştii antrenaţi parcurg 20—30 km pe zi, în 6—8 ore, de asemenea în cîteva etape.

Cei ce suferă de anumite boli sau convalescenţii nu vor pleca la drumeţie fără avizul medicului.

În turismul de munte, care este cel mai frecvent şi totodată mai atractiv, sînt cîteva aspecte care trebuie cunoscute de excursionişti, pentru a preveni anumite tulburări neplăcute.

Pe măsură ce altitudinea creşte, cantitatea de oxigen, gazul esenţial al procesului de respiraţie, scade, presiunea atmosferică de asemenea coboară, ceea ce face ca respiraţia să aibă loc în condiţii mai dificile. Din această cauză, ca şi în general pentru a ne cruţa forţele, este indicat ca în timpul ascensiunii să mergem regulat şi rar, fără a accelera mereu ritmul. Totodată, să căutăm să ne adaptăm respiraţia după mers, răsuflînd numai pe nas şi să evităm cît mai mult convorbirile.

În timpul popasurilor, care trebuie să fie scurte, de aproximativ 5 minute, să evităm locurile bătute de vînt sau curenţi. După caz şi anotimp, se poate îmbrăca în acest răstimp o haină.

Datorită variaţiilor bruşte de temperatură, ca şi a condiţiilor atmosferice, precum şi pentru a avea comoditate în timpul marşului, se cere o deosebită atenţie pentru asigurarea unui echipament igienic. Astfel, în timpul marşului, atît vara cît şi iarna, se recomandă o îmbrăcăminte uşoară şi largă, care să faciliteze mişcările. În general, echipamentul trebuie să fie comod, adecvat sezonului şi zonelor care se vizitează.

Pentru a preîntîmpina insolaţiile şi iritaţiile oculare, care pot surveni atît la munte cît şi la mare, în condiţiile radiaţiilor solare puternice, e bine să avem capul acoperit şi să purtăm ochelari de soare.

Unii turişti — mai ales cei neantrenaţi — se plîng uneori, în timpul ascensiunii, de ameţeli, palpitaţii, respiraţie grea, adică au „rău de munte". La alţii, se manifestă o ameţeală puternică la anumite înălţimi, sau se observă o stare de epuizare. În aceste cazuri, persoana va fi plasată imediat la odihnă, într-un loc răcoros şi ferit de vînt, i se vor da alimente energetice, ca de pildă: zahăr, miere, ciocolată etc.

Date fiind eforturile sporite, în special la munte, alimentaţia turiştilor trebuie să asigure organismului refacerea promptă a energiei pe care o cheltuieşte.

Drumeţul experimentat îşi ia la drum alimente hrănitoare, uşor asimilabile şi care se alterează greu.

**dr. P. PENCIU**

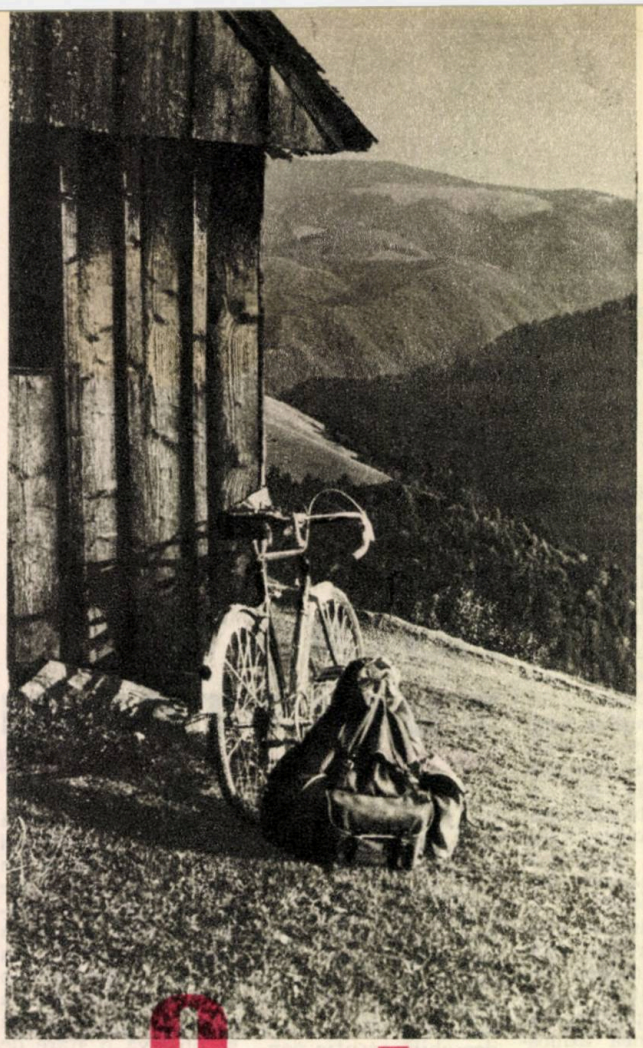

*Nenumărați turiști străbat meleagurile patriei folosind ca mijloc de locomoție automobilul, motocicleta sau... piciorul. Primele două prezintă avantajul că pot străbate distanțe mari într-un timp scurt, însă sînt limitate la șosele, care nu ne dezvăluie decît în parte frumusețile munților. Piciorul ne duce peste creste, văi și abrupturi, însă de multe ori străbaterea unor regiuni mai întinse este limitată de timp. Există totuși un mijloc de locomoție cu ajutorul căruia putem străbate atît șoselele cît și potecile abrupte ale munților: BICICLETA.*

# Cu bicicleta

*Aceasta prezintă avantajul că poate fi luată în spate (bicicletele moderne de sport nu depășesc 8 kg greutate), iar pe drumurile domoale din pădure, putem străbate, într-un timp record, distanțe care cu piciorul ne-ar răpi o zi întreagă.*

# între Olt și Jiu

O zi de septembrie... În ciuda faptului că la panoul „timpului probabil", din fața agenției O.N.T. „Carpați" din Sibiu, erau anunțate înnourări, însoțite de averse de ploaie, soarele strălucește vesel pe cerul de un albastru imaculat. E o zi splendidă de toamnă!

Pregătirile sînt făcute. Curînd, mă aflu pe șoseaua asfaltată ce duce spre Sebeș, rulînd cu înfrigurare, nerăbdător să ajung cît mai repede în minunatele locuri pe care mi-am propus să le străbat...

Rînd pe rînd, las în urmă Cristianul, Săcelul și, după aproape o oră și jumătate de pedalat, mă aflu în Sălișteunde, sub privirile mirate ale localnicilor, încep să asalteze serpentinele ce urcă spre Rod, comună situată pe una din culmile nordice ale munților Cibinului. Frumusețea peisajului mă face să uit aproape cu totul greutatea urcușului. Odată ajuns în Rod, continui să trec peste nenumăratele culmi, acoperite cu pășuni și fînețe, urmînd drumul ce duce spre Poiana Sibiului.

Urmează un urcuș greu, pe care prefer să-l trec ducînd „calul" de „coarne" și după ce ajung pe culme, la picioare mi se desfășoară o priveliște de basm: o vale largă, acoperită de poieni însorite, decorate ici-colo cu tot felul de arbuști și mesteceni, ce-și înalță nostalgic siluetele mă face să uit toată oboseala de pînă acum. Cobor încet, admirînd peisajul. Drumul cotește brusc la dreapta și în față îmi apare comuna Jina.

Spre vest, cerul e plumburiu. Se aud tunete îndepărtate. Mă gîndesc la previziunile institutului meteorologic și accelerez ritmul, pentru a ajunge mai repede în sat. Ajung tocmai la timp, căci, peste cîteva clipe, natura se dezlănțuie necruțătoare. Averse de ploaie, însoțite de grindină, fac ca apa să curgă șiroaie pe uliți. Mă adăpostesc sub o streașină și în urechi îmi răsună crîmpeie din simfonia a VI-a de Beethoven...

Deodată, totul s-a sfîrșit ca prin minune. Soarele strălucește din nou pe cer, iar norii fug mai departe, mînați de uriașa forță a vîntului. Din pămînt ies aburi fierbinți. Ploaia a spulberat tot praful, dînd aerului o claritate rar întîlnită.

Pornesc mai departe. După doi kilometri ies din Jina și drumul, care pînă aici era o șosea carosabilă, se transformă într-un drum de care, adînc erodat de apele ce urmează ploilor torențiale. Mă aflu pe o culme, lîngă un adăpost de lemn, înnegrit de vreme. Ca pe o imensă hartă în relief, se profilează spre sud munții Cibinului și valea Sebeșului, ce și-a tăiat un defileu adînc, printre culmi impunătoare. În prim plan se deschide abisul văii Dobrei, din care răzbate pînă aici, sus, vuietul înfundat al apei. Încep coborîșul vertiginos al serpentinelor ce duc în vale. Drumul e tăiat în versantul abrupt, acoperit cu păduri de stejari și mesteceni. Ce plăcut e să cobori după atîta urcuș! Dar curînd mîinile încep să mă doară. Trebuie să strîng încontinuu frînele, care scrîșnesc la fiecare viraj. Am coborît în felul acesta cca. 500 m diferență de nivel și cînd am ajuns în firul văii Dobrei, gențile s-au înfierbîntat într-atît, încît e aproape imposibil să mai pui mîna pe ele. După încă zece minute de coborîre, pe drumul forestier din valea Dobrei, ajung în valea Sebeșului, la vreo doi kilometri mai sus de Șugag, pe șoseaua alpină ce traversează Parîngul, pînă la Novaci, în Oltenia.

Este ora 18. Norii s-au adunat din nou și cerul e plumburiu. Un om mă informează că pînă la cabana Oașa, punctul unde vroiam să înnoptez, mai sînt 40 km. Îmi fac calculul că în cel mult trei ore și jumătate voi fi acolo și încep să pedalez cu înverșunare. Drumul urcă mereu. În dreapta curg apele înspumate ale Sebeșului. Dar „socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din tîrg"! Într-o jumătate de oră, nu am parcurs decît 5 km și simt că puterile încep să mă părăsească.

Mă opresc și încep să mănînc. Cînd am terminat, s-a înnoptat de-a binelea. Nori amenințători acoperă cerul. În jur totul e pustiu. Pornesc din nou la drum. Îmi aduc aminte că am lanterna în rucsac și, aprinzînd-o, parcă nu mă mai aflu atît de singur. Încep să plimb fascicolul luminos în dreapta și în stînga. Pe versantele văii se desenează tot felul de umbre și apariții fantomatice: stînci bizare și arbori ciudați mă transpun parcă într-o lume ireală, din altă planetă. Șoseaua se îngustează din ce în ce mai mult. Curînd apare semnul de circulație „drum în lucru" și nu după mult timp ajung la un acoperiș de scînduri, sprijinit pe patru stîlpi, la adăpostul căruia stăteau, în jurul unui foc, vreo zece-doisprezece oameni. Unul dintre ei îmi iese în întîmpinare, privin-

# Cu bicicleta între Olt și Jiu

du-mă cu nedumerire. După ce le-am explicat căror împrejurări se datorește prezența mea în aceste locuri sălbatece, oamenii s-au oferit bucuroși să mă găzduiască pentru o noapte la ei. Erau muncitori de prin partea locului. Mi-au explicat că, începînd din acest punct, se lucrează la repararea și lărgirea vechiului drum, în vederea folosirii lui la transporturile forestiere.

A doua zi, am urmat sfatul muncitorilor de la drumuri și, la ora 6 dimineața, am plecat spre culmea Tărtărăului, cale de vreo 40 km.

Odată ajuns aici, spre sud mi se desfășoară, în toată măreția lui, lanțul munților Parîng. Timpul e admirabil. După ce fac o fotografie, încep să cobor serpentinele care, după o jumătate de oră, mă lasă în fața cabanei Obîrșia Lotrului, situată într-o poiană largă, la confluența Lotrului cu pîrîul Pravățului.

Prin poziția sa centrală, în cadrul masivelor dintre Olt și Jiu, cabana Obîrșia Lotrului a devenit un important centru turistic; de aici pleacă drumuri spre munții Sebeșului, Cibinului, Lotrului și Parîng. Tot aici este și locul nedeilor populare de munte, unde vin să se întîlnească și să petreacă țăranii din Novaci, Bengești, Voineasa, locuitori din Valea Jiului și chiar și ciobanii din Șugag, Jina și Tilișca.

Focul de vreascuri din bucătăria cabanei sfîrîie vesel și un miros îmbietor de păstrăv prăjit îmi gîdilă nările. M-am ospătat de minune, fiind invitatul unui pescar cu experiență, pe care l-am cunoscut aici.

Dimineața, după ce-mi iau rămas bun de la noua mea cunoștință, pornesc pe drumul forestier ce însoțește Lotrul, la vale. Drumul duce prin poieni largi, peste pășuni alpine. În urmă, se desfășoară o splendidă perspectivă asupra culmilor Parîngului.

Datorită bicicletei, în mai puțin de o oră am parcurs 12 km și ajung la Puru, important centru forestier, situat la confluența Lotrului cu valea Vidra. De aici, un drum de care o ia în sus pe valea Vidrei și apoi, trecînd culmea, prin valea Mînilesii, la Voineasa. Însă nu-l aleg pe acesta, ci mă avînt pe poteca îngustă, săpată în coasta muntelui, intrînd în sălbateca vale a Lotrului, pe care rîul și-a ferestruit-o prin strînsoarea munților Lotrului de o parte și cei ai Latoriței de cealaltă parte. Poteca urmează malul stîng al apei, trecînd prin codri de nepătruns. Continuu mă însoțește vuietul neîntrerupt al apei, ce duce o luptă înverșunată cu stîncile, ce i s-au pus în cale. Nenumărați arbori prăvăliți barează poteca. Iau bicicleta în spate. Torente de munte, ca Goanțele, Steja, Haneșul, Balindrul și multe altele fără nume, se prăvălesc în cascade în apele Lotrului. Drumul trece cînd peste podețele nesigure, aruncate peste văi, cînd pe marginea unor prăpăstii, din înălțimea cărora te oglindești în apele Lotrului. Pe alocuri vegetația lipsește și locul ei îl iau stînci de granit și micașisturi, ce aruncă sclipiri argintii în bătaia soarelui. Mă opresc mereu și nu mă mai satur privind măreția peisajului.

După 5 ore de mers voinicește, ajung la cataractele Lotrului, la cantonul forestier Grabla. Aici se termină șoseaua forestieră ce vine de la Voineasa și care se va prelungi pe valea Lotrului în sus, pînă la Puru. Mă opresc pe podul suspendat la mare înălțime deasupra cataractelor și admir frumusețea de nedescris pe care apele înspumate ale Lotrului, care se prăbușesc în cascade pe o lungime de mai bine de un km, au creiat-o aici. În încleștarea stîncilor, apa vuiește și geme, se frînge, se răsucește sau se risipește în stropi argintii, uneori domolindu-se pentru o clipă în ochiuri de cleștar, adunîndu-și parcă puterile, pentru a se prăbuși din nou în trepte maiestoase.

Mă despart cu greu de această priveliște unică și îmi continui drumul spre Voineasa, sat de munte, ai cărui locuitori lucrează la minele de mică și la exploatările forestiere. Aici se termină excursia mea prin Carpații dintre Olt și Jiu.

După o odihnă binemeritată, în casa unui voinăștean la care am găsit găzduire, urmînd șoseaua ce însoțește Lotrul pînă la Brezoi, am ajuns în Valea Oltului, pe care am urmat-o pînă la Tîlmaciu. Iar de aici, am ajuns în scurt timp la Brașov.

Eram fericit că am reușit să cunosc încă un mănunchi de frumuseți ale patriei noastre dragi.

**Virgil NASTASI**
*Brașov*

VLADUL, UNUL DIN IZVOARELE DÎMBOVIȚEI, ÎȘI CULEGE APELE DIN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI

# la izvoarele Dîmboviței

BARAJUL LACULUI GURA VĂII VLADULUI – PUNCTUL DE UNDE DÎMBOVIȚA DEVINE RÎU

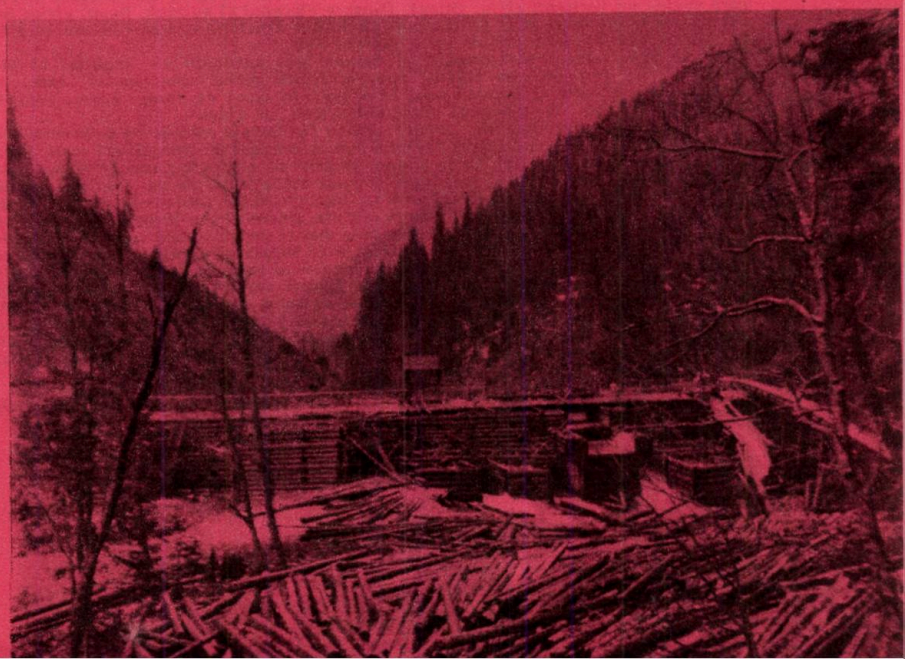

Unul din rîurile cele mai cunoscute din țara noastră, care trece și prin București, își trage izvoarele din creierul munților, acolo unde masivul Făgăraș se îmbină cu Iezerul și Păpușa. Pe cît de domoală și turbure este apa Dîmboviței pe cursul său inferior, pe atîta de limpede, năvalnică și pitorească se prezintă ea în bazinul de formare; curgînd la limita munților înalți ai Făgărașului și Iezerului, mai apoi despărțind Piatra Craiului de Păpușa și în final Leaota de Iezer-Păpușa, Dîmbovița străbate chei și defilee, care îmbogățesc frumusețea culoarului său, atît de apreciat de turiști. Odată cu construcția noii șosele forestiere, care urcă de la Podul-Dîmboviței pe la Cojocaru, Cascue, Gura Tămașului, Pecineagul, Luțele, putem pătrunde mult mai ușor în zona alpină de la izvoare, pînă nu de mult greu accesibilă.

Adevărata obîrșie a Dîmboviței este lacul Gura Văii Vladului, acolo unde se întîlnesc pîraiele importante ale Vladului și Boarcășului. Din acest loc în aval, Dîmbovița își poartă apele pe valea, cînd mai largă prin lunci, cînd mai îngustă prin chei; salba lacurilor de baraj însă continuă cu lacul Bunea, lacul Cascue, lacul Berila și lacul Rucărului, de unde rîul, acum maturizat, scapă întrucîtva de chingile stîncilor. Lacul de la Gura Văii Vladului, ca și celelalte, sînt lacuri de baraj, folosite pentru transportul masei lemnoase.

Împrejurimile lacului superior, situat la cca. 1240 m altitudine, ne îmbie la excursii, fie pe valea Vladului în sus, cînd vom păși granița munților Făgărașului, fie pe valea Boarcășului, pe limita nordică a Iezerului. O plimbare pe valea Vladului ne poartă pașii de-a lungul pîrîului, care este strîmtorat de clinurile munților Mezea și Berivoiescu Mare. După micul baraj de pe cursul văii Vladului, aspectul alpin începe să-și pună amprenta tot mai mult. Valea se resfiră pe făgașele numeroaselor pîrîiașe. După aproape o oră de mers, ieșim din pădure; înainte continuă doar pantele golașe și înclinate pînă sub vf Berivoiescu Mare și vf. Brătila. Undeva în stînga se modelează o superbă căldare glaciară, chiar în flancul Cățunului, pe panta căruia începem să urcăm și noi.

Odată cu osteneala depusă, ajungem în creasta de legătură dintre Făgăraș și Iezer, în apropiere de vf. Brătila. De aci, putem cuprinde cu privirea toate firele de obîrșie ale Vladului, care se înmănunchiază acolo, jos, unde am părăsit firul văii. Culmile pleșuve, domoale, care înconjură aceste izvoare, nici nu lasă să se ghicească impetuoasele vîrfuri și creste ascunse dincolo de movila ierboasă a Ludișorului. Să urmăm, în continuare, itinerarul propus. Vom porni deci spre sud, chiar pe creastă, spre vf Mezea, primul și cel mai interesant accident de teren de pe culme.

Chiar în dreptul curmăturii Mezea, înainte de atacul vîrfului, în adîncimea văii Vladului, ne apare un colț al lacului de baraj de la obîrșia Dîmboviței. Vuietul apelor descătușate din pieptul munților răzbate adus de ecouri pînă în coama munților. În continuare, putem să dăm ocol muntelui Mezea, sau chiar să-l urcăm pînă în vîrf (2125 m), de unde priveliștea va aduce alte mari satisfacții. Lăsînd la o parte fotogenica creastă făgărășană, abruptul munte al Cremenii, sau imensul bazin al Doamnei, cu zeci de ramificații încrustate pînă în pieptul Moldoveanului, ne ațintim privirea, ceva mai aproape, la sud, unde se formează celălalt afluent al lacului de la Obîrșia Dîmboviței: Boarcășul. Chiar din coastele prăvălite pînă în căldările de sub Piscanul și vf Roșu, sclipesc firele argintii ale izvoarelor, care se lasă cu vuiet mare zeci de metri pe pereții de stîncă, spre căușul colector al pîrîului.

Poteca marcată cu triunghi roșu se îndreaptă pe sub vf Oticul, un vecin mai scund, aflat spre sud-vest, coborînd pe lîngă cîteva rîpe puternic adîncite, în „carnea muntelui". În stînga, se vede stîna de pe muntele Oticul, nu prea departe de potecă, pe care o lăsăm pentru moment la o parte din drum. Coborîm în curmătura adîncă a Oticului (1873 m), punctul de separare a Iezerului și Făgărașului. Imediat sub creastă, pe versantul de est, izvorește unul din cele mai bogate izvoare din regiune, socotit de ciobani adevăratul „izbuc" al Dîmboviței. Mai jos, alte surse bogate alimentează șuvoiul, care devine un veritabil pîrîu: Oticul. Dinspre Piscanul și muntele Roșu, pîrîul Boarcășului se căznește și el să-și adune șuvițele din diversele compartimente de piatră, ca să nu rămînă mai prejos decît vecinul său.

După ce se vede astfel îmbogățit, el devine mai cutezător și „înghite" și pîrîul Oticului; din împreunarea acestor ape, ia ființă pîrîul Boarcășului, care, după ce mai „înhață" alte cîteva șuvoaie, se aruncă în lacul de baraj; acolo, potolit de stăvilarul de lemn, își amestecă resemnat undele cu Vladul.

Ne potolim setea cu apa din „izbuc", măcar din simpla plăcere de a savura virtutea Dîmboviței ca... apă dulce și părăsim poteca marcată cu triunghiuri roșii. Pornim la vale, spre stîna Oticului, unde sîntem primiți cu multă bucurie de baciul sfătos.

Mulțumind ciobanului pentru buna primire de la stînă, să ne continuăm călătoria! Pe poteca din spatele stînei, coborîm pe lîngă pîrîul Oticului și ajungem, prin pădure, chiar în valea Boarcășului. De acum înainte, ținem mereu făgașul văii, străbătînd pitoreștile strîmtori și luminișuri, prin care mai răzbat, ca după colțul unor perdele, frînturi din decorul alpin. După ce părăsim zona subalpină a văii, coborîm în direcția nordului; o serie de pîraie, venite din văi înguste și împădurite, botezate de localnici „pîraiele Cunomătul", datorită peticelor de zăpadă care le înfundă pînă vara tîrziu, se aruncă supuse în apa Boarcășului; curînd, ne apare țărmul lacului de la Gura Văii Vladului, unde închelem circuitul turistic. Am reușit să cutreierăm bună parte din bazinul alpin și subalpin al izvoarelor Dîmboviței, din care am reținut, lîngă curmătura Oticului, „izbucul" cel mai însemnat, încadrat în impresionantul peisaj al crestelor, al vîrfurilor pleșuve.

**Nae POP**

*la izvoarele Dîmboviței*

LA CAPĂTUL PĂMÎNTULUI...
(VF. MOLDOVEANU, ÎN FĂGĂRAȘ)

Foto: Ing. Nicolae ANGHELIDE

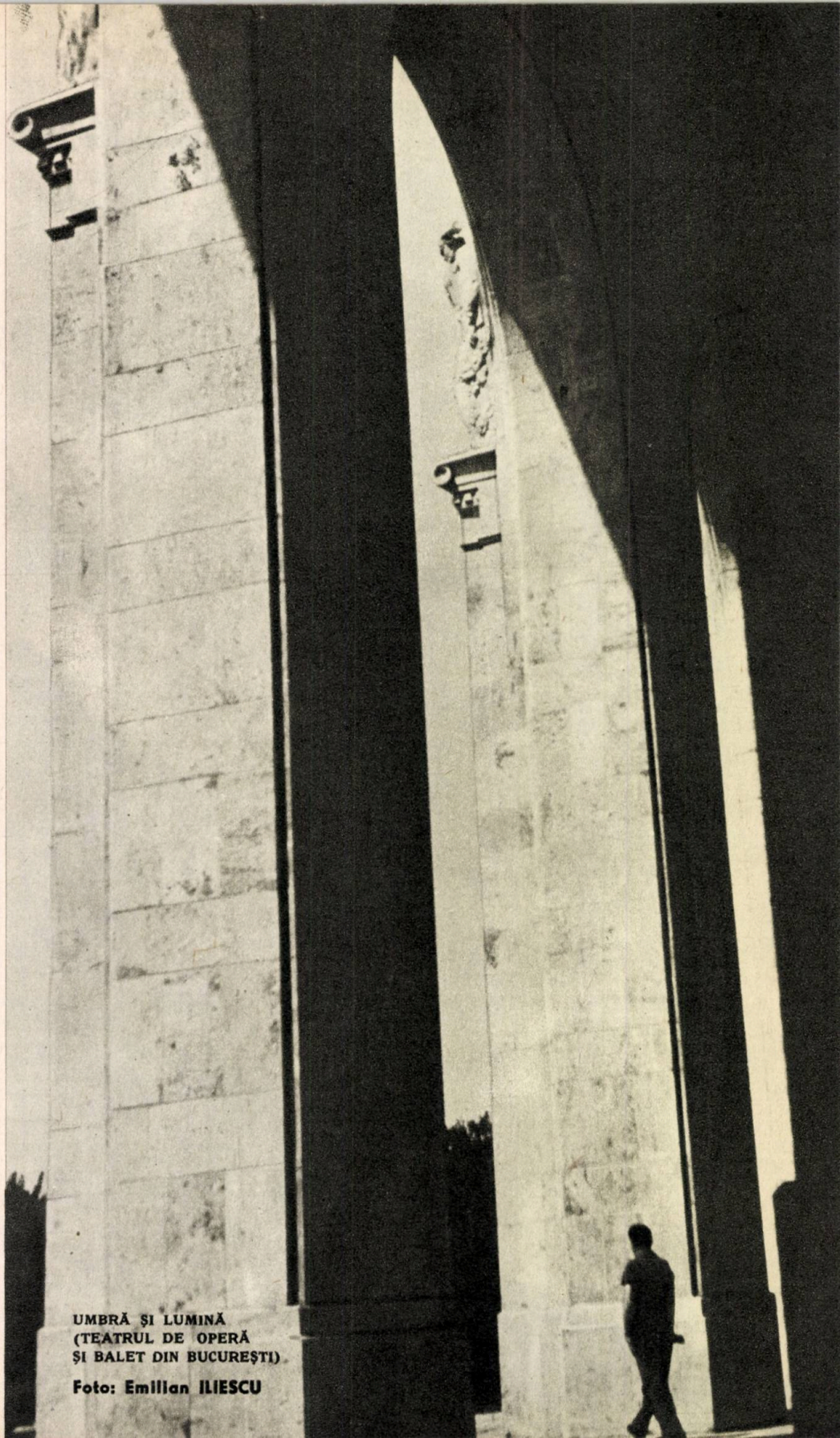

UMBRĂ ȘI LUMINĂ
(TEATRUL DE OPERĂ
ȘI BALET DIN BUCUREȘTI)

**Foto: Emilian ILIESCU**

# cetățile alpine ale CIORTEI

Saussure, cercetător și alpinist celebru, evoca următoarele impresii, după cucerirea cea dintîi a vîrfului Mont Blanc: „M-am reîntors pe pisc. Odihna firii și liniștea profundă care domneau pe aceste vaste întinderi, mărite încă de imaginația mea, mă copleșeau: îmi părea că am supraviețuit singur în univers și că ființa lui zdrobită, zăcea întinsă la picioarele mele"...

Pe cel mai înalt pisc al Ciortei, mi-am reamintit de marele pionier al Alpilor. La începutul de toamnă al anului trecut, în după amiaza tîrzie, umbrită ușor de norișori răzleți, apusul trimitea suluri de lumină peste culmile masivului, învăluindu-le în pînze diafane aurii. Pacea era neturburată și lanțul munților Făgăraș se desfășura fermecător, pînă-n depărtări adînci, în fața ochilor. Atunci, o nestăpînită pornire de a supune cunoașterii toată forța statică și măreția cetăților alpine, înșiruite la picioarele mele mă cuprinse. Simțămîntul m-a făcut să înțeleg că, o parte din paradisul lumii fusese dăruit de natură patriei mele.

Turiștii care pornesc de la cabana Surul (1500 m) către cabana Negoiul (1546 m) pe traseul de creastă, sau dimpotrivă — cei ce vin dinspre cabana Negoiul, după ce au parcurs etapele de creastă de la est la vest, poposesc în mod obișnuit pe malul nordic al iezerului Avrig (2011 m). Lacul, cu ape limpezi, sidefii, marchează un loc îmbietor, pe unde nimeni nu trece fără să se oprească. Înspre nord, se desfășoară panoramic uriașa depresiune care cuprinde căldarea glaciară a Avrigului, în covata căreia se pot observa cele trei izvoare din care se înfiripă valea Avrigului și care-și adună șuvițele de apă pe terasa superioară, înaintea unui coridor ciudat tăiat în stîncă. Această căldare, sorgintea unui gheţar de odinioară, lung de vreo 4 km, mărturisește, ca-ntr-un vast muzeu, fenomenele geologice petrecute de-a lungul mileniilor. Dimpotrivă, în partea opusă, către sud, pantele repezi și sălbatece, cu relief răscolit de intemperiile iernilor și de frămîntările de adînc ale gheţarilor de altădată, ascund în mare măsură vederii bastionul adevărat al Ciortei. Doar clinurile nord-estice, pe care poteca marcată le brăzdează transversal, legînd Portița Avrigului de iezer și mai departe de Șaua Gîrbovei și vegheate de „Turnul Iezerului" (2262 m), rămîn vizibile drumeților. Poate că de aceea, turiștii, „furați" de frumusețea peisajului ardelean — după o tihnită adăstare în preajma lacului — trec adeseori mai departe, într-un sens sau altul, ocolind cetățile Ciortei. „Bastionul" cu frumusețile lui unice, a rămas multora necunoscut.

Complexul alpin Ciortea, astfel cum se profilează turiștilor care coboară ușor dinspre vf Budislavul către Portița Avrigului, uimește prin aspectul sobru și impresionant al reliefului său, dar provoacă totodată celor ce brăzdează întîia oară acest ținut și un sentiment de nedumerire. Este și aceasta o cauză a „ocolirii bastionului". Și cu toate acestea, *abaterea* de la linia de creastă (potecă, marcaj bandă roșie) spre vîrfurile Ciortei, poate constitui o țintă principală în traseul de o zi, cunoscut fiind că atingerea celui mai înalt pisc care înlesnește drumeților o valoroasă orientare geografică privind orografia regiunilor limitrofe, necesită încă 2—2½ ore de urcuș-coborîș, care urmează să fie adăugate la durata etapei cabana Surul-cabana Negoiul, sau invers.

Vf Ciortea a fost impropriu denumit în trecut vf Boia sau vf Dracului ori vf Căpățînii. „Bastionul" se recomandă chiar de la mari depărtări privitorilor atenți. Astfel, văzut de pe cel mai înalt pisc al munților Coziei: vf Ciuha Neamțului (1675 m), Ciortea se profilează impunător și aerian pe ecranul montan, reliefînd către sud-est mari căldări glaciare, inegal tuciurite pe funduri de trecerea mileniilor. Geograful francez Martonne a numit impropriu aceste circuri glaciare: „căldările văii Scara", ca unele ce se impun atenției ascensioniștilor ajunși din valea Topologului pe meterezul nordic al muntelui Scara, în dreptul „Pîrîului lui Cazan", și care în adevăr izvorăște de sub una din căldările Ciortei. Acest fapt explică eroarea, cu totul de înțeles. Nu mai puțin impunător se înfățișează „bastionul" Ciortea celor aflați în curs de deplasare către masiv, pe porțiunea liniei ferate dintre localitățile Avrig și Porumbacul.

Vechile cărări ale oierilor, ce-şi duceau turmele din bazinul Titeştilor şi din „Ţara Loviştei" spre ţinuturile de păşunat alpin limitrofe liniei de creastă, au ocolit şi ele în bună măsură cetăţile Ciortei. Potecile, practicabile şi astăzi (nemarcate), conduc pe turiştii plecaţi din valea Oltului, pe cele două trasee lungi, în imediata vecinătate sau la poalele Ciortei, după cum urmează: *a*) *Cîineni—Grebleşti*, pe valea Boia Mare, pe drumul de căruţe ce sfîrşeşte la piciorul de munte inferior al Olanului; de aci mai departe, poteca prinde să urce pe spinarea muntelui Olanul, trece către nord-est şi coboară apoi în valea Budislavului. Ea traversează în continuare izvorul şi conduce în urcuş susţinut în Curmătura Budislavului, la est de vîrful cu acelaşi nume (2345 m), pe linia de creastă marcată şi, mai departe, spre iezerul Avrig, la poalele Ciortei; *b*) *Cîineni—Boişoara*, pe drumul de care şi apoi mai departe pe poteca ce urcă spre est, pe piciorul inferior al muntelui Mîzgavul, trecînd prin Golul Clăbucetului (1540 m) şi continuînd în direcţia nord-vest prin Zănoaga Cîinenilor (1552 m), apoi pe spinarea muntelui Mîzgavul; de aci, poteca continuă în coborîş pînă în zona izvoarelor Pietricelele (vest) şi în sfîrşit, în urcuş pieptiş, pe versantul vestic al Ciortei, în vecinătatea iezerului Avrig. Durata pe aceste trasee: 9—10 ore de mers. Turiştii vor găsi adăpost pentru noapte coborînd de la iezerul Avrig la frumoasa cabană Bîrcaciu, recent construită, pe poteca marcată cu punct albastru. Durata, de la iezerul Avrig la cabană: aproximativ o oră.

Cu toată impresia de dificultate pe care o lasă imaginea Ciortei privitorului care scrutează complexul montan dintr-un punct sau altul mai depărtat, culmile şi vîrfurile pot fi „atacate" atît dinspre vest, cît şi dinspre sud — mai dificil sub raportul efortului făcut dinspre est (din vecinătatea Portiţei-Şaua Gîrbova) sau chiar dinspre nord (din pricina unor pante repezi şi a unor mici rupturi de pantă). Este firesc ca, în toate cazurile, ascensiunea Ciortei să necesite o bună condiţie fizică turiştilor, precum şi obişnuinţa cu asperităţile reliefului şi simţ de orientare, cu osebire în cazul cînd din căldările glaciare s-ar ridica, învăluitoare, fumegări de ceaţă, pe cît de neaşteptate uneori, pe atît de trecătoare.

Inexistenţa unor poteci bine trasate şi marcate, în complexul alpin Ciortea, prilejuieşte tocmai acel simţămînt pe care-l încearcă excursioniştii care-şi aleg ei înşişi, din loc în loc, drumul de urmat, iscodind traseul cel mai favorabil spre ţintă, deoarece acest lucru e perfect posibil. Păturile sau aglomerările de rododendroni (smirdar) care acoperă parţial clinurile din preajma munţilor de legătură dintre culmi sau vîrfuri, ca şi parte din versanţii ce domină căldările glaciare ale Ciortei, sporesc contrastul dintre relieful arid şi lumea culmilor aeriene, pline de farmec, mai cu osebire în vremea înfloririi acestor pădurici de arbuşti (iunie—iulie).

Turiştii cari străbat linia de creastă a Făgăraşului de la est la vest, efectuînd traseele marcate dintre cabane pe etape şi ajung pe larga spinare a muntelui Gîrbova, venind dinspre vf Scara, pot atinge vîrful principal al Ciortei (2427 m) începînd urcuşul din apropierea stîlpului metalic indicator, aşezat chiar în Şaua Gîrbova, în direcţia vest-sud-vest (stînga), pe flancul estic al „bastionului". Repezişul, întrerupt de mici săritori şi spălături, conduce către un „acoperiş" şi apoi pe culmea Ciortei. *Precizare.* Culmea Ciortei sau Acoperişul Ciortei, care se întinde pe o lungime de mai bine de 300 m, orientată vest-sud-vest către est-nord-est, este delimitată la extremităţi de cîte un vîrf, dintre care cel vestic este cel mai înalt vîrf al „bastionului" (2427 m).

Această configuraţie caracteristică a Acoperişului Ciortei, susţinut de fapt de *două* vîrfuri (cel estic de puţin mai aplecat decît cel principal), explică în parte şi pricina pentru care băştinaşii de sub munte, din ţinutul Racoviţa, au confundat piscurile privind Ciortea de sub unghiuri depărtate şi numindu-l cînd vf Boia, cînd vf Dracului, cînd vf Căpăţînii.

Dimpotrivă, turiştii cari vin din direcţia muntelui Surul (traseu etapă de la est la vest) şi-şi propun să urce pe culmea Ciortei, pot face ascensiunea în două chipuri şi anume: *a*) odată ajunşi în Portiţa Avrigului (Şaua Iezerului), vor părăsi poteca marcată (bandă roşie) şi, îndreptîndu-se în direcţia sud-sud-est (dreapta), vor urca în mici serpentine repezişul flancului sud-vestic al contrafortului ce coboară pînă în şa şi trecînd apoi în vecinătatea Turnului Lacului, ocolit pe la stînga (nord), vor urmări, ca prim ţel, atingerea muchiei din faţă. Mai departe, orientaţi de direcţia spinării, ce domină spre sud-sud-est o afundă căldare pietroasă plină de grohotiş, — vor răzbate pe culmea cea mai înaltă a Ciortei. Timp necesar, din Şaua Iezerului pînă aci: 1—1 ½ oră; *b*) fie coborînd din Portiţa Avrigului pe marcajul bandă roşie pînă în vecinătatea iezerului, de unde, părăsind poteca (către dreapta — sud), se vor angaja pe versantul nord-vestic al piciorului de munte, înfruntînd un urcuş mai pieptiş şi avînd ca ţintă atingerea muchiei arătată mai sus. Această variantă oferă, în schimb, căţărătorilor, largi perspective panoramice asupra depresiunii Avrigului, ca şi asupra celor trei te-

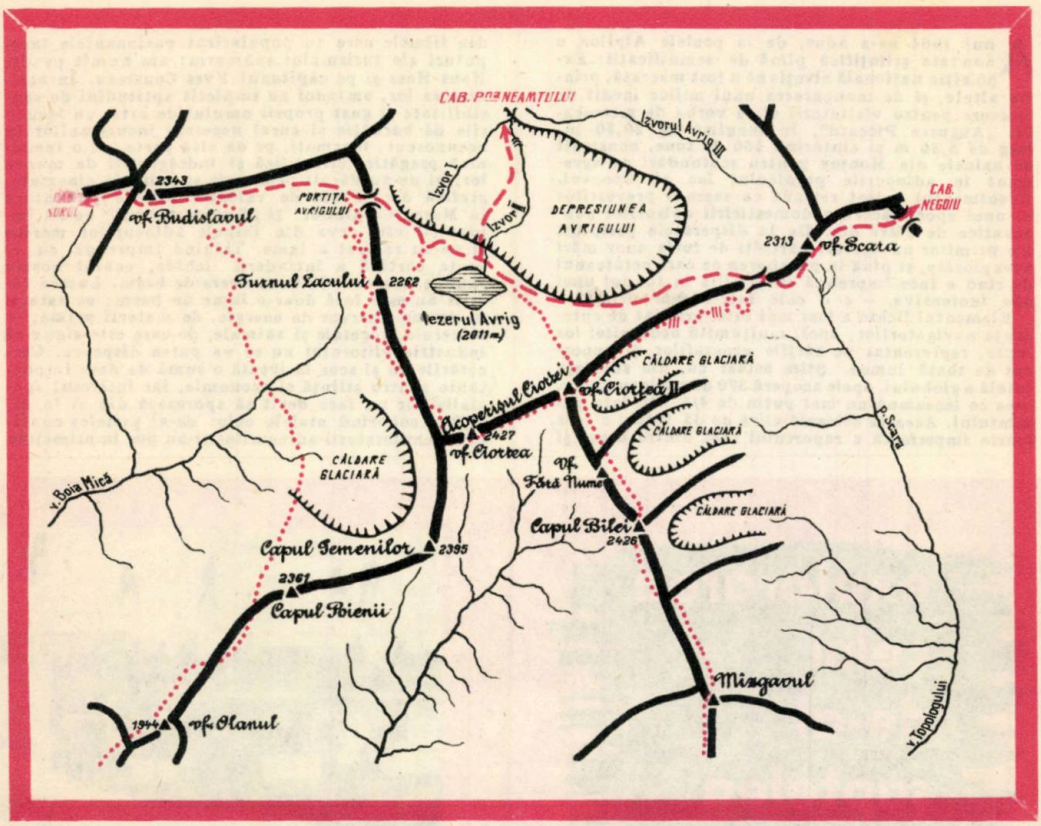


rase superioare ale căldării glaciare în care își despletesc șuvițele izvoarele văii cu același nume.

Din culmea cea mai înaltă a Ciortei (Acoperișul Ciortei) se desprind, de o parte și de alta, două brațe puternice, după cum urmează: 1) un picior de munte, orientat din creastă în direcția sud-vest, domină spre est valea Grohotișului și valea Boia Mare, iar spre vest izvoarele pîrîului Budislavul, afluent al rîului Boia Mică. Este piciorul Olanului. El se prelungește pînă în ținuturile inferioare ale văii Boia Mică, vecine așezărilor de la Greblești. Pe acest braț, nu departe de vf Ciortea, se înalță un vîrf stîncos, caracterizat de doi colți, cunoscut sub numele de Capul Gemenilor (2395 m); ceva mai depărtat, creștetul numit Capul Poienii (2361 m) se înfățișează drumețului neted și înierbat. În sfîrșit, cu totul depărtat de creastă, vf Olanul (1944 m) rămîne pivot de reper la mijlocul vechiului drum al oierilor de altă dată, făcînd legătura între Țara Loviștei (Olt) și culmile făgărășene; 2) un al doilea picior de munte, orientat din creastă spre sud și sud-est, poartă numele de Piciorul Mîzgavul și desparte valea Boia Mare și izvoarele acesteia (Vîlcelele Pietricelele) la vest de valea Scara și valea Topologului la est. Pe culmea cea mai înaltă a acestui braț uriaș, care se prelungește coborînd pînă în bazinul Titeștilor, relieful sobru al muntelui înfățișează un creștet avînd oarecum forma unei cupole. Acest vîrf (2426 m) distinct a fost considerat în trecut ca fiind cel mai înalt din masiv; în adevăr, el e frate bun cu amîndouă piscurile ce hotărnicesc Acoperișul Ciortei. Denumit Capul Bilei, vîrful mai poartă și numele de Capul Căpățînii. Între acest pisc și vîrful estic al Ciortei, se situează un alt creștet proeminent, neindicat în literatura trecută sau în documentațiile cartografice de altă dată — și marcat pe schița alăturată sub numele de Vîrful fără nume. De o parte și de alta a culmii cuprinse între vf Ciortea și Capul Bilei, trei mari căldări glaciare, vizibile în parte de pe Negoiul sau Ciuha Neamțului, dau măsura măreției acestui uriaș „bastion" alpin.

**Ovidiu MANIȚIU**

# explorarea celui de-al șaptelea CONTINENT

Anul 1964 ne-a adus, de la poalele Alpilor, o noutate științifică plină de semnificații: Expoziția națională elvețiană a fost marcată, printre altele, și de inaugurarea unui mijloc inedit de recreere pentru vizitatorii ei; e vorba de mezoscaful „Auguste Piccard", în lungime de 28,50 m, larg de 5,50 m și cîntărind 160 de tone, construit de uzinele din Montey pentru scufundări de agrement în adîncurile pașnicului lac al Genevei. Evenimentul a fost reținut ca semnul prevestitor al unei epoci: aceea a domesticirii abisurilor subacvatice de către om. De la disperatele peripluri ale primilor navigatori hărțuiți de furia unor mări neexplorate, și pînă la plimbarea pe care cetățeanul de rînd o face împreună cu familia în fundul unei ape inofensive, — e o cale într-adevăr uriașă.

Elementul lichid a fost mai întîi brăzdat de cutezanța navigatorilor; apoi, mulțumită neobositei lor lupte, reprezentat pe hărțile geografilor și cunoscut de toată lumea. Știm astăzi că, din suprfața totală a globului, apele acoperă 370 de milioane kmp, ceea ce înseamnă nu mai puțin de 4/5 din fața pămîntului. Această colosală cifră ne dă totuși o idee foarte imperfectă a raportului real dintre uscat și apă; într-adevăr, oceanul este o lume cu 3 dimensiuni, iar uriașa lui suprafață — mai întinsă decît a celor cinci continente luate împreună — nu reprezintă decît granița unei alte lumi, imense și fabuloase, o poartă prin care se intră într-un univers de frumuseți fermecătoare și de inepuizabile bogății.

Tridimensionată, împărăția apelor are un volum de 1400 de milioane kmc, adică de 14 ori întreg uscatul continentelor. În cercetarea acestui imens volum de necunoscut, omul s-a izbit de dificultăți pe care știința și tehnica modernă singure s-au dovedit în stare să le rezolve. Apa nu este mediul nostru vital; pentru a respira în adîncuri, omul a folosit la început scafandrul greoi, funcționînd anevoios și utilizabil doar la adîncimi mici. Ultimele decenii au revoluționat întrucîtva scufundările prin introducerea scafandrului autonom, prevăzut cu butelii de aer; grație acestei invenții, omul a reușit să înoate pînă la o adîncime de aproape 100 de metri și să ia astfel contact nemijlocit cu universul subacvatic.

Două nume au devenit celebre în legătură cu acest valoros pionierat, și ele ne sînt cunoscute din filmele care au popularizat pasionantele începuturi ale turismului submarin: am numit pe dr. Hans Hass și pe căpitanul Yves Cousteau. În activitatea lor, amîndoi au împletit aptitudini de sensibilitate și gust propriu omului de artă, cu însușirile de bărbăție și curaj necesare incursiunilor în necunoscut; înarmați, pe de altă parte, cu o temeinică pregătire științifică și îndrăgostiți de munca lor, ei ne-au dăruit prin scris și peliculă cinematografică documente de valoare: filmele „Aventură în Marea Caraibilor" și „Lumea tăcerii" ne-au împărtășit cîte ceva din tainele adîncurilor marine și ne-au relevat o lume. Trăgînd împreună cu ei vasta cortină a întinderii lichide, ochiul nostru rămîne fermecat de un univers de basm. Lumea tăcerii nu este însă doar o lume de basm; ea este și un imens rezervor de energie, de materii prime, — minerale, vegetale și animale, de care este sigur că industria viitorului nu se va putea dispensa. Cercetările au și scos la iveală o sumă de date importante pentru știință și economie, iar interesul specialiștilor nu face decît să sporească din zi în zi.

Dar coborînd etajele celui de-al șaptelea continent, exploratorii adîncurilor și-au pus în primejdie nu odată viața. Scufundîndu-se, Cousteau a experimentat și studiat, pe propria lui piele, sinistra intoxicație cu azot, sau beția adîncurilor care pune stăpînire pe om de la 60 m în jos. Tot el pune la punct regulile revenirii la suprafață, în așa fel încît compresiunea la care e supus organismul în zonele inferioare, să nu aibă un efect fatal, odată cu revenirea spre soare și aer; două pauze de cîteva minute trebuie bunăoară respectate de înotător la 6 și respectiv 3 metri de fața apei. Nenumărate alte primejdii îi pîndesc pe cercetătorii adîncurilor: întîlnirile cu feluritele specii de pești răpitori au încercat astfel bărbăția și prezența de spirit a omului; elucidarea tainelor din modul de viață al peștilor nu s-a făcut fără emoții. Va rămîne astfel de neuitat întîlnirea lui Cousteau cu rechinii: la un moment dat, un rechin se desprinde de grup și se îndreaptă hotărît spre explorator; distanța scade; Cousteau filmează mai departe: distanța se micșorează; botul rechinului e la cîțiva centimetri de operator; într-o inspirație subită, Cousteau plesnește cu aparatul în botul monstrului care se îndepărtează înspăimîntat; episodul a rămas fixat pentru totdeauna pe peliculă, cu tot dramatismul fap-

tului prins pe viu. O amintire asemănătoare ne-a fost dăruită de Hass în filmul „Aventură în Marea Caraibilor". Filmele lui Hass și Cousteau au marcat totodată și o însemnată cucerire din punctul de vedere al artei cinematografice. Se știa că la cîteva zeci de metri de suprafață, culorile se confundă și totul capătă în mare o tentă albăstruie, ireală. Coborînd în adîncuri lumina reflectoarelor, cineaștii noștri au înviat policromia unei lumi în care bezna domnea din veșnicie.

Farmecul adîncurilor este contagios. Exemplul lor a fost urmat de realizatorii filmului „Cei 4 de pe Moana", iar mai recent de un grup de turiști francezi care au turnat pe viu în Pacificul de Sud „Insula rechinilor" și „Grădina de mărgean". Mai puțin științifice, realizările lor tind să popularizeze ideile turismului marin și să trezească interesul marelui public pentru frumusețile încă necunoscute ale adîncurilor. Filmul romînesc „Sturionii" se înscrie și el în aceeași linie.

Turismul marin este abia la faza începuturilor, însă interesul pe care l-a stîrnit în lume este de pe acum foarte mare. Ca și peste hotare, la noi în țară devin din an în an mai numeroși amatorii naturii subacvatice. Înarmați cu harpoane sau cu furculițe, prevăzuți cu tuburi, vizoare și labe, — i-am văzut cu toții adulmecînd cu prudență porțile universului submarin sau chiar lacustru. Iar în Marea Roșie, căpitanul Cousteau experimenta, nu de mult, cu succes, planul „Diogene", pasionantă încercare de adaptare pe termen lung a omului cu mediul marin; casele submarine, construite de savanții francezi, și-au dovedit din toate punctele de vedere trăinicia, iar „oceanonauții" au demonstrat pentru prima dată că resursele „locative" ale mării constituie și ele o perspectivă de viitor. Omul a prins așa dar conștiință că un necunoscut de dimensiuni uriașe — apa, își așteaptă vizitatorii. Universul tăcerii se vrea studiat și pus în slujba omului. Cercetărilor de recunoaștere efectuate de Hass, Cousteau și alții, le-au urmat explorări de mai mare anvergură.

Tehnica navală și-a spus și ea cuvîntul. În vara anului 1963 o veritabilă flotă internațională, compusă din nu mai puțin de 40 de vase, începea, într-o frumoasă cooperare, prima expediție oceanografică de amploare, cu scopul studierii sistematice a Oceanului Indian. Alături de vasele americane britanice, franceze și ale altor țări, vasele științifice „Viteaz" și „Lomonosov", sub pavilion sovietic, au contribuit astfel la descoperirea unor date de mare interes pentru cunoașterea reliefului submarin și a caracteristicilor zonei respective. Batiscafele „Trieste" sau „Deepstar" — adevărate minuni ale tehnicii, ca niște sputnici ai adîncimilor, anume concepuți pentru scrutarea abisurilor — au condus pe primii lor pasageri în zone unde scafandrul gol n-ar fi putut pătrunde niciodată. Folosirea energiei atomice promite, la rîndul ei, aplicații deosebit de pasionante pentru submarinele de mari adîncimi, cu condiția ca ele să fie puse în slujba păcii și a progresului. La 7000, 8000, 11000 de metri sub apă, omul a ajuns să ia cunoștiință de relieful fundurilor, de lanțurile muntoase ascunse sub mantia lichidă a oceanelor, de o floră și o faună surprinzătoare.

Marea Neagră, unică pe glob prin particularitățile compoziției apelor ei, a devenit și ea obiectul unei cercetări din ce în ce mai asidue din partea oamenilor de știință din țările riverane. Tradițiile inițiate de Grigore Antipa în 1895 și continuate între cele două războaie de opera prof. I. Borcea, se dezvoltă astăzi la nivelul tehnicii contemporane, prin cooperarea prietenească a savanților noștri cu vecinii noștri de la miazănoapte și miazăzi. S-a descoperit astfel, de curînd, că anumiți curenți verticali, formați sub influența atracției lunare, dau totuși naștere unui amestec activ de ape, chiar și sub adîncimea de 200 m, ceea ce favorizează scoaterea din zona noastră a unor însemnate cantități de substanțe biogene, redate economiei mării și sporind productivitatea acesteia. Rezervele Mării Negre se dovedesc din zi în zi mai variate și mai întinse. Părticică a Oceanului Planetar, insuficient cercetată pînă nu de mult, marea noastră cuprinde un potențial de bogăție naturală greu de evaluat dar cu siguranță uriaș.

Era cosmică nu se poate lipsi de nici una din resursele și frumusețile globului pămîntesc; și s-ar părea că bogățiile ei cele mai importante zac tăinuite în măruntaiele celui de-al șaptelea continent. Exploratori și turiști, calea e deschisă!

**B. ANDREI**

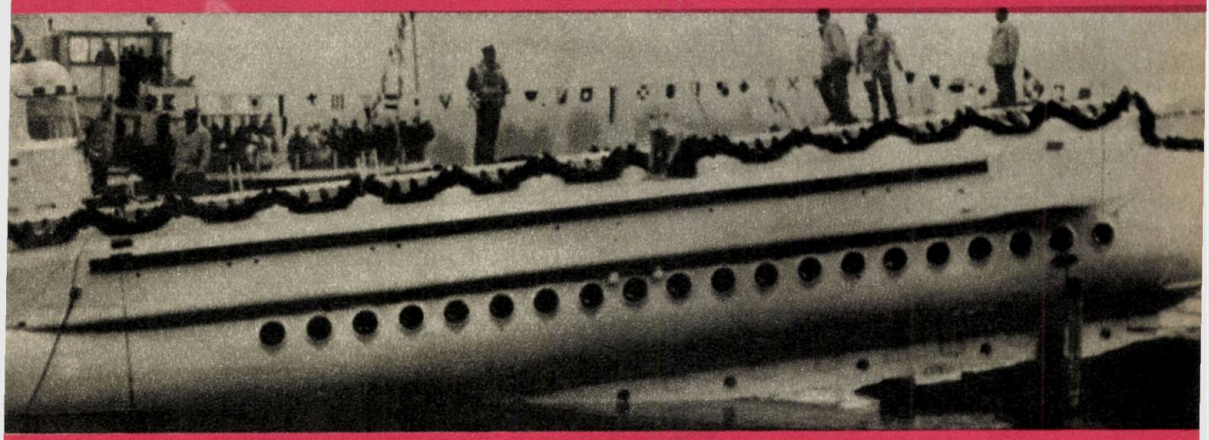

SUBMARINUL TURISTIC „AUGUSTE PICCARD" ÎNAINTE DE LANSARE ÎN LACUL GENEVA

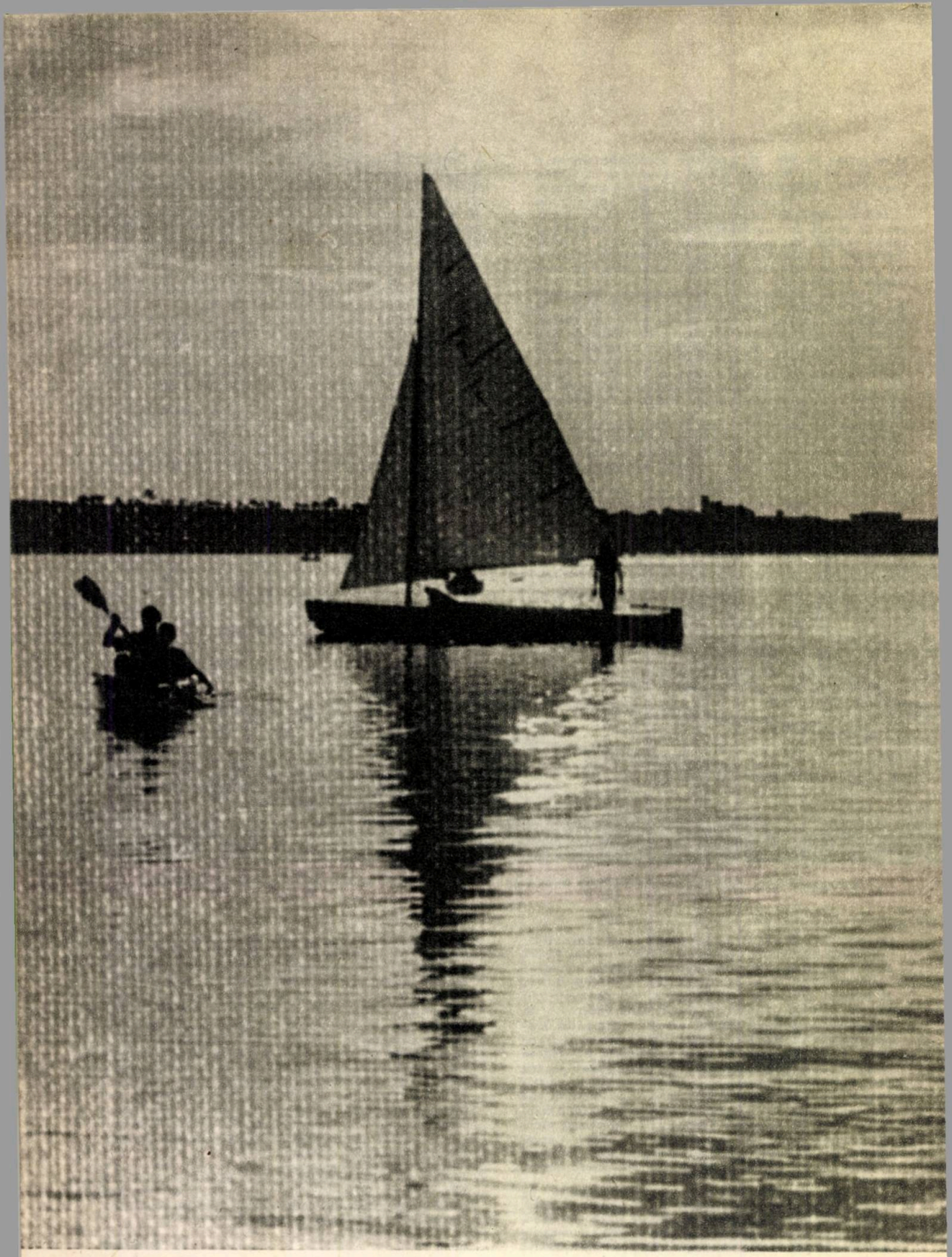

APUS DE SOARE PE GHIOL...
(TECHIRGHIOL)

**Foto: ing. Alexandru RACOVIȚA**
*Cluj*

# Cînd îți iei concediul iarna

Desene de **Neagu RĂDULESCU**

— Ce număr de cameră preferați? Cu soț sau fără?

— Dumneata, tot în concediu?
— Nu, eu în delegație!

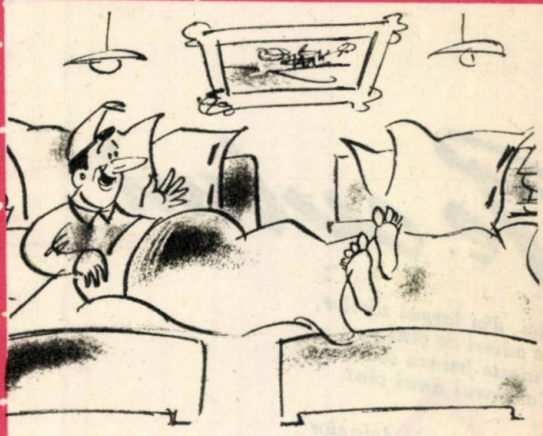

— Cînd le-oi spune băieților că am dormit pe două paturi...

— Ce zici? Nu te tentează o partidă de șah?

— Dacă nici dumneata nu știi să schiezi, pe mine cine să mă învețe?

# Montană

*Cum scade brusc lumina şi-n spaţii se risipă!*
*Credeam că mi-e uitată superba frămîntare.*
*În versuri şi pe stîncă mari paseri sar şi ţipă,*
*Iar brazii negri suie conturul lor în zare.*

*Torente latră-n hăuri născînd nou relief,*
*Un liliac sălbatec aroma şi-o adie,*
*Iar Postăvaru-ntinde albastrul său gherghef*
*Prin care trece luna beteală argintie.*

*E liniştea-mpietrită ce parcă doarme-n stînci*
*Mai picură fîntîna diezii în surdină...*
*Ţi-s umezi ochii negri de patimă adînci*
*Tresare steaua crudă şi silueta-ţi fină.*

**Constantin CUZA**

# Pe culmi

*Aici, din largul zărilor,*
*Pe adieri de vînt,*
*Vuieşte frunza codrilor*
*Ca glasul unui cînt.*

*Răzbate vraja doinelor*
*Din văile adînci*
*Şi clocotul izvoarelor*
*Ce spumegă-ntre stînci.*

*În depărtări, albi ghiocei,*
*Mijesc sub coaste sate.*
*Cascade, turme, culmi de stei,*
*Le strîng în suflet toate.*

**I. GROSSU**

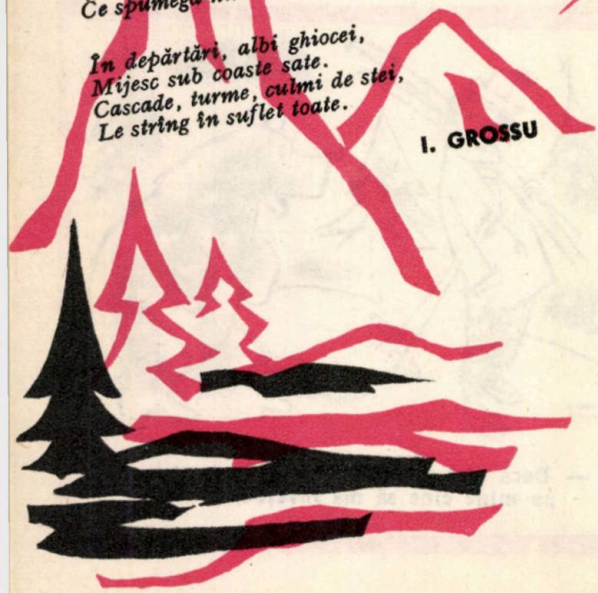

# Îndemn

*Să las doar harfele de cetini să răsune,*
*Adînc şi slobode pe munţi prin geana serii,*
*Cînd ciutele se-adapă-n ochiul din genune*
*Şi soarele se culcă-n baldachinul verii.*

*Atunci oprit nostalgic lîngă-un foc de vreascuri*
*Cu murmurul din văi s-ascult o simfonie*
*Şi cerul cu pămîntul să-l cuprind în teascuri,*
*Iar zorile s-apuc din tăuri cum învie.*

*A doua zi să gîlgîie vrăjite-n soare*
*Şi hăul şi ţancul, şipote-mpletite-n brîuri,*
*Mesajul de izbînzi spre cer să-l dea o floare*
*În curcubeul plastic irizat pe rîuri.*

**Mircea ANDRIEŞANU**

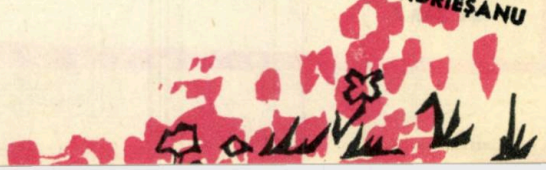

CU DECENII ÎN URMĂ, PE VÎRFUL VÎRTOPULUI ROŞU, ÎN CĂLDAREA AVRIGULUI

# Înaintaşii turismului nostru

65 DE ANI DE DRUMEŢIE ŞI VÎNĂTOARE

În anul 1880 se înfiinţa la Sibiu cea dintîi asociaţie turistică din Carpaţi, iar în 1881 se construia pe Negoiu prima cabană romînească. În octombrie 1883 se năştea, tot la Sibiu, acest înaintaş al turismului nostru: Teodor Romulus Popescu.

El se îndrăgosteşte de munţi şi porneşte spre ei la vîrsta adolescenţei. Împreună cu un coleg de şcoală, bun prieten, viitorul pasionat turist, urcă la 15 ani, pe drumuri nemarcate, fără călăuze, din Cîrţişoara pînă pe Negoiu. Un an mai tîrziu, în 1899, deci la şaisprezece ani, Teodor Romulus Popescu parcurge pe bicicletă distanţa Sibiu-Turnu Roşu-Bucureşti, prin Piteşti.

Curînd, la 19 ani, o nouă şi apoi statornică pasiune: vînătoarea. Prima şi de neuitat: o vînătoare de capre negre pe muntele Suru.

Aşa ajunge Teodor Popescu, din tinereţe, cu toată pasiunea şi îndrăzneala vîrstei, turist şi vînător. Dar aceasta nu era încă totul. Dragostea de natură atrage cu ea noi pasiuni: scrisul şi fotografiatul.

Întîia lucrare este o prezentare a unei ture alpine: lacul Avrig-Budislavul-Suru, cu fotografiile autorului, lucrare publicată în anuarul Societăţii carpatice ardelene (Sibiu 1909). Urmează trei lucrări, trei broşuri extrase din revista „Luceafărul", la care colaborau Goga, Agîrbiceanu, Lupaş şi uneori chiar Sadoveanu: „Sibiul" (1910), „De la Sibiu la Rm. Vîlcea" (1911) şi „Excursiuni în munţii Cibinului, Făgăraşului şi Braşovului" (1912).

Toate aceste lucrări, astăzi de o necontestată valoare turistică, dăruite şi expuse în Muzeul sportului braşovean, erau însoţite de fotografiile autorului. De altfel, e interesant de ştiut că în întreaga sa viaţă Teodor Popescu-Şoimu a realizat mai mult de 3000 de fotografii despre munţi, etnografie, vînătoare, oraşe, el fiind totodată ales şi membru al societăţii fotografilor artistici din Viena.

Dar pe Teodor Popescu nu-l obosesc excursiile, vînătoarea, ascensiunile. El publică în revistele romîne şi străine peste 20 de articole cu fotografii total inedite şi ţine tot atîtea conferinţe în ţară (Sibiu, Făgăraş, Blaj, Sighişoara) şi străinătate (Viena, Graz, Tirol, Klagenfurt, Dresda, Berlin). Este prezentată ţara noastră cu tot ce are ea mai pitoresc şi valoros, oameni şi peisaj, şi totul este întregit de expunerea a 250 de diapozitive.

Dintre călătoriile lui Teodor Popescu în străinătate, cea mai însemnată rămîne călătoria de cinci săptămîni din Austria şi Germania, în cadrul căreia prezintă neobosit şi entuziast „Turismul şi vînătoarea în Romînia".

În sfîrşit ceva şi despre pasiunea pentru cinematografie a acestui om tînăr, omul tuturor pasiunilor frumoase, legate de natura romînească. T. Popescu debutează în 1938 cu un film din deltă „O Veneţie din lut şi stuf", scrie un scenariu pentru „Arta satelor romîneşti" şi un altul pentru „Lupul negru". Un documentar interesant va fi „Paradisul vînătorului", care aduce pe ecran o vînătoare de urşi în Carpaţi. Dar cel mai bun film, rămîne filmul artistic, de lung metraj, „Lupii din muntele Suru", credem cel dintîi film romînesc despre munte, film premiat în 1940 la Bienala din Veneţia.

Teodor Popescu-Şoimu a avut şi are mulţi prieteni şi mulţi oameni care îi preţuiesc activitatea. Grigore Antipa îi dăruie un autograf cu caldă simpatie pentru activitatea sa neobosită. Dr. Petru Groza îl apreciază şi-l felicită. Este bun prieten cu Tiberiu Brediceanu, cu care a făcut excursii în munţi şi studii de folclor. Acesta este Teodor Romulus Popescu-Şoimu, unul din înaintaşii drumeţiei şi vînătoarei romîneşti. La 81 de ani hoinăreşte încă pe munţi, scrie şi vorbeşte despre ei. 65 de ani de drumeţie şi vînătoare... Iată un lucru cu care nu mulţi oameni se pot mîndri.

**V. GIL**

# MARI PEREȚI ALPINI IARNA

PERETELE VESTIC DIN PETIT DRU are 900 m înălțime, 1 000 lungime pe traseu (din care 180 m de gradul VI și 300 m de gr. V), prezintă fisuri și posibilități bune de asigurare. Prima escaladă de iarnă, efectuată de francezii Couzy și Desmaison, între 10—14 martie 1955, a necesitat 5 zile.

PERETELE NORDIC DIN EIGER are 1800 m înălțime, 3900 m lungime pe traseu (dintre care 30 m de gr. V și 180 m de gr. IV), nu prezintă fisuri pentru pitoane, nici posibilități bune de asigurare. A fost parcurs iarna în 6 zile și jumătate (6—12 martie 1961) de către bavarezul Anton Kingshofer, împreună cu Toni Hiebeler și Mannhard și cu austriacul Walter Almberger.

PERETELE NORDIC DIN MATTERHORN are 1200 m înălțime, 1800 m lungime pe traseu (150 m de gr. IV), cu multe porțiuni de cățărare liberă și lipsindu-i posibilitățile optime de asigurare. În prima escaladă de iarnă au fost necesare 2 zile și jumătate. Peretele este permanent expus vîntului puternic, din care cauză reține puțină zăpadă.

În 3—4 februarie 1962 elvețienii H.V. Allmen și P. Etter, iar la 3 — 5 februarie austriecii E. Krempke și L. Schlömmer, ca și germanii W. Bittner, R. Kautschke și P. Siegert au escaladat în premieră ivernală acest mare perete nordic. La 7—9 ianuarie, din cauza timpului nefavorabil, eșuase o primă încercare a echipei A. Kingshofer, E. Krempke, P. Mazeaud și T. Hiebeler. Aceeași soartă a avut-o, la 20—22 ianuarie 1962, și echipa austriacă condusă de A. Huber, care a atins umărul din creasta „Hörnli".

PERETELE NORDIC DIN GRANDES JORASSES, pe traseul Walker, are 1200 m înălțime, 1400 m lungime pe traseu (120 m de gr. VI, 290 m de gr. V și 380 m de gr. IV). Nu prezintă fisuri pentru pitoane și necesită multă cățărătură liberă, cu bune posibilități de asigurare. Pînă în anul 1938 era considerat ca una din „ultimele trei probleme" ale Alpilor. După cucerirea, în timpul verii, a pereților de nord ai Matterhornului și Eigerului, echipa italiană, formată din Ricardo Cassin, G. Esposito și U. Tizzoni, a reușit, între 4 și 6 august, să escaladeze „Walkerul". Iarna, ca și vara, prima escaladă aci a urmat după Eiger și Matterhorn.

În sfîrșit, italienii Walter Bonatti și C. Zappelli au reușit să cucerească peretele în 3 zile și jumătate de cățărătură propriu-zisă (26—30 ianuarie 1963), pe un timp cu totul nefavorabil. Imediat după această valoroasă escaladă, francezii Desmaison și Batkin repetă traseul (8—11 februarie 1963), cu trei bivuacuri, pe un timp la fel de nefavorabil.

PERETELE NORDIC DIN CIVETTA are 1160 m înălțime, 1400 m lungime de traseu (180 m de gr. VI, 280 m de gr. V și 420 m gr. IV). Aproape 800 m din traseu sînt escaladați prin hornuri și fisuri largi, dar posibilitățile de asigurare sînt bune. Prima escaladă de iarnă pe traseul Solleder a fost efectuată, în 7 zile și jumătate (28 februarie-7 martie 1963), de către italienii I. Piussi, C. Redaelli, împreună cu germanul T. Hiebeler, urmați imediat (4—7 martie) de echipa italiană R. Sorpato, U. Menegus și M. Bonafede.

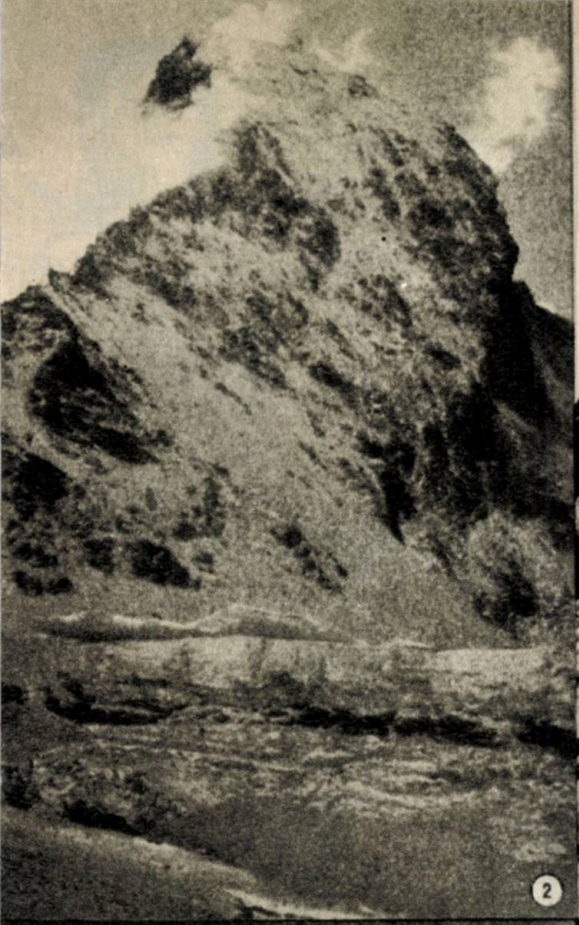

2

3

4

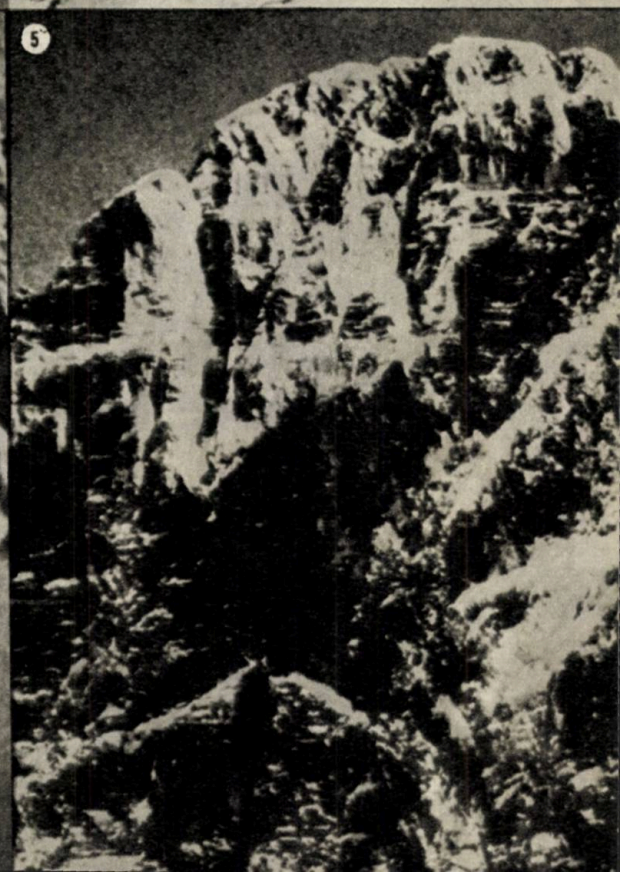

5

# Puţină modă

Costumul de baie, atît cel întreg cît şi cel din două piese, va fi completat cu o rochiţă simplă închisă în faţă sau cu halat.

Pentru excursii la munte, iarna, este potrivit un pulover gros de lînă în două culori. Broderia de pe partea închisă se face cu acul pe deasupra în punct de lănţişor.

Primăvara, în aer liber, ansamblul cel mai indicat este bluza sport cu pantalonul sau fusta-pantalon din acelaşi material (foarte practice cele impermeabile sau stofuliţele subţiri). Pantalonul se va croi comod, nu prea strîns, ca să nu îngreuneze mişcările. Atît iarna, cît şi primăvara, se recomandă pelerina gen anorac.

Pentru călătoriile de toamnă, taiorul rămîne cel mai sigur veşmînt. Se completează cu o bluză mai subţire sau mai groasă, după temperatura zilei. Pentru caz de ploaie se ia pardesiul impermeabil.

**Desene de Tanţi PFENNINGS**

# CU GLUMA LA DRUM

Desene de Gh. CHIRIAC

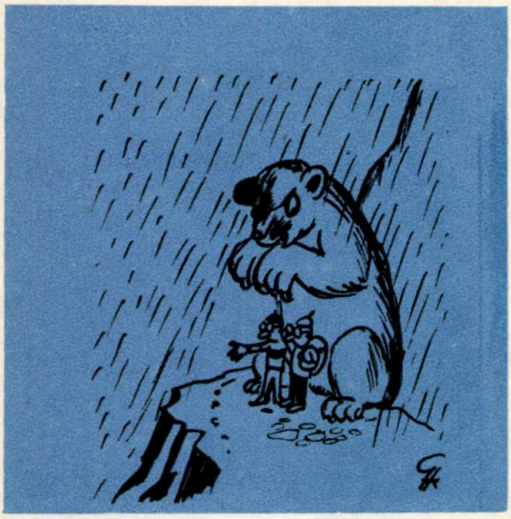

— Aici sîntem la adăpost...

— Ne-am rătăcit, acum descurcă-te, că te ştiu om... dezgheţat!

— Pune-ţi dragă şi tu pălăria, că prea sînt mulţi curioşi pe aici...

— Vreau la „Urlătoaaareee"!

Pornind, fie dinspre apus, de-a lungul întinsei culmi a munților Rodnei, fie din Rodna Veche, urcînd prin pitoreasca valea Vinului și trecînd pe lîngă minele ce se înlănțuie ca o salbă în miezul pădurilor, trecînd peste Beneșul ori suind dinspre Rotunda pe Prelucile Gagii — prin oricare din aceste drumuri, se poate ajunge la capătul de răsărit al masivului, străjuit, în această parte, de vîrful pleșuv și singuratic al Ineului.

De pe creștetul său, privirea îmbrățișează un peisaj vast, desfășurat peste zeci de culmi și piscuri, ce se pierd la orizont, peste văile pe fundul cărora apele de cristal ale tăurilor sclipesc în soare, ca niște nestemate și peste păduri care încing, pe întinderi nesfîrșite, coastele prelungi ale munților Rodnei. Pe un plan mai apropiat, drumețul descoperă cu ușurință lacurile aciuate la picioarele Ineului, iar mai încolo, el va afla măreața priveliște a tăului Lala Mare, din care se revarsă, ca o beteală sclipitoare, șuvoaiele pîrîului Lala. Acesta, cînd cu muget de torent, cînd doinind, sare peste bolovani sau aleargă slobod printre brazi, pentru ca, resfîrîndu-se apoi pe un pat larg și ușor înclinat, să se unească cu apele năvalnice ale Bistriței Aurii.

Ieșind din șaua dintre Ineu și Ineuț, coborîm pe o cărare, în serpentină, care ne scoate lîngă tăul Lala Mare. „Ochiul de mare", cu apa ca de cleștar și cu malurile tivite cu chenar de jnepeni și ierburi de culoare roșietică, este o oglindă uriașă, în care făptura împietrită a Ineuțului își privește, de zeci de veacuri, chipul.

De aici, de pe malul tăului, privind către vale, puțin spre stînga, se zărește — ascunsă printre stînci și tufe de jnepeni — o mică așezare, acoperită cu șindrilă albită de ploi și vînt, avînd în față un gard de ostreț. Este stîna din Lala. Atunci cînd, după o zi de drum, obosiți de calea lungă, vom ajunge prin aceste locuri, în clipa cînd înserarea stă să se aștearnă peste cuprinsuri, privirea ne va fi atrasă cu stăruință de această așezare către care lumina îndoielnică a amurgului ne va grăbi pașii, pentru a putea ajunge la adăpost, înainte de lăsarea nopții.

Stîna este ridicată într-un loc bătut de vînturi și este mai întotdeauna goală, ciobanii nefolosind-o decît pentru scurtele popasuri ce le fac aici, atunci cînd urcă de la stîna mai cuprinzătoare și mai adăpostită, din josul văii Lala.

Pentru drumeții obosiți, prinși de vreme rea sau de înserare, această stînă este o adevărată oază.

Întocmită din bîrne, bine încheiate, ea nu are decît o singură încăpere, către fundul căreia, sub o poliță lată, este aranjat un pat cu cetină mereu proaspătă. După ușă se află o grămadă de lemne, iar mai aproape de vatră, o grămăjoară de surcele. Astfel, o lege nescrisă a ospitalității face ca toți cei care trec pe la stînă să aibă la îndemînă cele de trebuință pentru mas. La plecare, oaspeții de peste noapte adună găteje și uscături, pentru cei ce vor veni în urmă.

Prin așezarea ei, pe poală de zănoagă, nu departe de apa Lalei și străjuită de piscurile Ineului și Ineuțului, stîna din Lala dă prilejul admirării unei privelști minunate, atunci cînd ai norocul să poposești la ea pe o zi caldă și senină. Peste creștetul Ineului și Ineuțului, vîntul se subție și aduce parcă zvon de cîntec, ce se împletește cu murmurul Lalei; de după greabănul Prelucilor Gagii, se aud tălăngile oilor, iar turmele ce pasc pe versanții Ineuțului, urcînd mereu, par a fi niște pufoase ghemuri de vată. Către vale, dreaptă și neclintită, armia brazilor însoțește curgerea zglobie a apei. Florile și păișurile, care smălțează pajiștea din jurul stînei, întregesc și ele farmecul deosebit al acestei așezări pastorale.

Dacă nimerești însă aici pe înserate, pe o vreme cu burniță, vînzolită de vîntul tăios ce șuieră de dincolo de creste, stîna din Lala îți apare drept una dintre cele mai frumoase și primitoare cabane. Ajuns în prag, vîntul, ca scăpat din praștie, aleargă peste coama stînei, cu muget de uragan, izbește nebun în crengile brazilor și năvălește devale, gemînd și trosnind.

Diminețile sînt însă mai totdeauna frumoase și luminoase. În zori, în timp ce negurile se mai vălătucesc încă prin văi, soarele își trimite sulițele învăpăiate de după greabănul Prelucilor Gagii, înveșmîntînd Ineul și Ineuțul în lumina purpurie a răsăritului.

**Ana MIHĂILESCU**

# AGENȚIILE ȘI FILIALELE O.N.T. „CARPAȚI"

**PENTRU CONCEDII DE ODIHNĂ ȘI TRATAMENT, PENTRU EXCURSII ÎN TOATĂ ȚARA ȘI PESTE HOTARE, ÎN TOATE SEZOANELE, ADRESAȚI-VĂ AGENȚIILOR ȘI FILIALELOR OFICIULUI NAȚIONAL DE TURISM „CARPAȚI"**

| | | *Telefon:* |
|---|---|---|
| BACĂU | Cal. Mărășești 10 | 1681 |
| Piatra-Neamț | | 1361 |
| Onești | Bloc G 4 | 1086 |
| Moinești | T.Vladimirescu 223 | — |
| Slănic-Moldova | Vila 13 | 232 |
| Roman | Ștefan cel Mare 159 | 1040 |
| BAIA-MARE | București 5 | 1043 și 1477 |
| Satu-Mare | | 1690 |
| Sighet | Piața Libertății 20 | 815 |
| BRAȘOV | Bd. Carpați 5 | 3831, 1196 și 1508 |
| Făgăraș | Ctin Pop 1 | 272 |
| Predeal | Panduri 14 | 1375 |
| Sf. Gheorghe | Lenin 12 | 440 |
| BUCUREȘTI | Victoriei 100 | 157411 și 151972 |
| București I | Republicii 68 | 140800 |
| Gara de Nord | Gara de Nord | 170578 |
| Aerogara Băneasa | Băneasa | 176537 |
| Alexandria | Libertății 273 | 267 |
| Călărași | Nufărului 8—10 | 362 |
| Giurgiu | Piața Unirii 1 | 1701 |
| CLUJ | Gh. Șincai 2 | 3849, 3078 și 3778 |
| Turda | Piața Republicii 34 | 1554 |
| Bistrița | Piața Centrală 33 | 684 |
| Dej | Piața Bobîlna 6 | 236 |
| CONSTANȚA | Bd. Tomis 48 | 2342 |
| Tulcea | 23 August 24 | 116 |
| Medgidia | Gării 12 | 279 |
| CRAIOVA | A.I. Cuza 17—21 | 3763 și 5146 |
| Tg. Jiu | Victoriei 26 | 1345 |
| Tr. Severin | Traian 64 | 103 |
| Caracal | Oltenia 6 | 126 |
| DEVA | Dr. Petru Groza 1 | 2026 și 2169 |
| Hunedoara | Piața Libertății 29 | 2976 |
| Petroșeni | Republicii 23 | 555 |
| Brad | Minerilor 10 | 240 |
| Alba-Iulia | Piața 1 Mai 27 | 238 |
| GALAȚI | Republicii Bl. L | 1508 și 2990 |
| Brăila | Republicii 20 | 2048 |
| Focșani | Unirii 103 | 1444 |
| Tecuci | Republicii | 41 |
| IAȘI | Lăpușneanu 7 | 2651 |
| Huși | Republicii 48 | 162 |
| Bîrlad | Republicii 195 | 620 |
| ORADEA | Piața Republicii 4 | 2219 și 2871 |
| Salonta | Libertății 23 | 138 |
| PITEȘTI | Victoriei 65 | 3934 și 3561 |
| Rm. Vîlcea | Lenin 148 | 1238 |
| C.Lung-Muscel | Negru Vodă 1 | 500 |
| Călimănești | Bd. Lenin | — |
| Govora | T.Vladimirescu 47 | 46 |
| Olănești | 23 August | 7 |
| PLOIEȘTI | 16 Februarie 64 | 11963 și 14563 |
| Cîmpina | 23 August 93 | 1377 |
| Rm. Sărat | | 208 |
| Buzău | Piața Republicii 2 | 2135 |
| Tîrgoviște | 30 Decembrie 73 | 1789 |
| Sinaia | Lenin 19 | 1515 |
| Bușteni | Libertății 206 | 27 |
| SIBIU | N. Bălcescu 53 | 2559 și 1188 |
| Mediaș | | 385 |
| Sighișoara | Republicii 10 | 131 |
| SUCEAVA | Ștefan cel Mare 21 | 2897 și 2503 |
| Botoșani | Piața 1907 nr. 1 | 625 |
| Vatra-Dornei | Republicii 3 | 500 |
| C. Lung-Moldovenesc | 7 Noiembrie 4 | — |
| TIMIȘOARA | Piatra Craiului 1 | 13105 și 16136 |
| Arad | Republicii 90 | 3280 și 3004 |
| Lugoj | Gării 29 | 418 |
| Reșița | Coșbuc 4 | 1684 |
| Caransebeș | 23 August 1 | — |
| TG. MUREȘ | Trandafirilor 31 | 3560, 2288 și 3308 |
| Borsec | Lenin 92 | 68 |
| Tușnad | Lenin 1 | 26 |
| Sovata | Ady Endre 129 | 39 |
| Odorhei | Piața Libertății 7 | 210 |
| Tîrnăveni | Republicii 45 | 421 |
| Lacul-Roșu | | 10 |

*Versurile:* **ANGEL GRIGORIU**

*Muzica:* **GEORGE GRIGORIU**

**Moderato**

C

1. La schi sus pe mun-te Cu drag su-im po-te-ci-le că-
2. Fru - mos e la mun-te Cînd ce-ru-n-treg te mîn-gî-ie pe

C7 F Dm7 G7

run-te, Scli - pesc nes-te - ma-te Pe brazi cu ce - tini de o - măt pu-
frun-te, Și-n zbor su - ie-n za - re Ca niș - te ju - că-rii, fu - ni - cu-

C

dra-te. Vo - ios cîn-tul zboa-ră, E ger da-n i - nimi es - te pri- mă-
la-re. Por - nesc în bu - che-te Schi - ori vo - ioși cu al - be si - lu-

C7 F Dm7 G7

va-ră. În zvon de ghi - ta-ră Cu schi - u - ri - le ve - seli vom por-
e-te, Fă - cînd pi-ru - ie-te Ei prin o - măt a - cum par ba - le-

C C G7 C Dm A7 Dm

ni - rini. La la la la la la la la la la la la la la la la la la

Dm G7 C G7 C C G7 C

la la la la la la la la la la la la la la la la la la la la la

Dm A7 Dm G7 C

la la la la la la la la la la la la la.

GHIOCEI ÎN MUNȚII SOVOCULUI

Foto: dr. Arpad BARTHA
(Lețl-Tg. Secuiesc)

# COORDONATE

Lungul nasului este o expresie romînească limitativă. Prin contrast, a călători înseamnă a vedea departe, dincolo de ocolul restrîns al preocupărilor cotidiene. Fără a nesocoti domeniile obişnuite de activitate — bogate în mii de posibilităţi rodnice, trebuie să recunoaştem că ceea ce se află dincolo de hotarele cunoaşterii imediate, incită curiozitatea, ne cheamă, ne ispiteşte ca tainicul miez al oricărei poveşti de dragoste.

Există oare participare afectivă în drumeţie? Sigur că da! Răspund prezent la apelul acesta sentimental: dragostea de patrie; partea de inimă lăsată în faţa maiestoasei creaţii a naturii; mîndria demnă depusă omagiu la temelia operelor omeneşti; simţămîntul cald al tovărăşiei pe aceeaşi potecă.

Vastitatea universului nu îngăduie restricţii de curiozitate. Dorul de ducă a pornit pe aripile tehnicii moderne. Omul asediază pas cu pas lumea materială, descifrîndu-i, cu jertfe, dar şi cu inedită plăcere, ecuaţiile pline de necunoscute.

Dar, înainte de a merge prea departe, să explorăm tărîmuri mult mai apropiate. Ne îndeamnă la acest popas împrejurarea de a avea o ţară mare şi frumoasă, dotată din belşug de natură, locuită de un popor vrednic, minunat în creaţiile cu care a împodobit firea. Acum, cînd ne-am ridicat din întunericul altor timpuri şi am cucerit galoanele demnităţii, ar fi păcat să nu ne călcăm seniorial domeniile, ca stăpîni deplini, şi slujitori totodată, ai ţării noastre. Ne aşteaptă, la capătul drumului, ba încă pe parcurs, tihnita desfătare a peisajistului încremenit în faţa răsăritului de soare la mare sau sub semeaţa oblăduire a crestelor înzăpezite. Ne aşteaptă, ici-colo, muta admiraţie în faţa monumentelor pe care ni le-a păstrat istoria sau natura. Ne aşteaptă, peste tot, orgoliul măsurat al coautorului la durarea noului peisaj social.

Sute de mii de tovarăşi de-ai noştri au pornit pe calea aceasta, a cunoaşterii, a descoperirii. Cu fiecare pas, orizontul lor se lărgeşte. Sufletele lor se îmbogăţesc. Pofta lor de muncă sporeşte. Patria a cîştigat vajnici apărători.

Dacă turismul duce la toate acestea, onoare lui! Dintr-o activitate paradoxal pasivă, contemplativă, pleziristă, turismul a devenit azi un factor activ, educator, mobilizator.

Bine aţi venit, pe cărările patriei, milioane de turişti de toate vîrstele, din toate oraşele şi satele ţării! Pornim, ca de obicei alături, la drum.

**Victor BĂNCIULESCU**

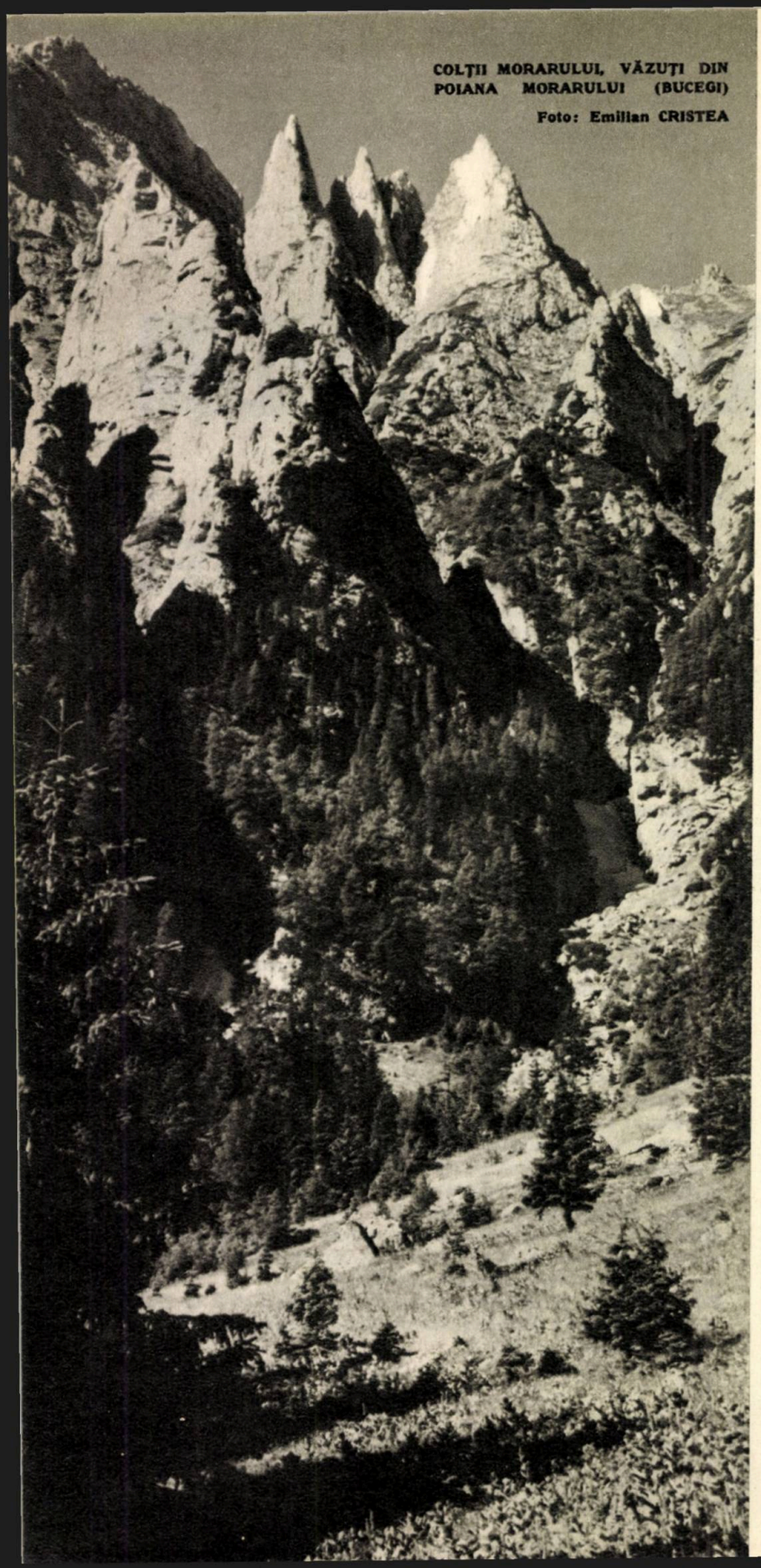

COLȚII MORARULUI, VĂZUȚI DIN POIANA MORARULUI (BUCEGI)

Foto: Emilian CRISTEA

## DEZLEGĂRILE JOCURILOR

### LA ALTITUDINE (pag. 64)

PALTINIS – MV – F; ARIES – NEGOIUL; ROSU – PASURI – O; IMI – RIU – TATAR; NATURA – SIRURI; G – AC – TREI – RAC; R – ECRAN – BABE; SECARA – SUI – EL; TAU – AMI – ALB – E; R – POIANA – EOL; ADAM – RASFATAT; JE – UNELTE – ETA; ASFALT – TALUZAT.

### PEISAJ MARIN (pag. 160)

VEDETE – MARINA; ARAMA – TUDORAN; PARING – MAMAIA; O – ANCORA – A – E; RA – E – YA – ONT – R; PESCARUȘ – ALI; CASCA – ITALIAN; A – TULIT – NI – UD; SOI – AVAL – TARU; SUVIȚA – INOT – N; I – ALO – AMOREZI; AEL – ROSATA – AC; NAIMIT – NALUCA.

# 1960-1965 Sumar selectiv

*Articolele sînt indicate sub formă de fracţii, în care primele cifre arată anul almanahului iar ultimele pagina; de pildă, „60/110" înseamnă că articolul a fost publicat în almanahul pe anul 1960, la pagina 110.*


**Antologie literară** — texte de: V. Alecsandri 62/151; Gr. Alexandrescu 60/199; T. Arghezi 60/7, 60/110, 61/5, 62/5, 63/5, 64/5, 65/5; E. Barbu 60/63, 63/17, 64/14, 65/10;, N. Bălcescu 60/151; M. Beniuc 60/6, 61/24; Geo Bogza 60/49, 64/7, 65/11; D. Botez 60/116, 62/165; R. Boureanu 60/50, 61/164; M. Breslaşu 60/167; E. Camilar 61/83; D. Cantemir 60/139; N. Cassian 60/27, 60/112, 61/102, 63/18; G. Călinescu 62/14; G. Coşbuc 63/33; L. Demetrius 63/20; D. Deşliu 60/39, 61/58; M. Dragomir 61/71; M. Eminescu 61/80; I. Ghica 60/193; C. Hogaş 60/163; Şt. O. Iosif 61/193; E. Jebeleanu 61/137; Al. Odobescu 60/145; M. Paraschivescu 61/24; Cezar Petrescu 61/16; V. Porumbacu 60/62, 61/191; G. Ranetti 60/187; L. Rebreanu 60/175; Al. Rosetti 60/51; Al. Russo 60/181; I.M. Sadoveanu 60/119; M. Sadoveanu 60/43, 60/169, 61/13, 62/72, 62/151, 63/42; Al. Sahia 60/205; M. Sebastian 62/40; C. Theodorescu 60/30, 61/179; G. Topîrceanu 62/42; Al. Vlahuţă 60/157, 64/6; J. Haşek 61/111; E. Simonov 62/157, 62/170.

**Alpinism:** 60/74; 61/97; 63/24; 61/189; 62/168; 62/179; 63/44; 63/125; 64/129; 64/183; 65/104. *Figuri de mari alpinişti*: V.M. Abalakov 62/120; H. Buhl 62/139; Walter Bonatti 62/172; Lionel Terray 63/45; M. Herghiani şi I. Kahiani 63/71; Fritz Kasparek 63/105; Emilian Cristea 63/135; Evgheni Abalakov 64/53; Louis Lachenal 64/87; Lacedelli şi Compagnoni 64/105; Gyalzen Norbu 64/125; George Mallory 65/52; Pasang Dawa Lama 65/106. *Cronică himalayană*: 61/104; 61/106; 62/183; 63/173; 65/150.

**Cabane:** Lista cabanelor — 60/65, 62/92, 64/93, 65/147.

**Camping:** 60/28, 60/56, 60/171, 61/77, 61/188, 62/68, 62/165, 63/58, 63/149, 63/167, 64/62.

**Călători însemnaţi:** 60/21 (V.I. Lenin), 60/45 (Emil Racoviţă), 60/79 (Bogdan Sasul), 60/97 (N. Grigorescu); 60/100, 60/124; 60/145 şi 64/70 (Spătarul Milescu); 61/63 (Fr. Engels), 61/74 (Delavrancea, Vlahuţă, Grigorescu); 62/135, 65/101 (Jules Verne); 62/155, 63/55 (Calistrat Hogaş); 63/70 (Andersen), 63/81 (V. Alecsandri), 63/119 (Badea Cîrţan), 64/114 (M. Eminescu), 64/131 (I.L. Caragiale), 65/113 (Sadoveanu), 65/119 (Shakespeare).

**Cicloturism:** 60/103, 61/165, 61/201 62/122, 65/162.

**Cultură:** Turism şi fotografie 60/32, Muzica munţilor 60/76, Turismul-temă filatelică 60/101 Arhitectură turistică 61/59 Femeia şi muntele 61/161, Filme turistice romîneşti 63/38, Plastica munţilor 64/81, Literatura şi muntele 64/177, Lecţia Jiului 65/71, Poeţii lumii cîntă drumeţia 65/145

**Dunărea şi Delta Dunării:** 60/46, 60/185, 61/61, 61/64, 61/159, 61/171, 62/59, 62/97, 63/87, 63/129, 64/38, 64/42, 64/56, 65/82.

# 1960-1965 Sumar selectiv

**Faună:** Pelicanul 60/48, Vipere și șerpi 62/91, Gușterul și broasca țestoasă 64/109, Zimbri 64/119, Capre negre 64/142, Mierla de apă 65/70.

**Floră:** 62/35, 63/102, 63/147.

**Folclor:** 61/83, 61/94, 61/173, 61/182, 61/191, 62/70, 63/36, 63/157, 63/165, 65/65, 65/100.

**Generalități despre turism:** 60/8, 60/34, 61/20, 62/10, 62/17, 62/106, 63/8, 64/189, 65/14.

*Turismul de masă:* 60/19, 60/36, 61/47, 61/55, 63/10, 63/14, 63/30, 63/61, 63/65, 63/100, 63/113, 64/12, 64/23, 65/97.

*Istoria turismului:* 60/10, 60/70, 60/104, 61/100, 61/176, 61/191, 61/200, 62/84, 62/85, 62/104, 62/184, 63/12, 63/29, 63/77, 63/153, 64/131, 64/167, 65/147, 65/152, 65/177.

**Litoral:** 60/24, 60/28, 61/50, 61/66, 62/113, 62/117, 64/25.,

**Itinerare în munți:** (materialele însoțite de hărți sînt marcate cu litera „h").

*Carpații răsăriteni* — Rodnei 64/149 (h), 65/49 (h); Gutin 62/177 (h), Țibleș 63/177 (h), Călimani 60/197, 63/93; Bistriței 61/90, 63/68 (h), 64/99, 65/108; Vrancei 60/87, 61/84, 62/51, 64/120 (h); Ciucaș 60/179, 61/42, 63/174.

*Carpații de mijlocul* — Gîrbova 65/126, Bucegi 60/53, 60/61, 60/203; Leaota 62/81 (h), Postăvarul 61/186, 65/76; Piatra Craiului 60/167, 65/78; Făgărașului 61/195, 62/33 (h), 63/82, 65/169 (h); Iezer 63/97, Lotrului 65/138, Cozia 61/178, 62/65 (h); Parîngului 61/162, 62/49 (h), 65/68, 65/116; Vîlcanului 65/62, Cibin 64/65 (h), Retezatului 60/92, 61/154; Poiana Ruscă 64/33 (h), Banatului 60/137, 61/163 (h), 63/145 (h), 63/161.

*Carpații apuseni* — Bihorului 61/131, 61/135, 63/49 (h), 64/103 (h); Gilăului 61/139, Trascăului 64/145 (h).

*Munții Dobrogei* — 64/68.

**Itinerare în munți:**

**Itinerare regionale (zonale):** Dobrogea 60/26, 61/66; Valea Prahovei 60/55, 65/21 (h); Brașov-Sibiu-Sighișoara 60/71, Țara de sus 60/89, Bicaz 60/91, 60/191, 61/77 (h), 63/21, 63/35; De la Jiu la Olt 60/149, Valea Bistriței 60/173, 61/78 (h), 63/67; Cîmpulung - Rucăr - Dîmbovicioara 61/46, Țara Oașului 61/126, Pe unde ne poartă Arieșul 61/136, La drum cu Crișul Repede 61/138; Prin pasul Bran 61/184, Pe văile Topologului și Argeșului 62/129 (h), 64/31, 65/30; Prin Cheile Ghimbavului 62/149, Țara Hațegului 63/75, Valea Lotrului 63/181, De la Sarmizegetusa la Uricani 64/19, Pe obcinele Moldovei de Nord 64/45 (h), Din Piatra Craiului în Retezat 64/136, Pe Valea Sadului 64/161, Între Jiu și Cerna 64/173 (h), Pe Valea Dîmboviței 62/102, București-Constanța 65/35, București-Sibiu 65/41 (h).

**Itinerare diverse:** Poiana Narciselor 60/161(h), Borșa 62/145 (h), În jurul orașului nou Onești 62/161 (h), De la Lacul Roșu la Bălan 63/121 (h), Diana (Piatra Craiului) 64/82 (h), Cheile Nerei 65/153 (h), La izvoarele Dîmboviței 65/165.

**Meteorologie:** 60/52, 60/60, 60/72, 60/94, 60/102, 60/127, 60/195, 61/54, 61/71, 61/135, 61/172, 61/201, 62/53.

**Monumente ale naturii:** 60/60, 60/83, 60/84 (lista rezervațiilor naturale), 61/44, 61/149, 61/164, 61/153, 62/88, 62/152, 63/34, 64/152, 64/179.

**Muzee-biblioteci:** 60/17, 60/196, 61/28, 61/31, 61/32, 61/33, 61/35, 61/45, 61/57, 61/146, 61/184.

**Orașe:** București 60/11, 60/13, 61/25, 61/30, 61/34, 61/39, 62/76, 64/17, 65/17; Bîrlad 63/160, Brașov 61/87, Cluj 61/133, Constanța 61/56, Galați 61/75, Govora 61/177, Hunedoara 60/42, 61/147; Iași 61/86, Predeal 61/198, Sibiu 61/183, Timișoara 61/157, Tulcea 61/64, Victoria 64/91, Brașov-Sibiu-Sighișoara 60/71, Locuitori-orașe—distanțe 64/112, Orașe fără trecut 60/37, Vîrsta orașelor 61/135.

**Peșteri (și speologie):** 60/77, 60/88, 60/169, 61/124, 61/128, 61/130, 61/167, 61/170, 61/172, 62/54, 62/131, 63/42, 63/109, 63/179, 64/153, 65/91, 65/121, 65/132.

**Sfaturi practice:**

*Alimentație*—60/98, 62/69, 63/187.

*Echipament*—60/141, 63/58, 63/115, 63/149, 65/59, 65/160.

*Foto*—60/145, 60/151, 60/157, 60/169, 60/175, 60/181, 60/187, 60/199, 60/205.

*Medicale*—60/153, 60/177, 60/183, 61/166 62/43, 64/165, 65/161.

*Orientare*—60/58, 60/59, 60/99, 61/148, 61/171, 63/151, 64/61, 64/101, 65/129.

*Rețete*—60/159, 60/207, 65/119.

**Stațiuni balneoclimaterice:** 61/160 (Băile Herculane), 61/198 (Predeal), 62/180 (lista stațiunilor), 63/78 (Govora), 65/55 (Geoagiu), 65/143 (Vatra-Dornei).

**Toponimie:** 61/167, 62/90, 62/187, 63/123 63/153, 63/176, 63/189, 65/100.

**Turism auto-moto:** 60/70, 61/122, 61/170, 63/39, 63/103, 65/87.

**Turism de iarnă:** 60/143, 60/155, 60/202, 61/150, 61/197, 62/163, 63/167, 64/51, 65/93.

**Turism internațional:** 60/79, 62/12, 63/117, 65/33, 65/81.

**Turism nautic:** 60/33, 61/174, 62/59, 62/86, 63/117, 64/97, 64/169.

**Turism subacvatic:** 61/101, 62/39, 63/139, 65/172.

**Turism în străinătate:** R.P. Albania 60/123, Antarctica 61/116, Austria 65/39, R.P. Bulgaria 60/116, 61/102, 62/108, 63/74, 64/110; R.S. Cehoslovacă 60/114, 61/102, 62/56, 63/57, 64/135; R.P. Chineză 60/122, 61/104, 62/74; R.P.D. Coreeană 60/123, Franța 62/154, R.D. Germană 60/119, 61/115, 63/57; Indonezia 61/118, Italia 61/109, Iugoslavia 65/102, Nepal 64/186, R.P. Polonă 60/118, 61/117, 62/39, 62/136; Suedia 62/124, R.P. Ungară 60/114, 61/114; U.R.S.S. 60/110, 60/120, 61/14, 61/99, 62/37, 62/173, 64/71; R.D. Vietnam 60/123, 61/100.

**Vestigii:** Cetățile dacice 60/81 și 62/45, Palatul Mogoșoaia 61/32, Histria 61/65, mănăstirile din Moldova 61/89, Cetatea Neamțului 61/93, Turnul Ciuntit (Salonta) 61/129, Sarmizegetusa 61/152, Castelul Bran 61/184, Cetatea Slimnic 61/190, Cetatea Făgărașului 64/141.

# 1960-1965 Sumar selectiv

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM
„CARPAȚI"
urează cititorilor
„Almanahului turistic 1965"
UN AN NOU FERICIT
ȘI SPOR LA MUNCĂ!

Mulțumim pe această cale tovarășilor care — răspunzînd apelului nostru din almanahul pe 1964 — ne-au trimis materiale (texte și fotografii).

Materialele tovarășilor de mai jos, care nu au putut apare din lipsă de spațiu, vor fi păstrate în portofoliul nostru: M. Pietraru, C. Florescu (București); prof. A. Pițu (Buzău); R. Tinca, Călin Nastasi, ing. I. Zerliță (Brașov); ing. R. Mann (Hunedoara); A. Balbuzan, C. Juan, Gh. Pînzaru (Iași); P. Leicht (Jimbolia); ing. A. Dula (Petroșeni); A. Schuster (Polovraci); dr. C. Zeana (Mulereasca-Rm. Vîlcea); V. Deleanu (Sibiu; (Gh. Moldovan (Simeria); dr. I. Chira (Șomcuța Mare).

Turiști și alpiniști,
prieteni ai naturii,
iubitori de drumeție,

ALMANAHUL TURISTIC 1966
— la al șaptelea an de apariție —

așteaptă contribuția voastră pentru a-și îmbunătăți conținutul și calitatea. Trimiteți-ne propunerile voastre, notele de drum, impresiile culese în excursii, descrierile itinerarelor parcurse, cele mai reușite fotografii etc. pe adresa:

O.N.T. „CARPAȚI"
Oficiul de propagandă
București
Bd. Magheru nr. 7

Redactor responsabil: VICTOR BĂNCIULESCU
Prezentarea grafică: DAN BÎRLĂDEANU
Desene: LUCIAN POPA
Tehnoredactor: RADU POPA
Corectori: NANA GHELLES, POMPILIU VOICULEȚ

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic
„CASA SCÎNTEII" — București

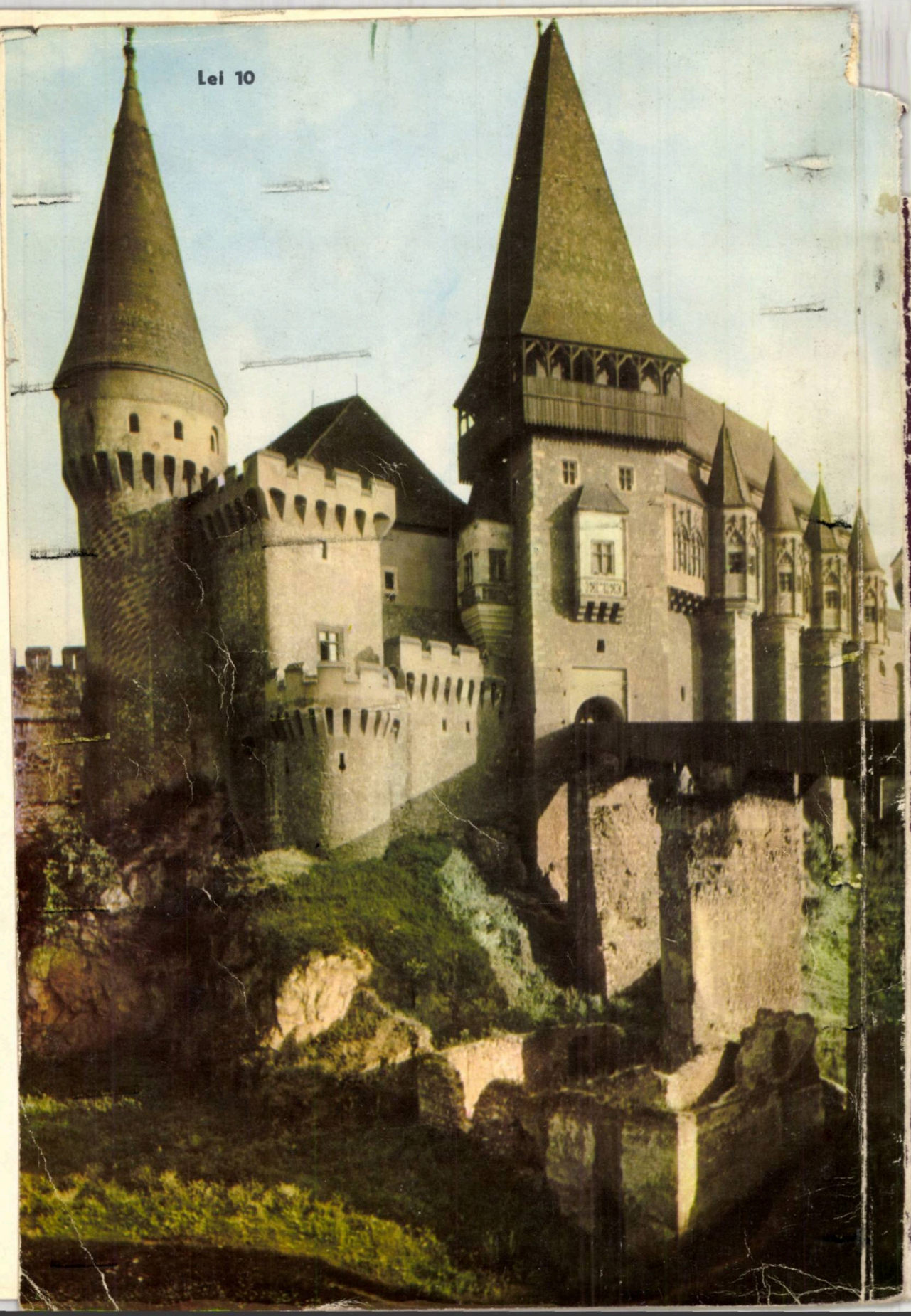
Lei 10